י״ט בחשון תשמ״ח 11.11.1987 מיספר 2619 המחיר 4.90 שקל חדש (כולל מע״מ) שנה 52

העולם הזה

אבו נידאל דרכו של רוצח

"ישנתי עם פוך עד שגיליתי את שמיכת כרמיה סופר Q"

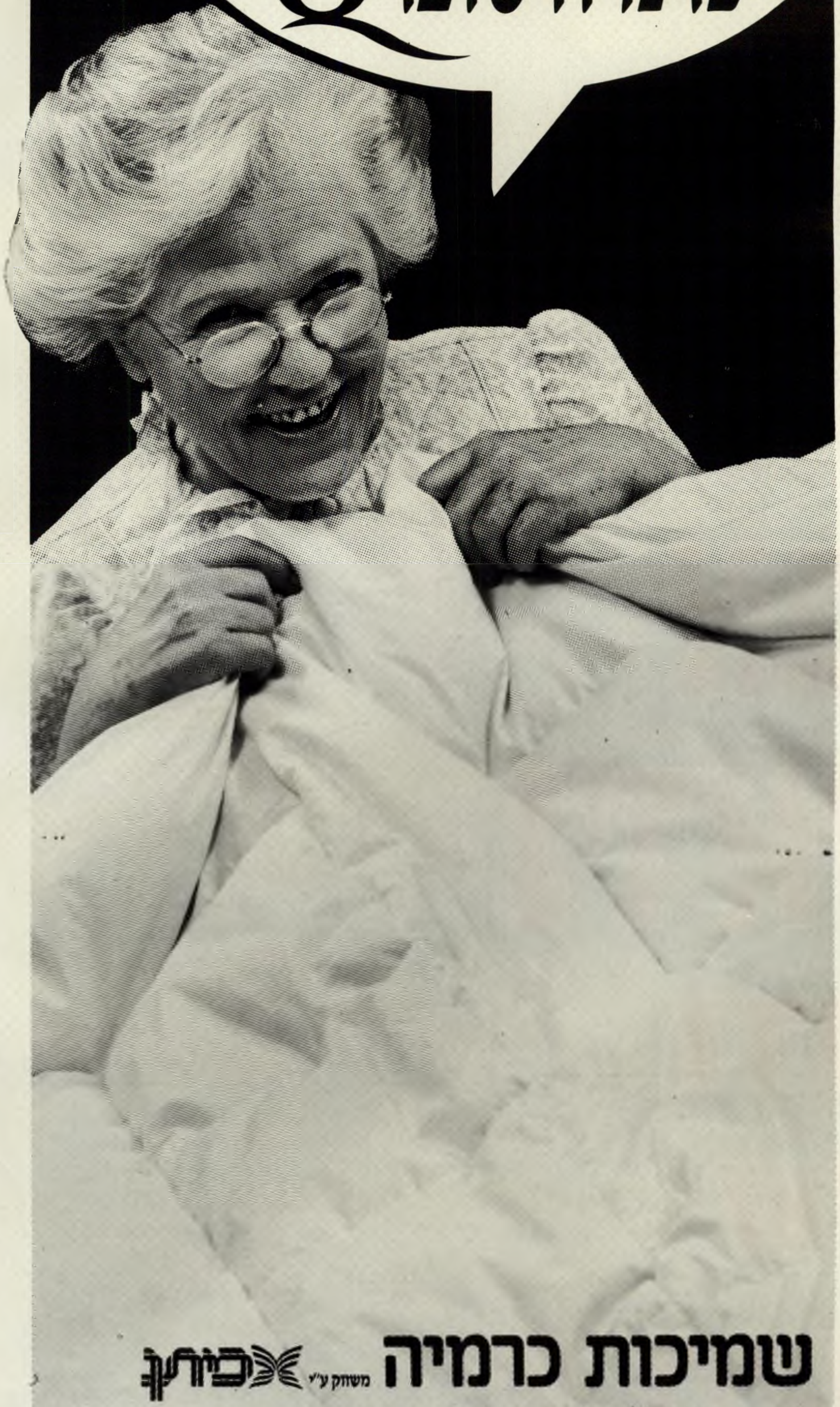

כרמיה סופר Q.
חמה, קלה וטובה יותר משמיכת פוך, אבל עולה פחות.

כרמיה סופר Q. השמיכה היחידה בישראל המיוצרת מהסיב המהפכני קואלופיל. סיב הקואלפיל פותח במעבדות חברת DUPONT, חברת ענק בעלת שם עולמי, ומבטיח שמיכה קלה בהרבה משמיכת פוך אבל מחממת ב-22% יותר. זה מה שנקרא - סופר שמיכה!
הבד העוטף את כרמיה סופר Q הוא בד פרקל משובח 100% כותנה בצפיפות גבוהה מאוד.
טוג הבד היחידי המאושר ע"י חברת DUPONT.

לכרמיה סופר Q אין ריחות לוואי, היא אינה גורמת לאלרגיות כמו שמיכות פוך, ולמרות הכל - מחירה של כרמיה סופר Q הינו כ-50% בלבד ממחירה של שמיכת פוך.

...וכשהנכדים באים, יש לי חידוש עולמי:

שמיכת כרמיה רב-עונתית

כרמיה רב עונתית, שתי שמיכות קלות המתחברות באמצעות סקוצ' (ריץ'-רץ' אמריקאי) לשמיכת חורף אחת.
שמיכת כרמיה רב עונתית מסיב הולופיל מהווה פתרון מושלם גם לחורף הקר וגם לעונת המעבר.

ועוד הצעות חמות מכרמיה

החודש במבצע

- שמיכת חורף חלקה פייברפיל 150/200 ס"מ - ליחיד רק 66.50 ש"ח.
- שמיכת חורף - הולופיל 150/200 ס"מ - ליחיד 100.51 ש"ח.
- שמיכת חורף - קואלופיל 150/200 ס"מ - ליחיד - 176.39 ש"ח.

כרמיה סופר Q
סופר שמיכה!

שמיכות כרמיה

משווק ע"י

קשר בראל

מיכתבים

כיצד אנחנו ניראים

על מושגים המרחפים לאחרונה בח־לל הישראלי.

ריבונו של עולם! מה קורה לשכל היהודי? קודם מודיעים, מטעם צה"ל, שבשטחים הכבושים יופעלו מעתה והלאה „רובי־צלפים" לפגיעה במפגינים; אחר־כך עוקרים מאות עצי־זית ששתלו בדווים במידבר הנגב הצחיח, ולבסוף מתפרסם דוח המגלה, כי במשך 16 שנים שיקרו אנשי אחת מזרועות הביטחון החשובות במדינה, כשהמדובר היה בדיני־נפשות.

אם לא איכפת לנו מהצד המוסרי, אז לפחות הצד הפרגמאטי — כיצד אנחנו נראים בעיני העולם.

אך שבאמת קיבלנו כפסיקה סופית, לכל מה שאנחנו עושים בארץ הזאת, את דברי דויד בן־גוריון: „לא חשוב מה שהגויים אומרים, חשוב מה שהיהודים עושים." **אפי ארציאלי**, ירושלים

● ● ●

אש זרה

על קומץ קנאים המגבירים את השינאה בין יהודים וערבים.

בשנים האחרונות הופיעה בחיינו מכה חדשה: חבורת הקנאים המכנה עצמה „נאמני הר־הבית", המבצעת בלי הפסק מעשי־פרובוקציה בשטח מיסגדי אל־אקצה וכיפת־הסלע, מעוררת מהומות, מגבירה את השינאה ואת הקנאות הדתית המוסלמית וחותרת תחת כל סיכוי לדו־קיום בין יהודים וערבים.

לא אמונה דתית כנה בוערת בליבם של אנשים אלה, כי אם אש זרה של קנאות ושינאה לכל מי שאינו יהודי.

לא ייתכן כי קומץ קנאים יוכלו, כאוות־נפשם, לעורר מהומות, להצית את אש השינאה, להקים נגד ישראל את העולם המוסלמי כולו ולסכן את עתידנו. **ראובן הר־זהב**, תל־אביב

● ● ●

השר כן מחליט

על פעילות השר יצחק נבון בעניין השביתה ברשות־השידור („ערוץ פרוץ", העולם הזה 28.10.87).

אני מבקש להעמיד דברים (על מעורבותו של השר יצחק נבון בסכסוך־העבודה ברשות־השי־דור) על דיוקם:

● הממשלה אישרה לפני מיספר חודשים את הצעתו של השר לבטל את מליאת רשות־השידור ולמנות ועד מנהל חדש. גם הכנסת אישרה את ההצעה בקריאה ראשונה, לאחר שהושגה הסכמה — גם בכתב — בין שרי העבודה והליכוד.

ח"כים מהליכוד וממיפלגות אחרות הכשילו את ההצעה מסיבות הידועות רק להם.

בלי תמיכה של נציגי שתי המפלגות הגדולות לא יעבור החוק בקריאה שנייה ושלישית.

בשבוע שעבר תבע השר מראש־הממשלה לדאוג כי הח"כים יעמדו בהסכם הקואליציוני בנושא זה.

זו הסיבה שעניין הרכב המוסדות הציבוריים החדשים ברשות לא אושר עדיין סופית.

● השר החליט לפעול להקמת ועדה ציבורית בלתי־תלוייה, שתערוך בדק־בית יסודי בכל ענייני הרשות, המקשים על תיפקודה. השר הודיע מראש כי הוועדה תוקם מייד לאחר שהסכסוך הנוכחי יסתיים. ולכן אין זה נכון, ככתוב בכתבה, כי „נבון חזר בו מעניין הוועדה."

● המשא־והמתן המעשי הראשון ליישוב הסכסוך נעשה לאחר שהשר נועד מיספר פעמים עם הנהלת הרשות מזה, ועם נציגי העיתונאים מזה, והגיע למסקנה כי יש בסיס למשא־ומתן רציני. בתוך כך הוא השיג הסכמה של ראשי ההסתדרות להשתלב בדיונים, שכן בלעדיהם עלול כל הסדר ברשות לגרום למפולת ביחסי־העבודה במשק.

כל הפעילות הזאת לא הפריעה להעולם הזה לפסוק כי „השר אינו מחליט."

אני מרשה לעצמי למחות על מחדל זה.

ישראל כהן, יועץ שר־החינוך־והתרבות לענייני־שידור, ירושלים

● ● ●

חיתולי הקידמה

על יתרונות החידושים בעולם („לעצור!", העולם הזה 28.10.87).

נא לא לזלזל בקידמה.

אני אם לשלושה והקידמה בהחלט שינתה לי את החיים לטובה.

אני לא מדברת על מדיח־הכלים, שבעלי היקר

(המשך בעמוד 4)

רוצה להיות שר או סגן־שר

„אני שואף להתקדם. רואה את עצמי בתפ־קיד של שר, או סגן־שר, מה שיותר מהר!" – אלו הם דבריו של בנימין בן־אליעזר. מקנא בפוליטיקאים ששולפים באלגנטיות תשובות מהשרוול. האשה שאיתו – דולי, אסטרולוגית מיקצועית, מעיינת מדי פעם ביחסים של בעלה עם הכו־כבים אך מעדיפה לא לומר בקול – הוא ממילא לא נזהר.

8

כתבת השער הקדמי:

חטיפה בלב"ים

אבו נידאל – אדם אפוף מיסתורין. השאלה – „אילו אינטרסים הוא משרת?" מרחפת בחלל המרחב. האם הוא משרת את עיראק, סוריה, או לוב? או שמא את ה־סי־איי־איי? יאסר ערפאת סבור כי הוא משרת את המוסד הישראלי ואף טוען להוכחות. ויש הקובעים – כי הוא משרתם של כל האדונים.

7

לחם ושעשועים

מה טיבם של חיים בלי טלוויזיה ורדיו? בחודש האחרון הסתבר לנו שאכן אפשר לחיות בל־עדיהם. בעצם העובדה שהשביתה לא גרמה לשום התרגשות ציבורית, שאיש לא עלה על באריקדות כדי להביא לחידוש השידורים, יש קביעה ברורה: העם רוצה בידור. הערוץ השני, שידורי הטלוויזיה החינוכית ו־התחנות הזרות סיפקו. המיר־קע לא נשאר מושלג זמן רב.

5

כתבת השער האחורי:

זוהר לא התאבד

בני מישפחתו של זוהר ארגוב אינם מאמינים כי התאבד. הם דורשים ועדת־חקירה, שתח־קור את נסיבות המוות. „לדעתנו, כל הסיפור היה מתוכנן. לא רצו אותו על הבימה אז עשו לו את זה." את האונס שיוחס לו הוא לא ביצע לטענותיהם. האם התאבד זוהר אר־גוב? או שמא רק ניסה להפחיד את הסוהרים? ואולי, כפי שטו־ענת המישפחה, היה זה רצח.

36

דף חדש

בניגוד למשטינים

הממונה לשעבר על פרסי ישראל משיב להאשמות שהועלו כנגדו ב... מכתב חוזר ל„סופרים ולחברים אחרים"... דף חדש מפרסם את שני הטקסטים שלו במלואם, בעברית העילגת שבה הם כתובים... המכתבים רצופים עלבונות ופגיעות אישיות: יעקב אורלנד ונתן זך — שקרנים; שלמה שבא כואב את כאב „מכאובה" של רעייתו זהרירה חריפאי, אלתרמן הקדים את אורלנד ב„הערכת דמארי וזמרורה", שמעון צמרת לא ראוי היה למילגת עידוד על שם ראש הממשלה... ה„ממונה" קובע כי היה „אסיסטנט במקצוע אחר" ובכל זאת לא הצליח לנחש מראש את שמות הזוכים בפרס השנה... ה„פרשה" כולה — קומדיה, פארסה או עדות למשבר אמון בפרסים המופרסים בישראל?

26

ענק חלשלוש

ועידת הפיסגה הערבית; למראית־עין — עוצמה אדירה, 21 מדינות, מיצבורי־הנפט הגדולים בעולם, אוצר עצום של כסף המושקע במשק האמריקאי והבינלאומי. אך מראה העיניים מטעה — העולם הערבי נתון כעת במצב אומלל, והוא מפולג ומסורד. לא זו בלבד שמול ישראל אין הוא יכול להתאחד, גם את הסכנה האיראנית אינו מסוגל לבלום.

7

כוס מיץ ברמדאן

בורגיבה בן ה־84 חולה, עיוור וסנילי, אך פולחן־האישיות נמשך עד השבוע במלוא המרץ. דמות היסטורית, משטרו רחוק היה מלהיות דמוקרטי. היה נחוש בדעתו לא לאפשר לקנאות האיס־לאמית להרוס את ארצו. בראשית שילטונו אף ביטל את צום הרמדאן. אך במיו־חר תיזכר יוזמתו ההיסטורית שבה הציע הכרה בקיום ישראל.

10

רחל המרחלת מדווחת:

עומדים להתחתן בקרוב: השחקנית אסתר קוסוביצקי עם השחקן רמי ברוך. הזמרת סימה עמיאל עם הזמר מוטי דיכנה. הספורטאי נימרוד דרייפוס וחברתו תמי ● נראה שזה די מעצבן מסאז'יסטיות, כשמזמינים אותן רק בשביל כמה מכות בגב ● אחרי־הצהריים חינוכי של ילדי הבוהמה התל־אביבית: קולה, עוגיות וסיאנס. ילדה אחת חושבת שהצליחה לדבר עם אביה המת ● רונית זילברשטיין רצתה בשינוי, הלכה אל הספר מישל מרסיה, ביקשה איזה צבע, סילסול, מאז הם ביחד ● ומה עושה יונה קלימוביצקי, מי שהיתה במשך שנים מזכירתו של מנחם בגין לבדה בלובי של איזה מלון?

34

המילחמה הבאה

האם זה יכול לקרות? מתי היא תפרוץ? מי יפתח בה? מה יהיו היעדים? ומי בכלל יהיו האוייבים? שאלות אלה הוצגו בפני חיים אסא, שרק השנה פשט את מדיו, ובפני אלוף במילואים אהרון יריב, ראש המכון ללימודים אסטרטגיים. „צריך להתייחס ברצינות למנהיגי־ערב, אבל אין להניח א־פריורי את אמיתות הצהרותיהם."

14

מעשים שלא ייעשו

האם הסטודנטית לתיאטרון, בת ה־25, אכן פתחה בית־בושת בדירת בנו של שופט מחוזי, כפי שטוענת התביעה? האם פקיד הבנק ה־קשיש שביקר אצלה הגיע אמנם להרפיה מי־נית? ואולי היתה זו עלילה כ־נקמה על אי־שביעות־רצון, וזיי־הוי מוטעה בגלל סוודר אדום?

25

טביעות־אצבעות סיניות

עורך־הדין נתן קנת נדהם להיווכח כי אין כל ספר שעוסק בנושא טביעות־אצבעות. מה עשה עורך־הדין החרוץ? הפשיל שרוולים, עשה קצת מחקרים, וכתב ספר. הסינים השתמשו בזיהוי טביעות־אצבעות כבר לפני 1300 שנה. במערב התגלתה השיטה רק במאה ה־17. בינתיים גילו את המחשב. הוא עושה את כל העבודה לחוקרים.

17

חלום ליל חורף

סתיו מפרך עבר על עיתונאיות האופנה בישראל. אלה מכתתות רגליהן מתצוגה לתצוגה — ממש רחמנות. קולקציות סתיו־חורף 1987 כפי שהוצגו לאחרונה על־ידי גדעון אוברזון, קובי רביץ, עודד גרא וגלי. רגליים חשופות, שמלות, חצאיות בלון. צבעים — שחור, ורוד. בקיצור, מה לא?

30

רצח באריאל

ביום השישי בשעה 6 וחצי נורתה הירייה. נקטע החלום. התקיימה ההזהרה שקיבל דוב שבוע לפני נישואיו. נקודות משותפות ב־חייהם גישרו על פער־הגילים ביניהם; סזית עסקה בציור ופיסול, דוב אהב חיות. דרך חיי־נוכם, אופיים, הבתים בהם גד־לו, המוסנמות שקירבה אותם ואולי היתה זו שהרחיקה אותם.

38

המדורים הקבועים:

מיכתבים — יתרונות הקידמה	3
איגרת העורך — פריצת מחסומים	4
הנדון — לחם וקירקס	5
תשקיף — הטלפון נותק	6
חשבון־נפש — בנימין בן־אליעזר	8
אנשים — לאכול דגים	12
במדינה — מונגולים ותורכים	7
מה הם אומרים — משה זנבר, חיים רמון, שמואל ברזל, מני פאר, יריב בן־אליעזר, חנה גרטלר	18
יומן אישי — כרם בעין־הוד	20
זה וגם זה — דגים ויין	24
לילות ישראל — יומולדת לעקרבים	22
דף חדש — מיכתב תגובה	26
קולנוע — ההיסטוריה משתעלת	28
יומן חדשות — בובה לריו	29
אופנה — תצוגות חורף	30
תשבץ	32
מיכתבים לרותי	32
רחל מרחלת — על כל העולם	34
הורוסקופ — עקרב אופייני	35

קורא יקר,

מכל התפקידים של העולם הזה, שבהם ייחודו, יתכן כי התפקיד החשוב ביותר הוא שבירת קישרי־השתקה ופריצת גבול המוסכמות.

מדי פעם מתעוררת האשליה כאילו תפקיד זה הפך מיותר. העיתונות התבגרה, הכל למדו מן העולם הזה, ועכשיו כבר אין איש מפחד להגיד את כל האמת.

ואז קורה מאורע המעורר רגשות עמוקים, ולפתע מסתבר כי העולם הזה נשאר שוב יחיד בשטח.

כך היה, למשל, בשבוע הראשון של מילחמת־הלבנון, כאשר העולם הזה היה כלי־התיקשורת היחידי בארץ שהעז לתקוף את יוזמת־המילחמה מהשעה הראשונה, בעוד שאחרים התחבאו מאחורי הסיסמה „שקט, יורים!"

כך היה אחרי הרצח של חוטפי האוטובוס בקו 300, כאשר העולם הזה לבדו העז לפרסם את התצלום שחשף את הפרשה.

כך היה בשבוע שעבר.

רו"ח ועדת־לנדוי על חקירות השב"כ פורסם בהרחבה. כל העיתונים ניגשו מייד לניתוח הדו"ח. היו שמתחו ביקורת על המלצת הוועדה שלא להעמיד לדין את חוקרי עיזאת נפסו. דיברו על היבטים שונים, בעיקר אישיים. אך איש לא העז להגיד את העיקר: שדו"ח זה בא להעניק היתר רישמי לשיטות עינויים במדינת־ישראל.

העולם הזה הכתיר את הניתוח שלו, בשער הגליון האחרון, בארבע מילים פשוטות: „עינויים — כן, שקרים — לא!" (ההצעה המקורית היתה: „מותר לענות, אסור לשקר!" ניסוח זה נפסל, מפני שהמילה „לענות" היא בעלת שני מובנים שונים, ועל כן יכלה לטשטש את הכוונה.)

הכותרת שלנו פרצה את הסכר. בעיקבותינו באו השבוע עשרות תגובות, שמתחו ביקורת על הוועדה בגלל גישה מעוותת זו. דעתנו הפכה בן־רגע רעת הציבור הנאור כולו.

אנחנו שמחים על כך. אנו רואים את תפקידנו בפריצת מחסומים. איננו רוצים בבלעדיות. להיפך, אנחנו רוצים שדברינו ייקלטו בכלי־תיקשורת רבים ככל האפשר.

מקור טמיר

לדפנה ברק, הכתבת הבכירה שלנו, היה הישג מרשים נוסף. אברהם („אברשה") טמיר, אדם הממעט בדיבורים על מעשיו הפוליטיים, ואינו מדבר לעולם על ענייניו האישיים, העניק לה ראיון. במונולוג שלו דיבר בהרחבה על רגשותיו כאב חדש, על יחסיו עם אישים שונים ועל תוכניותיו הפוליטיות.

במהלך הדברים זרק פצצה. הוא אמר שהוא שוקל את הצגת מועמדותו לכנסת הבאה. מהקשר הדברים ברור כי אין זה עוד עניין של שיקול, אלא שלמעשה כבר החליט על כך. כך נאמר גם בכותרת, שבה הכתרנו את המונולוג החושפני.

הדברים גרמו לסנסציה פוליטית. היו לכך שתי סיבות:

● לפי הסכם ההצטרפות של קבוצת יחד למיפלגת־העבודה, שוריינו שלושה מקומות ריאליים לאנשי יחד מסויימים, שצויינו בשמותיהם: עזר וייצמן, בנימין („פואד") בן־אליעזר ושלמה עמר. כדי להיבחר לכנסת, יצטרך טמיר לדחוק את רגלי אחד מהם. מן הסתם יהיה זה עמר.

● סביר להניח כי טמיר, איש בעל כישורים ביצועיים, לא ירצה להיות פרלמנטר סתם. אם הוא רוצה להיבחר לכנסת, יש לכך בוודאי כוונה מרחיקת־לכת: להתמנות כסגן־שר בממשלה שבה יהיה עזר וייצמן שר. (לפי חוקי ישראל, סגן־שר חייב להיות ח"כ, שלא כמו השר עצמו.) עד כה נשא בן־אליעזר את עיניו אל הכהונה הזאת. אם יהיה גם טמיר ח"כ, תהיה לו עדיפות על בן־אליעזר. כלומר, הוא ידחוק את בן־אליעזר מן המישרה הפוטנציאלית.

בבורסה הפוליטית כל זה היה מובן מאליו, ועל כן גרמה ההכרזה של טמיר לסערה. עזר

מאת אורלי אזולאי־כץ, , כתבת „ידיעות אחרונות" משבר חריף ביחסי השר עזר וייצמן ואיש־סודו, אברשה טמיר, פרץ אתמול, בעקבות הודעתו של טמיר כי הוא מתכוון לרוץ לכנסת הבאה.

הקטע ב„ידיעות אחרונות"
„בעיקבות הודעתו" — היכן?

הפרסומים האחרונים הגבירו את המתיחות בין וייצמן לטמיר. יצויין כי על פי ההסכם שוריינו עד למקום ה־40 ברשימת המערך לכנסת הבאה שלושה מקומות לשלושת חברי הכנסת של „יחד": עזר וייצמן, בנימין בן־אליעזר

הקטע ב„דבר"
„הפירסומים האחרונים" — איפה?

אף שבשיחה למעריב אמר טמיר כי טרם החליט אם [illegible]נות למישור הפרלמנטרי, ושכל הפירסומים על כוונתו להתמודד נגד עמר אינם מדוייקים, מטעימים מקורביו כי משיחותיהם עמו עולה שנחושה דעתו להיאבק על הצטרפותו לכנסת.

הקטע ב„מעריב"
בשיחה למעריב" בעיקבות מה?

וייצמן הגיב עליה מייד, כדי לשמור על שלום־הבית בקבוצתו, וגם אישים אחרים הגיבו. עורכי התוכנית מוסף המוספים בטלוויזיה הלימודית הבינו את חשיבות העניין, והזמינו את טמיר לראיון, כדי שירחיב את הדיבור על הנושא שהעלה במונולוג שלו אצלנו. גם העיתונים האחרים טיפלו בנושא.

אולם היה הבדל חשוב. בעוד שמוסף־המוספים הודיע בראש הראיון שלו שהוא בא בעיקבות השיחה של טמיר עם דפנה ברק בהעולם הזה, התעלמו כל העיתונים האחרים ממקור־הסערה. מעריב וידיעות אחרונות התעלמו שניהם מן המקור, ודיברו על „הצהרה שמסר אברהם טמיר" — מבלי לציין היכן ולפני מי.

„טמיר" פירושו נעלם, בלתי־נראה, והמקור אכן נשאר נעלם בעיתונים אלה — אף שמאות אלפים ראו את טמיר בטלוויזיה ושמעו מפיו שבחים על הראיון של העולם הזה ועל המראיינת.

קיוויתי כי מינהג פסול זה של העלמת מקורות וגניבת סקופים נעלם מן הנוף העיתונאי. נלחמנו בו במשך שנים. אך מסתבר כי מינהגים פסולים אינם עוברים מן העולם בנקל.

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

סוף־סוף רכש לנו. אני לא מדברת על המכונית השניה שהוא מבטיח לי ברגע שירוויח אותה במיפעל־הפיס. אני מדברת על עניין הרבה יותר פשוט — קוראים לעניין זה חיתולים.

אצל בכורי עוד עמלתי בהרתחת החיתולים, תלייתם, איסופם וקיפולם. אצל בתי כבר נולד שירות־החיתולים־לבית (מביאים נקיים ולוקחים מלוכלכים), ולכבוד בן־הזקונים כבר המציאו את הטפנוקים.

זאת הקידמה שהצילה אותי.

אסתר ברושי, תל־אביב

● ● ●

סמל עם מסר

על מטרת בואה של צ'יצ'ולינה ארצה („מישגל נסוג", העולם הזה 28.10.87).

ברצוני להביע את התרשמותו ודעתי על התופעה ששמה צ'יצ'ולינה, שהציבור בארץ קיבל אותה בהתלהבות ובחמימות, בניגוד גמור לחבורת אימפוטנטים, שהתייחסו אליה רק כאל סמל־מין ותועבה.

כמי שליווה אותה בביקורה בארץ ושמע את דיעותיה המעמיקות והכנות, אני רוצה להעמיד דברים על דיוקם:

צ'יצ'ולינה באה לביקור בארץ כדי להעביר מסר פוליטי ולהביע את דיעותיה המגובשות על אחווה ושלום בינינו לבין שכנינו הערבים, מעל בימת הכנסת. לצערי, הבימה היחידה שניתן לה להופיע עליה היתה במועדוני־לילה, בהם הקהל לא בא כדי לשמוע, אלא כדי לראות.

איציק עומרד, תל־אביב

קורא עומרד וידידה (בפיצריה)
בניגוד גמור לחבורת אימפוטנטים

● ● ●

סיכון מיקצועי

על מה שעלול לקרות לעיתונאית בשעת ראיון עם אח"ם („אורי – בלי תחתונים", העולם הזה 28.10.87).

לנסות להתעסק עם עיתונאית הבאה לראיין אותך זה סימן־היכר של גדולי־עולם. מי לא שמע מה מועמר קד'אפי ביקש לעשות לעיתונאית איטלקית מסויימת ומה וילי ברנדט, בהיותו קנצלר גרמניה, הציע לעיתונאיות שנילוו אליו במסע־בחירות.

אז עכשיו מתגלה שגם אורי זוהר ניסה את מזלו.

מה לעשות. זה, כנראה, סיכון מיקצועי.

ברוך בן־שושן, כפר־סבא

● ● ●

אהבה יוונית

על פרשת־האהבים של ראש ממשלת יוון („תמרורים", העולם הזה 28.10.87)

מה, שלצערי, לא דווח בקטע על פרשת־האהבים בין ראש ממשלת יוון הקשיש למנחת הטלוויזיה הצעירה, הם כל הצלילים היווניים המשגעים המתלווים לפרשה זאת:

תוכנית הטלוויזיה שהגברת הצעירה הינחתה נקראה מיסו־מיסו (חצי־חצי); שמה המלא הוא דימיטרה ליאני־קאפופולו והמקום שכוח־האל בו נערכה האזכרה לחללי־הרעש, וממנו נעדר פאפאנדריאו מכיוון שהעדיף סוף־שבוע של אהבים עם ליאני־קאפופולו בים האגיאי, הוא קאלאמאטה.

אברהם מגריזו, ראשון־לציון

● ● ●

תודה לאל!

על ייחודן של הנשים („רחל המרחלת", העולם הזה 28.10.87).

בסיפור על הרווק שעשה חיל באמריקה והממתין עתה לכלה ישראלית במלון הילטון דיווחה המרחלת, כי הנ"ל „חיפש אישה בכל אמריקה ומצא דווקא המון נשים, בכל מיני צבעים, גדלים ומינים".

לתשומת־לב המרחלת: נשים יש רק ממין אחד ותודה לאל על כך.

אפרים בנדט, ירושלים

● ● ●

חשמל למען המוראל

על הסיוע לאם במצוקה („דאלאס בראשון־לציון", העולם הזה 28.10.87).

בהמשך לכתבה בהעולם הזה פונים אלינו (אליי ואל בני בכורי, שוקי) אנשים ברחוב ברמת־השרון ושולפים את ארנקם למתן תרומה.

רצונם הוא, ללא ספק, לעזור, אך לנו גורם הדבר רגש של השפלה (ושוקי, עקב כך, לא יכול להירדם בלילות).

מובן שבצורה זאת אנו מסרבים לקבל את התרומה וכתוצאה מכך החוב במכולת ממשיך לתפוח ואת זרם החשמל לבית עומדים לנתק. ניתוק החשמל יהווה מכה קשה מנשוא לשנינו ובעיקר לשוקי, כי החשיכה תוריד את המוראל אצלו למטה, ממה שהוא כבר ירוד עכשיו.

לכן בקשתי שהעולם הזה יפרסם מיספר החשבון לתרומות — מיספר 30396 בבנק אמריקאי־ישראלי, רמת־השרון.

שולמית גיבשטיין, רמת־השרון

מדוע לא מישקפיים

מדור מיכתבים לרותי הוא אחד המדורים הוותיקים של העולם הזה. וגם במדור שראה אור בגיליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנים, פיזרה רותי של אותן שנים (שהיא כיום עיתונאית־צמרת בעיתון הנפוץ ביותר במדינה), כמינהג כל עורכות המדור עד עצם היום הזה, קטעים קלים ומבדרים, כהפסקת־נשימה בין הצעות התקשורת, כדוגמת הקטע הבא:

ההסבר של צעירה חיפאית מדוע היא אינה מרכיבה מישקפיים, כשהיא יוצאת עם החבר שלה, נשמע הגיוני למדי: „אני ניראית לו יותר טוב בלי מישקפיים וגם הוא — ליי!"

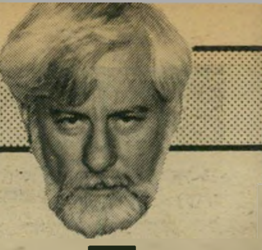

הנדון:

הטלוויזיה משפיעה — אך לא כפי שאנשיה חושבים

לחם וקירקס

שביתת הטלוויזיה והרדיו יוצרת הז־דמנות נדירה לבדוק את ההשפעה שיש לשני אמצעי־תיקשורת אלה על חיינו — חיי המדינה, חיי החברה וחיינו כפרטים.

מאז שפרצה השביתה נשפך עליה מבול של מילים. היו ששמחו לאידם של אנשי־השידור, שהיה נדמה להם שהם שולטים בעולם, והנה נראה כי גודל חשיבותם כגודל המיקרופון והמצלמה העומדים לרשותם. היו שתמכו בשובתים, ושראו בהמשך הסיכסוך מזימה נגד הדמוקרטיה. היו שהציעו סגירה כללית. היו שתבעו רפורמה. היו שדרשו חידוש השידורים לאלתר.

כל אלה הם עניינים חשובים, אך נדמה לי שחשוב יותר לנצל את האתנחה האלקטרונית כדי לערוך חשבון־נפש קטן.

אם יש חיים בלי טלוויזיה ורדיו — מה טיבם?

איך מתפקדת החברה, ואיך חי כל אחד מאי־תנו, בלי מכשירים אלה?

ומכאן: מה השפעתם על חיינו בימים כתיקונם.

האם הם משפרים את איכות חיינו, או להיפך?

האם הם משפרים את תיפקוד המדינה והחברה?

יתכן שחודש ימים אינו מספיק כדי להגיע למסקנות נחרצות. אך בוודאי אפשר ללמוד מנסיון זה הרבה מאוד.

■ ■ ■

יתכן שאפשר למצוא בדממה האלקטרונית תשובה לשאלה הבסיסית:

האם הטלוויזיה ו/או הרדיו הם מכשירים של בידור, חינוך או מידע?

ואם הם משרתים את כל שלוש המטרות האלה גם יחד, איזו מהן היא העיקרית?

במדינת־ישראל, שבה יש מונופול ממלכתי על השידורים, לא נערך מעולם דיון רציני על כך. כאשר חוקקה הכנסת את חוק רשות־השידור לא הועלתה שאלה זו כלל.

לדעתי, זוהי אחת הסיבות לכישלון הרשות וראשיה בכל שנות פעולתם.

מנהל שאינו יודע אם הופקד בידיו מכשיר לבידור, מכשיר לחינוך או מכשיר למסירת מידע — איך יידע כיצד לנהוג?

מכיוון שהשאלה לא הועלתה מעולם ברצינות, נמצאה לה תשובה מאולתרת. נוצרו „עובדות בשטח", בדרך החביבה כל־כך על הישראלים.

אחרי דממה של חודש, אפשר להגדיר את המצב בדרך פשוטה:

עצם העובדה שהשביתה לא גרמה לשום התרגשות ציבורית, שאיש לא עלה על באריקדות כדי להביא לחידושם המיידי של השידורים, יש בה קביעה ברורה. צריכים רק לדעת לאתר אותה.

■ ■ ■

מירקע הטלוויזיה לא נשאר מושלג זמן רב. את מקום שידורי הטלוויזיה־הישראלית תפסו שידורים אחרים.

בעיקר שידורי הערוץ השני. ומלבדם — קלטות מן הסיפריה. וגם קצת שידורים של התחנות הזרות הסמוכות.

כל התחליפים האלה עסקו בבי־דור.

לא הוקרנו שידורי־חדשות, מלבד החדשות הדלות של ערב חדש בשעה 5 אחרי־הצהריים. מובן שאף אחד מן התחליפים לא ניסה „לחנך".

הערוץ השני שידר קליפ'ס של פופ וסרטים. מן הסיפריות באו קלטות של סרטים. התחנות השכנות סיפקו (למאזינים היהודיים) בידור בלבד.

אילו היה הציבור הישראלי רואה בטלוויזיה בעיקר מכשיר לאספקת חדשות, היה נוצר חיש מהר חסך נורא. הכל היו מרגישים שחסר משהו, שאי־אפשר להמשיך ככה. הנרקומנים היו צועקים חמס על העדר הסם.

זה לא קרה.

מה זה מוכיח?

זה מוכיח כי הרוב העצום של הציבור נזקק לטלוויזיה בעיקר (ואולי באופן בילעדי) כמכשיר לבידור. ומכיוון שהבידור סופק לו ממקורות אחרים, ונמצאו לו תחליפים מספיקים, הרי איש לא התרגש.

מכורי דיינסטי אולי זעקו קצת, אך גם הם שכחו חיש־מהר את התמכרותם. הם התנחמו למראה הסרטים האחרים שעל המירקע.

■ ■ ■

לכאורה צריך היה להיות הבדל בין הטל־וויזיה והרדיו מבחינה זו.

בעוד שהטלוויזיה היא מכשיר „קר" (לפי הגדרת מרשל מק־לוהאן, התיקשורתן הגדול), הרי הרדיו הוא מכשיר „חם".

בישראל משמש הרדיו כמכשיר חשוב ביותר למסירת מידע. הכל מתפארים במחלה הישרא־לית המפורסמת, המוצאת את ביטוייה בהקשבה לחדשות מדי שעה, 16 שעות ביממה.

לפי תיאוריה מקובלת, אין הישראלי יכול להתקיים בלי זריקה שעתית זו. בהתקרב סוף־השעה גוברת בו אי־המנוחה, הוא רץ אל המכשיר הקרוב ביותר.

מה קדם למה – התרנגולת לביצה או להיפך?

אם הוא יושב במכונית, הרדיו פועל כל העת, כדי שלא להחמיץ אף מהדורת־חדשות אחת.

החדשות עצמן צריכות להתחלף מדי שעה. שלא כמו ה בי־בי־סי (במהדורה הכלל־עולמית), החוזר שעה אחרי שעה על אותן החדשות עצמן, נדרש קול ישראל להמציא בכל שעה חדשות טריות („להמציא" במובן של לספק, לאו דווקא במובן של פיברוק. אך הגבול מטושטש. כשאין חדשות, „ממציאים" אותן על־ידי הבאת מליצות של פוליטיקאים זמינים, שאין להם מה להגיד על שום נושא שבעולם, אך המביעים את רעתם על כל נושא שבעולם.)

גם לחדשות הרדיו, כמו לחדשות הטלוויזיה, לא נמצא תחליף אלקטרוני. אמנם, גלי צה"ל עשו כמיטב יכולתם, במיגבלות שהטילו על עצמם, אך ברור כי מיבזקי־החדשות אינן תחליף של ממש לחדשות המלאות, שהורגלנו להן.

אם כן, האם מורגש חסך? האם שביתת־החדשות ברדיו גרמה לנו לחרדה שאינה ניתנת לכיבוש??

התשובה שלילית. הציבור ויתר על החדשות בנקל. מתי־מיספר נעזרו בבי־בי־סי, רבים הקשיבו לגלי צה"ל, אך בסך־הכל לא התרגש איש בגלל החור שנפער לפתע בצריכת החדשות.

משמע: גם תפקיד הרדיו הוא, בעיקר, בשטח הבידור. והבידור התחליפי שעל גלי־האתר („גלי־צה"ל", אייבי נתן, תחנות זרות) הספיק בהחלט.

■ ■ ■

עד כאן הצבתי את שני סוגי השידור — הבידור והמידוע — זה מול זה, ואף זה נגד זה.

אך כאן מתעורר הספק. האם אלה מהווים באמת שני סוגים שונים, ואף מנוגדים? או שמא גם החדשות בטלוויזיה אינם אלא סוג של בידור?

אינני מגלה את אמריקה (תרתי משמע) אם אציין כי רבים מן החוקרים בתחום התיקשורת הגיעו מזמן למסקנה זו. כלומר: שהחדשות בטלוויזיה הם קודם כל צורה של בידור. הוא הדין לגבי שאר תוכניות־המידע הטלוויזיוניות — תוכניות הדיונים, העימותים, הוויכוחים וכיוצא באלה.

לפחות מראיין מיקצועי אחד בטלוויזיה הישראלית — ירון לונדון — הכריז לא־אחת בפה מלא שהוא רואה את תפקידו בעריכת הצגה, לא בהפצת תורה. זה נכון גם לתוכניות אחרות, החל במוקד וכלה בראיונות של ערבי־שבת.

כל איש־ציבור, הרגיל להופיע בטלוויזיה, מכיר את החווייה. הוא מוזמן לדיון משודר, מכין בהקפדה את טענותיו, מבריק בוויכוח (לפחות לדעת עצמו ולדעת אשתו). ולמחרת היום, כשהוא מצפה לתגובות הציבור הנלהב, הוא נוכח לדעת שאיש לא שם לב למה שאמר. הכל מדברים על הופעתו המכובדת, על עניבתו, על האיפור המוגזם, על תנועות־ידיו.

כך גם לגבי החדשות. לשדרנים נדמה שהם מעצבים את דעת הציבור, שיש להם השפעה הרת־גורל על עתיד המדינה והעולם. ואילו הצופה מתרשם מן השימלה של הקריינית ומן ההעוויות של פני הקריין. הוא מחבב את המגיש, או להיפך.

בשיא החדשות החשובות מדבר הצופה עם אורחיו, או הולך למיטבח להביא בירה. בידור.

(זה שונה ברדיו. אך לא לגמרי. הנהג במכונית מניח לחדשות לעבור עליו, אחרי מנה גרושה של מוסיקת־פופ וג'ינגלים. אך אין זו פעולה רצונית, כמו קריאה בעיתון, הכרוכה במאמץ מסויים.)

■ ■ ■

אין פירוש הדבר כי החדשות ושאר תוכ־ניות־המידע בטלוויזיה אינן משפיעות.

הן משפיעות מאוד. אך לא כפי שנדמה לבעליהן.

אין הן משפיעות בדרך של בירור אינטלקטואלי. אין הן מביאות את הבעיות אל האזרח ומאפשרות לו לברור בין הפיתרונות השונים.

כפי שיודע כל מי שמופיע בטלוויזיה, כמעט ואי־אפשר לפתח בטלוויזיה נושא כלשהו באופן רציני. ראיתי מאות אנשי־ציבור והוגי־דיעות יוצאים מאולפן־השידור בבניין־הטלוויזיה כשהבעה של אכזבה ומפח־נפש על פניהם, כאילו עברו זה עתה חווייה של מישגל נסוג.

מירקע־הטלוויזיה, עשוי כמעט רק לדבר אחד: פניו של בן־אדם. אין הוא מציג בעיות. הוא מציג פנים.

הדראמה הטלוייזיונית מתרחשת בין בני־אדם — ולא חשוב אם אלה הם קריסטל או הגברת השניה (שכחתי את שמה) בדיינסטי, או יצחק שמיר ושימעון פרס במבט.

ההשפעה העיקרית של הטלוויזיה על הפו־ליטיקה היא בהורדתה מרמה של דיונים ענייניים לרמה של עימותים אישיים.

כלומר, הפיכת הנושאים הגדולים של חיינו לעניין של רכילות.

אין רע ברכילות כשהיא באה כתבלין, המוסיף קצת טעם פיקנטי לעניינים רציניים. אבל הרכילות היא אסון כשהיא באה במקום ה־טיפול בעניינים הרציניים.

העולם הפוליטי של הטלוויזיה אינו עולם של נושאים חשובים — מילחמה ושלום, שואה גרעינית, חופש המצפון, טיב החברה, אופי המישטר, איכות הסביבה.

זהו עולם של תככים וקנוניות אי־שיות, של השמצות הדדיות, של עלייתם וירידתם של פוליטיקאים.

אפשר לטעון כי רוב האזרחים אינם מתענ־יינים ממילא אלא באלה. הנושאים הגדולים משעממים אותם. אין הם יכולים לקלוט דברים אלא באמצעות רכילות.

אם כן, ממתעוררת השאלה שהוצגה בהתחלה: בידור או חינוך?

האם תפקידו של מכשיר זה, ועל אחת כמה וכמה כשזהו מכשיר מונופוליסטי השייך לממשלה, הוא לבדר את האזרחים?

האם הוא התחליף המודרני לחובתם של קיסרי רומא לספק להמונים „לחם וקירקס"?

האם צדק יצחק מודעי כאשר הביע את הריעה כי תפקיד המדינה הוא לספק לאמא הקשישה שלו בידור רצוף עד הליכתה לישון?

■ ■ ■

יש בטלוויזיה הישראלית — כמו בטלוויזיה העולמית — עיתונאים מוכשרים ורציניים, המבקשים למסור מידע מוסמך, לעורר למחשבה ולהשפיע על רעת־הקהל.

יש והם אף מצליחים במשימה זו. אפשר להז־כיר כמה וכמה שידורים של הטלוויזיה היש־ראלית שאכן השפיעו מאוד. (דוגמה בולטת: המישדר של ניסים מישעל על אן פולארד).

אולם גם השדרנים הרציניים יודעים שאם הם רוצים להשפיע, עליהם לעטוף את המסר שלהם ב„הצגה". אם ירצה בכך, אם לאו — כתב־טלוויזיה טוב הוא גם בימאי ובדרן.

אפשר לאמר: באמצעות ה„שאו" מצליח איש־טלוויזיה בעל־מצפון להעביר להמונים הרחבים מסר חשוב, שלא היה מגיע לציבור בכל דרך אחרת. אך אפשר גם לאמר: הצורך לעטוף את המסר החשוב בסממנים של הצגה מוריד את המסר עצמו לדרגה של בידור.

שני הדברים נכונים.

ההשפעה העמוקה ביותר של הטלוויזיה היא על עולם המושגים והערכים של הצופה. היא משפיעה יותר מאשר הקולנוע, כי האדם הנכנס לאולם הקולנוע יודע שהוא נכנס לעולם של חלומות, שהוא מנתק את עצמו מן החיים הא־מיתיים. ואילו הטלוויזיה, החודרת לסלון ולחדרי־המיטות, אינה יוצרת מרחק. להיפך. היא מתיי־מרת להוות את החיים עצמם.

אם הטלוויזיה מראה עולם של אלי־מות, היא אומרת לצופה: כזהו העולם. אם היא מראה עולם של מותרות היא אומרת לצופה: כך צריכים החיים להי־יות.

מכיוון שכל זה נעשה באיצטלה של בידור, יונק הצופה את המסר ללא ביקורת.

כשאותו האיש קורא מאמר — כמו מאמר זה — פועל חוש־הביקורת שלו. הוא מעכל, מקבל ופוסל. כשהוא יושב מול המכשיר, חוש־הביקורת שלו שו־בת. הרי זה רק בידור.

■ ■ ■

הטלוויזיה קיימת. אי־אפשר לבטל אותה, כפי שאי־אפשר לבטל את המכונית. (הו, איזה עולם נחמד זה יכול היה להיות, אילו חזרנו כולנו לרכוב על סוסים!)

אינני בטוח כלל שהרפורמות הרבות, שעליהן מדברים כיום, יביאו לשיפור כלשהו. יתכן מאוד שיקרה ההיפך. הערוץ השני עלול להכפיל ולש־לש את כל מיגרעות הערוץ הראשון, בתוספת כמה מיגרעות משלו.

חסר בארץ ויכוח רציני על הטלוויזיה והרדיו. המכשירים האלה נולדו, התבססו, מתנהלים איכ־שהו (בכישרון או בלי כישרון) — הכל בלי מח־שבה ארוכת־טווח, בלי ניתוח ההשפעות והתוצ־אות, בעולם של תככים קטנים והתנצחויות מיפ־לגתיות עלובות.

וכך זה גם נראה.

מאת אורי אבנרי

תשקיף

זמן קצוב לפרס

עסקנים בכירים בתק"ם הקציבו לשימעון פרס שבועיים ימים לפיתרון בעיית הפריסה של תובות החקלאים. אם עד אז לא תיפתר הבעיה, נרמז לפרס, תיפתח נגדו מערכה פומבית בתוך מיפלגתו, בלא להתחשב בנזקים שהדבר יגרום במערכת הבחירות הבאה.

מרידור הצטרף לנשיא

חיים הרצוג, נשיא המדינה, הזמין את ח"כ (ליכוד) דן מרידור להצטרף לנסיעתו לארצות־הברית.

הנשיא הזמין את מרידור בעבר להצטרף למסעו באוקיינייה ודרום־מיזרח־אסיה, אך הדבר לא התאפשר אז. הנשיא פנה בתחילה לשמיר וביקש את אישורו לנסיעתו של מרידור. מרידור נסע עם הנשיא וימתין לו בארצות־הברית, שם שוהים אשתו וילדיו, עד לבואו של ראש־הממשלה לביקור במדינה זו.

מטרפדים את מינוי ארז

במיפלגה הליברלית מפעילים לחצים על משה ניסים למנות אישיות פוליטית לתפקיד מנכ"ל „כימיקלים־לישראל", במקום יורם זיו, שהתפטר.

ניסים טרם נתן תשובה לאנשי מיפלגתו, אך בינתיים הוא מטרפד את הכוונה למנות את האלוף (מיל') חיים ארז לתפקיד, למרות שאין הוא מינוי פוליטי.

ארז הוא מועמדו של רפי איתן, יו"ר כימיקלים לישראל. הוא נחשב לבעל נסיון וכישורים בתחום של הצטיידות ובאירגון מערכות כלכליות גדולות, מכיוון שבתפקידו האחרון בצה"ל שימש כראש אג"א.

עונשו של אושרי נקצב

נשיא המדינה, בתוקף סמכותו להעניק חנינות, קצב את עונשו של טוביה אושרי ל־30 שנה.

אושרי הורשע ברצח הכפול ונדון פע־מיים למאסר־עולם.

בדרך־כלל קוצב הנשיא עונש ראשון של מאסר־עולם ל־24 שנים. כך נהג עם אנשי מחתרת־הטרור היהודית, למשל, ועם רוצחים אחרים.

הסכם סודי בין כ"ך לליכוד

בקריית־ארבע נחתם הסכם סודי בין נציגי תנועת כ"ך של הרב כהנא לבין נציגי הליכוד היושבים במועצה. בהסכם התחייבו אנשי הליכוד לפעול לפיטורי הערבים ממקומות עבודתם בקרייה, בין השאר ב„בנק לאומי", ב„אגד" ובמחלקת־הגינון.

תמורת זאת מוותרת כ"ך על כל התפקידים במועצה, בין השאר גם על תפקיד סגן ראש־המועצה, שיגתן לצבי קצובר מסיעת הליכוד. קצובר, חבר אישי של כמה מהבולטים בתנועת כ"ך, הוא אחד הנאשמים בהתפרעויות במחנה־הפליטים דהיישה.

הליכוד גם התחייב לתת עזרה לאירגון יד־לאחיות של תנועת כ"ך.

כהנא ברח

אנשי „הליגה־להגנה־יהודית" באמריקה מנסים להפריע למסע־ההרצאות וגיוס התרומות שעורך מאיר כהנא בארצות־הברית. באחת ההרצאות התפתחה תיגרת־ידיים, וכהנא הסתלק מהמקום כשהוא חיוור ומפוחד.

אנשי „הליגה", אשר לפני כמה שנים זרקו משורותיהם את כהנא, מייסדם, מתחרים איתו על גיוס כספים מאותם התורמים.

הורי החיילות לבית־המישפט

הורים של חיילות המשרתות בבה"ד 12 סגו לרמטכ"ל, בעיקבות האיסור על כניסת מכוניות לבסיס בשבתות.

ההורים ביקשו להתיר להם להיכנס ברכבם בשבת, כדי לבקר את בנותיהם, והודיעו שאם לא ינתן ההיתר יפנו לבית־המישפט.

האיסור על כניסת רכב הוא חלק ממגמה בצה"ל, שמטרתה לשמור על יחסים טובים עם החרדים.

הטלפון של שפטל נותק

קו־הטלפון שעמד לרשותה של ההגנה במישפט דמיאניוק נותק עקב אי־תשלום.

מכשיר הטלפון נמצא בחדר המיועד להגנה ב„בנייני־האומה" בירושלים, שם מתנהל המישפט המיוחד.

חשבון הטלפון לחברת „בזק" הגיע לס־כום של 15 אלף שקלים. חשבון זה היה בעדיפות אחרונה בסדר עדיפויות התש־לומים של ההגנה, מכיוון שהפרקליטים משתמשים בדרך־כלל בטלפונים העו־מדים לרשותם במלון „אמריקן־קולוני", שבו הם מתאכסנים בירושלים.

„וולוו" לשר־החקלאות

אחת ממכוניות הפאר החדישות שהממשלה רוכשת לשריה, מדגם וולוו 740 משנת יצור 1988, ניתנה לשר־החקלאות, אריק נחמקין. במינהל הרכב הסבירו, ששר־החקלאות נוסע הרבה בתוקף תפקידו, ולכן הוא זקוק למכונית מרווחת.

סכום התביעה הוגדל

סכום התביעות המותרות להגשה ולדיון בבתי־מישפט השלום יועלה ב־1 בינואר 1988 מ־40 אלף שקלים ל־150 אלף.

הגדלת הסכום תקל על תובעים רבים, שעד כה נאלצו להגיש את תביעותיהם בבית־המישפט המחוזי, שם נאלצו להמתין ארבע עד חמש שנים לבירורן. בבית־מישפט השלום מסתיימים ההליכים בתוך שנה וחצי בממוצע.

הירוקים בעד ועננו

נציגים של מיפלגת־הירוקים במערב־גרמניה הפגינו לאחרונה מול בניין שגרירות־ישראל בבון. נציגי המפגינים גם הגישו עצומה, באמצעות השגרירות, לשימעון פרס וליצחק רבין. בעצומה קראו הירוקים לפירוז גרעיני של המרחב ולשיחרורו המיידי של מרדכי ועננו.

המר וכנסיית בירעם

אנשי „אל־עודה" („השבות"), אירגונם של פליטי הכפר בירעם, פנו לזבולון המר בדרישה שימלא את חובתו כשר־הדתות ויפעיל את מישרדי הממשלה האחרים, בכללם המישטרה, לשמירה על אתר הכנסייה ושרידי הכפר.

במקום השתוללו לאחרונה ונדאלים, שהרסו מכל הבא ליד, וזיהמו את המקום בסיסמות כהניסטיות. האירגון מתכנן לקיים בקרוב מחנה־עבודה התנדבותי, לשיקום הנזקים.

תיאטרון האפרטהייד

למרות החלטת הממשלה לצמצם את קישרי־התרבות בין ישראל ומישטר הא־פרטהייד, ממשיכה אוניברסיטת תל־אביב לקיים יחסים סדירים, כבעבר, עם אוניברסיטות בדרום־אפריקה — כך מג־לה „רוח", ביטאון אגודת־הסטודנטים החד־שה.

נראה ששילטונות האוניברסיטה חו־ששים לקטוע את הקשרים החמים, מפני שתרומות מדרום־אפריקה הן המאפשרות לתקצב ולהפעיל את המחלקה לתיאטרון בפקולטה לאמנויות.

חברון המוגזת

12 מתוך 25 המיקרים שבהם השתמשו הסוהרים בגאז מדמיע נגד האסירים, במהלך 1986, אירעו בכלא חברון.

כך עולה מהסיכומים הסטטיסטיים שערכה מחלקת התיכנון בשב"ס.

בורחות מנווה־תירצה

כלא הנשים נווה־תירצה הוא מקום העבודה הפחות פופולרי בשרות־בתי־הסוהר: בשנה האחרונה התפטרו מהשרות 31 (44%) מתוך 70 נשות־הסגל בכלא.

פיחות יגדיל חובות

ב„חברת־העובדים" חוששים מפני אפשרות של ביצוע פיחות בימים האחרונים של שנת 1987.

אם אכן יתבצע פיחות בסדר־גודל של־20 אחוזים, כפי שציפו מומחים, תגדל מצבת החובות של החברות וההסתדרותיות בהיקף גדול, ותהיה לכך השפעה על הדוחות הכספיים הסופיים של שנה זו, שיופיעו בתחילת השנה הבאה.

גלזר תפתיע

חברי ועדת־העלייה־והקליטה של הכנ־סת, בראשות מרים תעסה־גלזר, ייצאו בימים הקרובים לביקורי פתע במרכזי־קליטה שבהם משוכנים העולים מאתיו־פיה.

הביקורים נועדו לבדוק אמיתות עדו־יות שהגיעו לאוזני חברי הוועדה על הזנ־חה ותנאי־חיים קשים במרכזי־העליה־וה־קליטה.

מפה לכל בית

בעוד חודשים אחדים יקבל כל בית בישראל מפה של אזור מגוריו, המצויירת באופן תלת־מימדי המפה תציין גם כבישים חד־סיטריים ורשימות־חירום שונות, לשימושם של התושבים.

המפה תהיה מצורפת לאחד מחשבונות הארנונה או המים. את המפה מוציאה חברה פרטית בשם אריסטור אחי־ש.ח.פ. הפקת המפה תעלה שלושה מיליון דולר והיא ממומנת על־ידי מודעות של גופים מיסחריים, שיופיעו על גבי המפה עצמה. המדינה חולקה לתישעה איזורים, והופקו תשע מפות שונות. את המפות הראשונות יקבלו תושבי ירושלים ביום־העצמאות הקרוב.

„כסית" — עם או בלי מזגנים

בימים אלה מתבררת בבית־המישפט תביעה של בעלי בית־הקפה „כסית" בתל־אביב נגד בעל הבית שבו שוכן הקפה.

בעלי בית־הקפה מבקשים להתקין במקום מזגנים. בעל־הבית מתנגד, בגלל רצונו לפנות את בית־הקפה מן המיבנה.

גם תביעתו הנגדית של בעל־הבית נגד בעלי בית־הקפה מתבררת בבית־המישפט. הוא טוען כי הם הפרו את תנאי החוזה.

מילחמה כלכלית

בקרוב צפויה מילחמה בין היומונים הכלכליים.

מערכת היומון שער, היוצא בבוקר, נערכת בסודי־סודות לקראת הוצאת מהדורת־ערב של העיתון.

מהדורה זו תתחרה ביומון גלובס, המחולק למנויים בשעות הערב.

תחרות זו עלולה לפגוע ביומון מבט לכלכלה.

תמר נגד מע"ץ

המועצה האזורית תמר, שבאיזור ים־המלח, עומדת לצאת במסע ציבורי נגד מע"ץ. משה שמיר, ראש־המועצה, תובע שייבנו מייד שני גשרים מעל לנחלים צין ומצדה, מפני שהשיטפונות הפוקדים את האיזור, בכל פעם שבירושלים יורד גשם, גורמים פגיעה בלתי־נסבלת בתיירות.

ענת סרגוסטי

העם

יום עצוב

זה הוחלט באופן שיגרתי: מעכשיו מותר לענות גם באופן רשמי

זה היה צפוי.

בישיבה שיגרתית, בלי ויכוח רציני לגופו של עניין, אישרה ממשלת־ישראל את כל המלצותיה של ועדת־לנדוי.

המלצות אלה כוללות את השימוש בעינויים מוגבלים לחקירת עצירים ערביים, החשודים בפעילות־חבלנית־עויינת. הן גם השאירו על כנם את כל אנשי השב"כ שעסקו בכך ושישקרו לבתי־המישפט במשך 16 השנים האחרונות (לפחות), ובכלל זה הצמרת הנוכחית של השב"כ.

החלטה ממשלתית כזאת לא תתואר בשום מדינה דמוקרטית מערבית.

זה תמרור בדרכה של ישראל מן האידיאלים, שבה דגלה עם היווסדה, אל עולם של תפיסות שוונת מאוד. ערב יום־השנה ה־40 לקום המדינה, וכמה שבועות אחרי יום־השנה ה־20 לכיבוש הגדה והרצועה, קבעה ההחלטה הזאת היכן עומדת ישראל כיום.

יחסים מרחביים

פיסגה בשפל

למראית־עין מיוצגת בפיסגה עוצמה אדירה. למעשה זהו ענק חלשלוש.

היתה זאת הזדמנות־פז לאזרחי ישראל לראות מקרוב את רוב ראשי העולם הערבי, בחסותה האדיבה של הטלוויזיה הירדנית.

בזה אחר זה הם מילאו את המירקע: פניהם של חוסיין הירדני וג'אלוד הלובי, של סדאם חוסיין וחאפט' אל־אסד, של הסולטאן קאבוס מעומאן ואמין ג'ומייל הלבנוני. מאחורי השלט „פלסטין" ישב יאסר ערפאת.

כאשר הם ישבו, זה לצד זה, בחצי־גורן־עגולה, הם הקרינו סמכות ועוצמה. בישיבה הפתוחה היה הכל ערוך למצלמות — הכפיה של יאסר ערפאת היתה מקופלת בקפידה על ראשו, הזקן המטופח של קאבוס היה מגולח למשעי, סדאם חוסיין ישב קשוח וישר, כנאה לחייל.

למראית־עין היתה מקובצת כאן עוצמה אדירה. 21 מרינות, מיצבורי־הנפט התת־קרקעיים הגדולים בעולם, אוצר עצום של כסף המושקע במשק האמריקאי והבינלאומי.

מצב אומלל. אולם המראה מטעה. העוצמה האדירה הזאת קיימת רק בתיאוריה. למעשה נתון העולם הערבי במצב אומלל.

המישאלות החסודות לאחדות ערבית, שנשמעו בפי כל הנואמים, היו בגדר מליצות. העולם הערבי מפולג ומפורד יותר מכפי שהיה אי־פעם.

לא זה בלבד שאין העולם הערבי מסוגל להתאחד נגד ישראל, אלא גם מול הסכנה האיראנית, המאיימת על כל המישטרים הערביים, אין אחדות.

בתיאוריה מובנת סכנה זו לכל. גם חאפט' אל־אסד הוא דיקטטור חילוני, שכל אדווה דתית יכולה להטביע אותו. בסוריה הסונית הוא שייך לכת קטנה (7%) שהיא שיעית במהותה. הקשר שלו עם המישטר של האיית־אללה באיראן הוא בגדר ברית־נוחיות קצרת־טווח. אילו ניצח רוח־אללה חומייני, היה זה אסון גם לאסד.

כל השליטים הערביים בטוחים שישראל זוממת להתפשט, וכי בסופו של דבר תשתפך לתוך ירדן, סעודיה, סוריה ולבנון, אם לא תיבלם. אולם גם מול סכנה זו אין הערבים מסוגלים להתאחד. עצם קיומה של ישראל לא היה אפשרי מלכתחילה, אילו התגייס העולם הערבי ברצינות ובמאוחד נגד היישוב העברי ב־1948, תחת לשלוח לארץ גייסות מצומצמים, שפעלו זה נגד זה.

בתיאוריה מאוחדים כל הערבים. הם חשים באחדותם ההיסטורית, ורואים בשתי המדינות הלא־ערביות — ישראל ואיראן — אוייב משותף. אולם האינטרסים המידיים של כל מדינה ערבית בנפרד מונעים כל פעולה משותפת.

מול מונגולים ותורכים. כל זה אינו מפליא, אם רואים בעולם הערבי מרחב גדול ומגוון, כמו אירופה. העולם הערבי אינו מאוחד או מפולג יותר מכפי שהיתה אירופה בכל הזמנים באלף השנים האחרונות.

השאלה היא איך משפיע המראה הזה על הנוער הערבי בכל הארצות. צעיר ערבי משכיל בתוניס, בבצרה, בחרטום או בשכם רואה את הפער האדיר בין העוצמה הערבית בכוח לבין היכולת העלובה בפועל. הוא עשוי להסיק את המסקנה: דרושה מהפכה בעולם הערבי. יש לסלק את כל המלכים והנשיאים המנופחים האלה, המרוצים כל־כך מעצמם, ולהעלות מנהיגות ערבית חדשה.

התעוררות כזאת יכולה לבוא כיום רק מצד הקנאים המוסלמיים, כי רק באיסלאם יכולה להימצא תורה מאחרת, בעלת סמכות רוחנית, הנוגדת את מצבם של כל המישטרים הערביים.

כל המנהיגים ליד השולחן העגול בעמאן מודעים לסכנה זו. יש מהם המנסים לחסל את הקנאים המוסלמיים, ויש המנסים לנצל אותם למטרותיהם.

כל אלה אמורים להיות תצלומים של אבו־נידאל

— מי הוא? את מי הוא משרת? מהי המטרה?

יאכטה בלב־ים

המטרה היתה ברורה לגמרי: לפגוע במעמדו של יאסר ערפאת, בשעה שישב ליד השולחן העגול בעמאן יחד עם שאר המנהיגים, המלכים והנשיאים של העולם הערבי. ובעקיפין: גם במעמדם של שאר המנהיגים הערביים, שאינם מקבלים את הקו הקנאי המוחלט של אבו־נידאל.

גם העיתוי היה הגיוני: יום פתיחת הוועידה של ראשי העולם הערבי. בשעה שעיני התיקשורת העולמית היו נשואות לאולם־הוועידה בעמאן, ביקש אבו־נידאל להסיט את תשומת־הלב אליו.

את מי הוא משרת? זוהי שאלה קשה הרבה יותר.

כאשר פרש אבו־נידאל מאירגון פת"ח, הוא פעל כמשרת של עיראק. עיראק הקיצונית דאז ביקשה להשתמש באבו־נידאל כדי לרתום את העניין הפלסטיני למטרותיה.

לאחר מכן, בעיקבות המילחמה באיראן, נאלצה עיראק לשנות את עמדתה. היא הצטרפה אל המדינות הערביות המתונות, התומכות בה — ירדן, מצריים, כוויית, סעודיה. היא החלה בולמת את אבו־נידאל, וזה עבר לדמשק. הוא הפך מכשיר בידי סוריה.

במשך זמן־מה היה אבו־נידאל הגורם היחידי בעולם הערבי ששירת בו־זמנית גם את סוריה וגם את עיראק, שתי האויבות־בנפש. אולם הוא שירת בעיקר את סוריה. כאשר ניסה לרצוח את שגריר ישראל בלונדון, שלמה ארגוב, פעל כנראה לפי הוראות סוריות.

באחרונה טענה סוריה שהיא בלמה את אבו־נידאל. זה היה המחיר ששילמה עבור חידוש יחסיה עם המערב, ובמיוחד עם צרפת.

נראה כי אבו־נידאל פועל עכשיו בעיקר בשרות לוב.

אולם השאלה הזאת — „את מי משרת אבו־נידאל?" — מרחפת בחלל המרחב כבר מזה שנים. היו שראו בו רק משרתן של עיראק ו/או סוריה ו/או לוב, בתקופות השונות. יש הרואים בו גם משרת הסי־איי־אי האמריקאי. פלסטינים רבים, ובינ יהם יאסר ערפאת, טוענים כי הוא משרת את המוסד הישראלי. ויש הקובעים, בפשטות: הוא משרת של כל האדונים.

● „כולם אש"ף!"

אבו־נידאל — ששמו האמיתי הוא צברי בנא, יליד ותניך יפו — הוא אדם אפוף־מיסתורין, אולי איש־המחתרת האמיתי היחידי בעולם האירגונים הפלסטיניים.

יש המאמינים שהוא מייצג בכנות את הקו הקיצוני העיקבי והבלתי־מתפשר של המרד הפלסטיני. לפי גירסה זו, הוא מנצל את כל מי שמוכן להסתייע בו, אך פועל על־פי אמונתו. לפי הגירסה ההפוכה הוא רוצח מיקצועי, המשכיר את שרותיו לכל דורש.

כל דבר לגביו מסתורי, חוץ מתולדות־חייו עד לפרישתו. הוא אדם חסר־השכלה, פליט שעבר בסעודיה כעובד־כפיים בזוי. ניסיון זה מילא אותו בשינאה לשליטי־ערב השמרניים. הוא אדם מר־נפש גם מפני שהוא יתום מילדות, ומפני שהוא איש חולה.

הוא הועלה לדרג הבכיר של פת"ח דווקא מפני שהיה איש פשוט, פועל אמיתי, בקרב כל האינטלקטואלים חניכי־האוניברסיטות השולטים באירגון זה. אך משהגיע לשם, חש כי עמיתיו בזים לו ואינם מעריכים אותו כראוי, וכך התמלא שינאה גם כלפיהם.

כנציג פת"ח בעיראק קשר קשרים עם המודיעין העיראקי. כאשר החליטו שליטי־בגדאד להשתלט על התנועה הפלסטינית, הכריז מרד על הנהגת פת"ח והקים אירגון עצמאי משלו. הוא קרא לאירגונו בשם פת"ח (בתוספת המילים המוצנעות „המיפקדה המהפכנית") והוציא עיתון בשם פלסטין אל־תורה („פלסטין — המהפכה"), כשמו של הביטאון הרישמי של פת"ח האמיתי. משום כך קל היה לתעמולה הישראלית לייחס את מעשי־הזוועה שלו לפת"ח של ערפאת.

ערפאת דן אותו למוות, והוא דן את ערפאת למוות. בכמה פעמים נעשה ניסיון להוציאו להורג, בלי הצלחה. פעמים רבות ניסה הוא מצידו לרצוח את ערפאת.

מילחמתו העיקרית של אבו־נידאל אינה בישראל וביהודים, אלא בערפאת ובפת"ח. הוא הרג רבים מראשי האירגון, וביניהם סעיד חמאמי ועיצאם אל־סרטאווי, שני נציגיו של ערפאת שקיבלו על עצמם לכונן יחסים עם כוחות־השלום הישראליים. סרטאווי הקדיש לפני מותו זמן רב לחקירת שירותיו של אבו־נידאל. הוא היה משוכנע כי אבו־נידאל הוא סוכן ישראלי, ואסף ראיות נסיבתיות לכך*. אולי נרצח בשל כך.

אך התימוכין העיקריים להשערה כי אבו־נידאל פועל לטובת ישראל טמונים, לדעת ערפאת, בפעולותיו של אבו־נידאל עצמו. הוא יזם רק פעולות מעטות בישראל או בשטחים הכבושים. עיקר מעשיו הסנסציוניים היו מכוונים נגד בתי־כנסת ובתי־יתומים יהודיים באירופה — בווינה, בפאריס, באנטוורפן, באיסטנבול ועוד. מעשי־זוועה אלה השחירו את פני התנועה הפלסטינית, קוממו נגדה את דעת־הקהל האירופית ודחפו את היהודים לזרועות ישראל. „מי מעוניין בכך?" שאל ערפאת.

עלתה על כל הפעולות האלה ההתנקשות בחיי השגריר ארגוב. היא בוצעה בשעה שהכל ידעו כי אריאל שרון אך מחכה לעילה מתאימה כדי לפלוש ללבנון, כשמטרתו היא להשמיד את אש"ף ולהרוג את ערפאת.

טוען ערפאת: מי, אם לא ישראל, היה מעוניין בכך? (תשובה סבירה חלופית: סוריה, שרצתה אף היא בהשמדת אש"ף בידי ישראל, ולא העלתה על רעתה כי ישראל תתגרה גם בצבא הסורי בלבנון.)

כאשר דנה ממשלת ישראל בהצעה לפלוש ללבנון, ניסו אנשי־המודיעין להסביר למנחם בגין שאבו־נידאל אינו שייך לאש"ף, אלא להיפך. בגין השתיק אותם באימרה „כולם אש"ף!" והחליט על הפלישה.

● לטובת מי?

בכל התקופה הזאת שמר אבו־נידאל עצמו על סודיות תנועותיו. מדי פעם נפוצו ידיעות כאילו מת ממחלה, וגם כיום אין איש בטוח שאבו־נידאל חי.

יש הסבורים כי אנשיו משתמשים בשמו כדי לקיים את

(המשך בעמוד 41)

טענות סרטאווי והראיות שאסף מפורטות בסיפרו של אורי אבנרי, אויבי, אחי, מפיו של סרטאווי. ערב רצח סרטאווי פירסם אבו־נידאל פסק־דין מוות, שבו כלל גם את ערפאת ואבנרי, שהוגדרו כסוכני המוסד והסי־איי־אי.

מונולוג של בנימין („פואד") בן־אליעזר

חשבון נפש עם דפנה ברק

אני שואף להתקדם.
כלומר: בכפיפות למערכת הפולי־טית ולאילוציה, אני מרוצה ממה שה־שגתי עד עצם היום הזה, חרף המיג־בלות, אבל אני שואף להתקדם למער־כת הביצועית.

אני רואה את עצמי בתפקיד של שר או סגן־שר, מה שיותר מהר!

אני לא מסוגל לראות את עצמי צועק־זועק ומגיש שאילתות והצעות לסדר־היום גם בקדנציה הבאה. אם זה

אני ממש רוצה להתחיל לפעול ולבצע, כמו שעשיתי כל חיי.

מה קוסם לי במיוחד? הייתי רוצה להיות שר־העבודה־והרווחה, אולי שר־הפנים, אבל אין לי כל סיכוי לכך, כל עוד הדתיים בתמונה...

הייתי רוצה להיות גם סגן־שר, המשפיע בענייני־ביטחון.

האם זה מגיע לי על־פי הסכם „יחד"? עזבו אותי עם ההסכם יחד! אני מקווה שאגיע למישרת שר או סגן־שר מתוקף כישורים, ולא מתוקף הסכמים.

„נו, אז צעקתי ונאמתי והתלהבתי, אז מה?" פיתאום מודדים אותי לפי שקר־פית בטלוויזיה וכותרת בעיתון.

אני יודע שאני נשמע גועש מבתוכו. הייתי רוצה להגיע יותר לשקט נפשי. פשוט מציק לי. אני יודע שאני יכול לתרום ולתת הרבה יותר. אני מקווה שאוכל להגיע למערכת הביצועית מהר. אני מקנא באותם פוליטיקאים שלווים, היורים תשובה מוכנה עוד לפני שנורתה השאלה, מוציאים אותה ככה באלגנטיות מהשרוול.

מעולם־הדימויים הזה. אל תסבכי אותי בשמות!

● „טעם רע בפה!"

העסק — מערך־ליכוד — נחתך באישון־לילה, ללא השתתפותי, ללא ידיעתי. אין זה סוד.

אני זוכר שבבוקר — זה היה באוקטובר 1984? — טילפנו אלי עיתונאים וסיפרו לי על ההסכם בין „יחד" לבין המערך. הרגשתי רע מאוד, תחושה לא סימפאטית.

„אני רוצה להיות בקדנציה הבאה שר או סגן־שר!"

יקרה בכל זאת, ארגיש עצמי מתוסכל מאוד.

שלא תהיינה אי־הבנות: תקופת־הכנסת היתה הכרחית בשבילי. למדתי, השתפשפתי, אבל איני רואה את האתגר הגדול שלי בחיים להיות עוד פעם חבר־כנסת, ועוד פעם חבר־כנסת...

מה אני עושה כדי להגיע למישרה? אני רץ, מתרוצץ כל השבוע בין סניפי המערך, בכל רחבי הארץ. אני עושה זאת, מפני שאני באמת מרגיש ש־ש לי מה לתרום בענייני ביטחון וחברה.

בין חברי הכנסת יש 30־40 שמשפיעים, ואני ביניהם.

אני יהודי העובד קשה. שום־דבר לא בא לי בקלות בחיים. אני אוהב את המגע עם האנשים, אוהב את הנסיעות הארוכות ברחבי־הארץ, אוהב להלהיב קהל. זה מה שמחפה על העסקנות בכנסת. לפעמים, בתום שבוע־עבודה בכנסת, אני עומד מהצד ואומר לעצמי:

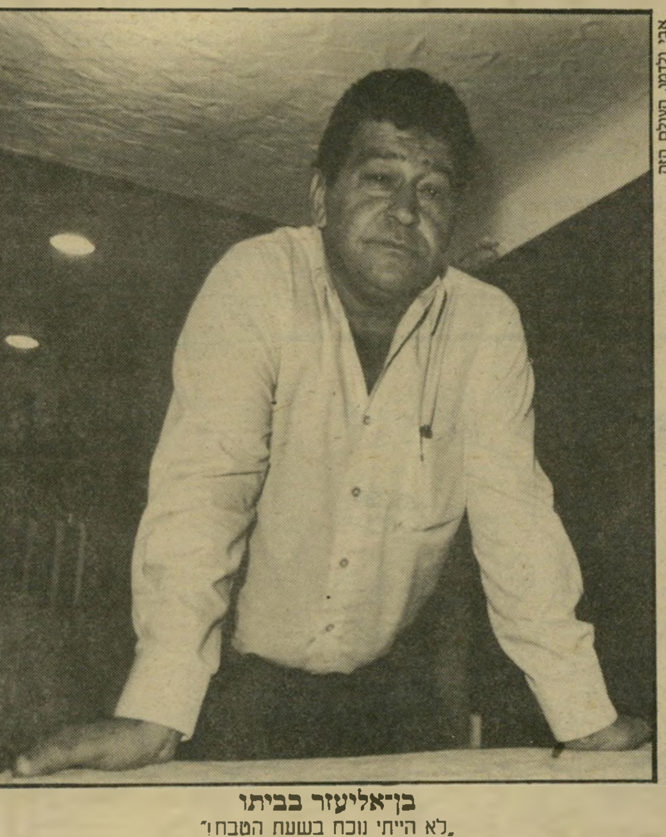

אבי ולדמן, העולם הזה

בן־אליעזר בביתו
„לא הייתי נוכח בשעת הטבח!"

אני עובר תקופה מאוד קשה. כך אני מרגיש. אני חש שאני מסוגל לתקן, להשפיע, להביא לשינויים, מפני שידי על הדופק ואני קורא אותו כמו איזה רופא, ואני משולל כל יכולת או כוח לעשות משהו. כיום אני עומד וצועק, ואילו המערכת הביצועית עושה מה שהיא רוצה!

רוב חברי־הכנסת הם במצב כזה? באמת יש חברי־כנסת שאני מתחלק עימם במה שאני אומר עכשיו.

האם אני מתאים להיות מנהיג? אני בהחלט רואה עצמי כאדם המסוגל ללכת ולהוביל בתחומים מסויימים.

אין כל הקבלה בין מנהיג בשדה־הקרב — כמו שפיקדתי, למשל, על סיירת „שקד" — לבין מנהיג פוליטי. שולטים שם חוקים שונים לגמרי.

מי המורל שלי כמנהיג? אני בורח

האם כעסתי אז על עזר? כעסתי בכלל! זוהי תחושה איומה, שאתה שותף לבניית מאמץ ופיתאום הכושי עשה את שלו...

לרבים היה נוח להאמין ש שהיה ידוע שאני נוטה לכיוון הליכוד, היה נוח שלא לשתף אותי. אני לא התעמקתי בסיבות, אבל עזר בודאי חש שהיה לי טעם רע בפה. מה שחשוב הוא שמהרגע שקרה מה שקרה, קיבלתי את הדין והפכתי לאיש מיפלגת־העבודה.

„יחד" קמה על רקע שינוי פוליטי, שעבר אז על כל המערכת. במיסגרת הזאת היה ברור שצריך לנסח מסר ברור וחד עבור העם הזה...

לשון־מאזניים? אין כל סתירה בין זה ובין זה. ללא ספק, גם זאת היתה מטרה.

אני הערכתי שנקבל חמישה־שישה מנדטים. הושפעתי אז מהסקרים. התו־

הפתעה!

את בנימין („פואד") בן־אליעזר פגשתי, בראשונה, כשהייתי בת 17. הוא היה אז מפקד הגדה המערבית. הייתי חיילת בסדיר, ושהיתי ב„חופשת מצב־רוח". חזרתי לבסיס ב„וולוו" ששלח פואד, ולאורך כל הדרך לטבריה לא הפסיק הנהג מלהסביר כמה חביב פואד אל המזכירות, כמה הוא מקסים לעוזרים, וכמה אין הם קולטים אותו, אין הם מבינים את מהות החביבות הזאת.

נזכרתי באותה שיחה לילית עם הנהג, כאשר ישבתי בשעת־לילה מאוחרת בביתו של פואד בראשון־לציון וניסיתי לדובב אותו. פואד התגלה, להפתעתי הגמורה, כאחד המרואיינים הקשים ביותר שבהם נתקלתי. דווקא העטיפה החברמנית שלו, הקסם האישי, הבדיחות שהוא נוהג לספר – גם על חשבון עצמו – בפורום ימי־השישי שלו (קפה „אפרופו", בשעה 1.30) יצרו גם אצלי את הרושם שהוא אדם פתוח, ברור, קל־ביטוי, חסר סיבוכים מיוחדים. לכן הופתעתי מנטייתו לדבר בגוף שני („אתה מרגיש, אתה לא יכול...") ומרתיעתו התת־הכרתית, כל אימת שהחזרתי את השיחה לפסים אישיים, ואילצתי אותו לדבר בגוף ראשון („אני מרגיש, איני יכול...")

כבר בתחילת הראיון אמר לי: „אני לא אוהב לדבר על עצמי. אני יכול לספר לך את סיפור־חיי דרך תמונות!" אמר והוביל אותי לקיר עמוס בתמונות עם גדולי־האומה, אישים לבנוניים וחבר קרוב שנפל. הוא היה מוכן להכין קפה, להצטלם ליד יצירות אשתו, בחדר־השינה שלו. הוא היה מוכן להכין סיבוב נוסף של קפה, להתבדח – הכול כדי לדחות את הקץ שבו יצטרך לפתוח את סגור־ליבו ולהיחשף.

כשכלו כל הקיצים נעלמו הבדיחות, נעלמה ההבעה המשועשעת, נעלמו הגינונים – נשאר פואד־נטו: איש המעיד על עצמו שהוא חסר־מנוחה, אדם „העובר תקופה קשה."

החלטתי לראיין את פואד השבוע, דווקא אחרי הכרזתו של אברהם („אברשה") טמיר במדור זה בשבוע שעבר, על כוונתו לרוץ לכנסת. ההכרזה המנומקת־היטב עוררה סערה בתוך מה שהיה פעם „מיפלגת יחד".

טמיר אינו מעוניין סתם בתואר חבר־כנסת, כי אם בהשפעה ובכוח שאינם פחותים מאלה שיש לו כיום כמנכ"ל משרד־החוץ. ברצונו להשתמש בהם – כדי לקדם את תהליך־השלום. מישרת סגן־שר, למשל, נחשבת כעמדה די סבירה להשיג כל זאת. סגן־שר חייב להיות חבר־כנסת, והלשונות הרעות ייחסו את „הפצצה" של טמיר לתיכנון מפורט של צעדיו הבאים.

אין זה סוד, שפואד נרעש מהכרזתו של טמיר. את הבחישות והבישולים בתוך המיפלגות החלטתי להשאיר לאחרים וביקשתי לברר עימו כיצד הוא רואה עצמו בקדנציה הבאה.

„שר או סגן־שר!" הגיעה התשובה הכנה, אחרי ערב ארוך.

גם פואד מעוניין להגיע לעמדת־השפעה כדי לקדם את תהליך־השלום. הוא נשמע לי כן, רודף־שלום כחייל־לשעבר ומתלבט.

זה נשמע לי משכנע. גם קצת מוכר מהשבוע שעבר.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

עם אברשה טמיר
מי יהיה סגן־שר?

צאות היו בניגוד לציפיות אני לא מפ־חד מהמילה „אכזבה”.

מצד שני, נוצרה הזדמנות יחידה במינה — בעצם, שלושה קולות יכלו ליצור מערך פוליטי חדש.

איזה הצעות מפתות הוצעו לנו אז! גם לי אישית. איזה? שר, סגן־שר.

מדוע סירבתי? מפני שהאמנתי בעזר. האמנתי שבראש התנועה הזאת עומד מנהיג, השונה מכל גלריית המנ־היגים שיש לנו. זהו המנהיג היחידי שהקריב את כל מה שהיה לו ויהיה לו למען האידיאה. זהו המנהיג היחידי, שלמרות התגובות הריגשיות החריפות שלו אומר מה שהוא חושב.

למרות שעזר מבוגר ממני בשנים, הוא נוטה לאימון בלתי־מסוייג בבריות. אני, מניסיוני הדל, יודע אחרת.

היכרותי עם עזר נמשכת שנים רבות מאוד. היכרנו ממש כשאני הייתי מפקד סיירת „שקד”, והוא היה ראש אג”ם (1967־1970). ביצעתי פעולות רבות תחת פיקודו.

ההיכרות בינינו הלכה והתהדקה כשנפצעתי. הייתי הקצין הראשון שנפ־צע במסוק, במהלך פעולה.

אז התחילו המיפגשים בינינו. לא, לא על רקע חברי.

השתחררתי מהצבא באחד בינואר 1982.

אחר־כך הגעתי לעזר בתקופת קי־סריה. התחילו בינינו שיחות. לא זוכר איך נוצר המיפגש הראשון. ניגשתי למישרדו בתל־אביב. בכלל לא ידעתי אז שהוא מקים מיפלגה. היה ברור לי שהוא הולך לכיוון פוליטי. החלפנו דיעות בשני תחומים: חברתי ופוליטי.

תכל'ס? התחילו הנבטים הראשונים של האפשרות להקים כוח שלישי.

● תמ"י — יחד — מערך

כמה מחבריי הטובים ביותר לא הבינו מדוע הלכתי לתמ”י. לא הייתי רוצה שתתעכבי הרבה על הפרק הזה בחיי.

ביקורת? דווקא זכיתי במאמרים מאוד־חיוביים שעשיתי זאת. דווקא חבריי הם שתמהו. פשוט האמנתי אז, באמת ובתמים, שהבעייה החברתית בארץ היא פיצצת־זמן. לא עניינה אותי אז בעיית הקיפוח. עניין אותי הצד האירגוני.

פיתאום — כעבור כמה חודשים בלבד — מצאתי עצמי בסחי של הפו־ליטיקה.

לא, לא עזבתי ממורמר. היה ברור לי שאני יותר מדי נאיבי ותמים. הראייה שלי, של הפוליטיקה, איננה של העס־קנות הפוליטית. אינני עסקן פוליטי. אני לא בנוי לסחי הזה. אני יודע שמה שאני מחפש לא קיים. לכן כל חיי הם מאבקים.

נכון שגם בתמ”י וגם ב„יחד” פעלתי תחת מס' 1 מאוד חזק. אני לא מאמין

שכל מי שיש לו איזשהו מסר או רעיון — צריך לקום ולהקים מיפלגה. זה דורש אירגון, כספים. אני מאמין כיום רק במיפלגות גדולות.

אם נכוויתי? זה לא עניין של כוויות. השאלה הקובעת לגבי היא באיזו מיס־גרת אוכל להזיז דברים.

אני מעריך שהשתלבתי מצויין במערך. אני עובד על זה שלוש שנים. מהרגע שהוחלט שעתידי הוא במיפ־לגת־העבודה, התחלתי לעבוד על זה, עם כל הטעם הרע שהיה לי אז.

אני מתרוצץ כיום ברחבי הארץ. אני נחשב כאחד מאלה שמופיעים יותר.

אני מרגיש שהאווירה כלפיי במיפ־לגת־העבודה מצויינת.

מה בקשר להתמרמרות שם על הס־כם „יחד?” נו, הפוליטיקה איננה פני־מיה לחינוך, ולא קרקע לפיתוח יחסי־אהבה. אתה חייב להיות מודע לכך שאתה נכנס למאבקים ותככים. אין לי טענות כלפי שום חבר במיפלגת־הע־בודה, אם הוא מרגיש כך. אני מרגיש טוב שם.

הסיטואציה מכתיבה כיום חשיבה בגדול, באירגונים גדולים.

בראייה לאחור, טוב היה אילו היו מגבילים את מיספר המיפלגות. אני מדבר על חקיקה.

● „אני פטליסט!"

„סיירת שקד” — זאת היתה נקודת־המיפנה בחיי.

אני מדבר על השנים 1966־1970.

אין לי צל של ספק בחשיבותה של תקופה זאת. עכשיו, כשאני חושב על כך עולה על דעתי — שגם בעלה של דולי נפל ב„שקד”.

נפלו לי שם עשרות אנשים, במיר־דפים, בפעולות.

זה נשמע פטליסטי? אני בהחלט פטליסט. אני מאמין בגורל!

עברתי כל־כך הרבה מצבים בחיי, שכאשר אני מביט כיום אחורה, קשה לי להבין איך יצאתי חי. אבל עובדה — יצאתי חי. אנשים — לפניי, מאחוריי, מהצדדים נפלו, ואני נשארתי. אומנם נפצעתי, אבל נשארתי בחיים. לכן הפכתי לפטליסט.

● „אינני מסוגל לבכות!"

אני לא נוטה לבכות. הבכי נגמר לי — כל מעיין הדמעות — בבואי מעיראק דרך איראן ארצה. כבר בגיל 13 הפכתי אדם שאינו מסוגל לבכות — רגיש, אבל לא בוכה.

נולדתי בבצרה, בעיראק. עזבתי את עיראק בגיל 12־13. הילדות שלי ספוגה זיכרונות חזקים.

אני זוכר את עצמי בגיל 4, עומד ומסתכל איך עושים שמות ביהודים. אני זוכר איך ברחתי מהבית שלנו, איך הסתתרנו וראינו שבוזזים את בתי־היי־הודים. ראיתי במו עיני את המעצרים. ראיתי איך תולים אנשים. ראיתי איך מבטים משתנים: איך חיוך הופך לשינאה נוראה, אימתנית.*

מישקעים? לא, לא נותרו לי שום מישקעים מהתקופה ההיא, חוץ ממה שמלווה אותי — אסור שניקלע שוב לסיטואציה של מיעוט.

● „לא רציתי בקאריירה צבאית!"

ביום בו הרסו את ימית, אני זוכר, לקחתי לשם את יריב, הבן שלי. כיום הוא חייל. אז היה ילד קטן.

צפיתי בנעשה, כמי שלחם בארבע מילחמות, שבהן נפלו לידי רבים־רבים. יריב שאל אותי: „איך אתה מרגיש?”

„נהדר!” עניתי. „אם אחרי החזרת סיני, אהיה מסוגל להבטיח שלא תילחם — אז הכל היה שווה. אבל אם זה לא יצליח — שלא יהיו לך ספקות — תצטרך להילחם במילחמה החמישית בסיני!”

אני באתי לישראל כילד, מפני שאבי שלח אותי הנה. הוא חש באיום. הגעתי לבד, חצי עירום, דרך איראן. הגעתי קרוע ובלוע. ניווטו אותי למח־נה־העולים, ישר מהמטוס. משם לקחו אותי למרחביה, ושם התחנכתי. לא נשארתי בצבא מפני שאהבתי את הצ־בא. כך קרה. מה שאני מספר כעת אולי יבהיר כמה דברים לכל מי שאינם מבינים את ריעותי הפוליטיות, או שגילו אצלי, כביכול, שינויים.

לא חשבתי בכלל על קאריירה צבאית. התכוונתי להיות עורך־דין או רופא.

שירתתי שירות סדיר בגולני. פית־אום מצאתי עצמי באמצע פעולות־תגמול (בשנות ה־50), ואז הבנתי שזוהי הבעיה ב„ה־הידיעה של המדינה.

בהתחלה לא תיכננתי שום־דבר. חתמתי עוד שנה ועוד שנה. לבסוף המציאות הכריעה. בשלב מסויים זה הפך לקאריירה.

כשהשתחררתי מצה”ל, לא לקחתי שנת־חופש, לא לקחתי שנה משכורת, לא השתמשתי במכונית בתקופה שה־גיעה לי.

ככה אני: כשאני חותך — אני חותך!

אני גם מסכים עם התיזה שבין לוחמים קיימת שפה משותפת, וקל להם יותר לכרות שלום ביניהם.

● לבנון היתה שגיאה גדולה!

אני מתעסק עם הנושא הלבנוני מ־1976.

הייתי הקצין הראשון שחדר ללבנון, ושבא במגע עם באשיר ג'ומייל, כמיל שמעון, דני שמעון.

הם כולם הסתובבו פה, בבית הזה, ישנו פה, אכלו פה, בכו פה.

לא, מה פיתאום! אני לא יזמתי שום־דבר. פשוט נקראתי לבוא, וזה היה חשאי.

אינני יודע אפילו מדוע בחרו בי. יום אחד נקראתי לראש אג”ם — אז זה היה האלוף יקותיאל אדם ז”ל — ואחר־כך הודעתי לשימעון פרס (אז שר־הבי־טחון) שאני מוכן ומזומן.

הייתי בעצם איש־הקישור של צה”ל לפלאנגות. יותר מאוחר הקמתי את „הגדר הטובה”.

הדבר החזק ביותר שאני זוכר משם היה הנחיתה על החוף. אני שט זמן קצר, ופיתאום נוחת במדינת־אוייב — ואל תשכחי שזה היה לפני הסכם־השלום עם מצריים — ורואה למולי את ביירות בוערת. פיתאום אני פוגש, בשר ודם, את כמיל שמעון, וחש שאני חלק מההיסטוריה.

לא היתה בינינו חשדנות בכלל.

אגב, עד עצם היום הזה אני מקבל שיחות־טלפון מדני שמעון כשהוא בפאריס, או במקום אחר מחוץ ללבנון. בשיר ג'ומייל היה אצלי בבית, ישן פה. גם דני שמעון ישב בכסא שאת יושבת עליו, ושפך דמעות.

לא נסעתי אף־פעם ללבנון לבד. תמיד היינו צוות של שלושה־ארבעה אנשים. השאר התחלפו, אני המשכתי. לא פחדתי — התרגשתי. ההתרגשות הזאת, להגיע לאדמה ערבית כשישנם מחבלים בטווח של קילומטר־קילומטר־וחצי...

אירחו אותי יפה מאוד, אבל זה לא תפס אצלי.

גרנו בבתים פרטיים. הפריע לי גודל הציפיות שלהם מאיתנו. זה היה מנותק לחלוטין מהמציאות.

אני נשלחתי לבחון את הצד הצבאי שלהם: יכולת־הלחימה, יכולת־ההתגו־ננות. במשך הזמן נוצר מצב מוזר — הפכתי גם לאיש הקשר ש ל ה ם. כן, בדיוק!

יחסי כלפיהם הפך להיות דו־ערכי. הבהרתי להם, כל העת, שהציפיות של־הם מוגזמות. אנחנו באנו אליהם בגישה כזאת: „נעזור לכם, כדי לעזור לנו!” ואילו הגישה שלהם כלפינו היתה: „עיזרו לנו, כדי לעזור לנו...”

התפתחה גם מערכת־יחסים ריגשית ביותר. היה גם מיסתורין בהתחלה: בפ־עמים הראשונות הסתובבתי בזהות אח־רת.

כל גיחה כזאת ארכה יומיים־שלו־שה. היינו צריכים להספיק אז הרבה: גם דיונים, גם סיורים.

כמפקד־סיירת לשעבר, כאדם שנפ־צע במילחמות, בוודאי שהתרגשתי

(המשך בעמוד 42)

* הכוונה לפוגרומים שפרצו בבג־דאד ובבצרה אחרי מפלת הכוחות הל־אומניים הפרו־גרמניים. עיצאם אל־סרטאווי, שחקר פרשה זו, הגיע למס־קנה שהפוגרום — שהיה חד־פעמי בתולדות עיראק — פרץ אחרי שהל־אומנים כבר עזבו, ולפני שהאנגלים המנצחים נכנסו לערים. לטענתו, ביקשו משרתי־הבריטים לרכוש בדרך זו את אהדת ההמון.

עוזי קרן

במספקד הגדה, עם עזר וייצמן

„כשעזר עשה את ההסכם, כעסתי!”

האלו דולי!

זיו פרידמן

עם אשתו דולי

„כשדולי לא פה, אני לא יודע מה לעשות!”

כל מה שאכתוב על דולי בן־אליעזר – אשה ג'ינג'ית יפה, קורנת מבפנים, שובבה, פיקחית כמו שדה – צריך להתקבל ב־ערבון־מוגבל: שכן דולי אסטרו־לוגית מיקצועית, היא ידידה שלי.

בנימין בן־אליעזר הכיר את דולי בנסיבות עצובות. דולי – אז נערה בשנות־העשרה – התאל־מנה מבעלה הטרי במילחמת ששת־הימים, ושהתה בבית־ידי־דים, ואילו בן־אליעזר, המפקד, הגיע לנחמה. היא אשתו השניה (הוא גרוש) והוא בעלה השני. כעת עוברים השניים תקופה קשה, עם גיוסו של בנם המשותף יריב לצבא.

במקביל לקאריירה הצבאית של הבעל, פיתחה דולי את ה־צדדים היצירתיים שבה. על ה־קירות בביתה שוכנים אחר כבוד ציורים מפרי מיכחולה, פסלים שיצקה. מדי פעם, כשנחה עליה המעורבות ורוח־החברות, היא מיישמת גם את לימודי־האס־טרולוגיה שלה ומעיינת במזלות של הקרובים לליבה, ואצל דולי אין עיון לשמו. עיון כולל איכפ־תיות, הקשבה, הכוונה.

על פי התיזה שלה, כל אדם שט בנהר שנקבע עבורו, אך הוא יכול לסובב את הסירה קדימה, אחורה ולצדדים, ובכך לכוון את חייו. הכוכבים פלוס דולי – זהו המירשם האופטימלי לשיפור חיי ידידיה. מדי פעם היא מעיינת ביחסיו של בעלה עם הכוכבים, אך מעדיפה שלא לאמר בקול. חוץ מזה היא מעורבת מדי, ואז קריאת המפות, על פי עדותה, פחות בהירה אצלה. את חברותו בכנסת ניבאה לו. כעת היא משתדלת להזהיר אותו, אלא שכבר אין מנוס, גם אז הוא לא נזהר.

היחסים בין השניים הם חב־ריים, ויכולים להוות מודל לשני מעגלי־חיים מלאים, שווי־זכו־יות, הנפגשים בכיף.

פואד כל־כך טרח והשתדל לכבד אותי בקפה וקופסת ופלים בהעדרה, עד שהניח על השולחן, בטעות, קופסה דומה בגודלה – קופסה של אבקת־כביסה „כש־דולי לא פה, אני לא יודע מה לעשות...” התנצל בחיוך.

אבל דולי אינה מכשפה, היא אשה אינטליגנטית ביותר, ה־פועלת בכוח אינטואיציה נשית נדירה. גם אם אינה הדמות ה־סטריאוטיפית של „האשה שמ־אחורי,” היא בהחלט ניצבת מ־אחוריו, ולאחרונה אף הופתעתי ממידת המעורבות שלה בקאר־יירה של בעלה.

הפסיק לעשן?

לא מכבר הופיע חבר־הכנסת בן־אליעזר בתוכנית הטלוויזיה „תצפית”, וזיעזע את האומה בהצהרה שהוא מעשן כשמונים (80!) סיגריות ביום. הח”כ המתוודה הסכים לעיני כל האומה לנסות ול־היגמל מהעישון, ואכן הכריז, כעבור כמה דקות טלוויזיו־ניות, שהפחית בכמות ניכרת את צריכת־הניקוטין היומית שלו.

בשעתו שאלתי על־כך את דולי, והיא הגיבה בחיוך.

במהלך הראיון שאלתי את בעל־הדבר: „האם אתה ע־דיין מעשן?”

„בטח שלא... עזבי!” והכל בקריצה חיננית.

האיש שהודח השבוע אחרי 30 שנות
נדחתה על־ידי ממשלת־ישראל. אך

פגישה עם הגורל

מאת אורי אבנרי

מעולם לא פגשתי אישית את אל־חביב בורגיבה. הגעתי רק לפתח ארמונו בקרתגו, שם הצטלמתי עם השומרים, באחד מביקוריי בתוניסיה. זהו אותו הארמון שבו הוטל עליו השבוע מאסר־בית.

היתה לי נגיעה שולית מאוד בכמה מיוזמותיו, ועקבתי אחרי דרכו במשך קרוב ל־23 שנים, מאז שהדהים את העולם ביוזמתו ההיסטורית.

סוד גלוי הוא, מזה שנים, שהנשיא בן ה־84 חולה מאוד, כמעט עיוור וסנילי. אולם פולחן־האישיות נמשך עד השבוע במלוא המרץ. השליטים האמיתיים של תוניסיה המשיכו לשלוט רישמית בשמו. אורחים חשובים הובאו אליו לפגישות טיכסיות. בביקוריי בתוניסיה נדהמתי להיווכח שכל שידור־חדשות מתחיל בנאום של בורגיבה — אף שהיה ברור כי נאומים אלה הוקלטו לפני שנים רבות. בכל עיתון הופיעה תמונתו (תמיד צילום ישן) מדי יום.

מה שקרה השבוע מאשר רק שתוניסיה חדלה זה מכבר מלהיות מדינה הנתונה לשילטון־היחיד של מייסדה, מנהיג מילחמת־השיחרור שלה, אגדה המהלכת (בקושי) על שתיים.

אולם בזיכרוננו צריך בורגיבה להישאר כאיש דגול, כראש־המדינה הערבי הראשון שהעז לקום ולדבר בגלוי על הצורך להכיר בישראל ולהשלים עימה.

הוא יישאר בזיכרוננו גם כתיזכורת למחדל היסטורי של ההנהגה הישראלית, שדחתה את יוזמתו ההיסטורית וגזרה עליה כישלון.

יש לי להוסיף לסיפור זה כמה הערות־שוליים אישיות.

● חומות יריחו

פגישתו של חביב בורגיבה עם ההיסטוריה (כהגדרת שארל דה־גול) החלה ב־3 במארס 1965, במחנה־הפליטים הענקי עקבת־ג'אבר ליד יריחו.

כיום זהו מחנה־רפאים. רוב בתיו העלובים נטושים, מאז שרבבות התושבים גורשו לירדן בשלהי מילחמת ששת־הימים. מיספר קטן של פליטים אומללים מתקיים איכשהו במקום שכוח־אל זה, הענקי והעגום מכל מחנות־הפליטים שבגדה המערבית.

אך כאשר בא לשם בורגיבה, היה זה מחנה שוקק, הגדול במחנות־הפליטים הפלסטיניים.

שם, לפני קהל זה, נאם בורגיבה את הנאום ההיסטורי שלו.

שם, לפני רבבות פליטים מרי־נפש אלה, שחלמו על נקמה ושיבה לבתים אשר מהם ברחו או גורשו 17 שנים לפני כן, אמר דברים שהיו אז דיברי־כפירה גמורים.

„...המדיניות של ,הכל או לא־כלום' הביאה לנו רק תבוסה בפלסטין, וגרמה למצב העצוב שבו אנחנו מוצאים את עצמנו כיום."

לא רק הציונים אשמים, אמר. אשמים גם המנהיגים הערביים והפלסטיניים, שדחו כל פשרה עם היהודים, כגון הספר הלבן של 1939 ותוכנית־החלוקה של 1947. בכל פעם התחרטו המנהיגים באיחור על שדחו את הצעת־הפשרה הקודמת. אם תימשך מדיניות קיצונית זו, אמר, נגזר על הפליטים לחיות במצוקתם „במשך מאות בשנים".

הפליטים לא האמינו למשמע־אוזניהם. היה ברור כי המנהיג הדגול מציע להם להתפשר עם ישראל השנואה, להכיר בקיומה ולהסכים לחלוקת־הארץ, בעוד שכל שאר המנהיגים הערביים דיברו על מילחמת־נקם, זריקת היהודים לים וחיסול היישות הציונית.

הדברים היו מדהימים פי כמה, מפני שבאו מפיו של מנהיג לאומי לוחם, גיבור של מילחמת־שיחרור אמיתית. בורגיבה, שנולד ב־1903, פרש ב־1934 ממיפלגת אל־דסתור („החוקה") התוניסית, שדגלה במילחמת־שיחרור קיצונית ואלימה, וייסד מיפלגה בשם „החוקה החדשה", שהטיפה להשגת המטרה בשלבים.

הוא נאסר על־ידי הצרפתים, שוחרר על־ידי הגרמנים שפלשו לצרפת, חזר לתוניסיה, קרא להצטרפות לבעלות־הברית, ונאסר על־ידי הצרפתים שוב ב־1952.

עם ראש־הממשלה היהודי של צרפת, פיאר מנדס־פראנס, הסכים על השגת העצמאות בשלבים. תוך כמה שנים זכה בעצמאות מלאה. ב־1961 פתח בקרב עקוב־מדם לגירוש הבסיס הצרפתי האחרון, ליד העיר ביזרטה, והשיג גם את פינויו. אולם יחסיו עם הנשיא שארל דה־גול נשארו מתוחים, והסיוע הצרפתי לתוניסיה הושעה.

זה היה הרקע ההיסטורי ליוזמה, שהפכה את בורגיבה לדמות עולמית, 12 שנים לפני אנוור אל־סאדאת.

● מסיבה בירושלים העתיקה

בפברואר 1965 יצא בורגיבה (שמו האמיתי היה אבו־רוקייבה) לסיור ב־10 ארצות. ב־26 לפברואר הגיע לתחנתו הראשונה, קאהיר, והתקבל בזרועות פתוחות על־ידי נשיא מצריים, גמאל עבד־אל־נאצר, גיבור העולם הערבי, מנהיג הלאומיות הערבית החדשה.

ראיתי בטלוויזיה כיצד עברו עבד־אל־נאצר ובורגיבה במכונית פתוחה בין המוני־קאהיר המריעים. (הטלוויזיה הישראלית לא היתה עדיין קיימת, אך במכשירים שלנו יכולנו לקלוט את שידורי קאהיר.) ראיתי את שני הנשיאים יושבים בשורה הראשונה באולם שבו שרה אום־כולת'ום האגדתית לכבודם שיר אינסופי. השניים נראו כידידים־בנפש.

כיום ידוע כי בעת הביקור הזה כבר התחיל הריב ביניהם.

בשבועות לפני כן התגלה כי גרמניה המערבית סיפקה נשק לישראל. בישראל סער על כך ויכוח. עבד־אל־נאצר רצה שהעולם הערבי כולו ייצא למאבק נגד גרמניה המערבית, והוא הזמין לביקור בקאהיר את מנהיג גרמניה המיזרחית.

בורגיבה סירב לקבל את התכתיב המצרי. לדעתו, היתה זאת שטות מצד העולם הערבי לריב עם גרמניה המערבית רבת־העוצמה. נאומיו המשלהבים של עבד־אל־נאצר עיצבנו אותו, והוא הציע, כדרכו, לדבר בשפה מתונה ופייסנית יותר.

מקאהיר טס בורגיבה לסעודיה, עלה לרגל למכה ונפגש עם המלך. נראה שהסכים עימו על דרכים לחסימת המנהיג המצרי השתלטני.

כל ההודעות הרשמיות שהתפרסמו במהלך הביקור כללו את המליצות האנטי־ישראליות השיגרתיות, ושום דבר לא הכין את העולם למה שעמד להתרחש.

כפי שסיפרו לי לא־מכבר מנהיגים ותיקים בגדה, גרמו דבריו של בורגיבה ביריחו לזעזוע. הוא רצה להופיע גם במחנות־הפליטים שליד בית־לחם, אך זעם הפליטים היה כה רב, עד כי נאלץ לוותר על רעיון זה.

תחת זאת קיים בורגיבה ב־6 במאי 1965 מסיבת־עיתונאים בעיר העתיקה של ירושלים. היא גרמה להלם עולמי.

לפני קהל גדול של עיתונאים ירדניים ופלסטיניים, ונציגי התיקשורת מכל המרחב הערבי והעולם, השמיע בורגיבה על אדמת ירושלים דבריו שכדוגמתם לא נשמעו עד אז בעולם הערבי.

(בשיחתי הראשונה עם מלך מארוקו, חסן ה־2, בהשתתפות מתי פלד ויעקוב ארנון, סיפר חסן שהוא עצמו הציע כבר ב־1958, בנאום בביירות, להכיר בישראל ולקבלה כחברה בליגה הערבית. אולם אז היה חסן רק יורש־העצר, ודבריו לא זכו בהד עולמי.)

גם נאומו של בורגיבה לא זכה מייד בסיקור הראוי לו. היו כלי־תיקשורת חשובים שלא טרחו לשלוח נציגים למסיבת־העיתונאים, ואלה דיווחו עליה רק כעבור יום ויומיים.

עברו כמה ימים עד שמלוא המשמעות של הדברים נקלטה בעולם.

● „לא לשפוך דם!"

תחילה תיאר את אשר ראה בעת סיורו במחנות־הפליטים, ושאל: „מי אחראי לכך?" תחת להטיל את מלוא האשמה על ישראל, ציין כי המנהיגים הערביים „תחת לפעול לטובת עמיהם, פועלים לטובת עצמם... אסור למנהיגים לרמות את עמיהם, עליהם להיות גלויי־לב כלפיהם. אל להם להיות נרדפים על־ידי רגשותיהם בלבד."

וסילה בורגיבה בטלוויזיה

שליחות סודית לוושינגטון

שילטון יכול היה למלא תפקיד היסטורי בתולדות ישראל. יוזמתו הגדולה
גם לאחר מכן ניסה בורגיבה לעזור מאחורי הקלעים לשלום ישראלי־ערבי

איך רימו המנהיגים את העמים? למשל, על־ידי כך שהם מבטיחים להם כי „מחר נחזור לפלסטין. „זוהי רמאות!" קרא בורגיבה „לאן יחזרו?".

הרמאות העיקרית היא הדיבור על מילחמה. „יש המאמינים כי שפיכות־דמים תפתור את הבעיה. אולם מילחמה ושפיכות־דם לא פתרו מעולם בעייה. הסיסמה ,לזרוק את היהודים לים' היא סיסמה ריקה, ואינני מאמין בה!"

קבע הנשיא מתוניסיה: „המאמצים של היהודים והשגיאות של הערבים במהלך 23 השנים האחרונות (כלומר: מאז 1942), וגם הטרגדיה של הכוחות הערביים במילחמה — אלה הגורמים אשר יצרו את המראות המעציבים!"

בתשובה לשאלה על תוכנית־החלוקה של 1947, השיב שאין זה פיתרון רע לבעיית־פלסטין. „אילו קיבלו הערבים החלטות קודמות, ואילו המשיכו לתבוע את ביצוען, הטרגדיה הזאת לא היתה מתרחשת!"

בהזכירו את הצלבנים, ששפכו נהרות של דם מוסלמי, ציין כי לאחר מכן השלימו המוסלמים והנוצרים, והם גרים עתה בירושלים ביחד. אם כן „עלה על דעתי שיתכן גם דו־קיום עם היהודים... יבוא יום ויתברר כי כל הטראגדיות האלה היו חסרות־משמעות... אפשר לשתף פעולה עם היהודים על בסיס של כבוד הדדי!"

בצטטו שוב ושוב את הנסיון התוניסי, ציין: „אסור למנהיג להיות קנאי ולפנות אל הרגשות של העם. מעולם לא עודדתי את העם התוניסי לשפוך דם!"

מכיוון שהמילחמה אינה פותרת בעיות, העיסוק הערבי הבילעדי ברכישת נשק אינו רק חסר־טעם,

שער „העולם הזה" (10.3.65)
„מחר נחזור לפלסטין? זו רמאות!"

אלא גם מסוכן. „להתרכז רק ברכישת נשק, פירושו לחתור תחת כוחם של הערבים, וזה יוביל לשואה... הבה נניח לנשק ולטנקים... עלינו להקדיש את משאבינו לתיעוש, למדע ולעתיד!"

הנימה החוזרת של הדברים: יש להתמודד עם העובדות, להפסיק לשגות בחלומות, למצוא פיתרונות מעשיים.

● שני כלבים סיניים

הסערה הנגדית החלה כעבור כמה ימים. כאשר קיים בורגיבה את מסיבת־העיתונאים הבאה שלו, בביירות, ב־11 במרס, כבר באו מאות עיתונאים מכל העולם, והעיתונאים הערביים הטיחו בפניו דברי־זעם:

בורגיבה אמר שאם יחליטו הערבים לפתוח במילחמה בישראל, הוא ישלח את כוחותיו להשתתף בה. אולם אין זה מעשי. „אינכם יכולים לנצח את הישראלים! מה אתם מציעים לעשות?"

„מילחמה של מאה שנים!" קרא לעברו עיתונאי ערבי.

בורגיבה התרתח: „אתה מציע שנעביר את האחריות לדורות הבאים? מניין לך איזה מין מנהיגים יהיו לערבים בשנת 2065?"

הוסיף הנשיא: „אני מציע פיתרון בלי מנצחים ובלי מפסידים, כי — ואל נשכח זאת! — כיום אנחנו נמצאים במצב של המפסידים!"

אחרי דברים אלה החלה סערה בכל רחבי העולם הערבי. בעשרות ערים הפגינו המונים, שרפו בובות

בדמותו. אחמד שוקיירי, שהקים שנה לפני־כן את אש"ף בחסותו של עבד־אל־נאצר וכמכשיר בידיו, הסית נגדו בכל כוחו. נשיא סוריה דחה מכל וכל את עצם האפשרות שהערבים יכירו אי־פעם בישראל. פייר ג'ומייל, ראש מיפלגת־הפלאנגות בלבנון, היה כמעט הערבי היחידי שתמך בו.

למעשה היו דבריו של בורגיבה מנוסחים בזהירות רבה. ניתן היה לפרשם לכאן ולכאן. הוא דיבר על פיתרון „בשלבים", כך שניתן היה לטעון כי בעצם התכוון גם הוא לפירוק ישראל, אך בדרכי־שלום, בתחבולות ובאמצעים דיפלומטיים. בשום מקום במסע זה לא דיבר חד־משמעית על הכרה בישראל ובכריתת־שלום עימה. הוא הירבה לדבר על „היהודים", שהם עם־הספר ו„בני אברהם, יצחק ויוסף" (כך), תחת לדבר בפירוש על מדינת־ישראל.

אך הערבים הבינו אותו היטב. בבואו לביירות, למחרת מסיבת־העיתונאים בעיר העתיקה, כתב העיתון הלבנוני הפרו־נאצרי, אל־נהאר: „אנו מקווים כי אורחנו הנכבד יימנע מלקרוא לדו־קיום בשלום עם האוייב... אנו יודעים שהוא מאמין במתינות, וכי העיקרון שלו הוא ,קח מה שמציעים לך, ודרוש לאחר־מכן יותר'... מה שאמר אתמול (בירושלים) נובע מעקרונות אלה, המתאימים לכל הבעיות, חוץ מאשר לבעיית־פלסטין."

כאשר הגיעה הסערה לשיאה, ניסח בורגיבה בתוניסיה את הצעותיו בצורה מפורטת וזהירה, שכבר לקחה בחשבון את התגובות. הוא הגיב על השמועות כאילו הוא עומד להיפגש עם מנהיגי־ישראל, וקבע את העקרונות הבאים:

● „לפני פגישה, על ישראל להצהיר על נכונותה לשאת ולתת על הבסיס שהצעתי (והוא:) יישום כל החלטות האו"ם, כלומר תוכנית־החלוקה, שתאפשר להחזיר למדינה ערבית פלסטינית חלק חשוב של השטח שנכבש על־ידי ישראל, וההחלטה בדבר החזרת הפליטים."

● „אם תסכים ישראל לנהל משא־ומתן על בסיס זה, אי־אפשר יהיה לערבים לברוח או להסתתר!"

● אם זה יקרה, „יווצר אקלים של שיתוף־פעולה... וזה עדיף על המצב הקיים, כאשר שני הצדדים מביטים זה בזה כמו שני כלבים סיניים, בעודם מתעלמים בכוונה זה מזה."

● אם ישראל תקבל בסיס זה למשא־ומתן, עליה לשאת ולתת עם המנהיגים הפלסטיניים. „אולם כל עוד אין ישראל מקבלת את הבסיס למשא־ומתן שהצעתי, אין לי מה להניח לפני המנהיגים הערביים."

מיפלגתו של בורגיבה סמכה רשמית את ידיה על „הצעות הנשיא בורגיבה לפיתרון־פשרה של

בורגיבה בין המלך חוסיין ואשתו, מארס 1965
„אינכם יכולים לנצח את הישראלים. מה אתם מציעים לעשות?"

השאלה הפלסטינית." הביטאון הרשמי שלה בשפה הצרפתית כתב כי הכוונה היא לפתור את הבעיה „שלב אחרי שלב... באמצעות דו־שיח בין הישראלים והערבים הפלסטיניים."

● פגישה סודית בשגרירות

מה היתה התגובה הישראלית?

ב־17 במאי 1965 קרא לוי אשכול, בנאום בכנסת, למשא־ומתן לשלום בין ישראל והמדינות הערביות, אך דחה את הצעות־בורגיבה מכל וכל כבסיס לדיונים.

זה היה סוף־פסוק.

מכל עיתוני ישראל, רק העולם הזה קרא בפה מלא ובהתלהבות להיענות ליוזמת בורגיבה. הוא רשם על שערו „פצצת השלום של בורגיבה — ממשלת ישראל מנסה להתעלם ממנה" (העולם הזה 10.3.65), והוסיף הסברים חשובים להבנת הרקע.

בין השאר ציטט העולם הזה ארוכות מאמר של שבועון תוניסי בלתי־רשמי, שהופיע בצרפת.

עורך שבועון זה, שעימו שוחחתי ארוכות לפני כן בוועידות ובפגישות שונות, קבע ערב יוזמת־בורגיבה „שישראל היא מציאות, ושאי־אפשר למחקה במילחמה. הוא הציע לקבל את ישראל לפדרציה גדולה של המרחב, כמו טכסאס בארצות־הברית."

היתה זאת הכנה פסיכולוגית למסע־בורגיבה, ובלי ספק שהדברים נכתבו בתיאום עימו.

כעבור שבוע, במאמר „מול בורגיבה", קראתי להושיט יד לבורגיבה ולגלגל את היוזמה. „מישהו הדליק ניצוץ של שלום, של תיקווה. ניצוץ זה לא יהפוך מעצמו למדורה בוערת. זה תלוי גם בנו. זה תלוי קודם כל בנו... במשך 16 שנה שאלו אותנו בישראל: איפה הערבים שלכם? עתה ישאלו אותנו ידידינו הזרים: איפה היהודים שלכם?"

לא הצענו לקבל את הצעותיו של בורגיבה כמו שהן. היה ברור לנו כי ההצעות אינן חשובות כשלעצמן, ונועדו להכשיר את הקרקע בתודעה הערבית. אולם היוזמה עצמה היתה חשובה מכל. בפעם הראשונה ניתנה לישראל הזדמנות לבוא במגע ישיר עם המנהיגים הערביים הבכירים.

נראה כי גם בתוניס קראו אז את המאמרים שלנו. כי כעבור חודשיים התבקשתי לבוא באופן דחוף לפאריס. שם אמר לי ידידי אריק רולו, הכתב הבכיר של לה מונד, שיש לו מסר סודי עבורי: שגריר תוניסיה בפאריס, מחמוד מסמודי, איש־אמונו של בורגיבה, מבקש להיפגש עימי.

הפגישה התקיימה בשגרירות עצמה. היתה זאת חווייה מיוחדת במינה: בפעם הראשונה בחיי שהיתי בתוך בניין של מדינה ערבית, המרוהט בטעם מיזרחי אלגאנטי, כשתצלומי הנשיא ניבטים אלי מכל הקירות. רולו ליווה אותי לפגישה.

השגריר קיבל אותי באדיבות רבה, וקבענו שהפגישה תישאר סודית. לאחר מכן הירצה באוזניי הרצאה ארוכה על הכוונות האמיתיות של בורגיבה. העיקר, אמר, הוא להגיע ל„דה־מיסטיפיקסיון",

(המשך בעמוד 40)

אנשים

סמי מלכה ושלמה שירזי מסתפרים למישחקים.
אלמוני שילם חשבונן של עורכות קול־ישראל

■ בתחרויות־הגולף שנערכו בקיסריה לא היו לנשיא־המדינה, **חיים הרצוג,** הישגים ספור־טיביים ראויים לציון, אך לעומת זאת הוא גילה רוח ספורטיבית ושיעשע את האורחים בחידודי־לשון.

■ הצייר **ג׳וזף שמון** זכה

טיהורו הצפוי בפרשת **מיכאל אלבין,** התחיל חבר־הכנסת **גידעון גדות** להתחתך. הוא הפחית ממישקלו, והשבוע סבב בכנסת הדור וגאה בהופעתו החדשה.

■ כתב הרדיו השובת־מושבת **מייק הולר** הגיע,

החשוב נגד קבוצת אוורטון האנגלית. שני כוכבי הכדורגל התלבטו ממושכות מה עשוי להביא להם מזל. מה יאכלו? מה ילבשו? אולי יקנו משהו? אולי ישתו משהו? לבסוף החליטו, פה אחד, לקצץ את שיערם. כמה שעות לפני המישחק נכנסו

„הצלחנו! סיימנו בתיקו 1:1!" מהיום החליטו השניים, יסתפרו לרגל כל מישחק חשוב.

■ השביתה ברשות־השידור יוצרת גם מצבים אירוניים. האחד מהם קשור **ביורם אלפרט,** איש קול־ישראל, שפוטר לפני שנתיים מעבודתו. אלפרט הגיע לאולפני־הרדיו המושבתים בתל־אביב והציע לחבריו עבודה לימי השביתה המתארכת. הוא מנהל כיום שידורי־רדיו מקומיים במרכזים מיסחריים, בין השאר בלב־ד׳זנגוף ובמרכולים שונים ברחבי־הארץ. בדרך זו הוא יכול לספק עבודה בכל שלוש הערים הגדולות. בינתיים נענו להזמנתו **שוש עטרי, גבי גזית, דן אשל, אפרים אבא, מירון צור, חיה זל, תמר עמית, ואמיתי נאמן.**

■ ועוד סיפור על השביתה: שובתות אחדות ממערכת קול־ישראל בתל־אביב ישבו לפני שבוע בקפה הסיפריה הסמוך לאולפני הרדיו. הן שוחחו, בין השאר, על הקשיים הכלכליים שנגרמו להן כתוצאה מן השבי־תה. כשסיימו את שיחתן וביקשו את החשבון, הודיעה להן המלצ־רית, לתדהמתן, שהחשבון שולם על־ידי אלמוני, שהחליט לתרום תרומה צנועה למצוקה הכספית שלהן. האלמוני עזר לעורכות **תמר עמית, דנה הררי,** למ־פיקות **טובה קלינגר** ו**אילנה ירום** ולמנהלת־התקליטיה **חיה זל.**

■ גם חבר־הכנסת **חיים קו־פמן** רזה והתחתך, וגם הוא מתהדר, בימים אלה, במלתחה חדשה. קופמן איוורר את בגדיו מלפני כמה שנים ונראה מתגנדר

רכה השימחה החליטה להפתיע, והגישו לה עוגת־ענק בצורת לב. כשרצה השף לחתוך את העוגה, הזדעקה שרת־הבריאות **שו־שנה ארבלי־אלמוזלינו** וא־מרה „יא חביבי, חבל: לחתוך את הלב!" אך החוגגים נראו נלהבים לטעום מהעוגה הענקית, שחו־סלה כעבור דקות ספורות. גם השרה השתתפה באכילת העוגה.

■ במסיבת חגה הלאומי של איטליה שנערך במלון דניאל, נכחו אנשי הסגל הדיפלומטי בישראל ונספחים צבאיים של מדינות רבות. בעוד מרבית האו־רחים היו עסוקים באכילה ובפי־טפוטים, נראו שר־הביטחון **יצ־חק רבין,** ראש אמ"ן **אמנון שחק** והנספח האווירי של ארצות־הברית בישראל, **ג׳וזף בווריה,** כשהם שקועים בשי־חת־עבודה שערכה חצי שעה. איש לא העז להטריד אותם, מלבד נספחים צבאיים שונים של ארצות־הברית, שפנו מדי פעם לבווריה בשאלות תכופות.

■ צמד־שחקנים נשוי, **עדי וישה גילינסקי,** בילה את חודשי הקיץ באירופה. כאשר הגיעו השניים ללונדון נוכחו לדעת שסכום־הכסף שלקחו אי־תם הצטמק, והם החליטו להת־פרנס בבירה הבריטית. הם לבשו את בגדי־הליצן שלהם, והתחילו להופיע על המידרכה, באיזור קובנט־גארדן. הם הספיקו לאסוף קצת כסף, אבל די מהר הגיע שוטר וציווה עליהם להסתלק. רק אז נודע להם שבלונדון יש חוק — אמני־רחוב זקוקים לרי־שיון. הם פנו למישרד המתאים, אבל שם הסתבר להם שעליהם לחכות חודשיים עד לקבלת הרי־שיון. בני־הזוג חזרו לארץ מו־קדם מכפי שתיכננו.

אבי ולדמן, העולם הזה

אדוארד ויללה

הרקדן המהולל, תלמידו־לשעבר של הכוריאוגרף ג׳ורג׳ בלאנשין ומייסד הבלט של מיאמי, הגיע לישראל לביקור של יממה אחת. במסיבה מצומצמת לכבודו נכחו הגברות הראשונות של המחול הישראלי, וביניהן שרה לוי־תנאי מייסדת להקת „עינבל", הרקדנית רינה שיינפלד (משמאל בתצלום) והרקדנית מירה פז (מימין בתמונה), שהופיעה עם ויללה בתוכנית־טלוויזיה אמריקאית לפני 20 שנה. לגביה היתה זאת פיסגה, אך לגבי הרקדן לא היתה זאת אלא עוד אפיזודה. פז ניסתה להזכיר לוויללה את הריקוד המשותף, אך הוא זכר זאת רק במעורפל.

בסטירת־לחי מצלצלת, כשב־אירוע־צדקה ניסה המנחה למכור את אחד מיצירותיו, ונכשל. היצ־ירה, המוערכת ב־4000 דולר, נמכרה לבסוף לאבי־הפצועים **שימחה הולצברג,** שקנה או־תה ב־500 שקל. הצייר, שתמו־נותיו מקשטות את כותלי ביתי־הם של האסטרונאוט **אדגר מיטשל** והסופר **הרולד רובינס,** זכה בהצלחה חברתית כבירה, אך כאמן הוא עדיין מתקשה לפלס את דרכו ונתקל באדישות מהמימסד האמנתי.

■ בעיקבות השמועות על

מתנשף, לישיבה החגיגית שכי־נס גדות, לכבוד עידן המחשב במיפעל־הפיס. „יש לך עבודה בשבילי?" שאל את הח"כ, העומד בראש מועצת־המנהלים של מיפעל־הפיס. גדות הביט בהולר ובכתב נוסף של רשות־השידור, ששהה שם, ואמר ברצינות תהו־מית: „כן. כן! כבר חשבתי עליכם — הכנתי לכם בודק׳ה. תוכלו לשמור שם במישמרות..."

■ כדורגלני הניבחרת הלאו־מית **סמי מלכה** ו**שלמה שי־רזי** הגיעו למלון דיפלומט והת־כוננו לקראת מישחק־הכדורגל

השניים למיספרה של המלון וביקשו מהספרית שתעצב מחדש את תסרוקתם. „כפרה, את המזל שלנו!" נפרדו מהספרית המאו־שרת. אחרי המישחק טילפן מלכה אל הספרית והודיע לה:

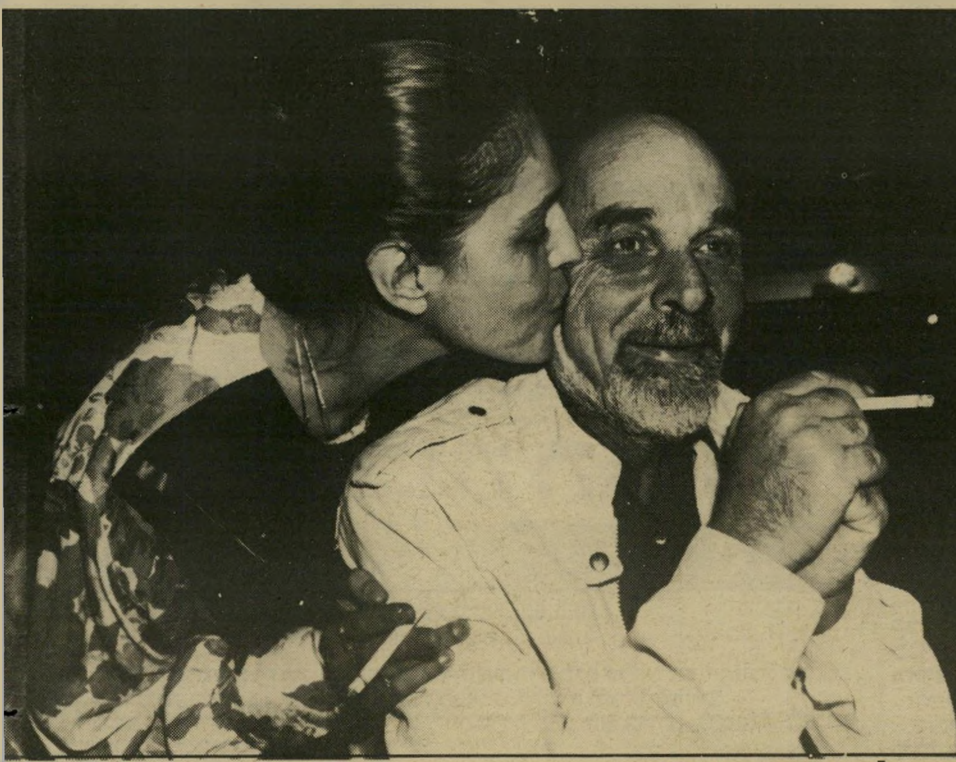

אבי ולדמן, העולם הזה

כרמלה מנשה

קריינית־הרדיו הוותיקה, היא היחידה מבין עיתונאי רשות־השידור הנר־אית רגועה. בעוד כל הקריינים והעיתונאים היו עסוקים בחיפוש עבודה ובהתארגנות להמשך השביתה, היתה מנשה עסוקה בשיפוץ דירתה. הקריינית מקדישה את מרבית זמנה לשיפוץ, שאותו דחתה במשך שנה שלמה בגלל עבודתה, שלא איפשרה לה להתפנות לזמנים ארוכים. באחד מערבי־הראיונות היזומים על־ידי מטה־השובתים פגשה בעיתונאי מייק הולר (בתצלום לצידה) והצמידה לו נשיקה. השניים, המתראים בימים כתיקנם לרגל עבודתם, שמחו להיפגש מחוצה לה.

בחליפות־פסים אופנתיות ביו־תר.

■ אשת השגריר המצרי בישראל **נגואה בסיוני** חגגה את יום־הולדתה בחברת ידידים קרובים. הנהלת האולם שבה נע־

■ מנכ"ל חברות־התמרוקים **אריה גניגר** סיפר לחברים ששמו גורם לבילבולים, כאשר הוא נפגש עם אנשי־עסקים שאי־נם מכירים אותו, והמחליפים אותו עם **אריה גנגר** המפו־

החיים המרתקים של תמר

רחל אבנרי, העולם הזה

תמר גולן
המרגל אינו בבית

לפני שנים, בעת אחד מביקוריה בקאהיר, הכירה העיתונאית עתירת־ההרפת־קות תמר גולן גבר שוודי. כעבור זמן הסתבר כי שוודי זה הוא איש בכיר בשרותי־הביון של ארצו, וגם סוכן סובייטי. הוא נלכד, ופורסם שחשיפתו באה לא־מעט בעזרת המוסד הישראלי.

זמן־מה אחרי מאסרו ו־שפיטתו למאסר־עולם, ביק־רו אצל תמר גולן, בביתה בפאריס, שני שוודים אח־רים, שהציגו את עצמם כידידים של המרגל. אחד מהם היה לדבריו הכומר של הכלא, שבו הוא כלוא. הם הביאו לה מיכתב מאת האסיר, ומאז התנהלה בין השניים חליפת־מיכתבים בעזרת הידידים.

באחרונה ברח השוודי. הוא קיבל חופשת־בית, כדי להתייחד עם אשתו, אולם נמלט, כנראה אל מעבר לגבול הסובייטי הסמוך. מיד אחרי הבריחה טילפנו הידידים אל ביתה של תמר, והתעניינו לדעת אם הוא שוהה, במיקרה, אצלה. מאז לא שמעה ממנו תמר.

לאכול דגים

יח"צנית זיכרוני

„באת לאכול פה?"

יח"צנית ארבל

„אני אשלם!"

שערוריית השבוע בענף־הבידור שייכת לאשת־יחסי־הציבור רונית ארבל, שהופיעה במסיבת־עיתונאים מבלי שהוזמנה. המסיבה, שכללה ארוחת־צהריים, נערכה במיסעדת־דגים, השוכנת במרחק של כ־20 מטר ממיסעדת־דגים אחרת, שארבל היא היח"צנית שלה. המסיבה נערכה לכבוד ציפי שביט, שרונית ארבל היתה היח"צנית של ההצגה הקודמת שלה. כעת העדיפה ציפי יח"צנית אחרת, מירי זיכרוני. זו פנתה אל ארבל ושאלה אותה „באת לאכול פה בחינם! זהו אירוע סגור!" ארבל לא איבדה את עשתונותיה והשיבה: „אין בעיות, אני אשלם!"

דניאלה די־נור

מבשלת ומגישה פונטש. דניאלה, ש־היא הרוח החיה בהוצאת־הספרים „זמורה ביתן", דואגת לכל בעצמה: פגישות עם מחברים ועם ציירים, הוצאה לאור, בעיות דפוס, כריכה, פירסום, ובסוף גם אירגון החגיגות. כשהסתבר שאין פונטש חם בלילה קר, הפשילה דניאלה את השרוולים והכינה סיר־ענק של פונטש טעים, מלא דובדבנים, למסיבה לכבוד הופעת סיפרם של בני אמדורסקי וישראל גוריון.

רסס, המתגורר בניו־יורק. גנגר הניו־יורקי, ידידו של **אריאל שרון,** וגניגר הישראלי לא נפגשו מעולם למרות ששניהם הגיעו לניו־יורק באותן השנים. והסתובבו באותם החוגים.

■ נשיא חברת דיסני בישראל, **יאיר פקר,** חזר מסיור־לימודים בארצות־הברית, שבמהלכו נפגש עם אנשי החברה בארצות־הברית. הוא התרשם במיוחד מחוסר־הפורמליות אצל מנהלי־החברה, המזדהים בשמם הפרטי, מבלי להוסיף תוארים. גם נשיא־החברה, המגלגלת מיליארדי דולארים בשנה, מבקש שיפנו אליו בשמו הפרטי. כשנשאל איך הוא מסביר זאת השיב כי כל מי שאוהב את **וולט דיסני** ואת יצירותיו הוא ילד בנישמתו, וילדים הם היצורים הכי־פחות פורמליים בעולם.

■ **אלה אלתרמן,** הבימאית של המחזה הפוליטי הזמן הצהוב, נראית טרודה ביותר בימים האחרונים. כשנשאלה לפשר העניין, השיבה שהיא קצת מתוחה בעניין התביעה שהגישה נגד **עדה רבון,** מזכירת נעמת, על הפרת־חוזה. התביעה תתברר השבוע, ואלתרמן מעדיפה את הבימה התיאטרלית על מיסדרונות בית־המישפט.

■ **אורית רווח,** (20), ביתו של השחקן־בימאי **זאב רווח,** בחרה במיקצוע השייך לקולנוע: תוך כדי לימוד עצמי היא הפכה עוזרת־עריכה של סרטים. אורית היפה קיבלה את עבודתה הראשונה אצל אביה, כאשר צילם את המובטל בטיטו, ועכשיו היא עובדת בסירטו החדש של הבימאי **אמנון רובינשטיין,** הינשוף.

■ הזמר **שימי תבורי** טס השבוע לפאריס. יחד איתו טס מלווהו הצמוד, המוסיקאי **ננסי ברנדס,** המנצח על להקת הנגנים המקומית. פרט לחלקו במור... יש לננסי חלק חשוב אחר ...ל שימי: ברנדס, יליד ...תית טובה ...רב. הוא ...ליהם ...ור. [illegible]

רגם, השדרן שאל את הזמר אילו זמרים צרפתיים הוא אוהב, ושימי אמר לננסי בעברית: „לא יודע, תוציא אותי מזה." ברנדס אילתר על המקום: „שימי אוהב את **אדאמו,** את **ז'ילבר בקו** ואת **איב מונטאן,**" אמר. השדרן הנדהם שאל: „איך זה יכול להיות, ככה זה נשמע בעברית, לא שמעתי אותו אומר את

אברהם תורג'מן

מי שהיה מפקד מישטרת תל־אביב, חזר מניו־יורק, שם שהה במשך שנה להשלמת לימודי השפה האנגלית. הוא מסרב להופיע באירועים חברתיים. אשתו, מרים תמיר (בתצלום לצידו), שהוזמנה לנשף השנתי של אגודת „יד ביד", שיכנעה אותו לבוא איתה. תורג'מן התרצה ובא. במהלך האירוע פגשה תמיר את יעקב תלמי, עולה חדש מצרפת וייבואן של פסלים. היא סיפרה לו שהיא מחפשת פסל בדמות של ראש־סוס, היכול גם לשמש כמנורה. כשנשאלה לשם מה היא זקוקה למנורה בגודל כזה, סיפרה לו שזה עבור בנה.

השמות..." ננסי לא התבלבל. „שימי דיבר איתי בראשי־תיבות," הוא ענה.

■ הפרקליט האמריקאי **ליאון צ'רני,** המסריט בארץ סרט על פי סיפרו האוטו־ביוגראפי, חיפש שחקנית שתתאים לתפקיד חברתו בסרט. הוא נפגש עם כמה שחקניות ודוגמניות, ולא מצא את מבוקשו. „היא צריכה להיות נאה, אינטליגנטית, בסביבות 28," אמר לידידיו. לבסוף התלהב דווקא מצעירה חמודה המתעסקת בעיצוב־אופנה. אולם **מיכל יטנזון,** תאלץ אולי לדחות את ההצעה המפתה, בגלל אילוצי מישפחה (בעל ושני ילדים) ותצוגת־אופנה שערכה.

■ בקרב סדרני־הכנסת קיימת הרגשת־עלבון, אחרי **שצ'יר־צ'ולינה** הגדירה אותם כ„אנשים בעלי תיסכולים מיניים."

המישפט, שצוטט בהרחבה, הסעיר אותם, והם מחו לפני נציגי העיתונות שסבבו השבוע בכנסת: „איך נסתכל בפני הנשים שלנו?"

■ **שוקי בן־פורת ושוקי שלמון,** בעלי חברת אסיף. המגדלים ירקות ופירות אורגניים — ללא זיבול כימי וריסוסים — מכרו עד עתה את תוצרתם בבית־האריזה שלהם ביפו. בשבוע שעבר הם החליטו לעשות ניסיון — הציבו דוכנים בכמה מיני־מרקטים באיזור תל־אביב. הם רצו לדעת אם הסחורה תימכר, למרות שהיא יקרה ב־30 עד 100 אחוז ממחירי הפירות והירקות הרגילים. טוען שלמון: „הפירות והירקות נחטפו במהירות. המחיר הגבוה לא הרתיע אנשים, אשר נמאס להם לאכול רעל. בקרוב נחתום חוזים עם תנובה, שופרסל והיפרכל."

■ **עופר טלר,** לשעבר כתב־הטלוויזיה, חזר לארץ אחרי שהות בת שנה בארצות־הברית, שם שימש ככתב העיתון ישראל שלנו. טלר, שנסע משופם וחזר מזוקן, הביא עימו זיכיון בלעדי להוצאה־לאור בעברית של הירחון האמריקאי פנטהאוז. את הזיכיון הוא קיבל בשותפות עם ידידו, הצייר **אורי הוסמקלר,** ועכשיו הוא תר אחרי משקיע.

■ את פרס הנאום הקצר ביותר קיבל השבוע מנכ"ל יקבי רמת־הגולן, **שמשון ולנר,** כשנשא נאום בן שש מילים. בסיום נאומו זכה בתשואות רמות של כל אנשי־התיקשורת, שהשתתפו בחגיגת־היין שערך לצורך הצגת יינות חדשים. הוא הבהיר

לקהל שמוטב לשתות מאשר לדבר.

■ השדרן הפופולרי **אלכס אנסקי** היה פעם־פעם שחקן, הוא עקר עם מישפחתו לתל־אביב לרגל הצגה חדשה שהוא מעלה. בשבוע שעבר בא במבוכה. מכשיר־הטלפון בביתו צילצל. אנסקי הרים את השפופרת ושמע את קולה של בתו הקטנה, מיכל, מהעבר השני. השניים התחילו לנהל שיחה שבין אב לבתו. מקץ חמש דקות, משסיימו השניים את השיחה שהתנהלה בין חדרים שונים של הבית, הסתבר לאנסקי שעל הקו היה מאזין נוסף — אדם שטילפן לבית־אנסקי וכל־כך הוקסם מתוכן השיחה, עד שחרד מלקטוע אותה. המטלפן היה עיתונאי.

■ **קטי אוחנה** היא דמות ידועה בירושלים. בשעתו היתה אחות בחדר־ניתוח. כשנמאס לה המיקצוע הזה, נזכרה שהיא אוהבת לבשל, ופתחה מיסעדה יקרה ומצליחה במרכז ירושלים, אצל קטי. הסמל המיסחרי של המסעדה היה קלסתר־פניה. במשך שנים היתה ידידתו של הבארון השווייצי **דה־מוראלט,** שחי בארץ. אולם באחרונה הכירה גבר אחר, **אלי מישעלי** יוצא־מארוקו כמוה, שאותו היא מכנה „בארון מישעלי דה־קאזא־בלנקה", והשניים עומדים להינשא.

■ כששואלים את חבר־הכנסת **אמנון לין** „מה שלומך?", הוא עונה בכובד־ראש: „שלומי נהדר, הכול נהדר, פרט לשלום העם היהודי!"

■ **דליה פן־לרנר,** שחקנית לשעבר, בשלנית ועורכת המוסף אוכל בירחון מוניטין ואשתו של איש־העסקים אלק לרנר, תחגוג ב־15 בינואר את יום־הולדתה. את המתנה המקורית ביותר תקבל דליה, ללא ספק, מהטלוויזיה הישראלית ואם זו תחדש את שידוריה. לפי התוכנית תתחיל הטלוויזיה לשדר ב־15 בינואר, בשידור חוזר, את הסידרה הבריטית האגדה לבית פורסייט שבה משחקת דליה פן־לרנר. 21 שנים עברו מאז שצולמה הסידרה. דליה סקרנית מאוד אם אנשים, שיצפו בסידרה, יזהו אותה ברחוב.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רזן ■

שמוק או פוץ?

פרקליט בך ומתרגמת

מה אמר פלאטו?

עורך־הדין הצעיר יונתן בך, בנו של השופט העליון גבריאל בך, כמעט הסמיק, כאשר שתי המתורגמניות הקשישות התווכחו בלהט אם העדה אמרה „פוץ" או „שמוק". „אחרי בדיקה יסודית החלטנו שיש לתרגם את המילה לעברית לפוץ, ולא לשמוק," פסקה המתורגמנית.

זה קרה במישפט המתנהל בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, בין קומפני פריזיין־דה־פרט־ספסיון ושמואל פלאטו־שרון על סכום של 20 מיליון דולר. לשם הוכחת תביעתם הביאו התובעים את ורוניק קינאל, שהיתה מנהלת־העסקים של פלאטו־שרון בז'נבה, אחרי שעזב את פאריס. העדה, אשה שמנמנה וחייכנית, סיפרה בצרפתית כי פלאטו־שרון נהג לרדות בעובדיו, וכינה אותם בכינויים גסים גם בחברתה. אחת המילים שבהן השתמש גרמה לוויכוח הארוך בין המתורגמניות, ואשר נפתר לבסוף במילה פוץ.

האם זה יכול לקרות? יונתן שם־אור מנתח את האופציות

המילחמה הבאה

מתי היא תפרוץ?

האלופים של צה"ל לא מדברים. לא לפירסום, לא לציטוט, לא לייחוס.

השב"ב — ראשי־התיכות של השלישיה המובילה עכשיו בצבא, רמטכ"ל **דן** שומרון, הסגן שלו **אהוד** ברק ומפקד חיל־האוויר **אביהו** בן־נון — התחילו בשלב יישום האסטרטגיה החדשה. הבאתה למיצוי מלא תהיה בין מכתיבי־המדיניות העיקריים של כל ממשלה שתמשול במדינת־ישראל, מעכשיו ועד סוף־העשור, ואולי גם הרבה אחרי כן.

הכלי שצמרת־צה"ל מפקידה בידי מעצבי־המדיניות, בצירוף המלצותיה לאופי השימוש בו, הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר של המימשל הישראלי בתיכנון המדיניות. הכלי הזה, צה"ל, עובר עכשיו טיפול כללי.

אחרי שהלביא ירד סוף־סוף מעל הפרק, לרווחת הצמרת הנוכחית של צה"ל, אפשר להתחיל לבנות את הכוח. אבל, לשם־כך, צריך צה"ל להחליט מה הם יעודיו, ובאיזה תנאים ישתמשו בו.

וצה"ל החליט.

נגד מי

האויב המזויין של צה"ל הוא סוריה.

צה"ל בהחלט מביא בחשבון גם אפשרות שיצטרך להילחם במילחמה כוללת נגד כ ל השכנות. אבל, זו רק הבאה־בחשבון. מין תרגיל תיאורטי, שנשאר בפקודות, בהקצאת הכוחות ובמשימות העתידיות את התוכניות האלה מכין צה"ל ונועל במגירה. בראש, בלב, צה"ל מכין את עצמו למילחמה בסוריה, שמנהיגיה הכריזו על כוונתם להחזיר לעצמם את רמת־הגולן, ולהגיע למה שחאפט' אל־אסד מכנה „איזון אסטרטגי עם ישראל."

ביום השלישי של השבוע שעבר הודיע שר־ההגנה הסורי, מוצטפה טלאס, שסוריה עמדה במשימה, ויש, סוף־סוף, איזון אסטרטגי בין ישראל ובינה.

האיזון האסטרטגי

אסד, שהחליט על „האיזון האסטרטגי" אחרי שמצריים חתמה על הסכם־השלום עם ישראל, התכוון לבנות את כוחו הצבאי כך שיוכל לנצח, לבדו, את ישראל. השאלה אם „לנצח" עבורו זה לכבוש את רמת־הגולן או להביס את ישראל — זו כמעט אינה שאלה בעיני מומחים צבאיים, המאוחרים בדעתם שהכוונה של אסד היא להצליח במחטף טריטוריאלי רחב־היקף וקצר־מועד.

מעטים מאוד, אם בכלל, חושבים שאסד, או מישהו בצמרת הסורית, חושב ברצינות על פיתוח יכולת סורית עצמאית להביס את ישראל. המחשבה הצה"לית הנוכחית בונה עימות סורי/ישראלי, שיתחיל בתוקפנות־פתע סורית.

התפר

כדי שאסד יוכל להצליח במשימה שלו, הוא צריך זמן,

שבו צה"ל לא יוכל להביא את המילואים שלו לידי ביטוי,

בכוחות סדירים, מצבו של אסד לפמ"ז לא־רע: 400 אלף סדירים סוריים, מול 130 אלף כוח סדיר יבשתי של צה"ל.

כדי שצה"ל יוכל להביא לידי ביטוי את כל 3900 הטנקים שברשותו, לפמ"ז, הוא צריך לגייס עוד 310 אלף

מי יפתח בה?

את הגיוס בעזרת פגיעה בשלושת המרכיבים (אוכלוסיה, צירים, ימ"חים), ועל־ידי הבקעה מהירה של מערכי צה"ל ברמת־הגולן.

בצה"ל מכירים באפשרות הזאת, וההנחה היא שמכל מיני סיבות לא יתבצע שיבוש רציני של הגיוס, והכוחות הקיימים יצליחו לבלום ולהשהות את הסורים עד שצה"ל המגוייס יוכל להביא את עוצמתו לידי ביטוי.

מי יהיה האויב?

החלופות

האסטרטגיה שקירקעה את הלביא עוסקת ביום שבו צה"ל המגוייס צריך להתחיל לפעול.

את זה, מניחים בצה"ל, יעשו בעזרת החלופות, שהן בעצם מערכות־נשק לזיהוי ולפגיעה מהירה במטרות,

אסא

חיים אסא, העוסק כיום בתיכנון ובפיתוח שיטות להפעלת החלופות העתידיות, במיסגרת פרטית (קבוצת אלרון), לבש, עד השנה האחרונה, את מדי חיל־האוויר,

„לא," הוא טוען, „החלופות הן לא מיבצר. הן לא בהכרח הגנתיות. כשמדובר על החלופות בעולם הן לא בהכרח הגנתיות אלא יש להן היבט התקפי."

● **האם שילוב הנשק החלופי, העתידי, בחשיבה האסטרטגית של ישראל, אינו בנוי על הגנה?**

„לא בהכרח."

● **על מה הוא בנוי?**

„הנשק החלופי בנוי על הרתעה ועל תגובה."

● **האם הפעלת התגובה אינה מעידה על קריסת מערכת־ההרתעה?**

„כן, באותה נקודת־זמן. אבל ההרתעה פעלה עד אותה נקודת־זמן, והיוזמה של הצד השני מוגבלת."

● **מהי המשמעות המיבצעית של בניית החלופות?**

„מכיוון שאנחנו עוסקים באסטרטגיית תגובה, ולא אסטרטגיית יוזמה, אנחנו צריכים לבנות את המערכות כך שיענו על המצב הגרוע ביותר מבחינתנו, והנוח ביותר מבחינת האוייב. הפעלת המערכת בסיטואציה כזאת היא שאלה מדינית, ולא אסטרטגית־צבאית."

השאלה המדינית

„צריך," או...

אהרון יריב...

למה שא...

את מה ש...

מוסיף ...

אסטרטגיים ב...

„צריך לקרוא ...

אבחנה. בשום פנים...

הנחה א־פריורית באמ...

לערבים, בסך הכל, יש רא...

● **בלומר?**

„לפני שנה אסר הודיע של...

לאיזון אסטרטגי. השבוע טלאס א...

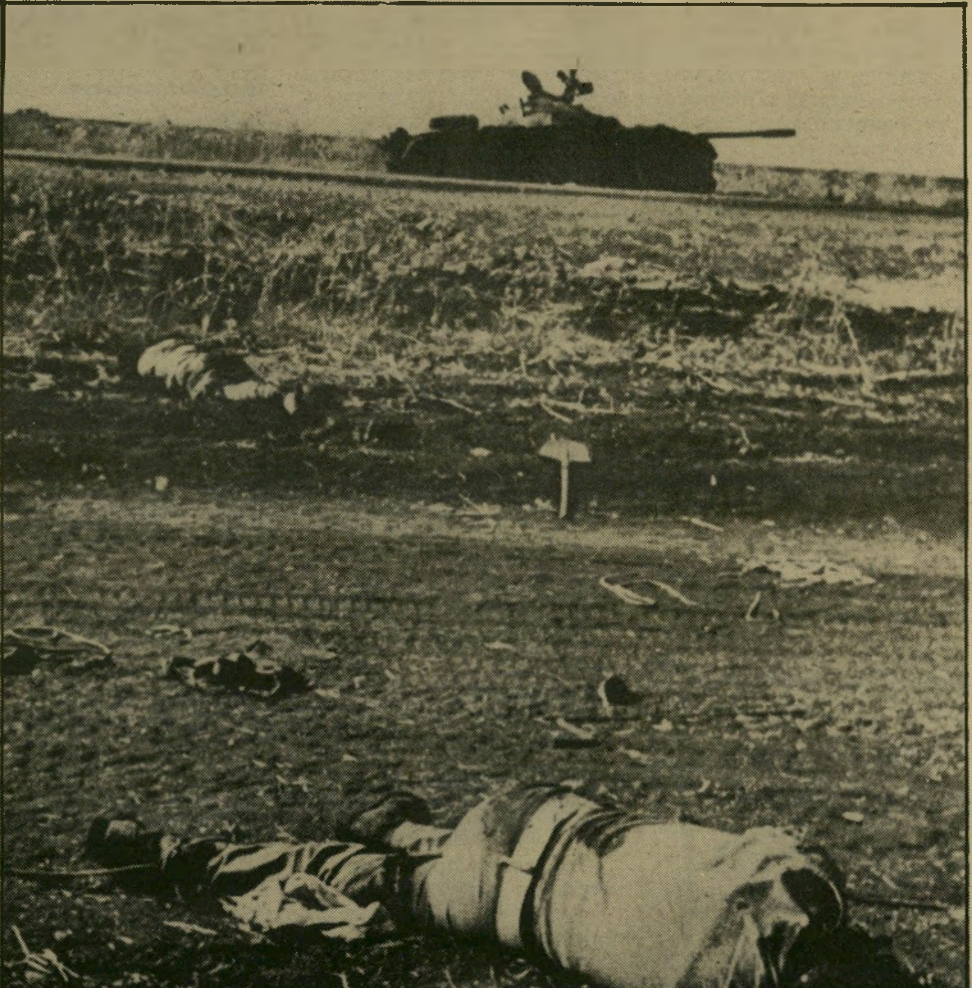

מה יהיה היעד?

אנשי מילואים לפמ"ז, להביא אותם על צירי־התנועה למחסני־החירום, להציב אותם על הכלים, לתת להם פקודות, להביא אותם בצורה מאורגנת אל שטחי הכינוס וההיערכות.

לפמ"ז, אגב, זה מה שכותבים כאשר מזכירים מיספרים על צה"ל. לפי מקורות זרים.

כדי למנוע זאת, ינסה אסד לשבש

איזה נשק יכריע?

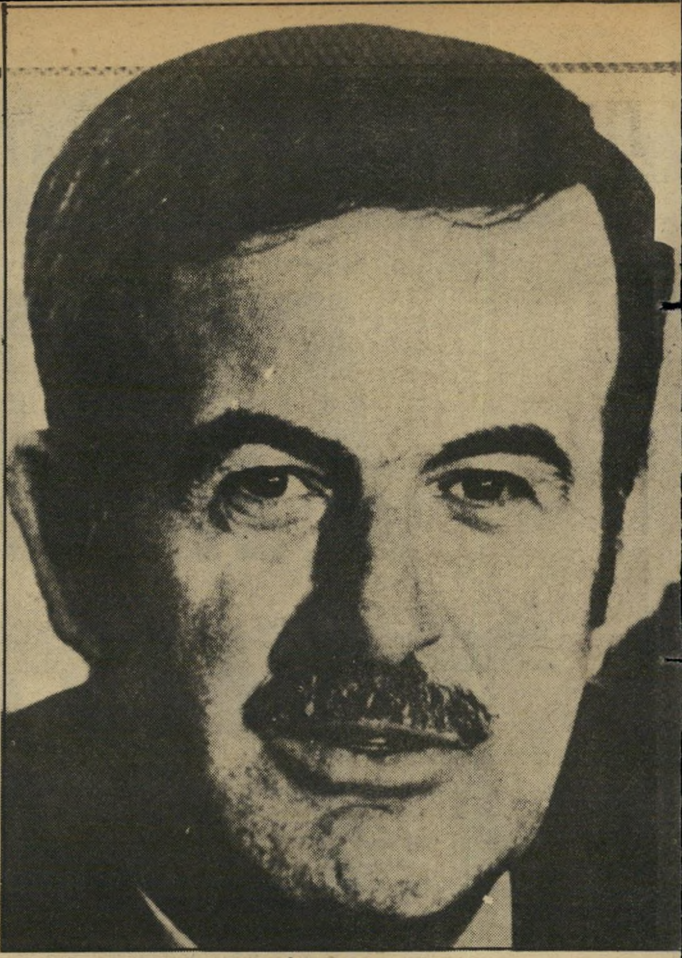

נשיא אל־אסד
אם יעשה שלום, הדגל יילקח ממנו

אם היא תקום מחר בבוקר. אי־אפשר לעבור בן־לילה ממצב של איבה כזאת למצב של שלום. זה לוקח זמן.״

● **אתה אומר אוטונומיה.**

„כן. לדעתי זו צורה טובה לתקופת־מעבר.״

● **ובינתיים איך צה״ל צריך להיערך?**

„הגנה בנויה על שני יסודות, בדיוק כמו התקפה: תנועה ואש. התנועה בהגנה היא התקפת־הנגד. אתה מוכרח לבנות מערכי־הגנה חזקים, כי צריך לזכור שאם תותקף בהפתעה, אין לך די כוחות, ומה תעשה עד שיגייסו אותם.״

● **ישראל לא הופכת למיבצר?**

„המיבצר זה מרחב־הגנה שבתוכו ניתן לשחק, ועם החלופות ניתן לשחק יותר טוב,

. אתה פשוט זקוק לחלופות, כי אין לך ברירה. אין לך די כוחות.״

● **ההרתעה לא מספיקה?**

„תראה, אני מודאג מאוד מהאיום הסורי בגלל הכושר שלהם להפתיע. אני לא רואה שום איום קרוב אחר, חוץ מהטרור. אני לא אומר שמחר בבוקר הם תוקפים, אבל הם יעשו את זה בעתיד הנראה לעין.״

● **איזה מין מיתקפה?**

הם ינסו להחזיר להם את מה שנלקח ב־1967, ואם זה ילך להם בקלות, הם לא יעצרו גם בצפת.״

רמטכ״ל שומרון
לא לפירסום, לא לציטוט, לא לייחס

שהם כבר כן הגיעו. מבחינת ישראל האמירות האלה אינן חשובות.״

● **מה חשוב?**

„העובדות בשטח.״

● **שהן?**

„הצבא הסורי התעצם מאוד, בעיקר מאז מילחמת־הלבנון, ב־1982.״

● **הוא בנוי למילחמה כוללת נגד ישראל, והוא חושב שהוא יוכל לנצח בה?**

„האלטרנטיבות שלו הן לא שלום או מילחמה כוללת. האלטרנטיבות הן שלום או מילחמה מוגבלת שתביא לשלום.״

● **אסד רוצה שלום?**

בחוכמה רבה מה שצה״ל היה עושה בנסיבות דומות: הוא העביר חלק מהסד״כ הסדיר שלו למילואים. זה נתן לו חיסכון כספי גדול, אבל זה לא החליש לו את המערך.״

● **הצהרות־המילחמה הסוריות הן עניין סורי פנימי?**

„כן. אבל אי־אפשר לבנות על זה. אנחנו צריכים להיות עירניים כל הזמן, כי אסור לסמוך על ניתוח הגיוני, כאשר קיים כזה פער בכוחות הסדירים בין ישראל וסוריה.״

● **המילחמה עם סוריה היא בלתי־נמנעת?**

„אני חושב שבמוקדם או במאוחר

ציון צפריר, העולם הזה

פרשן יריב
„אני מודאג מאוד מהאיום הסורי!״

● **ניצול הצלחה זה לא תיכנון מוקדם?**

„אני לא חושב שהם חושבים להביס את ישראל, לבד.״

● **פרשת וענונו הועילה או הזיקה?**

„אני לא חושב שזה הזיק. להועיל — אני לא יודע. אולי. יש לזה גם צד טוב, כי זה מעורר את דעת־הקהל לנושא הגרעיני.

● **מה שוועננו גילה הפתיע?**

„את מי?״

● **את המערב, למשל.**

„את מומחי־המערב זה לא הפתיע. ואם זה לא הפתיע אותם, זה לא הפתיע את מומחי ברית־המועצות.״

● **הפירסומים על היקף העוצמה הגרעינית אינו גורם מרתיע?**

„יש ערבים החושבים שזה תרגיל־הונאה ישראלי.״

סגן־רמטכ״ל ברק
„מיבצר זה מרחב־הגנה שבתוכו ניתן לשחקו!״

ענת סרגוסטי, העולם הזה

מסקר חיל־האוויר בן־נון
„אין כאן ויתור על האופציה ההתקפית!״

„העובדה היא שבגין בזמנו הזמין אתו, והוא לא בא. לפי כל הסימנים, אני לא יכול להגיד שהוא לא רוצה שלום, אבל הוא לא מראה התלהבות. צריך לזכור מיהו. הוא קצין, איש מיפלגת הבעת׳ וחבר הכת העלאווית, הרואה שיש לו תפקיד חלוצי נגד ישראל ונגד הכוחות האימפריאליסטיים. אם הוא יעשה שלום, הדגל הזה ילקח ממנו. אולי יש עובדות אחרות שנעלמות ממני, אבל לפי הסימנים בשטח הוא עושה מאמצים על־אנושיים להתעצמות צבאית, שתקנה לו אופציה התקפית.״

● **הוא צימצם את הצבא שלו.**

„מצבו הכלכלי רע מאוד, והוא עשה

עלולה לפרוץ מילחמה. מתי, אינני יודע. סוריה מבודדת לחלוטין, היא לא כמו סוריה שיש לה בעלי־ברית.״

● **וזה טוב?**

„אנחנו יכולים — וצריכים — לעשות כל מיני דברים שיגדילו את בידודה. דהיינו, לקדם את תהליך־השלום.״

● **בלי סוריה?**

„אם אפשר עם סוריה — אני בעד. אם אפשר בלי סוריה — גם כן בעד. אבל קודם כל אני בעד שלום עם הפלסטינים.״

● **ערפאת?**

„אין לי אחר, מה לעשות.״

● **מדינה פלסטינית?**

„אני לא נבהל מזה, ,אבל אני נבהל

הפרס הראשון ב"חישגד אלפא"

20 מכוניות אלפא ספיידר

זה קורה כאן ועכשיו. על קו הזינוק, 20 מכוניות שטרם ראית כמותן: אלפא ספיידר ספורט. אתה יכול להיות אחד הנהגים המאושרים שיזכו במכונית החלומית של אלפא רומיאו. הפרס כולל רדיו טייפ, בטוח ומיכל דלק מלא. למקומות... היכון... גרד חיש גד והאלפא ספיידר ביד. בחמישה ש"ח בלבד. סך כל הפרסים בחיש גד אלפא 13,600,000 ביניהם 20 מכוניות, 40 פרסים של 10,000 ש"ח כ"א ומאות אלפי פרסים נוספים.

הכי משתלם. בלי לשלם.

יחידת הפרסום

... וגם חיש גד דומינו.
במקביל למשחק חיש גד אלפא תוכל להמשיך לנסות את מזלך גם בחיש גד דומינו. נסית והצלחת? גרדת 50,000 ש"ח על המקום.

מפעל הפיס

חישגד- הכי משתלם לגרד אלפא ספיידר.

חדש

טבק מעולה למקטרת

תוצרת "דנמרק"

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי — העישון מזיק לבריאות

במדינה

פשעים

רכסים, לולאות, מערבולות

הסינים השתמשו בזיהוי טביעות־אצבעות לפני 1300 שנים. לא היה להם מחשב.

אילנה אלון ■

כאשר רצה עורך־הדין הוותיק נתן קנת לבדוק נושא מסויים בעניין

מומחה קנת
מושל־מחוז בהודו —

טביעת־אצבע, נדהם להיווכח שאין כל ספר העוסק בנושא החשוב הזה. יש מאמרים רבים בספרות המיקצועית, יש פרקים המוקדשים לטביעות־אצבעות בסיפרי מישפט וקרימינולוגיה, אבל בכל העולם אין אף ספר אחד העוסק בטביעות־אצבעות על כל ההיבטים שלהן. על כן החליט עורך־הדין, שהוא גם בוגר המכון לחקירת־פשעים בשיקאגו, לכתוב את הספר הזה בעצמו*.

טביעת־אצבע נחשבת כראייה מכרעת במישפט. מכיוון שנקבע כי אין טביעות־אצבעות זהות לשני בני־אדם — מזהה טביעת־האצבע את האדם ללא עירעור. יוסף מחאג'נה, האנס מצפון תל־אביב, הורשע באחד מפרטי־האישום בגלל טביעת־אצבעו שנמצאה על משקוף הדלת בתוך הדירה. הוא לא יכול היה להסביר כיצד הגיעה הטביעה לשם, אם אמנם לא היה בדירה.

גם מישפט־רצח הוכרע בעבר על סמך טביעת־אצבע של הנאשם, שנמצאה מעל המיטה שבה נרצחה האשה. לרוצח לא היה כל הסבר כיצד הגיעה טביעת־האצבע המוכתמת בדם לקיר הדירה שבה, לדבריו, לא ביקר מעולם.

אין שתיים דומות. קיימות עדויות־לכך שבסין וביפאן השתמשו בטביעות־אצבע כבר בשנת 650 לספירה, והסינים הם שהמציאו את השיטה למיון טביעות־אצבעות. השיטה מבוססת על חלוקת הטביעות לשני סוגים, לולאות ומערבולות. במערב החלו מבחינים בטביעות־אצבעות רק אחרי גילוי המיקרוסקופ, במחצית השניה של המאה ה־17.

אביה של תורת טביעת־האצבע המודרנית הוא סר ויליאם הרשל, ששימש במאה הקודמת כמושל־מחוז בהודו: הוא היה הראשון שהשתמש בשיטה זו לשם זיהוי, והציע אותה למישטרה.

כדי לבסס את תורת טביעת־האצבעות ולהפכה לראייה בבתי־המישפט, היה צורך להוכיח שאין שתי טביעות־אצבעות זהות. מיליוני טפסים של טביעות־אצבעות נאספו בעולם, ולא נמצאו שתי טביעות־אצבעות זהות. על סמך זה נקבע כי זהו, כנראה, אחד מחוקי־הטבע צורת הרכסים באצבעו של אדם אינה משתנה כל ימי חייו, והיא נשמרת גם לאחר מותו.

הרכסים, שעליהם נמצאות הטביעות קיימים בכף־ידו ובכף־רגלו של האדם. השיטה המודרנית מחלקת את טביעות־האצבעות לשלוש קבוצות עיקריות — קשת, לולאה ומערבולת, המחולקות לתת קבוצות. כל צורה נושאת מיספר סידורי, שעל פיו נעשה אחר־כך המיון.

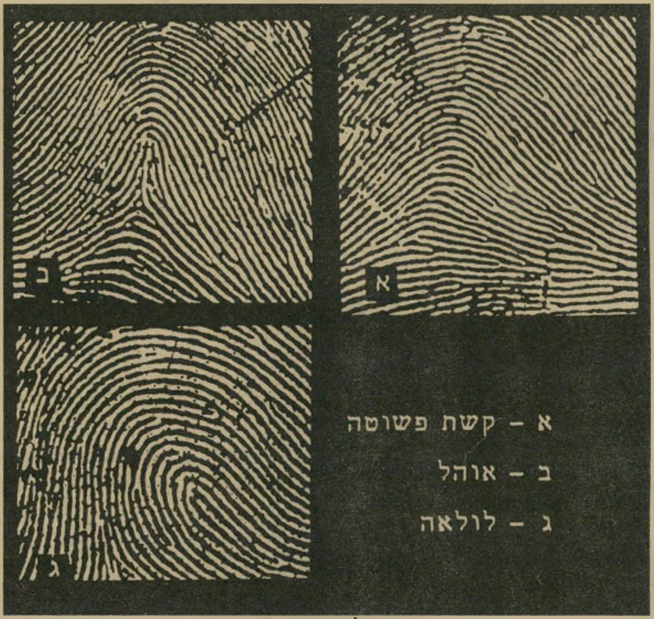

הבחנה בין שלושת סוגי הטביעות
— הלך בעיקבות הסינים

בישראל, 12 נקודות. הטביעות ממוספרות: קשת — 1, אוהל — 2, לולאה ימנית — 3, לולאה שמאלית — 4, מערבולת — 5, לולאה כפולה — 6, לולאה מורכבת — 7. אצבעות שתי הידיים מסומנות על־פי המיספר המייצג את הצורה שלהן. כך, למשל, יהיה סימון יד־שמאל 65556, שיציין כי לאגודל צורת לולאה כפולה וכו'. צרוף הספרות הללו נקרא „הנוסחה", ואוסף מז"פ (המעבדה לזיהוי פלילי של המישטרה) מורכב מטפסים המכילים את טביעות־האצבעות ואת הנוסחאות. הם ממויינים על־פי הסדר העולה של הנוסחאות.

לשם השוואת טביעות־אצבע מחפשים מומחי־המישטרה 12 נקודות השוואה בין שתי הטביעות. יש מדינות שבהן נדרשות רק שמונה נקודות־השוואה, ויש מדינות שבהן נדרשות 16 נקודות כאלה כדי לשכנע את בית־המישפט. כאשר יש 12 נקודות השוואה, יכיר בית־המישפט הישראלי בזיהוי הטביעה. (המשך בעמוד 25)

* *טביעות אצבעות הלכה למעשה, מאת נתן קנת, הוצאת דיונון, אוניברסיטת תל־אביב.*

ברווז הזהב. מסעדה סינית ליד הכפר הירוק, לפני שדרת הברושים
ואחרי עצי הבננה (בתחנת הדלק טופז),
דרך הרצליה רמת השרון. טל' 03-491-873

כדאי להזמין שולחן מראש.

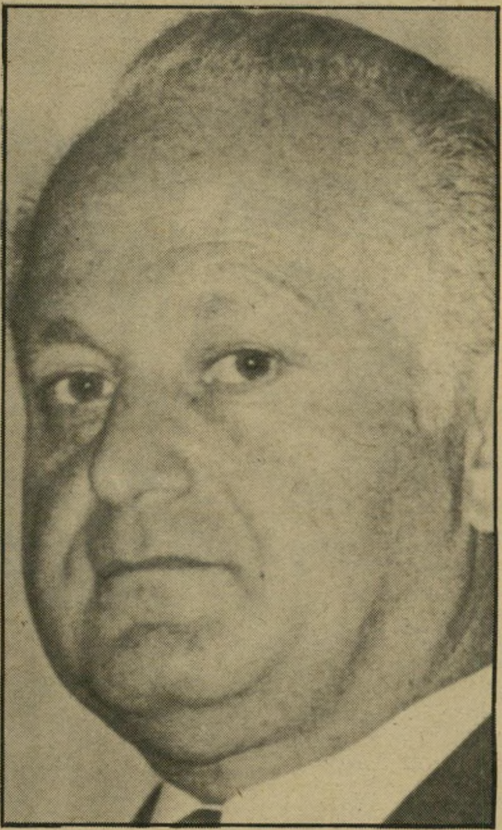

משה זנבר:

„כדאי לקנות דולארים כשיירדו ב־4%–5 נוספים!"

כל החיים אני שומעת שמתעשרים אלה שקונים משהו כשהוא בזול, ומוכרים אותו כשמחירו עולה. עכשיו אני מבינה שהדולר נמצא בירידה, ומכאן שצריך לרוץ ולקנות דולארים. אבל כשניסיתי לקנות דולארים (למטרות נסיעה לחו"ל) הסתכלו בי כמו במשוגעת. אז פניתי לאיש המבין בכספים ובכלכלת העולם, משה זנבר, מי שהיה נגיד „בנק ישראל", ושאלתי אותו „עכשיו קונים דולארים או מוכרים דולארים?"

לדעתי, עכשיו צריך למכור.

● **אבל הדולר בירידה, אז כאילו צריך לקנות!**

הוא אומנם בירידה, אבל לא הגיע עדיין לנקודת־השפל. כש־יגיע לנקודת־השפל, אז צריך לקנות.

● **ואיך יודעים מתי הוא מגיע לנקודת־השפל?**

כשבילך זה ניחוש, אבל אצל מי שמחזיקים בכסף בעולם זה סיפור אחר.

● **כלומר?**

כספים

מאז משבר־האנרגיה העולמי הצטבר בידי ספקי־הנפט סכום־ענק של מזומנים. סכומים אלה מנוהלים על־ידי אנשים או מוסדות הנקראים „מנהלי־כספים". 100 או 200 כאלה קובעים את גורל הדולר. אם הם מאמינים שהדולר הגיע כבר לנקודת־השפל, הם יתחילו לקנות אותו, ומכאן מחירו יתחיל שוב לעלות.

● **כלומר, שוב העשירים ייעשו יותר עשירים?**

כן, אבל לא מן ההכרח שכל ה־100 או ה־200 האלה יחליטו ביחד, ולכן יש אפשרות שגם ביניהם האחד ירוויח על חשבון השני.

● **לנו, הקטנים, אין שום דרך לעשות כמה גרושים מהצרות של העולם, אלא אם כן ננחש טוב?**

בערך ככה.

● **אולי תיתן איזה טיפ לקוראי „העולם הזה". מתי, לדעתך, תהיה נקודת־השפל של מחיר הדולר?**

אסור לתת טיפים כאלה, כי אף אחד לא יודע במדויק. אני, אישית, מאמין שנקודת־השפל של הדולר תהיה כשהוא יירד ב־4־5% נוספים.

(דניאלה שמי)

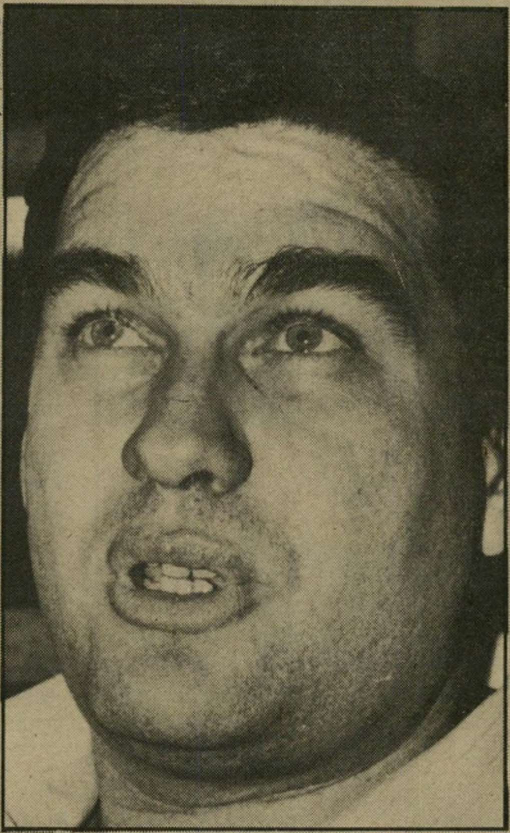

ציון מנשה, העולם הזה

חיים רמון:

„יש חברי־כנסת המרוויחים הרבה מדי..."

חבר־הכנסת שבח וייס פרש את הלוקש החודשי שלו לפני האומה והתלונן שהעלאת־השכר הצפויה לשכר חברי־הכנסת היא כורח־המציאות, ואינה בבחינת מותרות.

פניתי לעמיתו לסיעת־המערך, חבר־הכנסת חיים רמון, אב לילדה קטנה, ושאלתי אם הוא שותף למחאתו של וייס.

דעתי היא שהמשכורת היא בהחלט סבירה, יחסית למשכורות הנהוגות במשק הציבורי, אבל אם תשווי לסקטור הפרטי — זה סיפור אחר לגמרי...

● **איך אתה מסתדר עם המשכורת החודשית?**

אני לא דוגמה, פנינה, אשתי, עובדת גם היא. חוץ מזה יש לי הכנסות נוספות, כשותף במישרד־עורכי־דין.

כנסת

● **כשאתם, חברי־הכנסת, יושבים ומרכלים ביני־כם לבין עצמכם, נשמעות תלונות על גובה השכר?**

לא נשמעות תלונות על גובה השכר, אבל כולם מתלוננים על־כך שחושבים שהשכר שלנו בשמיים.

פעם נסעתי עם נהג־מונית. הוא שאל אותי: „אתה לא חבר־הכנסת רמון?" עניתי בחיוב. אז הוא שאל אותי: „מה, אתה נוסע במונית?" עניתי שוב בחיוב והסברתי שמכונית שלי מקולקלת. „מה?" הוא כמעט נפל מהמושב, „אין לכם מכונית עם נהג צמוד?"

הבעייה היא שיש פער עצום בין מה שחושבים על השכר והת־נאים שלנו לבין המציאות.

● **יד על הלב: השכר שאתם מקבלים לא תואם את העבודה שאתם משקיעים?**

זה מאוד אינדיווידואלי. בלי שמות, יש כאלה שמרוויחים פחות ממה שהם מזיעים ומתאמצים, ואחרים מרוויחים הרבה מדי...

● **ואתה?**

איני יכול להעיד על עצמי. רק תכתבי שאני מרוויח את מש־כורתי ביושר.

(דפנה ברק)

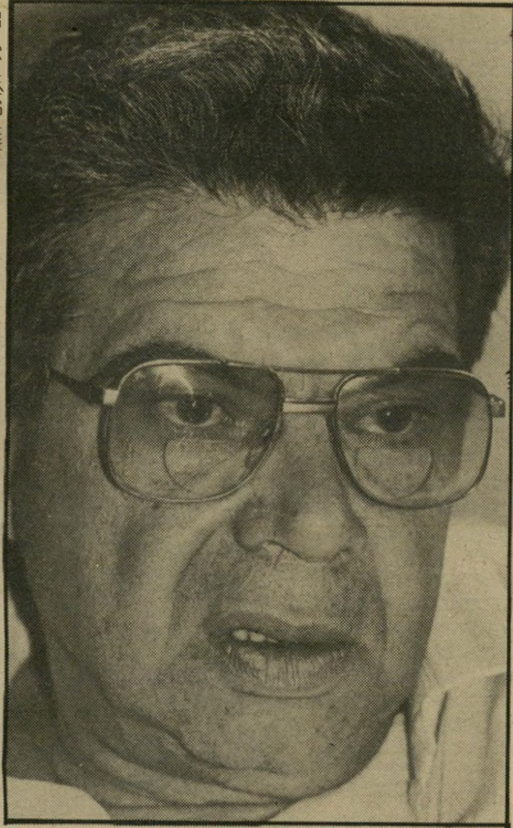

צבי סל, העולם הזה

שמואל ברזל:

„להיות דירקטור זה מביא רק צרות!"

שמואל ברזל הושעה חלקית על־ידי לישכת עורכי־הדין – כך הודיעו הכותרות. טילפנתי אל הפרקליט, העומד לדין בפרשת „בנק צפון־אמריקה", וביקשתי לשמוע פרטים על מצבו. ברזל, בדרך־כלל איש נינוח וסימפטי, זעם:

פרשות

הפירסומים מוטעים! הכול קישקוש! תבעתי תיקונים בעיתונות. מי שלא יתקנו — אתבע אותם לדין על דיבה!

● **מהי האמת?**

לישכת עורכי־הדין קיימה לפני חודשיים דיון בענייני, והחליטה שלא להשעות אותי. פרקליט־המדינה, יונה בלטמן, הגיש בקשה לדון בכך מחדש. זאת זכותו, אבל זוהי הפעם הראשונה שעושים זאת אחרי שהלישכה החליטה שלא להשעות חבר.

מה שקרה הוא שאני, מיוזמתי, הודעתי ללישכה שלא אהיה עוד דירקטור בחברה ציבורית, ולא אייצג בנקים. זה נעשה בהסכמתי.

יצאנו — אני ופרקליטי — בשימחה גדולה מהדיון, וחיכינו לנימוקי ההחלטה, כדי לפרסם בעיתונות. פיתאום הסתבר לי שממקור מעוניין אחר נעשו הדלפות מסולפות.

● **גם צעד שנעשה בהסכמתך עלול להזיק לקריירה שלך. לא?**

זה לא יזיק בכלל! להיות דירקטור, זאת לא פרנסה. זה היה כבוד. אגב רבים מעמיתי נזהרים כיום מהכבוד הזה. מסתבר שזה מביא צרות.

(דפנה ברק)

ציון צפריר, העולם הזה

מני פאר:

„כל־כך האמנתי שהחשיפה של זוהר ארגוב תעזור..."

מייד כשנודע לי על התאבדותו הטראגית של הזמר זוהר ארגוב, נזכרתי במני פאר: הוא־הוא שהציג אותו לפני האו־מה, באחד מלילות־שבת, וערך עימו ראיון אנושי ומרגש על גמילת הזמר מסמים. הראיון היה חדור אופטימיות, משהו מסוג „כל ההתחלות". לי זכור שבכל זאת נותרתי בסופו מוטרדת.

שבתי אל פאר ביום שפורסם דבר ההתאבדות. פאר נשמע עצוב.

● זכורה לך איזושהי הבעה, או התבטאות מסו־יימת מהראיון?

אני זוכר שבלט אדם נחוש בדעתו לצאת ממעגל־הסמים שאליו נקלע. מה שנשאר לי בזיכרון עכשיו הוא החולשה שלו, שלא עברה בשידור.

שידור

● אתה חש ריגשי־אשמה?

אשמה? אני מרגיש צער. חבל שבמקום ראיון בסיגנון „תעזרו לי!" הוא שידר „סימכו עליי!"

● זו החמצה שלך, העובדה שלא הצלחת לחשוף את החולשה, הבקשה לעזרה?

לומדים מהניסיון. היה לי ניסיון קודם — ומוצלח! — עם מונה זילברשטיין. שנתיים אחרי שריאיינתי אותה, והיא סיפרה שנג־מלה מהסמים, באו אליי אנשים ולעגו לי. התעקשתי: „אני מאמין לה!" אם זמן זה קריטריון לצורת־חיים, אז על־פי כל המומחים היא נגמלה!

● עם ארגוב שמרת על קשר?

לא. קראתי עליו, כמוך, בעיתונים.

● זה מציק לך כיום?

כל־כך האמנתי בו ובחשיפה שתדרבן אותו לעמוד במי־לה...אנשים היו שואלים אותי מדוע אני שם אותו בפתיח הקבוע של התוכנית („ממני"). עניתי: „כדי להזכיר לו את ההבטחה מדי שבועיים!"

(דפנה ברק)

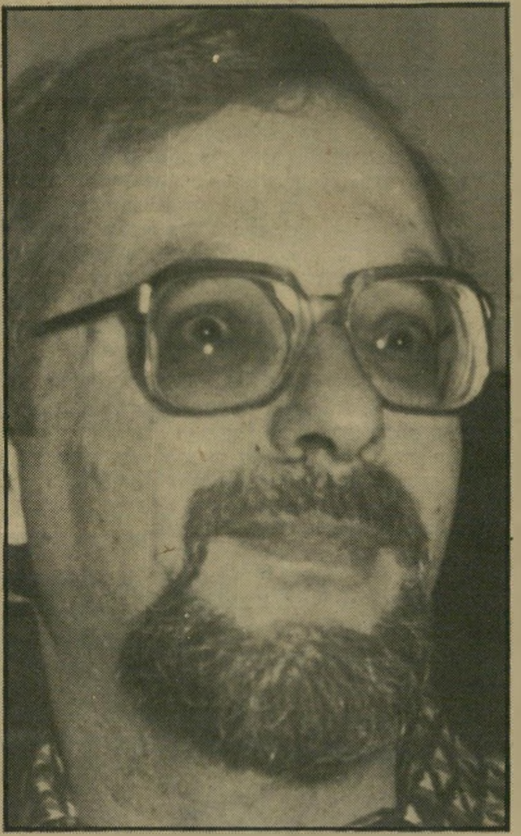

ציון צפריר, העולם הזה

יריב בן־אליעזר:

„סגרתם לנו את השידורים אז תאכלו אותה בעצמכם!"

כמה מההופעות של „הערוץ החי", שבו מראיינים ומת־ראיינים אנשי־התיקשורת השובתים, בוטלו מחוסר קהל, ואחרות הסתפקו בקהל מצומצם מאוד. אישית, העניין הזה הפתיע אותי מאוד. הנה ניתנת לעם הזדמנות לראות מקרוב, כמעט לנגוע, בכוכבי־הטלוויזיה האהובים עליו, והקהל לא בא.

שאלתי את הד"ר לתיקשורת, יריב בן־אליעזר, אם גם לו העניין נראה תמוה.

בהחלט לא.

● אתה לא היית חושב שאדון כהן מירושלים או גברת לוי מעפולה יהיו מוכנים לשלם כמה שקלים כדי לראות מקרוב את דליה מזור; לשמוע בלי עזרת האי־לקטרוניקה את ירון לונדון; או לשאול שאלה אישית את יעקב אחימאיר?

את טועה. מקרוב הם רואים אותם בטלוויזיה. באולם הם רואים אותם מרחוק.

● זה נכון גם לגבי כדורגל, ובכל זאת מיליונים רצים למיגרשים.

לכדורגל הולכים בגלל החווייה שבאירוע. בגלל ההתרגשות. כוכבי־הטלוויזיה שלנו לא עושים חוויות גדולות לעם.

אנשי הטלוויזיה חושבים, בטעות, שיש להם כלי שמכניס דברים לראשי האנשים. למעשה יש להם כלי שמוציא דברים מהראש שלהם. מוציא את התיסכולים, את הפחדים, את העייפות.

כאן עדיין לא מבינים את זה. באמריקה, לעומת זאת, הבינו את זה כבר מזמן, וזו גם הסיבה לכך ששם קוראים למהדורת החדשות „ניוז שאו". האיש רוצה שהטלוויזיה תבדר אותו, תפנק אותו,

טלוויזיה

תעשה לו טוב על הנשמה, וכאן הוא מקבל מהדורת־חדשות מלאה בצרות, ופיתאום מסתבר שהצופה המצוי לא אוהב את מי שמראים לו דברים רעים. היה לא מזמן איזה סקר, שהראה שהפופולריות של אנשי־הטלוויזיה היא בתחתית הסולם. רק את המיפלגות אוהבים פחות. אני עצמי ערכתי מחקר בעיקבות השביתה, והסתבר שרק ל־23 אחוז חסר החלק החרשותי של השידורים. לשאר הצופים מה שחסר זה בידור.

● האם גילוי חוסר־האהדה הזה יכול להשפיע על כוכבי־הטלוויזיה שלנו, לכשיפתחו אותה שוב?

לא. כי כשיתחילו לשדר, העם ישב ויסתכל בהם. אין כאן עוד 13 ערוצים, שאפשר לבחור ביניהם. אבל אני מניח שלאגו של כמה וכמה „כוכבים" זה עשה משברים.

● אתה חושב שיש כאן מחאה של הציבור כלפי הטלוויזיה, או סתם חוסר־התעניינות?

אני חושב שיש הרבה אפאטיות, ונדמה לי שיש גם קצת נק־מנות. כלומר, סגרתם לנו את השידורים, אז תאכלו אותה בעצ־מכם.

(דניאלה שמי)

חנה גרטלר:

„אנחנו זוקפות לזכותנו 200 תינוקות־מבחנה!"

לכל אחת מאיתנו יש איזו חברה שאנחנו בורחות ממנה. אם תחשבו היטב, יסתבר לכן שאלו הן החברות העס־קניות, שבכל פגישה מתרימות אתכן לאיזה מטרה או מוכ־רות לכן משהו, גם כן למטרה חשובה. אז, כשכל פגישה עם חברה כזאת עולה 70 שקל, חושבים פעמיים על חברות.

אגודת ניל"ה (נשות יהלומנים) מכרה השנה כרטיסים ל־15 אירועים. את הכספים העבירו נשות ניל"ה לבית־החולים תל־השומר. לא התאפקתי ושאלתי את חנה גרט־לר, יו"ר ניל"ה, האם היא לא מרגישה כשנוררית במישרה מלאה.

בפירוש לא. אילו הייתי לוקחת כסף, ולא נותנת תמורתו דבר מלבד ההרגשה שהבן־אדם תרם, יכול להיות שהייתי מרגישה כשנוררית. אבל אנחנו נותנות תמורה למחיר הכרטיס. פעם נשף, פעם ארוחת־ערב, פעם תצוגת־אופנה יפה, כך שלאדם שקנה כרטיס יש הרגשה טובה שהוא עוזר לפרוייקט חשוב, וגם זוכה בבילוי מוצלח של ערב, ואני לא מרגישה כשנוררית. אני מכירה הרבה אנשים שמטלפנים ושואלים מתי האירוע,

● עוד שאלה מטרידה אותי. אני מבינה שהכסף שאתן אוספות ומעבירות לתל־השומר עוזר. אבל האם בגלל זה מישרד־הבריאות לא מרגיש קצת פטור מאחריות? במילים אחרות, הם יתחילו יותר ויותר לסמוך על תרומות.

אני לא חושבת שזה יקרה. הסידור הוא שמישרד־הבריאות מעביר את ההקצבה שלו לתל־השומר, למשל, ושם עושים את סדר העדיפויות. הפרוייקט שלנו, של תינוקות־המבחנה, עומד אצלם בעדיפות נמוכה, ולולא התרומות שלנו, הפרוייקט פשוט לא היה קיים. זה בדוק, מה שאני אומרת לך. אם מחר בבוקר נחליט לה־

בריאות

עביר את הכספים לפרוייקט אחר, פרוייקט תינוקות־המבחנה יפ־סק לאלתר.

● כמה זה עולה לכם לשנה?

כ־200 דולר לשנה.

● וכמה תינוקות אתם יכולים לזקוף לזכותכן?

200 תינוקות עד עכשיו.

● כלומר, כמה נשים של יהלומנים מוכרות כר־טיסים לחברות שלהן, ובזה הן גורמות להולדת 200 ילדים, שאחרת לא היו נולדים?

זה לא כמה נשים שמוכרות כרטיסים לחברות. אנחנו 300 נשים. חלק קטן מהן מתעסקות בעניין המכירה והכסף. השאר עובדות בארבע מישמרות בכל המחלקות והאגפים של בית־ה־יולדות. כולם קיבלו הכשרה, וכולן עובדות קשה ורואות את התוצאות מקרוב.

● איחולי הצלחה יעזרו?

תמיד.

(דניאלה שמי)

כרם היה בעין־הוד

„כרם היה לנבות היזרעאלי אשר ביזרעאל, אצל היכל אחאב, מלך שומרון.

„וידבר אחאב אל נבות לאמור: תנה־לי את כרמך, ויהי לי לגן־ירק, כי הוא קרוב אצל ביתי, ואתנה לך תחתיו כרם טוב ממנו. אם טוב בעיניך, אתנה לך כסף מחיר זה.

„ויאמר נבות אל אחאב: חלילה לי מה' מתיתי את נחלת אבותיי לך!

רובין

„וישב אחאב אל ביתו, סר וזעף על הדבר אשר דיבר אליו נבות היזרעאלי (ויאמר: לא אתן לך את נחלת אבותיי) וישכב על מיטתו, ויסב את פניו, ולא אכל לחם.

„ותבוא אליו איזבל אשתו...”

ההמשך ידוע.

הדברים התנגנו באוזניי כאשר ישבתי השבוע וראיתי במכשיר־הווידיאו סרט קצר של יצחק רובין ואבישי כפיר בשם הדרך על הכפר עין־חוד.

לא עין־הוד. עין־חוד.

עין־חוד היה כפר על הכרמל. תושביו גורשו במילחמת־העצמאות. במקומו קם כפר־האמנים עין־הוד. התושבים המקוריים הקימו כפר בשם עין־חוד באתר סמוך.

מובן שאין דימיון בין שתי הפרשות, אף שאירעו במרחק של כמה עשרות קילומטרים וכמה אלפי שנים זו מזו.

אחאב הציע לנבות כרם חלופי או כסף תחתיו. שילטונות־ישראל לא הציעו למגורשי הכפר אף לא אגורה שחוקה אחת, ולא כל שכן כרם חלופי. להיפך, הם מבקשים להרוס את הכפר הארעי, שהקימו המגורשים. בינתיים מחרימה הממשלה את הכפר ואינה מתירה להביא אליו מים וחשמל. הדחפור העברי המהולל עומד מוכן ומזומן לעשות את מלאכתו.

יצחק רובין מגדיר את עצמו כ„שמאלן פארווה”. אין הוא נראה כאיש קיצוני. גם הסרט אינו קיצוני. כל הנוגעים בדבר מתבטאים בו בחופשיות. איש עין־הוד מסביר בחיוך נבוך שהערבים „ברחו”, ולכן לא מגיע להם כלום. חוץ מזה, הוא עצמו קנה את הבית הערבי שלו מיהודי, שגר בו קודם לכן, ולכן מצפונו שקט יחסית. איש כפר־עציון, שעלה על האדמה, אומר שלערבים האלה לא מגיע כלום מפני שהם „שונאים יהודים”.

אפשר לומר כי פרשת עין־הוד היא אלגוריה לכל מה שקרה בדורות האחרונים בארץ זו. אפשר לומר שזה מזכיר את בירעם ואיקרית. אבל יש בפרשת עין־הוד משהו שמבעית במיוחד.

כי על אדמת עין־הוד לא קם סתם קיבוץ או מושב (כמו בבירעם ובאיקרית), ותושביו הערביים אינם יושבים במחנות ליד צידון ועמאן (כמו תושבי מאות כפרים אחרים). עין־הוד היא כפר־אמנים, פאר התרבות הישראלית, וחלק מתושביו המקוריים יושבים במרחק של כמה קילומטרים מבתיהם, ורואים אותם מדי יום בדרכם לכפרם הארעי הנידח.

בעין־הוד ישבו ויושבות כמה מן הדמויות הבולטות ביותר של התרבות הישראלית, ובינֵיהם רודפי־צדק ואנשי־שמאל מיקצועיים, כמו חיים חפר ואיצ'ה ממבוש אנשי פאתוס והומור. איזו תרבות יכולה לצמוח על עץ רקוב כזה, הצומח על אדמת־עוול?

לא אחאב ואיזבל יצרו את התרבות הישראלית, שהולידה נכסים לדורי־דורות. את התרבות הזאת יצרו אנשים כמו אליהו התישבי, האיש הבודד שהטיח בפני המלך הכל־יכול את המילים בנות־האלמוות: „הרצחת וגם ירשת?”

יצחק רובין אינו אליהו הנביא. הוא לא הבטיח לאנשי עין־הוד, האמנים החסודים, כי הכלבים ילקקו את דמם. הוא נתן להם לדבר ולהסביר את עמדתם.

לא כלום אתמול, היום הכל

יונה בלטמן עמד וחקר את ניקוליי טולסטוי חקירת שתי־וערב הוא דיבר על הוורמאכט והאוסט־טרופן (גייסות המיזרח), ולפתע עבר מלשון־עבר ללשון־הווה.

טולסטוי, היסטוריון חניך־אוכספורד המקפיד מאוד על בהירות ניסוחיו, כדרכו של איש־תרבות אירופי, השיב בעקיצה עדינה: „אם מתקנים את לשון־השאלה ומעבירים את הדברים מן ההווה אל העבר, כי אז...”

לא הייתי שם לב לאינטרמצו קצר זה, אלמלא התקשר עם תופעה מוזרה, שאנו עדים לה באחרונה. עיתונאים, סופרים וגם אנשים נורמליים עוברים לפתע מלשון־עבר ללשון־הווה, בלי שום סיבה נראית לעין. באמצע דיווח על מה שהתרחש אתמול במישפט, כותב המדווח: „העד אומר ש...” או אף: „העד יאמר ש...”

מה זה? הצטעצעות מטופשת? יומרה פסבדו־סיפרותית? נסיון להיראות רענן, כמו הסופר דמון ראניאן, שהמציאו סיגנון היתולי שכולו הווה?

מכיוון שהנוהג הזה מתפשט והולך והופך מכת־המדינה, אני מחפש לו סיבה. אולי זהו ביטוי להחלטה בלתי־מודעת לדבוק בהווה? אולי אנחנו, כעם, רוצים להינתק מן העבר (בגלל זיכרונות השואה ו/או זיכרונות ממה שהתרחש כאן)? אולי אנחנו חוששים לחשוב על העתיד, מפני שאיננו מוכנים להתמודד עם בעיותיו ולמצוא להן פיתרונות?

אז בראשית בורא אלוהים את השמיים ואת הארץ, והארץ היא תוהו ובוהו..ואומר אלוהים יהיה אור...”

אוי לאופימיזם

ועוד על שפה.

כשאנחנו מדברים עם בן־ארם, אנחנו מקשיבים לו בשתי רמות. ברמה המודעת אנחנו מקשיבים לדבריו ומנתחים אותם. ברמה הבלתי־מודעת אנחנו עוקבים אחרי הבעת־פניו, מבט־עיניו ותנועות־גופו, ומשווים אותם לתוכן המילים.

כשאני קורא מיסמך, קורה לי משהו דומה. אני קורא בו־זמנית בשתי רמות. ברמה העניינית אני קורא את הדברים ומנתח אותם במוחי. ברמה השניה, המודעת־למחצה, אני קורא את המילים כשלעצמן.

כך קראתי גם את דו"ח ועדת־לנדוי על חקירות השב"כ. שמתי לב גם למילים. אפשר ללמוד מהן, אולי אף יותר מאשר מן הניתוחים וההמלצות.

אורי אבנרי

יומן אישי

למשל, המילה „השטחים”. מי שמדבר על „השטחים”, משתמש במילה זו כדי להתחמק מן הצורך לקרוא להם בשמם החוקי: „השטחים המוחזקים בידי צה"ל”. כשעושים זאת שופטים, האמונים על דיוק של הגדרות, זה מוזר. כי מן השם החוקי נובעות מסקנות חוקיות. ואילו השם „השטחים” הוא סתמי, ואינו מחייב לכלום.

או המילה „מחבלים”. כבר עמדנו לא־פעם על טיבה של מילה זו, המשמשת למטרות שונות ומשונות, לרוב בלתי־מודעות. „מחבל” יכול להיות איש המבצע פעולת־חבלה, אך איננו חבלן (כי חבלן הוא חייל או שוטר, וזה מיקצוע מכובד). אבל „מחבל” הוא גם כל אדם השייך ל„אירגון־מחבלים”, קרי אש"ף, כגון אחות של הסהר האדום הפלסטיני במחנה־פליטים, קצין־סעד המשלם תגמולים למישפחות החללים של אש"ף, דובר דיפלומטי של אש"ף בשטוקהולם, וכו'. „מחבל” הוא גם איש אירגון־אמל הלבנוני־שיעי התוקף עמדה של צד"ל, כשהוא מתפנה מלרצוח אנשי־אש"ף בצידון.

בכל הדו"ח אין זכר למילה „עינויים”, למרות שזהו, כמובן, אחד הנושאים העיקריים בו. יש „לחץ גופני”, ויש „טכניקות של חקירה”.

בלועזית קוראים לשימוש כזה בשפה בשם „אופמיזם” („אוי” — טוב. „פמוס”, „פמה” — דיבור.) כלומר: שימוש במילים עדינות כדי להתחמק מן הצורך להגדיר דברים קשים ואכזריים.

הנאצים, כדרכם, הגיעו לשיאים, כאשר המציאו מושגים כמו „פיתרון סופי” ו„טיפול מיוחד”, כשהכוונה היתה להשמדה המונית ולרצח שבויים וחולים. נדמה לי שאנחנו, היהודים, היינו צריכים ללמוד מזה עד כמה מסוכן הוא להשתמש במילים עדינות להגדרת דברים אכזריים.

מי שדוגל בעינויים, שיגיד זאת. מי שמבחין בין סוגים שונים של עינויים, שיגיד גם זאת. אבל למען השם, נקרא לילד המכוער בשמו. אל יסתתר איש מאחורי מסך־עשן מילולי. ובייחוד לא איש שהוא שופט.

הדיקטטור ותחתוני הנשים

אם מישהו נתקל בי בימים אלה ורואה אותי צוחק, בלי סיבה נראית־לעין (מה יש לצחוק בעמק־הבכא הזה?), אל־נא יחשוב שאני קוקו.

הלכתי לחנות־ספרים כדי לקנות עבור אשתי ספר של וירג'יניה וולף (בחיי!) בעודי תר אחרי יצירותיה של וולף הנ"ל, בין הספרים שהיו סדורים לפי סדר האלף־בית, נתקלתי בספר חדש של פי־ג'י וודהאוז.

כלומר, לא לגמרי חדש. הוא נכתב ב־1915. אבל המו"לים הערמומיים, היודעים שחובבי־וודהאוז פזורים בעולם וצמאים לכל מילה שלו, מדביקים לעשרות ספריו הישנים שמות חדשים, ומוכרים אותם מחדש. יש לי בבית כמה עשרות ספרים שלו, אך אחדים מהם מצויים אצלי בשלושה עותקים, כשכל אחד מהם נושא שם אחר. פשוט כורכים ביחד שני ספרים ישנים, נותנים לכרך שם חדש, והופ — יש עוד ספר.

איש אינו מתרגז, כי ברגע שמתחילים לקרוא את העמוד הראשון פורצים בצחוק. אפשר לקרוא ספר של וודהאוז עשר פעמים, ולצחוק בכל פעם מחדש, כאילו זוהי הפעם הראשונה.

אז מי לעזאזל הוא פי־ג'י (בעצם: פלהם גרנוויל, או משהו כזה) וודהאוז?

אז ככה. כשהייתי בן 14, התחלתי לעבוד במישרדו של עורך־דין דובר־אנגלית נאלצתי ללמוד את השפה במהירות, ובאתי במגע עם פי־ג'י זה. מאז הוא גרם לי שעות בלא־ספור של עליזות, גם בשעות קודרות, וזוהי ההזדמנות להודות לו על־כך. כלומר, להניח זר על קיברו, כי האיש מת לפני תריסר שנים בגיל 93, אחרי שכתב 93 ספרים (ואולי אחד פחות או יותר. מי סופר?)

הספרים של וודהאוז עוסקים כולם בלורדים, בניהם ובנותיהם. איש מהם אינו עובד לעולם. הכל קורה במועדון של בני־אצילים בלונדון ובטירה הכפרית של הלורד אמסוורת, שעיקר עיסוקו הוא גידול חזירה אדירת־ממדים הזוכה בפרסים על שומניה.

ההתרחשות אינה חשובה, ולכן לא הצליח אף נסיון אחד להעלות את וודהאוז בסרט. הכל טמון בשפה. לכן גם התרגומים אינם מצליחים. תרגום של וודהאוז הוא כמו תרגום של התנ"ך, שעליו אמר דויד בן־גוריון: „זה כמו לנשק אשה מבעד למיטפחת.”

למשל, הליידי הצעירה דוחה את הצעת־הנישואין של הגברבר האצילי, והמקפידה להוסיף: „אבל אעקוב אחרי דרכך העתידה בעניין רב.”

או הבטלן המפונק, שרב־המשרתים שלו מצטט באוזניו פסוק בן־אלמוות של משורר דגול, והוא משיב: „אה, כן, לא הייתי יכול לנסח זאת בעצמי בצורה טובה יותר.”

או דיברי־חוכמה כגון: „יכול גבר לרחוש אהדה לתנועה המודרנית לשיחרור האשה, ובכל זאת לחוש בזעם מסויים כשהוא מגלה שסתם חתיכה היא גנבת מוצלחת ממנו.” (זה כשהיא גונבת בלילה בטירה את החיפושית המצרית העתיקה, שהלורד המפוזר שם אותה בלי משים בכיסו בשעה שביקר אצל האספן האמריקאי, וזה רוצה לקבל אותה בחזרה מבלי להעליב את הלורד...)

או סתם קביעה מדעית, כגון: „התנגשות מתרחשת כאשר שני עצמים קוראים תיגר על חוק־הטבע, האומר שבמקום מסויים ובשעה מסויימת יהיה מצוי רק עצם אחד.”

או: „אחד הג'ורג'ים — שכחתי איזה — אמר פעם שמיספר מסויים של שעות־שינה בכל לילה — איני יכול לזכור כרגע כמה — גורם לאדם משהו שלפי שעה ברח מזיכרוני. באקסטר הסכים עימו.”

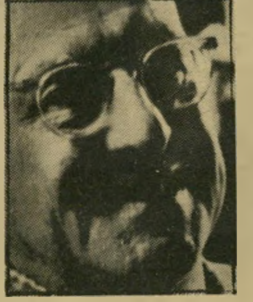

וודהאוז

או: „סופרמנים בזים לטאקט. עד כמה שניתן להבין, זהו ההבדל העיקרי בינם ובין אנשים רגילים.”

מצחיק? לא? הוא שאמרתי.

אני זוכר שכנער הייתי בלילה קורא וצוחק, קורא וצוחק. זה היה מעיר את אבי (היינו עניים, וישנו בחדר אחד) ודעתו על וודהאוז היתה מאז בשפל המדרגה. מה גם שלמד לאטינית ויוונית עתיקה, אך לא אנגלית.

מכל גיבוריו של וודהאוז, אני אוהב ביותר את רב־המשרתים, ג'יווס, החכם מכל אדם, שמילט את ארונו הצעיר מצרות אין־ספור, בדרך־כלל בעזרת המרזב שמחוץ לחלון בטירה. למשל, כאשר סר משהו, מי שהתכונן להיות הדיקטטור הבריטי, חושד באדון הצעיר, הוא מחזר אחרי ארוסתו, בעוד שזה בעצם רק התבייש להגיד לגברת שהיא גורמת לו לפלצות, כי ג'נטלמן אינו אומר דברים כאלה לגברת. הדיקטטור־בדרך האימתני התקפל רק כאשר גילה ג'יווס כי לאיש הגדול יש תחביב חשאי: לעצב תחתונים של נשים.

כשהגרמנים פלשו לפאריס ב־1940, הם מצאו שם את וודהאוז, שהיה בחופשה. הם הצליחו לפתות את הסופר בן ה־59 (אז) לשדר כמה שידורים בתחנה הכבושה. הם לא היו פוליטיים, אך בעיני הבריטים הנצורים זה היה מעשה־בגידה. במשך שנים רבות לא סלחו לו. אבל איש לא יכול היה לעמוד מול ההומור. לבסוף ניתנה לו רהבילטציה, וערב מותו העניקה לו המלכה תואר של סר. הוא מת כאחת הדמויות בספריו, סר פלהם.

השבוע חזרה רחל אשתי מביקור קצר בבריטניה, והביאה לי שני ספרים חדשים של וודהאוז. חדשים? כלומר כבר קראתי אותם לפני ארבעים וכמה שנים, אבל בינתיים זרמו הרבה מים בתמזה והם כמו חדשים.

אז ככה: „זאת היתה אותה שעה עדינה של אחרי־הצהריים ביום קיץ, באמצע הדרך בין ארוחת־הצהרים והתה, כאשר הטבע כאילו פותח את כפתורי החזיה שלו ושם את רגליו על השולחן...”

להחליף את השלטים

אחד מידידיי טוען כי משהו השתבש בווינה. המהגרים מברית־המועצות מתפלגים שם לשני תורים. לישראל באים אנשי גוש־אמונים, חובבי־כהנא, חוזרים־בתשובה ודומיהם. לארצות־הברית טסים היהודים הנורמליים, המוכנים לעבוד ולהתקדם בחברה דמוקרטית.

בתשובה על כך הציע מישהו פיתרון מקורי: להחליף פשוט את השלטים בווינה. מי שיעמדו בתור לאמריקה יגיעו לישראל, ומי שיעמדו בתור לישראל ימצאו את עצמם באמריקה.

ושלום על ישראל,

עכשיו אפשר ליישר את הגב!
הוּבֶר חוּכְּמָה!
שוטף הרצפות
מבצע החודש
בשקם
דגם 5047
590 ש"ח
ב-6 תשלומים
שווים ללא ריבית
Hoover
FLOOR CONDITIONER
מקרצף ושוטף
רצפות
מייבש ריצפה
פוליש-ווקס
רוחץ שטיחים
295 ש"ח
1100W
Aqua Plus
HOOVER
שואב אבק S 3358
1000w
אביזרים בגוף המכשיר
445 ש"ח
שואב אבק ומים
S 4332
460 ש"ח
שואב אבק
בלבוסטה
S 4256
חובט
דגם: 5076 920w
570 ש"ח
שמפו פולישר
F 4002
375 ש"ח
יבוא ושיווק בלעדי בישראל: חוסן חברה למוצרי חשמל בע"מ נציגי הובר בישראל. רח' סעדיה גאון 19, ת"א, טל' 201622
להשיג ברשתות השיווק: שקם, סולור, סולבו, אגד ובחנויות החשמל המובחרות
חוסן - חברה משותפת עם כור סחר פנים בע"מ

האנשים העכשוויים
השבויים בקסם עצמם ★
ימי הולדת – לא לצנועים בלבד

עקרבים ללא עוקץ

בני מזל עקרב נמנעים מחשיפה ו־נוטים להסתגרות חברתית, אומרים ה־מומחים לאסטרולוגיה. גם מסיבות יום־ההולדת שלהם מאופינות בצני־עות, ונעשות בחברת ידידים קרובים בלבד. אולי זו הסיבה שהמוסיקאי **מי־קי גבריאלוב** חגג את יום־הולדתו ה־40 במיסעדה פירושקי, של ידידו

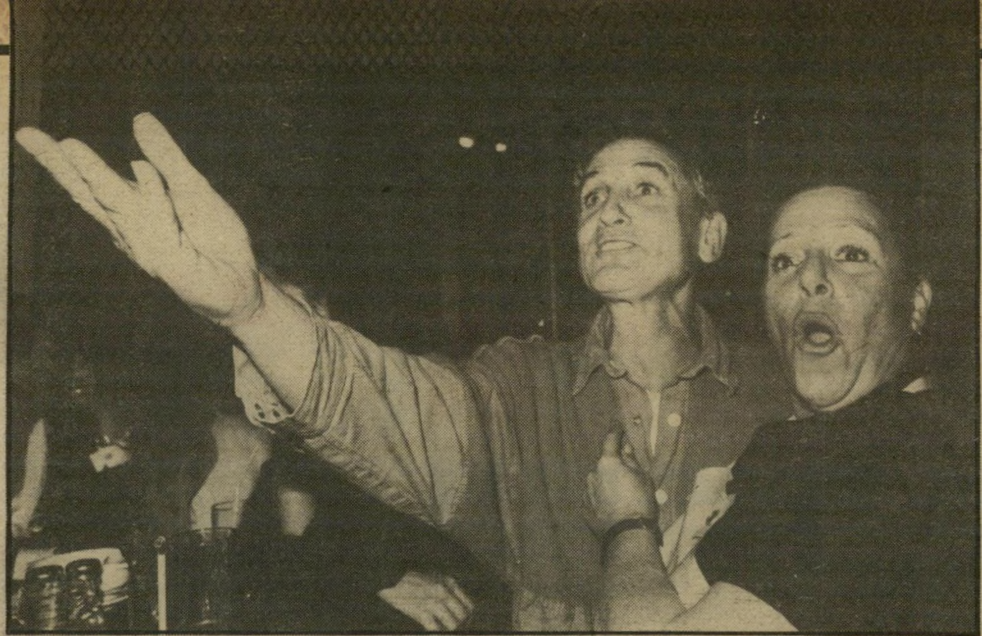

ישראל גוריון השחקן היה במצב־רוח מרומס. כשניסו להרימו על כיסא, כמניין שנותיו, הוא סירב. בעלת הפאב, אורה בר־אור (בתצלום לצידו), לא התעצלה ולבשה סינר כדי לעזור לחבריו, אך הם לא הצליחו. גוריון, בתיספורת קצוצה, חגג גם את צאת סיפרו החדש.

החשיפה הגדולה

יום חמישי הוא היום בו יוצאים כולם לראות, להיראות ולספוג מהאווירה הניו־יורקית שהשתלטה על תל־אביב. החיים מתחילים אחרי חצות, למעשה הרבה אחרי חצות. הצעירים הנמרצים ביותר התרכזו בבר פרפל (סגול בעברית), שם נערכה מסיבה לכבודו של **איציק ניני,** אחד מכוכבי הסרט עורבים. הרבה יפים היו שם. הבר היפה הזה, שנראה כהעתק מהסרט של הזמר פרינס, מהווה מקום־מיפגש לאנשים העכשוויים, השבויים בקסם־עצמם אך מחפשים דומים להם. באותו ערב נספרו במקום כמויות אדירות של נרקיסיסטים בהופעות יוצאות־דופן. את ההצגה לא הצליח לגנוב איש מהנוכחים, כי אפלולית המקום ועשן סיגריות הסמיך היקשו על הראייה. אבל לנוכחים זה לא הפריע.

הקהילה הבוגרת יותר, שלכאורה נראית ממוסדת, התרכזה במועדון הרבי סמס שבי׳סית, במסיבה של חברת ההפקות עילית, שם היה הרבה עשן סמיך והרבה אברים חשופים. יתכן שהחורף הקל, להט המוסיקה והאנשים היפים גרמו לכמה עלמות־חן לחשוף את עצמן ברחבת־הריקודים.

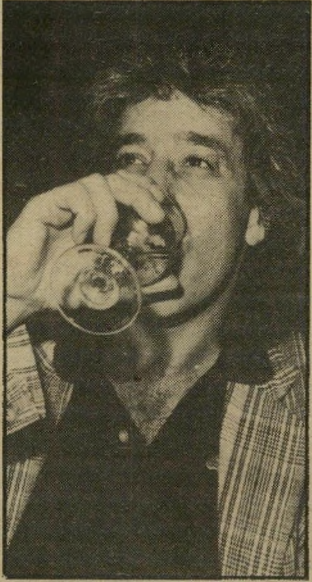

מישל אופטיבסקי, מחברי העין השלישית **בעבר וכ־יום עיתונאי ידוע ואיש המוסיקה.**

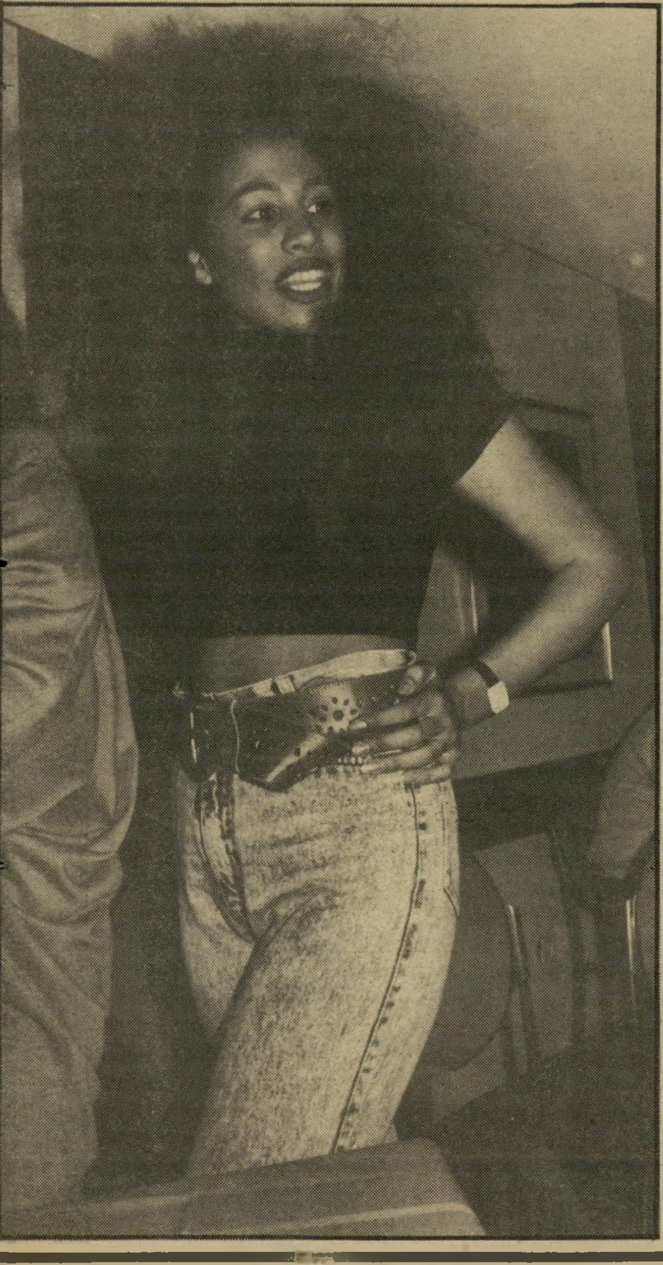

רימון בן־יקיר. בין האורחים שהוז־מנו היו אנשי מוסיקה וחברים של אש־תו **מיכל.** החבורה העליזה אכלה ושבעה עד לשעות הקטנות של הלילה. לסיום הם קינחו בעוגות מעשה ידיו של בן־יקיר, נחטפו תוך שניות.

לאחר מכן, בפאב טאבו, נערכה מ־סיבת יום־הולדתו של **ישראל גור־יון,** אף הוא עקרב ידוע, שחגג את יום־הולדתו בחברת **בועז אפלב־אום,** השחקן **בן לוין** ואחרים. גוריון, במצב־רוח מרומם, בידר את הנוכחים ובעיקר את היחצנית **דליה מרוז,** שישבה לצידו והיתה עסוקה בענ־ייני־עבודה.

נילי פלד חברתו של השחקן יהודה ברקן, הופיעה בלי החבר, שנשאר בבית. ליווה אותה מנחה־התצוגות רן קובלנץ. פלד, המסופרת כמו הזמרת אני לנוקס, מהווה כיום מודל לחקוי להרבה.

יוסי ז׳רז׳בסקי עוזרו של ח"כ קופמן בחברת ורה בר־אור בעלת המקום. בתצלום מימין, המלחין מיקי גבריאלוב ואשתו מיכל.

אניטה פללי שנתקנאה בצ'יצ'ולינה, החליטה להראות לנו־כחים שגם לה יש יתרונות. היא חשפה את שדיה ואת ירכיה, לשימחת הרוקדים. גם היא רוצה להיבחר לכנסת.

קרולין לאנגפורד נראית לאחרונה במי־טבה, הסיבה לכך [...]א הרומאן החדש שיש לה עם איש־ספורט ידוע. בתצלום

למטה: אריאלה חלואין, המכונה הכפילה של תמי בן־עמי. אריאלה בת ה־17 היא דוגמנית מתחילה ותלמידת־תיכון צעירה העושה צעדים ראשונים בעולם האופנה הקשה.

יורם רסקין אחד מגדולי בלייני־העבר, בחברת אשתו, הדוגמ־נית לשעבר מירי וייסברג, שאחיה ג'קי הוא מבע־לי קומקום. השניים ממעטים לבלות, ועסוקים יותר בענייני מישפחה.

איציק ניני כוכב הסרט „עורבים", מחייך למעצב טל לנדמן. בתצלום משמאל: חנה הר־[...]פי, העוסקת באופנה בחברת ידידה חנוך יעקובוביץ.

כתב: זהר אוהליאב, צילם: אבי ולדמן

על נכים ובריאים

כן, אני יודעת שיש פרות קדושות ושאסור בתכלית האיסור לשחוט אותן. אבל פה ושם מתחשק לבן־אדם, אם לא לשחוט, לפחות לתת להן בעיטה בתחת, ואני הולכת לעשות את זה עכשיו.

אני מדברת על נכים. נכים מכל הסוגים. הארץ זאת, לצערנו, מלאה בהם. נכי־מילחמה ונכי־מחלות ונכי־תאונות. חסרי־רגליים וכרותי־ידיים ומשותקים ועיוורים.

אנחנו רואים אותם ברחובות. אנחנו מכבדים אותם, אנחנו משתתפים בצערם, אנחנו נבוכים לפעמים, ו...כן, אנחנו גם מרחמים עליהם. נכון שאף אחד לא יודה בזה, כי הנכים לא רוצים רחמים, אבל אנחנו מרחמים עליהם. ועם הרחמים האלה באה גם הדאגה. כשאנחנו פוגשים ברחוב נכה שקשה לו ללכת, לחצות רחוב, עיוור שקשה לו, התנועה האינסטינקטיבית היא להושיט לו יד, לעזור.

אבל ברוב המיקרים אנחנו לא עושים את זה, כי חינכו אותנו שהנכה לא רוצה להיות חריג ולא רוצה להזדקק לעזרה. ובכל זאת, פה ושם, אנחנו נעמדים וחושבים כן לעזור... לא לעזור... הוא יעלב... אבל הנה הוא הולך ליפול... הנה הוא הולך להידרס.

בפעם הבאה כשתראו עיוור ברחוב, תסתכלו על הסביבה ותיראו ארבעה אנשים לפחות עומדים בהיכון. מוכנים לעזור אבל מפחדים לגשת, ולכן הם עוצרים ומלווים את העיוור עד שיחצה את הרחוב בביטחה.

לי זה קורה הרבה. ברגע שאני רואה נכה או עיוור אני נעצרת ומחכה שהמעבר או חציית־הרחוב תצליח לו, ורק אחר־כך אני ממשיכה בדרכי. אולי אני ראגנית מדי, ולכן פה ושם כשאני רואה שיש בעיה, אני נגשת ומציעה עזרה. לפעמים אני נענית בשימחה ובתודה. לפעמים אני שומעת „לא צריך" חד וקר, ולפעמים אפילו מישפט כמו „לא ביקשתי את עזרתך, אז אל תתערבי!"

השבוע, בפינת הרחובות בן־יהודה ובוגרשוב, ראיתי אשה עיוורת ובידה מקל שלא הצליחה ללכת ישר ונתקלה בקיר. היא הלכה שני צעדים אחורה ושוב ניסתה ללכת לכיוון אותו קיר. חשבתי שהיא עיוורת חדשה שעוד לא התרגלה למקל. עמדתי והסתכלתי, וכשראיתי שעוד שתי שניות היא נתקעת בקיר ממש, רצתי אליה, הושטתי את ידי והצעתי לה את עזרתי. המקל, שרגע קודם לכן לא מצא את הדרך, מצא את דרכו אל רגלי בחבטה יפה מאוד. פעם ועוד פעם היכתה בי האשה, ותוך כדי כך קיללה אותי בקללות שונות.

אנשים התאספו לידנו. אף אחד לא אמר מילה לעיוורת. אבל לי הם הסבירו שצריך להתחשב בנכים כי הם מאוד רגישים ונעלבים בקלות, וצריך להיות אליהם מאוד עדינים.

אולי כדאי שמישהו יסביר פעם לנכים מכל הסוגים, שגם אנחנו, בעלי הרגליים והידיים וכושר־הראייה, לא עשויים מתפוחי־אדמה. גם אנחנו רגישים, גם אנחנו נעלבים ואם הם יחזירו לנו, נניח, עשרה אחוז מהסבלנות וההתחשבות שיש לנו כלפיהם, נודה להם מאוד.

והרי החדשות...

גברים

עוד תשובה אחת לשאלה הנצחית „מה קונים לגבר במתנה?" ברשת חנויות קלאס מוכרים עכשיו בקבוק־כיס למשקה חריף (דומה לזה שהקאובויים שותים ממנו בסרטים) בעיצוב מהודר, ב־30 ש"ח. למי שנוהג לשתות משקאות

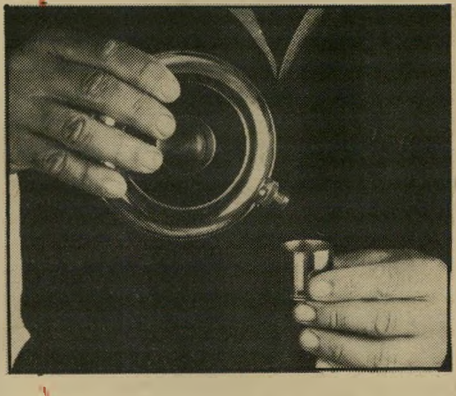

חריפים בבואו, בצאתו ובלכתו... ולמי שלא נוהג לשתות, אבל מת שיחשבו עליו שהוא שותה.

יופי

150 נקודות מכירה כבר הוקמו, צבא שלם של דיילות־יופי הוכשר למיבצע המכירות הגדול של חברת הקוסמטיקה הבינלאומית מקס פקטור. שעולה ארצה באופן רישמי. נו...?

המוצרים עוד תקועים במכס. אז מי שמוכרחה מקס פקטור, שתחכה בסבלנות.

חורף

מוצר חדש של חברת אביק לטיפול בהצטננות, תכשיר שאיננו תרופה. קרבול הינה כמוסה קטנה המכילה שמנים ארומטיים וחומרים מפחיתי־גודש באף (מנטול, קינמון, שמן־אורנים טרפינאול, טימול וכלורובוטנול).

אופן הטיפול: במשך היום, אפשר לחתוך את קצה הכמוסה במספריים, לרוקן את התכולה לתוך כלי עם מים חמים ולנשום. בלילה, פשוט שופכים את תוכן הכמוסה על הכרית קרוב לאף או לתוך מטפחת־בד שמחזיקים קרוב לאף ונושמים. האדים בריח־מנטול מתפזרים ומביאים להקלה מהירה.

אני כבר מחכה לנזלת הראשונה כדי לנסות.

במקום

למי שלא הצליח לקנות כרטיסים לקרנבל בריו, ובכל זאת בא לו לספוג קצת מהאווירה, יכול לשתות קצת בטידה־דה־קוקו ו... מה שהוא רוצה אחר־כך. המשקה המבוסס על קוקוס ורום, הגיע אלינו מארץ הקרנבלים. אפשר לשתות אותו כמו שהוא, ואפשר לעשות ממנו קוקטלים.

ארבעה מרשמי קוקטיל רשומים על תווית הבקבוק. אפשר גם לתת אותו במתנה, כי הוא נמצא בתוך בקבוק קרמיקה יפה. כל זה ביחד 13.99 ש"ח. קרנבל.

רק אלוהים לבדו יכול להציל אותנו

ב־28 בספטמבר 1987 עלתה ונדי מונטגומרי על טיסת נתיבי אוויר אוסטריים לכיוון תל־אביב. יומיים לפני כן נכנסה ונדי למשרדי חברת־התעופה בווינה, שאלה אם יש מקום בטיסה לתל־אביב אמרו לה שיש מקום אחד ל־28 בספטמבר. ונדי שמחה מאד.

ביום האמור היא עלתה למטוס. נעשה לה שחור בעיניים. בכל 134 המושבים במטוס בעל 135 המושבים, ישבו יהודים שחורי־לבוש, שחורי־כובעים וארוכי־פאות. אבל ונדי לא התרגשה. אין לה שום דבר נגד יהודים חרדים. היא חייכה לכולם, אמרה שלום וניסתה למצוא

ונדי והתחבושת

את מקומה, ואז התחיל הפסטיבל.

„היא לא תשב לידינו!" צעקו לבושי השחורים לדיילות. ניסו להעביר את ונדי לכסא אחר, אבל גם משום נשמעו הצעקות.

וככה צעקו 134 „יהודים טובים ושומרי־מיצוות" על אשה צעירה ואמרו לה לרדת מהמטוס „שלהם", ולחפש לה מטוס אחר לנסוע בו.

דיילי המטוס היו נבוכים לגמרי. ונדי היתה המומה. לא ידעו מה לעשות. את הבעיה פתר ראש קבוצת „היהודים הטובים" שניגש לדייל, והודיע שעד שהיצור ממין נקבה לא יורד מהמטוס, הם, לא יתנו לטייס להמריא.

את ונדי, אנגליה צעירה בת 24, העסק התחיל לשעשע (אותי הוא מעביר על דעתי רק בזמן הכתיבה), והיא אמרה לדייל שהיא מוכנה לרדת. חברת נתיבי אוויר אוסטריים נשמה לרווחה. שיכנו את ונדי במלון טוב בווינה, ולמחרת נתנו לה לטוס במחלקה הראשונה, כתודה על סבל־נותה האנגלית.

אחרי שהתעצבנתי, רתחתי, ונעלבתי, שתיתי כוס־מים וטילפנתי לאלי מסר, מנהל נתיבי אוויר אוסטריים בישראל, ושאלתי אותו מה תגובתו.

134 מושבים מתוך 135 נקנו על־ידי קבוצה של חרדים. הפקיד בווינה, שמכר לוונדי מונטגומרי את הכרטיס האחרון, פשוט לא היה מודע לצרות שזה יכול לגרום. אני שמח, כמובן, שהעניין נגמר בשלום.

ומה תגובתך כישראלי חילוני לעניין זה?

אחרי אנחה גדולה הוא אמר: „כישראלי חילוני אין לי תגובה."

אגב, ונדי מוטגומרי היא סוכנת של חברת טמברנדס האמריקאית, שמפיצה בארץ תחבושות היגייניות מתוצרת טמפד. אילו ידעו החרדים מהו עיסוקה של הגברת הצעירה אולי היו מבקשים להטביל את המטוס כולו במיקווה לפני הטיסה. חבל שלא ידעו.

ניסיונות בדגים ויינות

יקבי רמת־הגולן (כן, היקרים האלה) משתמשים במלון הילטון כבשדה הניסויים שלהם (לא שדה רע, לכל הדעות). בכל פעם יוצא היקב לשוק עם יין חדש, הם מנסים אותו על אורחי מלון הילטון. אבל לפני זה, כשפני נסיונות ראשונים לגמרי, הם משתמשים באנשי־תיקשורת למיניהם, עיתונאים, שדרני טלוויזיה ורדיו, כמה בשלנים מיקצועיים ואוהבי יין. השבוע הציגו יקבי רמת־הגולן ארבעה יינות חדשים כתוספת לארוחת־צהריים נהדרת במלון, וגם אמתכם היתה שם.

שני יינות מתוך הארבעה מאוד מצאו חן בעיני, אבל קטונתי מלהסביר למה. לעומת זאת, באוכל יש לי ניסיון רב יותר, ולכן אני מרשה לעצמי לשבח מאוד מאוד שתי מנות נפלאות ממש, אשר בעזרתו של אשף המטבח הראשי של הילטון, שף אורבן דנק, תוכלו גם אתם לטעום.

מקצף יין מוסקטו דה־גמלא ומנגו

4 מנות

מיצרכים:

400 גרם קוביות מנגו; 4 חלמוני־ביצה; 80 גרם סוכר; 1 כוס מוסקטו דה־גמלא.

אופן הכנה:

(1) עורכים את קוביות המנגו בארבעה גביעי זכוכית נאים ורחבים.

(2) מקציפים את שאר החומרים בכלי קעור וחסין־אש על גבי אמבט מים חמים עד קבלת קצף קליל. יוצקים על גבי המנגו ומגישים מייד.

* * *

דג דקר מעודן בסוביניון לבן (לא מבושל)

10 מנות

מיצרכים

1,3 ק"ג דג דקר ללא עור ועצמות; 200 גרם מלח; ½ בקבוק סוביניון לבן ירדן; 150 גרם בצל קצוץ דק; 20 גרם גרגירי פלפל כתושים; 100 גרם עירית קצוצה.

לעיטור

400 גרם מלפפונים חתוכים לרצועות; 200 גרם עגבניות קצוצות; 50 גרם עירית קצוצה דק.

אופן הכנה:

(1) מניחים את הדג הנקי במגש ומפזרים משני צידיו מלח. משהים למשך 6־8 שעות בקירור.

(2) שוטפים היטב את הדג מהמלח ומייבשים במפית ספיגה.

(3) מניחים על מגש נקי, מפזרים על הדג את הבצל, התבלינים, העירית והיין. משהים במקרר למשך 24 שעות, והופכים לצידו השני למשך 24 שעות נוספות בקירור.

(4) פורסים פרוסות דקות ועורכים על צלחת הגשה. מעטרים ברצועות מלפפון, עגבניות ועירית ומגישים מייד.

במדינה

(המשך מעמוד 17)

במדינות גדולות, שבהן יש באוסף־המישטרה מיליוני טביעות־אצבעות, נעזרים כיום לשם השוואה במחשב. מערכות מחשב הן מסובכות ויקרות, ועדיין אינן מושלמות.

קנת מביא גם את הפסיקה הישראלית הרלוונטית לטביעות־אצבעות ואת צורת־העבודה של המישטרה ומעבדותיה. הוא הקדיש את הספר לרב־ניצב דויד קראוס, המפכ"ל של מישטרת־ישראל, אך יש בו עניין גם לעורכי־דין, לשופטים ולסתם סקרנים, הרוצים להבין את השיטה של טביעות־אצבעות.

משפט

הרוזן הנעלב

מדוע נפגע הרוזן טולסטוי, ומי התנצל לפני מי?

אילנה אלון

"אם אכתוב מיכתב־מחאה לעיתונות על היחס שקיבלת מידי התובע במישפט, האם יהיה זה סוביודיצה וישלחו אותי לבית־הסוהר?" שאלה אחת האזרחיות התמימות, שטילפנו לרוזן ניקולאי טולסטוי כדי להביע את הזדהותם איתו.

הרוזן גבה־הקומה, בעל הנימוסים המושלמים והמיבטא האוכספורדי, זכה

עד טולסטוי
"מחר אני אלמד אותך!"

באהדה רבה מצד הצופים במישפט ג'ון דמיאניוק.

כאשר הביע הרוזן את עלבונו וביקש מבית־המישפט לשמור על פייר־פליי, היו אזרחים רבים שרצו לפייסו. הם החלו מתקשרים לבית־המלון אמריקן קולוני, שבו התאכסן, מיד עם תום ישיבת בית־המישפט באותו יום, והמשיכו להתקשר עימו עד שעזב את הארץ, ביום השישי בבוקר.

לא לכולם היה ברור ממה נעלב הרוזן, ומה הרגיז אותו. התברר כי היה זה פסוק אחד של פרקליט־המדינה, יונה בלטמן, שגרם לכעסו של טולסטוי.

בלטמן אמר לרוזן, בתום יום־החקירות הראשון: "מחר אני אלמד אותך היסטוריה!"

הרוזן, שהעיד במישפט כעד־מומחה להיסטוריה, ואשר כתב כמה ספרים מלומדים על נושא זה, נעלב עד לעימקי נשמתו ממילים אלה, וכעס מאוד על שפרקליט, שאין לו כל ידע מיקצועי בהיסטוריה, מרשה לעצמו לאמר זאת באוזני העולם כולו.

כאשר בית־המישפט הביע את תיקוותו כי הסניגור והעד יתנצלו על המילים הקשות שנאמרו בבית־המישפט, הניד הרוזן את ראשו מצד לצד בשלילה. הוא לא ראה כל מקום להתנצלות מצידו. כאשר שמע הרוזן כי יש מי שמפיץ את השמועה שהוא התנצל לפני פרקליט־המדינה, גאה כעסו שנית: "אני כלל לא התנצלתי לפניו, ולא היה לי על מה להתנצל. להיפך, מר בלטמן הוא שניגש אלי והנתצל, ואני הסכמתי לקבל חלקית את התנצלותו!"

מסאז' עדין

האם ניהלה הסטודנטית לתיאטרון בת ה־25 בית־בושת במסווה של מכון עיסוי?

"הבחור הזה בא באותו בוקר. מייד היכרתי אותו, כי עבדתי קודם במכון ברחוב ישראלים, והוא היה בא לשם ומבקש מהבחורות שיעשו לו כל מיני דברים מגונים, שאני לא רוצה לדבר עליהם", אמרה אילנה שבתאי, הנאשמת בניהול בית־בושת במסווה של מכון למסאז'ים, וכן בסרסרות לזנות.

העדות העיקרית נגד אילנה היא של אנדרי אשר (64), פקיד־בנק, נשוי ואב לילדים. בעיקבות תלונות שהגיעו למישטרה, נערך מעקב אחרי מכון־הבריאות־והמס'אזים שבניהולה של הנאשמת, ברחוב בר־כוכבא 40.

באותו בוקר יצא מהמכון רק לקוח אחד, פקיד־הבנק הקשיש. המישטרה חקרה ושאלה אותו מה קרה לו במכון־המסאז'ים. הוא התבייש תחילה, וסיפר כי הוא בעל־מישפחה והעניין אינו נעים לו. אבל אחר־כך הודה כי הגיע בראשונה בחייו למכון־מסאז'ים, ושם, להפתעתו, זכה בהרפייה ביד מהמעסה הצעירה, שלבשה סוודר ארום.

המישטרה החזירה את הלקוח למכון, ושם הצביע על אילנה שבתאי (25), בעלת־המכון, ואמר כי היא שעשתה לו את ההרפייה. אילנה ועובדת נוספת במכון נעצרו, ואילנה נאשמה בעבירות־זנות.

רק בתחתונים

בבית־המישפט עשתה אילנה רושם של צעירה אינטליגנטית מאוד, בעלת כושר־ביטוי מצויין, מהירת־מחשבה וחדת־לשון.

היא סיפרה לשופט ארמונד לוי שהיא סטודנטית לתיאטרון, שסיימה שנה אחת באוניברסיטה. בתקופת־לימודיה עבדה זמן־מה כמעסה בלתי־מיקצועית במכון־מסאז'ים, וגילתה שטמון שם מיכרה־זהב. כשכירה קיבלה אומנם רק ארבעה שקלים למסאז' של חצי שעה, וטיפ מהלקוח המרוצה. אבל היא הבינה כי בעלי־המכון צברו ממון רב מהעסק. על כן החליטה להפסיק לשנה את לימודיה, לפתוח מכון־מסאז'ים בלב תל־אביב, לפרסם מודעות מזמינות בעיתונות, ולעשות הרבה כסף. היא התכוונה להשתמש ברווחים לטיול לחו"ל.

מנסיונה במכון הקודם שבו עבדה ידעה אילנה כי יש בעיות עם לקוחות המבקשים תוספות למסאז'. "יש שני סוגים של אנשים, שבאים למכוני־מסאז'", העידה. "יש נחמדים, שבאים כדי לקבל עיסוי ולשוחח עם בחורה צעירה ונחמדה, שמקדישה להם תשומת־לב. ויש כאלה שבאים לקבל גירויים מיניים. ידעתי שאצטרך להתמודד איתם."

כדי להתמודד עם לקוחות תאוותניים, החליטה אילנה להבטיח את עצמה. היא הכינה חוזה בכתב־ידה, שבו אסרה על הנערות העובדות אצלה לגעת באברי־המין של הלקוחות. את המסאז' היה צריך לעשות כאשר הלקוח לבוש בתחתוניו, או כאשר איבריו מכוסים במגבת. החוזה ציין כי בחורה שתנהג אחרת עלולה להיתבע לדין בידי בעלת־המכון, ולפצות אותה עבור כל נזק שייגרם למכון ולשמו הטוב. העובדות חתמו על החוזה.

אילנה השקיעה את כל חסכונותיה, 5000 דולר, בקניית ציוד ובשכירת דירה ברחוב בר־כוכבא. כאשר חתמה על חוזה־השכירות של הדירה עם בעל־הבית, אורי הגין, בנו של השופט המחוזי עקיבא אריה הגין, דאג בעל־הבית שהמכון שייפתח בדירתו יהיה מכון־בריאות מהוגן וחוקי. אילנה הבטיחה לו כי כך אומנם יהיה.

אלף לילה ולילה

למרות שהמכון היה ממוקם במרכז תל־אביב, סמוך לכיכר־דיזנגוף, לא היתה עבודה רבה. כדי להגדיל את הכנסות־המכון החליטה אילנה לפרסם מודעות נועזות יותר בעיתונות. המודעה הראשונה שפירסמה — "מסאז' ברמה, בר־כוכבא 40" — לא משכה הרבה לקוחות. אז החלו להתפרסם מדי־יום מודעות שאמרו: "תענוגות מידיים משחררים, גם בשישי־שבת, חרש ולוהט". השופט ארמונד לוי העיר כי נוסח המודעות מזכיר לו את אלף לילה ולילה.

כאשר גם הצעת התענוגות הללו לא משכה לקוחות, נערכה שיחה בין אילנה והבנות שעבדו אצלה. אילנה הציעה שהבנות תעשינה מסאז' יותר מגרה, ושתהיינה יותר נחמדות ללקוחות.

שיחה זו נבחנה היטב בבית־המישפט.

"למה התכוונת כאשר ביקשת מהבנות להיות נחמדות יותר ללקוחות?" שאל הסניגור, עורך־הדין צבי לידסקי.

"התכוונתי שהבנות יתנו יותר תשומת־לב ללקוח, שהן יציעו לו כוס־קפה, יביאו לו את המגבות וילוו אותו למיקלחת. לא התכוונתי מעולם למגע מיני," הצהירה בעלת־המכון.

היא טענה כי המודעות הלוהטות היו רק גימיק פירסומי, כדי למשוך לקוחות. "המסאז' היה באמת נעים ומשחרר־שרירים, אבל לא הצענו הרפייה מינית!" הסבירה.

אם אומנם לא ניתנה הרפייה מינית

> **"היכרתי אותו כשעבדתי במכון ישראלים, והוא היה מבקש מבחורות שיעשו לו דברים מגונים, שאני לא רוצה לדבר עליהם."**

במכון, מדוע החליט העד אשר, פקיד הבנק, להעליל על בעלת־המכון? שאל הסניגור, ואילנה היתה מוכנה בתשובתה.

"היכרתי אותו מהמכון הקודם שם עבדתי. הוא היה נוהג לבקש מהבנות כל מיני דברים מגונים. כאשר בא אליי באותו בוקר, שאלתי אותו אם היה נוהג לבקר במכון ברחוב ישראלים. כאשר התחלתי את העיסוי שאלתי איזה מסאז' הוא מעדיף, כי יש שני סוגי מסאז', שניהם חוקיים. אחד זה מסאז' רגיל, כדי לשחרר שרירים, והוא נעשה תוך הפעלת לחץ וכוח של המעסה. המסאז' השני הוא עדין, שנעשה בעדינות, וללא לחץ. מסאז' כזה הוא בעצם חצי ליטוף.

הוא היה בקיא בעניינים ואמר מייד שהוא רוצה מסאז' עדין. במסאז' כזה קורה שגברים מבוגרים נתקפים ריגוש מיני, אבל אצלו לא ראיתי בכלל זיקפה.

אבל הוא לא הסתפק במסאז', והתחיל לבקש כל מיני בקשות. הוא רצה שניפגש במקום אחר, והציע לי הצעות מגונות. דחיתי אותו שוב ושוב, אבל הוא היה נודניק, וראיתי שהוא לא מתכוון להסתפק בתשובה־שלילית. אז הפכתי יותר תוקפנית ופחות נחמדה, וכמעט גירשתי אותו. עמדתי על־כך שישלם לי את 25 השקלים עבור המסאז' שקיבל. הוא לא רצה לשלם, אבל בסוף שילם והלך לדרכו.

"אחרי כמה דקות חזר יחד עם אנשים שלא היכרתי, והצביע עליי. בהתחלה בכלל לא הבנתי מדוע הוא מצביע עליי, זה התברר לי רק אחר־כך. אני חושבת שכאשר יצא מהמכון היה כועס וזועף על היחס שלי אליו, וכאשר נתקל מייד בשוטרים, שחקרו אותו, החליט להעניש אותי, וסיפר מה שסיפר."

איפה אסור לגעת

במהלך המישפט העידה אחת העובדות של אילנה, שהיא נהגה לעיתים לתת ללקוחות הרפייה, אבל עשתה זאת ללא ידיעתה של בעלת־המכון, ולא התחלקה איתה מעולם בכספים שקיבלה עבור ההרפייה.

אף אחת מהנשים שעבדו במכון לא היתה מעסה מיקצועית. בחודש הראשון שכרה אילנה את שרותיו של יוסי חטאב, שלמד עיסוי בצרפת, והוא נהג ללמד את הנשים ולהראות להן כיצד צריך לעבוד. אבל הוא עזב אחרי שבועיים, והנשים המשיכו לעבוד על־פי הידע שרכשו.

נאשמת שבתאי (מימין) ומסג'יסטית מונק
"רק עד המיפשעת"

אבי ולדמן, העולם הזה

השופט לוי נשמע מודאג מאוד מחוסר־הידע של הנשים, שהתיימרו לעשות מסאז' לאנשים הסובלים ממיחושים שונים, ללא כל ידע מיקצועי. "הרי יתכן שהייתן מזיקות מאוד לאדם הסובל מבעיות של עמוד־השידרה, למשל!" אמר לנאשמת. אבל היא הסבירה כי ידעה שאסור לגעת בעמוד־השידרה בעת העיסוי, וכי הקו־האדום היה המיפשעה. גם באברי־המין אסור היה לגעת.

אחת מעובדות־המכון, הדס מונק, העידה גם היא שמעולם לא עשו במכון הרפיות.

התובעת, ליאורה גלאט־ברקוביץ, אמרה בסיכומיה כי אין זה מתקבל על הדעת שאילנה הצליחה לאסוף 5000 דולר לפתיחת מכון משלה מעבודת־עיסוי טהורה, ששכרה הוא 30 שקלים ליום. מכאן ביקשה התובעת להסיק כי כבר במכון הקודם, שבו עבדה אילנה כשכירה, נהגה לתת הרפיות. התובעת הרגישה שלעד־התביעה אנדרי אשר, לא היתה כל סיבה להעליל על הנאשמת, בעיקר מכיוון שהוא בעל־מישפחה, והיה לו קשה מאוד לחשוף את עצמו. אילו רצה לצאת מכל העניין היה רק צריך לומר שקיבל במכון עיסוי, רגיל ללא הרפייה. אבל הוא בחר לומר את האמת, וזיהה את אילנה כמי שבעצמה עשתה לו את העיסוי המיני.

הסניגור הדגיש את החוזה, שבעלת־המכון הכינה עבור העובדות, שבו נדרשו לשמור על החוק והמוסר. הוא טען גם כי הזיהוי שעשה עד־התביעה לאילנה נעשה אך ורק על פי צבע הסוודר הארום, ולכן אינו זיהוי של ממש. אבל אף אם צודק העד, ואמנם פעם אחת בלבד נעשתה הרפייה מינית במכון אין זה הופך את המקום לבית־בושת, ואילנה מעולם לא סירסרה לזנות ולא קיבלה חלק מהאתנן מבחורות אחרות.

השבוע הורשעה אילנה שבתאי.

זהו מיכתב המופץ בין חברים על־ידי הממונה לשעבר על פרס־ישראל, משה גלבוע: זך מתפרץ לדלת פתוחה בטרונייתו על מתן פרס־ישראל לאיש אחד פעמיים... זך השכיל לפרסם במדוייק דברים של חסידי אורלנד, שפעלו למענו... די לי במיקצועות הרבים בהשכלה גבוהה, שבשלושה מהם הוסמכתי ובאחד דוקטרתי... זך מופיע במאמר כבעל דבבא אישי, אף כי לא היה לי כל עסק אישי איתו, וברור מגידופיו שאינו מכיר כלל אותי, את עבודתי, את מחקרי ואת שאר כתבי...

דבר ה„ממונה"

כדרכם של „ממונים" הרגילים לעשות את מעשיהם בחושך ופטורים ממתן דין־וחשבון גלוי לציבור, לא נעמה גם לממונה שלנו (לשעבר) על פרסי ישראל החשיפה לה זכה במדור זה („שערוריית פרסי ישראל", דף חדש, 13.10.87). בכך אין הבדל גדול בין ד"ר משה גלבוע לבין עמיתיו בשב"כ. אולי רק זה, שבעור ששם מותר לענות מעט אבל אסור לשקר — כאן מותר גם לענות (מעט) אבל כנראה גם לשקר.

עוד כדרכם של „ממונים", שהם גיבורים גדולים הרבה יותר במחשך מאשר לאור היום, לא מצא הדוקטור שלנו לראוי להשיב בפומבי לטענות החמורות שהועלו כנגדו. ואף תירוץ מצא לעצמו: אין זה נאה לו לכבד בתשובתו מדור ממין זה שלנו. מדוע מנע את כבודו מן המדורים האחרים שאותם הוא מכבד מפעם לפעם בהגיגיו — זאת שכח ה„ממונה" שלנו להסביר. **ייתכן שהמחשבה שאפשר להשיב בגלוי בעיתון ולהניח לציבור שישפוט אף לא עלתה בדעתו.** שהרי אם על האור נאמר שהוא מתוק לעיניים, לעיניהם של „ממונים" הוא כנראה מר מלענה.

וכך חיבר ה„ממונה" שלנו כתב־פלסתר קטן משלו — להפצה „פנימית" בקרב „סופרים וחברים אחרים", כולל עורכים סיפרותיים, וכן כמה אנשים שמפניהם אפילו „ממונים" מתייראים כנראה. למיכתביו אל האחרונים עמד וצירף הערות שידיים וביהן דיברי חנופה בנוסח „לא אליך — ידידי ורעי כאח־לי — כיוונתי, כמובן," וכדומה. את דעתם של אלה, או לפחות מקצתם, עליו ועל דיברי החנופה שלו ניתן ללמוד מן העובדה שגם המיכתבים וגם הערות החנופה מצאו את דרכם הישר למדור זה של „העולם התחתון".

שיטת תגובה זו של פקיד־ציבור אינה נראית לנו כלל וכלל. אדרבה, מאוסה היא בעינינו, דבר שהדעת אינה סובלתו. לא יותר מאשר ביטויים כגון „דמארי וזימרורה" שבהם נקט ה„ממונה" שלנו כלפי אחת מכלות הזמר הישראלי, החשדת יעקב אורלנד בדבר שקר או הרמז לפיו לא כתב שלמה שבא מה שכתב בהקשר זה אלא בשל „מכאוב זהרירה" רעייתו (לא ידוע לנו שזהרירה חריפאי, אחת השחקניות המצליחות בישראל, סובלת ממכאובים כלשהם הקשורים בדוקטור משה גלבוע...).

דווקא משום שלא הדרך ולא הסיגנון נראו בעינינו החלטנו לצרף את ה„ממונה" שלנו לכמה מעמיתיו, שאף הם נאלצו, שלא בטובתם, לחשוף את מעלליהם והגיגיהם לעין־כל, ולתת כאן פומבי למיכתב שאילו היתה כוונתו פרטית לא היה נשלח ליותר מתריסר אנשים. אדרבה, יראה הציבור וישפוט, לא רק לגופו של עניין, אלא גם את העברית שבפיו של איש שלא רק שהוסמך ו„דוקטר" כדבריו, „בהשכלה גבוהה", אלא גם **„השתתף" בבחירתם של חתני פרס ישראל לסיפרות יפה ולחוכמת ישראל תחת ארבעה שרי חינוך־ותרבות במדינת ישראל,** כפי שהוא עצמו מתפאר. אכן, אדם המסוגל להוציא מתחת ידיו מישפטים כגון „מכל מקום מדברת בעד עצמה החלטתו של זך לנבא, ודווקא בתחום הבלתי־אפשרי לניבוי יותר מבאחרים — תחום ההערכה העתידה של בני־אדם, במיקרה שלפנינו — את שר החינוך והתרבות", או — דוגמות נוספות — „עתה התור של עילת הנגלה לכתב האישום" ו„ספק אם היה פעם בפרסים שונים עוד אדם, שכה נדדה שנתו לילות מיספר" — לא זה בלבד שהוא מעיד על **רמתם התרבותית של האחראים לפרס היוקרתי ביותר לכאורה במדינתנו,** אלא הוא גם מטיל צל כבד על רמת ההוראה באותם חוגים אקדמיים שבהם הוסמך ו„דוקטר", כלשונו.

אשר לטענות המופנות לכתובתי. כבר ידוע, כמדומה, שאין אני נוהג להשיב על חצאי שקרים, שהרי את אלה ניתן גם לפרש כחצאי אמיתות. אסתפק איפוא בדיבה אחת שלמה, נאה ועסיסית שמצאתי כאן. **די בה, לדעתי, כדי להעיד על הכלל.** ובכן, לי עצמי לא ידוע משום מקור שהוא, אם הייתי אי־פעם מועמד לפרס ישראל או אם מאן דהו מידידיי או ממשנאיי ביקש אי־פעם להציג את מועמדותי לפרס זה. מטעם פשוט זה גם לא היה לי הכבוד לדחותה. לעומת זאת, ברשימה שנתפרסמה בעיתון הארץ ב־14.8.81, היצעתי שכל סופר המצטרף למועצת „יפי הנפש" שלהקמתה קראתי אז — **„יהא עליו להתחייב שלא לקבל שום פרס או כיבוד מידי מישרדיה של הממשלה החדשה"** שבהנהגת הליכוד, אותה תיארתי כ„ממשלה חולה פרי חברה חולה." דומני כי בדבריי אלה הבהרתי בצורה שאין חדמשמעית ממנה את כוונותי שלי ביחס לכל כיבוד־לא־כיבוד ממין זה. על אותם דברים חזרתי בראיון טלוויזיה, בתוכניתו של מני פאר, ראיון שזכה לתגובות רבות. דבריי אלה נאמרו חודשים רבים לפני שידידיי, יהודה עמיחי ואמיר גלבוע מנוחתו עדן, זכו בפרס אשר לו וגם לטובים ומתוקנים ממנו היו בלי ספק ראויים.

על רקע עובדות אלה — **עובדות,** לא דיברי רכילות והבאי כלשהם ש„ממונה" כלשהו שמע **או לא שמע מפי מי מ„ידידיי"** — **יש לקרוא את** דבריו על כך ש„למישרד־החינוך...לא הגיע אפס קצהו של רמז למיאון" מצידי לקבל פרס מטעם ממשלת הליכוד או ממשלה שהליכוד חבר בה.

אכן, נראה שכוחם של „ממונים" למיניהם בקריאת עיתונות וצפייה בטלוויזיה אינו גדול מכוחם באמירת דיברי אמת.

בהזדמנות זו ארשה לעצמי, ברשותכם, לומר עוד דבר אחד. במשך שלושים־וחמש שנות פעילותי בסיפרות העברית **לא היגשתי ולוא גם בקשה אחת לפרס או מילגה סיפרותיים כלשהם.** כתוצאה מכך גם לא קיבלתי אף לא מילגה סיפרותית אחת, לא מילגה ולא „פרס ראש־הממשלה" (אף כי — סהדי במרומים — גם אני הייתי חפץ להשתחרר מצורכי פרנסה ולהתפנות לכתיבה בלבד ולוא רק פעם אחת בימי חלדי עלי אדמות — לשנה תמימה!); מעולם לא ביקשתי ולא קיבלתי אף אגורה אחת דמי השתתפות בהוצאת ספר כלשהו מספריי, ואין צריך לומר שלא זכיתי בכהונת נספח לתרבות בשגרירות כלשהי, לא השתתפתי בשום מישלחת רישמית לחוץ־לארץ, ושיריי לא הופיעו עד עצם היום הזה בכתב־העת הממומן בכספי הסוכנות היהודית או מישרד־החוץ שלנו, אריאל, וכן הלאה.

אפילו תמלוגים על השאלת ספריי בסיפריות הציבוריות — תמלוגים שאני בהחלט זכאי לקבלם ואף מתכוון לתובעם — לא קיבלתי בחלוקה הקודמת כיוון שאינני חבר באגודת הסופרים ואף לא היגשתי בקשה לקבלם... אשר לפרס האחד שהוענק לי — לא אני, אף לא בתי־ההוצאה שהוציאו את ספריי לאור לא היגשנו/הגישו את הספרים מראש, כנהוג. ויעידו הם ושופטי אותו פרס על כך. וגם זה: במשך שלושים שנות פעילותי בהוראה ובאקדמיה, בארץ ומחוצה לה, היתרתי לעצמי **שנת שבתון אחת ויחידה בלבד!**

אינני יודע מה מיספרם של הסופרים ואנשי האקדמיה בני דורי בישראל או בכל מדינה אחרת שבעולם הנושאים על גבם „מיטען" שכזה. גם לא ביקשתי מעולם להתהדר בו ולא הייתי מזכיר אותו גם הפעם, לולא הגיח ממקום שהגיח אחד פקיד שסרח וביקש לסלף גם עמדה עקרונית זו (שאינה עושה את חיי בעליה קלים יותר, האמינו לי...) כדי להציל את עורו החרוך קימעה שלו.

אגב, אילו שלח לנו דוקטור גלבוע במישרין את מיכתבו לפירסום במדור זה, במקום להפיצו בדרך המחתרתית שבה בחר — הייתי מדפיס אותו במלואו ללא שום תגובה מצידי.

נתן זך ■

מיכתב לחבר:

לא דובים ולא יער, אלא רק שקר זך

חבר נכבד,

אין בדעתי לשלוח לדף חדש בעריכתו של נתן זך בהעולם הזה תשובה לכתב הפלסתר ההולם את העולם התחתון (13.10.87) מטעמים פשוטים: בלשון המעטה, אין זה נאות לכבדו; ההכפשות המופרכות והשקריות כה מרובות, עד שסתירתן הקלה למדי ארוכה ביותר, אפילו לשיטתו הארכנית לאחרונה של דף חדש, ואילו אם אערער רק חלק, ינסו לפרש את השתיקה כהודאה בשאר הנאצות חסרות השחר; גם אילו היתה התגובה קצרה, יש יסוד לחשש, שהיו עושים ממנה קיצוצות... לבסוף, יש להניח שהעורך, העיתונאי הגדול, ישמור לעצמו את המילה האחרונה — בתשפוכת חדשה של לשון הרע והלבנת פני אנשים ברבים. אולם כיוון שגם שתיקה גמורה כהודאה דמיא, כיוון שנכתבו הדברים בידי משורר, כיוון שעיקרי המענות נוגעות ליו"ר אגודת הסופרים, כיוון שניכרים, כמפורט בגוף התשובה, עקבותיו וכיוון שהדיבות מיועדות לפגוע גם במפורש או במרומז באישים, שאני מאוד מכבדם — בין אם הם חיים עמנו ובין אם שבקו חיים — שומה עליי להפריך אותן אחת לאחת במכתב לסופרים ולחברים אחרים, שאינם בקיאים בנושא. לעומת זאת אינני חש לפגיעת כתב השטנה של זך ביוקרה הגוברת — ועולה של פרס ישראל. אולי אין השיקוצים מוכיחים אלא שהפרס ראוי שידובר בו וכי יש המקנאים במקבלי הפרסים גם לכשהם מסתנגרים, שאין הפרסים אלא ענבי בוסר. יש גם מי שמתרעם על שלא הוענק הפרס למי שהוא מגדל כחסידיו.

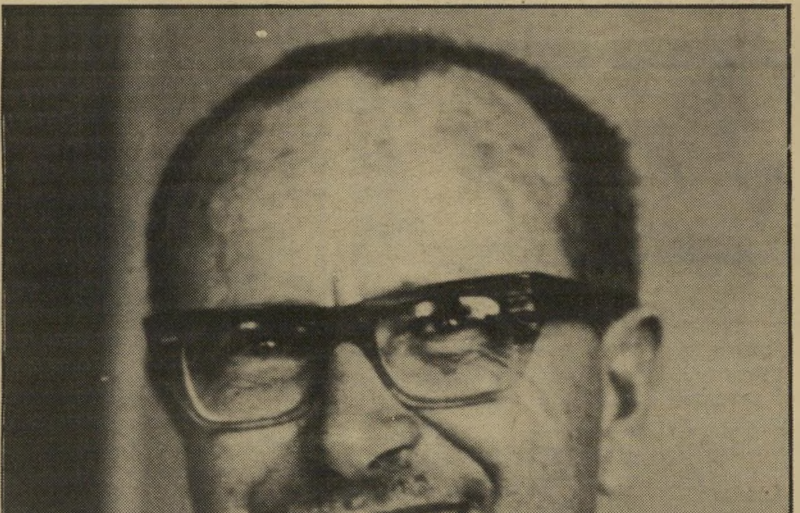

ממונה פורש גלבוע

כך אמרו לנו חברים, שמפיצים שמועות על נתן זך, שסירב להיות מועמד לפרס ישראל. ייתכן, שאמר זאת למי מידידיו, אך לגבי קבלת פרס אין הדברים שווים את קליפת השום. למשרד החינוך — ורק לזאת יש משמעות — לא הגיע אפס קצהו של רמז למיאון. ההיפך הוא הנכון למשל בשנת תשמ"ב. אגב, גם אז הוצע בפומבי אבות ישורון הנזכר בהעולם הזה כמי שקופח, אך השופטים שקלו את כל ההצעות ברצינות וביסודיות והעדיפו את אמיר גלבוע ויהודה עמיחי (כמובן, בעצמאות בלעדית, וכי מאתנו יתערב בסוד מומחים?). הבחירה נתקבלה בברכה כללית, ומכל מקום איש לא ערער עליה ברשות הרבים, לא „עמך" ולא המומחים, ואז לא העז גם איש לערער על סמכות השופטים, כפי שעשו הפעם, אף־כי שניים משלושה שימשו גם אז.

מכאן ניתן לשים לאל את האשמות־הסרק הטהורות של זך על כל משקלן המכובד, וכן של הרואה בו אשת הלוחם (כך!) גם על קיפוחו.

בברכת חברים

משה גלבוע

פרסי ישראל בעולם הזה הממשי

במאמרו של נתן זך מופיעה קינה, ממש בכייה לדורות, על „ההתקלשות, ההתאבנות" ו„שרלטאניות תרבותית" בישראל. זו החלה לפני „ארבעים שנות מדבר", משמע אחרי... הדומינאנטיות של אלתרמן, שעליה ערער זך, ועם „דור המדינה" שלו. דומה, שאין צריך להטריח עצמנו, אלא רק לגחך גם לזאת וגם לתליית אותם בוקי סריקי בבן גוריון. אומנם הייתי ונשארתי ממבקריו החריפים ביותר. אולם גדלותו וחלוציותו גירו אנשי רוח ומדע כהזז, אלתרמן וא"ד (כך!) ברגמן. אכן בכל תקופה ריכז את מירב מעייניו במלאכה אחת והתרחק מנסיונות עלומיו בשירה ובמחזאות ומחיי התרבות בכלל והגזים בדבקותו במקרא ובאפלטון. הוא בכל זאת עדיף על ראש ממשלה שאינו עוסק בתרבות בכלל. אולם לטוב או למוטב, בניגוד לדברי הטינה של זך, לא השפיע ב"ג על ממשיכיו: כל „הבימות' סובסדו, הטלוויזיה הוקמה וסכומי עתק הושקעו בקולנוע, ברפורמה בחינוך, ובשפעת חוגים להשכלה גבוהה, הוקצב לסופרים ליצירה, נוסד רכש לספריות וכיו"ב. אומנם במשבר, לאו דווקא בימי ממשיכי ב"ג, הוחל גם בקיצוץ תקציב המדע, החינוך והתרבות, אך גם במצוקה גדל התקציב לסופרים, הוחל בתמלוגים לפי הספריות ועוד כהנה. מכל מקום מדברת בעד עצמה החלטתו של זך לנבא, ודווקא בתחום הבלתי־אפשרי לניבוי יותר מבאחרים — תחום ההערכה העתידה של בני אדם, במקרה שלפנינו — את שר החינוך והתרבות. כשותף ולעיתים כבר־פלוגתא לארבעה שרי חינוך, הריני נוגע בדבר, אך אישיות, שזכתה למקום כבוד בראיונות שבמאמר, כתבה וחושבת שנבון שר חינוך ותרבות מעולה ולוחם למען ענייני הרוח, כמודגם לעיל, וזאת חרף המצוקה, שלא הייתה כמוה ובלי יכולת לפרק ממשלה. מכל מקום אם ניבא זך הן את שמאחורי הפרגודים והן את העתיד, והוא איננו חרש וקטן במובן המקובל, הרי במאמרו במומו פסל.

אחר אתנחתא היסטוריוסופית הגענו לבורות של בירבור „פרסולוגי", ולדאבוני גם של שבא (אף כי אני מבין למכאובו ולמכאוב זהרירה, שאחדים מתפקידיה לא אשכח — רק כקולט לא־מומחה): זך ושבא נמנעו אף מלנסות לדעת עובדות לפני הטחת דברים. כך „הגיעה השעה לקבוע כללים מחייבים" — עם מינויי לתפקיד הם גובשו ופורטו, ולמשל קבעו להעניק את פרס ישראל רק לאזרח ותושב קבוע ומלא בישראל ולא בעבור הישגים „חשובים ומקוריים", אלא על „חשובים ביותר" ב„מופת", ללא התחשבות בוותק, בגיל, במציאות חבירה סביב המועמד, בשייכות ל„אבות" או ל„צאצאים", בהיות המועמד בתקופת יצירה או לאחריה וכן במציע (אין השופטים יודעים מיהו). קריטריונים גרועים אלה הם של זך (כך!). למרבה המזל אינם בפרס ראוי לשמו, לרבות פרס נובל למדע... וצחוק עשה לנו זך: המוטו המילוני לרשימתו תולה פרס, כמונו, רק ב„הצטיינות"... זאת ועוד, בניגוד למשטינים יש שיטה לבחירת שופטים בלתי תלויים בקליקה או במימסד, לרבות הממשלה: הבחירה אינה מהעולם הזה, אלא מקרב מקבלי פרס ישראל או מומלציהם ומומלצי המוסדות להשכלה גבוהה. עליהם כותב זך תרתי דסתרי: „לא באתי בשום טענות אל השופטים", ובו בקטע הם מכונים בשיא החוצפה „שכירי חרב"... המקטרגים אף לא זזו, כדי להיווכח, שיש בתקנון כ־40 נושאים בחמישה תחומי מדע ואמנות (ובנפרד — שירות לחברה). בחמישה המחזור אוטומטי, אלא אם כן לדעת מקבלי הפרסים בעבר והשופטים בהווה, ורק הם, אין בשנה ובנושא מסויימים, מי שראוי ליוקרה רבתי של פרס ישראל. כאן כותב זך פעמים מספר וגם כ„חוק" כללי, שאין להעניק פרס ל„מבצעים", שכן זה „פיחות־ערך ופחיתות כבוד". אך במוסיקה ובכל סוגי המשחק וכמובן בשירות לחברה אין עוררין על פרס למבצע ולענ"ד בצדק, אם הצטיינות היא הבחינה. השתתפות הממונה על פ"י בישיבות, שעליה קובל שבא, נקבעה פשוט כדי לסייע בהכרת התקנון, והא עובדה: השופטים אסירי תודה בע"פ ובכתב ל„ממונה" הן על זאת הן על כל טרחתו והן על אי־התערבותו במה שאין הוא מומחה. גם אילו רצה, אוי לו, אם ינסה לייעץ בתחום המוכר לו רק כ„קולט" (מובן, שאין אמת בהיגד, שמיצץ זך מאצבעו, כאילו היה לי חלק, לאחר פרישתי, במינוי יועץ השר, ד"ר גולדברגר, אם כי אני מעריכו מאוד ומאמין מסיבות שונות בהצלחתו יותר ממני).

עוד מקשים במאמר, מדוע מינו אדם אחד פעמיים ליו"ר ועדת שופטים. המלינים לא נקפו אצבע להיוודע, שאין היו"ר כ י ו " ר מוסמך בדיונים יותר מעמיתיו, אלא בניהול הישיבה. יתירה מזו, כראוי לפיסגה, אין פרס ישראל, אלא בפה אחד, ויהי המתנגד אשר יהיה, וכבר היו דברים מעולם. אך מדאיבה הערה מחטיאה דווקא על גיל אלדמע. ספק אם היה פעם בפרסים שונים עוד אדם, שכה נדדה שנתו לילות מספר, בפעם הקודמת, מחמת מצפונו, עד שהכריע להעדיף את וילנסקי. אישי מצפון כאלה אנו מחפשים לשיפוט, כפי שיודע למשל אליהו הכהן.

גם זך מתפרץ לדלת פתוחה בטרונייתו על מתן פרס ישראל לאיש אחד פעמיים (דוגמת עגנון אינה מוצלחת): ביטלנו אפשרות זו! הטעמתי, שיש לבחור רק פעם ללגיון הכבוד שלנו — לפ"י. כן מתאוננים זך ושבא על בחירת נושאים שונים, במיוחד לאוצרי מוזיאון. על גישתנו לכך תעיד מחיקה מיידית בראשות השר זבולון המר של „עיצוב" מהסעיף „פיסול ועיצוב". לפני כן — מה לעשות השופטים, לרבות דנציגר, עצמאיים לגמרי חרף קטני אמונה. כן לא פתחו בדף חדש, דף ישן, ובו בולט שאין זה מדוייק, כי בחרו בגוטמן עם שניים אחרים: הוא נבחר על יצירת מופת בספרות ילדים, ואילו אנדה וקיפניס על מפעל חיים למופת למען ספרות זו. זך אינו מציין, שלא ניתן לנחום פ"י בציור. אך זו הכרעה בלעדית של השופטים בלבד, אישי הפקולטות לאמנות גם לגבי אחרים, הדגולים לפי זך. נבחריהם היו זריצקי, ארדון, ינקו, ארוך, רובין, טיכו, ליטוינובסקי וברגנר. כצרכנים בטעמם קצרה ידנו מלשפוט שופטים.

הוא הדין בספרות ובזמר (תשמ"ג), שבהם רוב מרואייני זך נוגעים בדבר, וכן בשאר הנושאים. זך עצמו מביא מדבריי, שאילו הייתי שופט בנושאים, שבקיאותי בהם מתועדת, הייתי שולל בחירת כ־5%. אולם לא זו בלבד, עוד כ־20% מצפוני משלים אתם אם לפי קהל המומחים מול דעתי כקולט בלבד, ואם בתחומיי, (כך!) אף כי הייתי מחפש עוד. אומנם 75%, שבהם יכולה ישראל להתגאות, אינם בטלים בשישים, אך די בהם להעיד, שהחלטת השופטים הנכונה בדרך הטבע, היא גם הקובעת (כך!).

אין זך ושבא נתפסים בשעת צערם וכעסם, ולכן לא בדקו, ואולי לא אבו לבדוק את מציאות סעיפי השירות לחברה, שאינם כפופים כמובן רק למחזור אוטומטי, אלא גם לצורכי המדינה. אך בולט, שדווקא שבא המקנה הרבה את ידיעת הארץ ואהבתה, שולל פרס בנושא שלו, והרי נוכח הירידה והניכור לאתרי נוף והיסטוריה תמיהני אם יש עוד רבים הראויים לפ"י כמו נושא זה וכמו בנבנשתי ווילנאי.

עוד כתב זך, כאילו ניבא אשתקד את שמות כל הנבחרים. אילו ניחש כך מומחה במקצועו, היה זה מעיד עד כמה קולעת הבחירה, וכבר אירע רבות כדבר הזה. אבל דווקא אשתקד היה מן הנמנע לנחש מי ייבחר בשלוש ועדות, שבהן התלבטו ביותר (שתיים בלעדיי). אך להעדר זה לא שם לב שבא, בבודקו על כך כל פירסום (כך!). האחת המליצה להקדים את מועד הענקתו של עוד פרס במקצוע, כיוון שיש מועמד רציני ביותר שלא בחרה. בשתיים נתקבלה החלטה בישיבה אחת ושונתה בישיבה שנייה. איזו החלטה ניבא זך?

ג'ון הארטפילד: הצדק העיוור

חרף כל קרבתי לנושא גם כמי שהיה אסיסטנט במקצוע אחד, לא ניחשתי באלה, אך זה כוחו של נביא בדורנו.

עתה התור של עילת הנגלה ל„כתב האישום", וגם בה כרוכה חכמת נסתר לרוב: בילדותי ביקשתי להכיר, מי היודע מה מאחורי הפרגוד, והנה זך בקיא גם באחורי הפרגוד של פ"י (בלי לגשת או להציץ לשם), אלא גם באחורי הפרגוד של אורלנד, נחה עליו רוח הקודש לגבי רזי־דרזין של העבר: זך השכיל לפרסם במדוייק דברים של חסידי אורלנד, שפעלו למענו (ושלא לפרסם מתנגדים). חבל שעם פירסומם בהעולם הזה, חשפו עצמם, שפעלו, לפחות, בידיעתו, אם לא בשליחותו של אורלנד.

היו, כמובן, בעבר מועמדים, שזכו לעשרות ואפילו למאות חותמים למענם, אף כי אפילו שם אחד של מציע לא נמסר לשופטים, ומפרס ישראל אין כל הדלפות. היוצא מן הכלל היחיד מלמד על הכלל: עם פ"י לזמר בתשמ"ג הניחו גלי צה"ל, שיוענק הפרס לנעמי שמר והחליטו לארגן קונצרט לכבודה עם הפילהרמונית. אין אפוא תימה, שאכן נודע הדבר. אך הפירסום היה מוטעה, כאילו יוענק פרס גם לססה — תארו לעצמכם, כיצד הציק פירסום זה למצפונם של כל השותפים לישיבת הבחירה, ועד מה המליצו, וזו זכותם, להמעיט לימים את כאב הפירסום המוטעה. בנושא זה ממציא זך שקר מובהק, כאילו „נזדעקו אז כל חסידי האיזון". מי ששמע את הזעקה, שיקום ויעיד! אך לא דובים ולא יער, אלא רק שקר זך.

את אורלנד לא הציעו ה פ ע ם לפי הסדר (??). משום מה הגיעו גם אליי, אחרי פרישתי, התומכים בו, לא מאה ואף לא עשרה. ברם לובי כזה לא־זכור לי. ראשית, קיבלתי לראשונה בפ"י כשי אנונימי ספר שלו. מובן שאת הספר־השי שיגרתי למשרד לשלחו כמו מאות ספרים־לתלמידים־ולמורים. שנית, חרף חוליי כפה על עצמו אחד לבקרני ורק אז לגלות את חפצו. הפואנטה הייתה בסוף דבריו: תיזהר, זה לא יעבור לך בשקט! חבריי אמרו לו, שאותי איומים רק מחשלים. עוד אישיות לא חדלה לשוחח אתי גם בעת מצוקה. אך אחד סיפר לנו, שנתבקש לפנות אליי והשיב, שכל ניסיון להטותני מעקרונותיי יסב לתוצאה הפוכה (כל השמות במשרד). רובם טענו, שיש להוסיף תמלילן לפ"י בזמר. הם נענו, שיש השנה פ"י בשירה, ואין מניעה להציע לו את אורלנד. אדרבה, הדבר רצוי, עם השבח בהצעת המועמד, ששיריו מזדמרים. למפצירים בי אמרתי שפרשתי, ואיני רוצה שיאמרו: מתיי ינית לנו, ולא יתערב במה שאינו עניינו? אך לא ברחתי ולא אברח מגופו של עניין: אין להעניק בה בשנה פ"י לשירה סוג א ועוד פ"י לפזמונאות כשירה מסוג ב. חשפתי גם את דעתי האישית, המוכיחה עד כמה שקרית ההיטפלות אליי ככל־יכול, כביכול, בפ"י: אין להעניק פרס לזמר, אלא לביצוע. אומנם איני בקיא גם במוסיקה. די לי במקצועות הרבים בהשכלה גבוהה, שבשלושה מהם הוסמכתי ובאחד דוקטרתי, ובלימודי „האוניברסיטאות שלי" החל מעשור בקיבוץ. מאלה הקשתי לוגית, חברתית והיסטורית, שיש להעניק פרס למוסיקה, בין למופשטת ובין להלחנת זמר ואופרה. כך יש להעניק פרס לשירה לכל סוגיה, בדומה לדברי אליהו הכהן בדף חדש. ידידיה אדמון, מלחין הזמר, קיבל פ"י במוסיקה, ולא בזמר, ובלי כל קשר לתמלילניו. אישים כמו אלתרמן. שבניגוד לכתבה, הקדימו את אורלנד בהערכת רמארי וזימרורה, קיבלו את פ"י בלי כל השפעה על פרס למלחיניהם, וכך בפ"י בהענקתם לחפר ולווילנסקי. איש באמנותו יחיה! לכן המכתים, שנמנעה מראש „כל אפשרות" לבחור באורלנד לפ"י וכי זה „מעשה נבלה" — שיפשפש במעשיו. המעציב־ומצחיק, מי מכנה את אישי משרד החינוך בשם „תימסחים". נחשו נא מי, והרי גרוע מהם איש־חמס האוכל את בשר רעהו. המחטא את פיו במימרות הללו „כאילו שופך דמים", ולכן יש לו חלק להעולם הזה.

כאמור יש לשפוט מועמדות אורלנד לפרס, לפי תבחיני אמנות־וספרות. כך בחנוהו בשעתו בפרטות וביסודיות השופטים, ורק הם. אם הפעם לא מצא י"א לנכון, שתוצע מועמדותו לשירה, לא אברוק מה הסיבה. לכן הדברים שלהלן חוץ־אסתטיים, לא לוגיים ואתיים וקשורים רק להתנהגותו וליחס החמור והמוטעה לא רק אליי, אלא גם לרעייתי. זה מעשה, שלא יכירנו מקומו בחברה הומניסטית, ולא אכנהו בשם, אך אציין את צחוק הגורל, שבידי מנוחה היה נבחר לפרס בזמר מבחינה חווייתית לפחות. אך יש גם בחינה היסטורית חוץ־ספרותית. ב„נתן היה אומר" מסופר, כאילו ביטל אלתרמן באזני אורלנד שורה של יוצרים צעירים כעפרא דארעה, אולם השביע את שומעו, שלא יגלה זאת, ועולה השאלה: אם השביעו, מדוע סיפר, ואם הפר שבועתו, מניין לנו שציטוטו אמת? בספרו על רחוב החבשים מסופר, כיצד התהלך עם עגנון. נניח שלכבוד אורלנד יצא עגנון מגדרו, אולם היכן כל בני דורו של י"א, כמו זרחי ושנהר, ואם כך מה ערך היסטורי (כאמור למעלה אין לזאת ערך אמנותי) יש לטענת דף חדש בעד פ"י לי"א, כיוון שהינו אחרון לדור אלתרמן, וכיצד מתיישבת טענה זו עם שתיקתו עשרים שנה אחרי מגעיו עם אלתרמן?

נניח לעוד אי־דיוקים המשמשים „בסיס" להיטפלויות תפלות. אולם זך מופיע במאמר כבעל־דבבא אישי, אף כי לא היה לי כל עסק אישי אתו, וברור מגידופיו, שאינו מכיר כלל אותי, את עבודותי, את מחקריי ואת שאר כתביי. אולם חירופיו פאראדוקסאליים: כיצד יכול „פקידון" לסובב על אצבעו הקטנה ארבעה שרים, ובכך להקדירם כצללים? כיצד מינוהו המר ונבון, גם לאחר פרישה, כמ"מ השר בתפקיד יו"ר קרן וולף, והעיקר, כיצד אישי רוח ופרופסורים דגולים מקבלים שם ברצון ובהוקרה את ראשותו של „דל־רוח"? הכיצד פירסם אדם „חסר אומץ לב ציבורי" מאמרים וספרים בלתי פופולאריים המרגיזים גם ראשי מדינה, ולאחר שנבחר למועצת הספר, כיצד ראה לחובתו להביע דעתו, לפי מצפונו, גם אם בשעתה הייתה ביקורתית ביותר על התקציב לספרות? ואפשר להוסיף לכך עוד ועוד. ואולי שוב בעל דבבא, פשוט פוסל במומו? הרי הוא הוא, שבחר משפע של סופרים מוערכים מאוד, את שמעון צמרת לפרס ראש הממשלה, ואחר לקחו לסייע בידיו בהעולם הזה. מסתבר, שאנו בימי שפוט השופטים, ויש לומר לקטגור: טול קורה מבין עיניך!

משה גלבוע

עורך נתן זך

קולנוע

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: זקוף ת׳אוזן, נרדפי החוק, ז׳אן דה פלורט, חימו מלך ירושלים, מטאל ג׳אקט, החנות מעבר לפינה.

ירושלים: מטאל ג׳אקט, חימו מלך ירושלים, לא שם זין, ז׳אן דה פלורט.

חיפה: מטאל ג׳אקט, נרדפי החוק.

תל־אביב:

★ ★ ★ ★ **נרדפי החוק** (לב 3, ארצות־הברית, חיפה) — מסע של שלושה תלושים בביצות לואיזיאנה. בניני משגע, עוזרים לו תום וייטס וג׳ון לורי. הרעיון של ג׳ים ג׳ארמוש.

★ ★ ★ **זקוף ת׳אוזן** (מוסיאון, אנגליה) — הקולנוע הבריטי בשיא המקצועיות שלו, בימוי, מישחק ומעל לכל — תסריט מבריק, סטיפן פרירס מלקה את תאצ׳ר דרך אנלוגיית אורטון ומאהבו, שרצח וגם התאבד.

★ ★ **חימו מלך ירושלים** (לב, ישראל.

שחקנים אולדמן ומולינה

אורטון נגד תאצ׳ר

שחקנית שון יאנג

סי.אי.איי. נגד ק.ג.ב.

מוצג גם באוריון ירושלים) — לא מושלם אבל נסיון מרתק להתמודד עם רגשות כלחץ והמשיכה אל הכאוב, האומלל והפגום.

★ ★ ★ ★ **החנות מעבר לסינה** (חן 3, תל־אביב, מוצג גם בסביון — חיפה, ארצות־הברית) — לוביטש לא מתיישן. מי שלא ראה, לא ראה קולנוע מימיו. גם חכם, גם מצחיק, גם מבריק. גם — כשג׳יימס סטיוארט היה צעיר.

★ ★ ★ ★ **מישפחת המלוכלכים** (סינמה 2, תל־אביב, איטליה) — אטורה סקולה ישן וטוב להשלמת האינפורמציה למי שרואה, ראה או יראה את המישפחה החדש שלו. זהו סקולה חד יותר וחותך בבשר החי. מישפחה של פאראזיטים דוחים. מכוערים, רעים וברברים בשילטונו של אב העולה על כולם (נינו מאנפרדי).

ירושלים:

★ ★ ★ ★ **מטאל ג׳אקט** (אורניל, ארצות־הברית, מוצג גם בחן בתל־אביב) — כל מחלות הרוח של אמריקה דרך מיבחר של מארינס, וייטנאם באולפן. ציניות בעין־קולנועית מבריקה של סטנלי קובריק.

★ ★ **ללא מוצא** (לימור, ארצות־הברית) — מותחן עם סכסאפיל בנוסח הוליווד — שון יאנג כנערת־בילוי לחלונות הגבוהים, קווין קוסטנר, הכוכב החם ביותר של הוליווד (ראה בעמוד הבא) וג׳ין הקמן, הכוכב האמין ביותר בהוליווד. הסיפור אמין הרבה פחות.

עדנה פיינרו

שתיקתו העייפה של משורר

מגדל הדבורים (לב, תל־אביב, יוון) – אם להפשיט את היערה מן הדבש, הרי שהסיפור במערומיו נסב על מגדל־דבורים בסתיו חייו, העוזב את כפרו, מישפחתו ורעייתו ויוצא לנדוד בדרכים עם כוורותיו. הוא עושה כך אחרי שבתו הצעירה נישאה והבית התרוקן.

אך נראה כי ההחלטה לפרוש מן הקן גמלה בו זה מכבר. הוא אינו מתלבט, אף שאינו יודע לאן מועדות פניו. הוא יוצא בשביל הפרחים, ונע בו כאחת הדבורים בעיקבות ניחוחי־האביב, זוהי סידרה ארוכה של מפגשים עם נופים ואנשים, נסיונות לדבוק בנעורים, לשתות בשארית־הכוח עסיסו של פרח צעיר ולהתרפק על העבר.

נראה כאילו זהו מסעו של האיש אל מותו. וכשבסופה של הדרך הוא מבעיר את כוורותיו ונדמה כי הוא מפקיד את גורלו בידי הדבורים, יוצאת קרן התיקווה מבין אצבעותיו של האיש החופן את האדמה בידיו הרועדות. האם הוא בוכה מתפלל או מאבד את הכרתו?

תיאו אנגלופולוס, בחיר בימאי יוון, מעולם לא טרח להקל אל צופיו את מלאכת ראיית סרטיו. הוא עובד קשה ובאריכות על התיכנון ועבודת הצוות והשקחנים, וידוע כאיש ללא פשרות. את זה בדיוק הוא דורש מקהלו. הוא עומס את סרטיו בסמלים, בתנועות מצלמה אינסופיות בקפיצות בעלילה ובנדודים על פני זמנים. הוא אינו אימפולסיבי בביטויו הקולנועי, ותובע תיחכום ומאמץ אינטלקטואלי ולא פעם גם בקיאות היסטורית או פוליטית – לרוב שתיהן כאחת.

הפעם ויתר על משמעויות פוליטיות מפליגות, אם כי לא התאפק מרמז אחד (סצינת הפגישה של מאסטרויאני, מגדל הדבורים, עם סרז רז׳יאני, חבר שחזר הביתה אחרי שנות־גלות). אם כי זהו תאישי מבין סרטיו, לא ויתר על הערות לגבי האמן ויצירתו, האמן ושתיקתו, האמן ועייפותו.

מאסטרויאני ורז׳יאני: שיח קשישים

ההיסטוריה משתעלת

את אני והמהפכה (תכלת, תל־אביב, הונגריה) – גם זה כקודמו (ראה שעון עליון – מגדל הדבורים) הוצג בפסטיבל חיפה, וגם הבימאי שלו, פטר גארדוש, התארח בישראל.

לעומת אנגלופולוס המתוחכם, הלוקח את עצמו ואת סביבתו ברצינות תהומית ומייגעת, גארדוש הוא אמן המיניאטורה, מלא הומור, פתוח, ושואף לסיפור פשוט וקוריוזלי כמעט, אפילו כשהוא עוסק באחת המורסות הפתוחה עדיין בחייו ובחיי ארצו.

שעלת הוא שם הסרט במקור, וחבל שמשיקולי הפצה נבחר לו שם אחר. הוא מספר את סיפורה של שנת 1956 דרך חור־המנעול. המציצים הם שני ילדים, טומי בן ה־10 ואנה־מאריה בת ה־8, ומחלת־הילדים המפורסמת באה להורות על המשמעות וההשפעה העמוקות, שהותירה מחלת־ילדות זו על דור בני ה־40 בהונגריה, שהיו ילדים בזמן שהטנקים הרוסים שעטו בבודאפשט.

גארדוש שייך בדיוק לאותה שיכבת־גיל, ואין זה מיקרה שבחר בסיגנון המשל הנוסטאלגי העוקצני כדי להביט אחורה בסידרה של סימני־שאלה.

טומי ואנה־מריה עושים אומנם חגיגה כשהלימודים מושבתים עקב העוצר, אבל זוכים להכיר צדדים חדשים בסביבתם ובעולמם. הם רואים כיצד המבוגרים מתרוצצים כעכברים מפוחדים ושומרים על רכושם. הם מגלים כי לאם יש מאהב בסתר. ואילו האב, חסר עמוד־השידרה והבורח לחלומות־שווא, חסר יכולת לעמוד מול המציאות.

הם רואים את הסבתא, סולידית ומפוכחת, שאין לה כבר מה להפסיד. הם רואים את המוות, בלי אזהרה מוקדמת, תוך כדי מישחק – פעם כששרת בית־הספר, האיש השנוא והנורא, נמצא נקוב־כדורים, ובפעם אחרת, כשאחד מחבריהם חדל לנשום. הכל תוך כדי חיוך.

אסתר קארץ׳ וג׳ודית הרנאדי: הסתרת האימה

מונטנגרו מאבד את גבריותו

יופיו של החטא (פאר, תל־אביב, יוגוסלביה) – זו הפעם השניה ש־הקולנוע היוגוסלבי מאפשר לנו הצצה לנישמתה החשוכה של מונטנגרו, ארץ הררית צחיחה ונוקשה, הנשלטת עדיין בידי מסורות קשוחות ואמות־מוסר של ימי־הביניים.

דושאן מאקאבייב ניצל אותן כדי להפגיש אותו עם אשה אמריקאית, סמל חברת־השפע המערבית, הנמשכת אל ה־פרימיטיבי והאפל שביצר־האדם, שאותם היא מוצאת ב־מהגרים ממונטנגרו. זיווקו ניקוליץ׳ מראה בסרט זה את הצד השני של אותו מיפגש־תרבויות: כפריים ממונטנגרו הפוגשים את התרבות המערבית החדשה בכפר־נודיסטים שעל חופי־התיירות של דרום־יוגוסלביה.

הסיפור: לוקה (מיודראג קאראדג׳יק) נושא לאשה את יאגליקה (מירה פורלאן, הזכורה לטוב ממסע־עסקים של אבא), תחת עינו הפקוחה והקורצת של הסנדק המפוקפק ג׳ורג׳ (פיטר בוזוביץ׳). לאותו סנדק יש עסקים פורחים לאורך החוף: מושבות נוסיטים, שהממשלה מעוניינת לפתחן כעסק מיסחרי משגשג.

וג׳ורג׳ מספק להם כוח־עבודה צעיר ופולקלוריסטי. אלו הם בני־הרים נבערים־מדעת ותמימים עד כדי טימטום, שנשותיהם, נשדדות מתמימותן על־ידי תיירים מיוחמים ונטולי רסן, מתאימות עצמן מהר לדרישות הזמן החדש.

הסיטואציה הקומית מתבקשת מאליה: הזוג מוכה בהלם נוכח רוח־החופש. האשה התמימה, הלבושה כנזירה, מתע־מתת עם הסביבה החדשה שרויה תחילה בהלם מוחלט. אחר־כך מתגלות כל נימי נפשה הרדומים בעזרתו של זוג בריטי.

האשה, שבעלה התמים עדיין מכסה את פניה בלילות בסמרטוט שחור, לבל תחזה חלילה במעשה השפל שהוא מעולל בה, פוקחת עיניים עד מהרה, ומגלה שאין כל רע בשיחרור־איברים בשניים, ועדיף אפילו בשלושה, וכי הים הכחול אינו מסמיק כלל נוכח אהבה חופשית.

פטאר בוזוביץ ומירה פורלן: נזירה – נודיסטית

יומן החדשות

בובה יוצאת לריו

ס ירטו של **זאב רווח**, בובה, יוצג בתחרות הרישמית של פס־טיבל־ריו, עוד פסטיבל לסרטים, וידאו וטלוויזיה. הפסטיבל ייערך בריו־דה־ז'ניירו בין ה־19 ל־28 בנובמבר, בסמוך לפסטיבל־לונדון (המתחיל ב־12 בנובמבר).

• • •

ל **מי שעדיין חסרים** לו פסטיב־לים יכול לנסוע לסקנדינביה, ש־בה לברה יש 13 בשנה — וראייטי, התנ"ך של תעשיית־השעשועים, הקדיש להם שני טורים.

כל המעוניין לצאת לסיור בפיורדים על־חשבון הוצאות־העסק שלו, יכול להתחיל בינואר בשוק־סרטים ענקי ובינלאומי בגטבורג, שוודיה, להמשיך בסרטים קצרים בטאמפר, פינלנד, ולסיים את החורף במרס בנורווגיה, ברייאטה של סרטים מקומיים.

באפריל אפשר לעבור לדנמרק, לפסטיבל הוותיק מכולם, ולהישאר לפסטיבל שמש החצות בלאפלנד, לא הרחק מהקוטב־הצפוני.

הבאים בתור הם סירטי פנטסיה והנפשה בכפר הולדתו של הנס כריסטיאן־אנדרסן, ועוד מיפגש עם כל המי־ומי של התעשיה הנורווגית באוגוסט. פסטיבל צעיר יחסית ייערך בפעם השניה בתמיכת עיריית מאלמה בשוודיה.

בספטמבר יוצאת מהדורה נוספת של פסטיבל בינלאומי, המשתלב גם בבינאלה של אמנות פלסטית בריקיאוויק, איסלנד. פסטיבל שזה עתה נולד הוא אומאה, בצפון הים הבלטי, ותוכניתו דומה לזו של מאלמה שכנתו.

מכון הקולנוע השוודי עומד מאחורי פסטיבל באופסלה, ומלבדם יש עוד שבועות וימים המוקדשים לקולנוע בכל עיר אפשרית כמעט.

• • •

ס **וף־סוף נמצא** הגואל לביוגראפיה המרתקת של צ'ארלי („בירד") פארקר, אשף הג'ז. המפיק־בימאי: קלינט איסטווד. שחקן: פורסט ויטקר, מי שמילא בהצלחה את תפקיד המהמר הצעיר כפול, בסירטו של סקורסיזה צבע הכסף.

התסריט נכתב כבר ב־1979 על־ידי ג'ו אוליאנסקי, בכוונה שריצ'ארד פראיור ימלא את תפקיד הסקסופוניסט האגדי, אבל התוכנית נגנזה. קלינט איסטווד, אוהד ג'ז מושבע, השתמש בפס־הקול שלו במיטב נגני־הג'ז. יהיה זה הסרט ה־13 שהוא מביים, והשני שבו אינו מופיע.

• • •

ה **אירוע הגדול** של החודש שעבר בניו־יורק: ערב־גאלה לכבוד ליליאן גיש; בנוכחות ראש־העיר, אד קוץ', וכל המי ומי בקהילת הקולנוע האמריקאית לכבוד הקרנת סירטה החדש לווייתני אוגוסט. הסרט הוקרן בפסטיבל־חיפה, ועדיין לא ברור סופית מתי ואם יוקרן בישראל.

השאלה שעמדה במרכז הגאלה: האם הגברת בת 88 או 94?

האכזבה היחידה של הערב היתה היעדרה של בט דייויס. הבימאי לינדזי אנדרסון הודיע שאין זה הפרוייקט האחרון של העלמה גיש.

בימאי לינדזי אנדרסון וכוכבת ליליאן גיש
יום־הלדת — איזה מיספר?

• • •

פ **רוייקט היוקרה** של סטנלי קרמר ודייוויד פאטנם צ'רנוביל, שעליו הכריזו בפסטיבל־מוסקווה, עומד בסימן־שאלה, אף כי התסריטאי שלו, אלכס ארמוביץ', מתכונן לבוא להוליווד בקרוב. השאלה היא איפה יהיה אז פאטנם. בוודאי לא ב־קולומביה, שאת ניהול הפקותיה הוא עומד לנטוש בדרמה דקה, אחרי שהצטרף אליה בקול־רעם אדיר.

קלוז־אפ

קטנה אבל קשוחה

אליזבט מק־גאברן. נראית בתחילת הסרט כמו בת־מיצווה, בהמשכו, אחרי שהיא מותקפת על־ידי נבל, היא אמזו־נה משתוללת.

הסרט: מותחן ששמו מחלון חדר־המיטות, המזכיר את החלון האחורי.

הדו־קרב הקולנועי העיקרי ניטש בין הגברת מק־גאברן לגברת איזאבל הו־פרט. הופרט, הידועה בתפקידיה הטהו־רים, היא הפעם המפסידנית שמגיע לה להפסיד.

אליזבט מק־גאברן (מימין ולמעלה) ב„מחלון חדר המיטות"
אמזונה אחרי

תיזכורת: מק־גאברן התגלתה על־ידי רוברט רדפורד, שליהק אותה כח־ברתו של בנו (טימותי האטון), בסירטו המרגש אנשים פשוטים. בגלל הצלחה זו הפסיד בית־הספר ג'וליארד את אחת מתלמידותיו המבריקות ביותר.

מק־גאברן זכתה מייד בתפקיד הנכ־סף של אוולין נסביט ברגטיים, של מי־לוש פורמן, וכמעט חטפה את האוסקר — מידיה של מורין סטייפלטון.

השיא: סצינת־אונס לוליינית במו־שב האחורי של המכונית בהיו זמנים באמריקה של סארג'יו ליאונה.

הכבוד: האנס היה רוברט דה־נירו.

קריירה: תפקידה האחרון בתיאטרון: מפת העולם בבימוי דייוויד הר, בפס־טיבל־שייקספיר בניו־יורק.

ציטוט: „אני אוהבת להיות שחקנית. אני מרגישה שאני תורמת ומביאה תועלת, וזה חשוב בעיניי. חוץ מזה, באיזה מקום הייתי יכולה להיות כזאת סכסית מבלי שיאכלו אותי חיים?"

כוכב תורן

החיים החדשים של הגוויה

לקווין קוסטנר היה מזל גדול, בכך שהתחיל את הקאריירה שלו בתפקיד הגוויה של אלכס. היום, כשהוא נראה כמו פול ניומן, ומאיים ללכת בדרך התפקידים המגוונות של רוברט־דה־נירו, אפשר להניח שיש לו גם כישרון גדול.

אין זו בריחה — תפקידו הראשון בקולנוע היה אמור להיות אלכס, בסדרה של פלש־בקס בסירטו של לורנס קסדן, החברים של אלכס. העוסק בפגישת־חברים אחרי מותו של אלכס. אבל כל הסצינות של אלכס החי נחתכו, ונשארה רק הגוויה.

גוויה זו רכבה בכבדות על מצפונו של קסדן, מה עוד שלמענו ויתר קוס־טנר על תפקיד מרכזי במישחקי מיל־חמה של ג'ון בדהם. הוא הספיק בינ־תיים להופיע בדראמת השואה הגר־עינית הצוואה (בטלוויזיה) וקסדן זיכה אותו בתפקיד מקסים — דמות האק־דוחן הטוב, המהיר, מקסים וחלקלק בסילווראדו.

ג'ון בדהם, שהבין עד כמה נכון היה שיפוטו עוד כשהיה קוסטנר בחיתוליו (למעשה כבר היה בן 32 ובעל דיפלו־מה בשיווק, נשוי לאהובת־נעורים ובעל עבר של שלוש שנים כמנהל־בי־מה באחד האולפנים), ליהק אותו באו־פני האש. אז המשיך בנוסח רוברט רד־פורד בללא מוצא, גנב את ההצגה בבלתי משוחדים, בדמות אליוט נס, שניסה לכלוא את אל־קפונה ויכול לו.

קוסטנר ב„סילווראדו"

קוסטנר ב„פאנדאנגו"
מנצלן חלקלק לאקדוחן מקסים

קוסטנר ב„בלתי משוחדים"

קוסטנר ב„ללא מוצא"
מגיבור מיסתורי ל„אביר הצדק הצחור"

חלום ליל חורף

האופנה הישראלית זכתה בש־בועות האחרונים בשפע של תצו־גות־אופנה אשר הציגו את קולקציות סתיו־חורף 1987.

רשימת האופנאים הינה מכובדת הן מבחינת השמות, והן מבחינת ההיצע האופנתי.

הקולקציה של גדעון אוברזון נקר־אה, חלום ליל חורף. כשהמוטיב הש־ליט היה, צבעי השלכת: הבז'ים לגוו־ניהם, החומים ובהם החלודה, וכמובן, השחור — הקלאסי, שבלעדיו אי אפשר לבנות מלתחה. התצוגה פתחה

אתלטים קבוצת טרנינגים (אימוניות) מבד ניילון מבריק בעל גוון מתכתי, המורכבת מבטלדרסים, מקושטים בכתפיים עם תפרים מודגשעם, בשילובי צבעים שונים. עיצוב: שוקי לוי עבור „גלי".

ישראל-סאן

פרח שימלה מסטן מ־שי כבד בצבע חלודה, עיצוב: עודד גרא.

בקו לצעירות: ז'קטים מעור בלוויית חצאיות מיני, סריגי ג'רסי דק וסוודרים עבים, בדוגמות חלקות או הדפסים (כמו מיספרים), כשהם מלווים בחצאיות בלון או בחצאיות קצרות וישרות.

אי אפשר היה לטעות: המראה הק־צר, וחשיפת הרגליים יהיו אופנתיים

אבי ולדמן, העולם הזה

עירוני חליפות־מיכנסיים בשני חלקים שבהן משחק של בדים וצבעים שונים, כך ניתן להחליף את הז'קטים עם המיכנסיים עיצוב: גדעון אוברזון. אופנה בניילון בצבע לבן. עיצוב: שוקי לוי עבור „גלי".

ישראל-סאן

סקסית מערכת ביגוד בשני חלקים מעור שחור, גזורה בקו צמוד והדוק מחמיא לגוף חטוב, המעניק ללובשת מערכת בגדים זו, מראה אלגנטי זוהר, צעיר וסקסי. עיצוב: אורלי צרפתי ל„בגד עור".

הקוטב הצפוני חליפות טרמו לבנות בעלות מיצנפות שניתן להורידן כשצריך, עשויות מפרווה מלאכותית. במ־חירים שאינם מקשים על הכיס, האסקימואית המת־חילה לובשת מעיל בלוזון שנקשר למטה עם כיס צד ומיצנפת דובונים. עיצוב של וויסט, ל„מיס לאגוט".

בליינית חליפת־ערב פירחונית מוויסקוזה. הז'קט, בעל שרוולי 3/4, מכופתר לצואר וצמוד לאורך הגוף, המיקבצות המיוחדות בצידי הגוף מעניקות רכות ותנועה. החצאית ישרה. עיצוב: קובי רביץ.

ישראל-סאן

חלון ראווה

אילנה מאירי

ביותר בעונת החורף הקרבה. יפות במ־יוחד היו החליפות המשובצות בצבעים של זהב ושחור ושילוב אחר של צבעים, הפוקסיה (ורוד עז) והשחור. אלו הן חליפות קלאסיות — שאינן מאבדות מחינן במשך השנים.

שובים את העין במיוחד היו ז'קטים קצרים מעל למכנסיים בצבעים של לבן וחום, ז'קטים ירוקים עם עיטורי עור־נחש. ביגדי הערב נראו הדורים מאוד. הם עשויים מבדים מעניינים ושקופים, כשהשחור הוא הצבע הדו־מיננטי.

את התצוגה חתמה קבוצה של חלי־פות ושמלות־ערב בצבע קרם בתוספת שילובים של בדים מתכתיים (מטליק) מוזהבים.

קובי רביץ הציג את דגמיו בתצוגת־בכורה, שחנכה את בית־האופנה שלו ברחוב בן־יהודה בתל־אביב. רביץ, בו־גר בית־הספר היוקרתי לאופנה מראנ־גוני שבמילאנו, הציג דגמים אופנתיים שניכרה בהם השפעתו של תלמיד אחר, וידוע מאוד של אותו בית־הספר, ג'יאני וורסאצ'ה. אצל רביץ מושם

(המשך בעמוד 40)

קיקי הלפרין

לוליטה שימלת־קוקטייל מ־בד־תחרה עם גדי־לים. עיצוב של גדעון אוברזון.

אל גאנטי שימלת־ערב נשית מאוד, עשויה בחלקה העליון מקטיפת־משי בעל מחשוף סירה, שרוולי 3/4 המסתיימים עם ורדים מסטן לבן. בחצאית, הגזורה מאורגנזה משי, יש כ־20 מטר בד. התצוגה אורגנה על־ידי „נעמת". הקו ה־שולט היה מחוייט ונוטה לרכות. עיצוב: עודד גרא.

תשבץ העולם הזה 2619

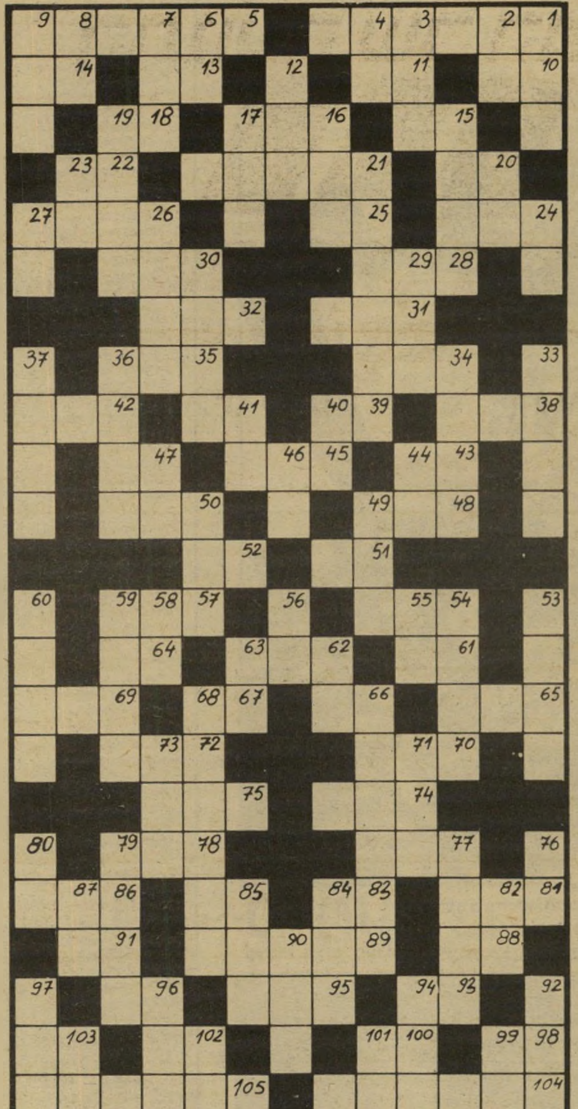

מאוזן:

1) עץ נוי נפוץ בארץ; 5) פרק הרגל שבין השוק והירך; 10) תא, חדר קטן; 11) מטבע טוב לסוחר; 13) בבואה; 14) שאינו נוגע בדבר; 15) ברח; 16) חלק שטח העגול שבין המיתר והקשת, 18) משורר עברי (ש"מ); 20) ילקוט גדול; 21) חרישה קלה של אדמה; 22) נגה, זהר; 24) עמל כפים; 25) נהר באיטליה; 26) מין עשב חמוץ; 28) גרם צרות מרות; 30) סרח עדף לשמלת אשה; 31) היה רטוב ולח; 32) שברו, עקרו (תהלים קל"ז); 34) קרב פנים אל פנים במקלות; 35) גבור ספר של רודיאר קיפלניג; 36) סבוב בתקופה. הלוך וסבוב; 39) בן־אדם; 41) תחילת שאלתו של בן רשע; 42) רעש; 43) מידת לח קטנה; 45) ביגמיסט מקראי ראשון; 46) מילת רבוי; 48) קערה גדולה של מתכת; 50) אבן טובה בחושן; 51) אומץ; 52) חשש; 54) קח! 57) עוף במש' הצפרים; 61) תוספת בר"ת ליד שמו של איש חי; 62) סוס שרותמים לו מרכבה; 64) גבוה; 65) עיר חוץ בארץ; 66) ילדים; 67) חזר; 69) חסר דעת; 70) חברה צרפתית ליצור מכוניות; 72) בן הנכד; 74) שתה לשכרה; 75) מדבר שממה; 77) מלמד בחדר תימני; 78) פעולת האמירה; 81) חיבר, הצמיד, כפתר; 83) רעננות, לחלוחית; 85) מפני; 86) הרג; 88) אות; 89) מחבר „מוצא המינים"; 91) קריאת צער; 93) נייד; 95) השחית, קלקל; 96) כינוי לחכמת הקבלה (ר"ת); 98) טון מוסיקלי; 100) נע ממקום למקום; 102) אביזר במשחק ספורט; 103) כלי חפירה; 104) מעין על חוף ים־המלח המערבי; 105) משחק האשקוקי.

מאונך:

1) חיה ממש' הצבאים; 2) מין; 3) אצטדיון — זירה למירוצי סוסים; 4) בסיס הכלי; 6) שליח; 7) גרזן קטן (ח); 8) צפור טרף; 9) הנח, הפסק; 12) קמצן (ח); 15) בזוי. נחות; 16) נתנו פרי; 17) הכה קשות; 19) מין קוץ; 20) בעל הון (ח); 21) קנס כסף תמורת שחרור (3,3); מילת משאלה; 24) כלי קבול; 26) רחוב צר, סמטא; 27) שן חותכת; 29) ממטרה; 30) צפצוף של לעג (ירמיהו י"ט, ח'); 33) משורר אידי (ש"מ); 34) פאה נוכרית; 36) כתב מאשר ומוכיח דבר; 37) נסתר ונשמר; 40) ערמת עפר במקום חרב; 41) שפל־רוח; 44) בוסתן; 46) תשלום חובה; 47) איבר תנועה; 49) שם וכינוי לאשה יפה; 50) נביא תוכחה לדוד; 53) חג; 4) קול גברי בזמר; 55) אות הנצחון; 6) קומפוזיטור, בעל „טוקטה ופוגה"; 58) צנה; 59) ר' משה בן נחמן; 60) נקיק בהר; 62) מדף; 63) שמח; 66) הצעיר; 71) יציקת נוזלים לכבוד אלוהים; 73) תקוה, תוחלת; 76) נבחר, נבדל לטוב; 77) אמיץ, רב־כח; 79) פרי רך; 80) כח נעורים; 82) מחלקה, חבורה; 84) יצר; 85) חב' „אליאנס" הצרפתית לחנוך (ר"ת); 87) מילת בקשה; 90) ארץ בבריטניה; 92) השחית, קלקל; 94) נעימות; 96) תבל; 97) חכה! (ארמית); 99) בכי צער; 101) שד; 102) כועס; 103) יבשה מוקפת מים;

אביגיל ינאי

מיכתבים לרותי

נעמי רון

לא פרפר, לא גולם

גם השבוע, כמו בשבוע שעבר, כמעט כל הכותבות הן נשים. מה זה, כל הגברים כבר מסודרים עם אהבות ו/או בנות־זוג? אני מקווה שהשירות הטלפוני החדש, החל מרגע זה, יאזן לי קצת את העניינים. „אני גרושה ירושלמית, רומאנטית, אופטימית, כנה, נראית בסדר, בת 52, גובה 1.65 מטר," כותבת (16/87). „מחפשת קשר בוגר וטוב, איש אוהב־ספר, אך לא תולעת־ספרים, ישר, אך לא מרובע, רציני, אך בעל חוש־הומור, אוהב את הארץ, אך לא מטורף עליה, בן 50 פלוס, אך צעיר, חלילה לו מלהיות פרפר, חס־וחלילה גולם, אקדמאי, צבר ופנוי."

★ ★ ★

גם יפה. גם אופה

היא בת 27, רווקה, יפה, מטופחת, אוהבת להתלבש, דקת־גו, 1.63 מטר גובה, אוהבת לארח, לפנק ולהתפנק, יש לה „10" בבישול — מסיני ועד מרוקאי. היא ככר שמעה מידידים את המישפט הידוע „גם יפה, גם אופה". במיקצועה היא מורה וגננת, אבל כרגע היא בעיסוק אחר. נכון לעכשיו היא תל־אביבית, צברית, אוהבת לטייל בחוף־הים, מסוגלת להשכים בבוקר כדי לראות את הזריחה.

חולמת על בן־זוג אמין, כן, נאה — „לא חייב להיות יפה־תואר, אבל שיהיה נחמד, נסבל למראה". העוסק בעבודה מעניינת. היא רוצה אותך עם ראש־טוב, לא מרובע, אוהב ילדים, טיפוס של ארץ־ישראל־היפה, שורשי. אין לה שום־דבר נגד מושבניקים וקיבוצניקים, להיפך. מיספרה אצלי הוא (17/87).

★ ★ ★

מצפה לשיחרור

הוא בן 21, חימושניק בשיריון, מצפה בקוצר־רוח לשיחרור הקרוב. הוא נאה, שחרחר, 1.70 מטר גובה, מיבנה ספורטיבי. אוהב לטייל, דיסקוטקים, מוסיקת פופ וים. הוא לא פרט את מי הוא מצפה להכיר. אם את בגילו. או קצת צעירה ממנו, ותיאורו נשמע לך מעניין, את יכולה לכתוב אליו לת"ד 3536, בת־ים.

★ ★ ★

ידיד שלי, ג'נטלמן אמיתי, סיפר לי איך הוא נעשה כזה – אבא שלו נהג לומר לו „אל תעשה למישהי אחרת מה שאתה לא רוצה שייעשו לאחותך."

★ ★ ★

בלונדית יפה

„עד עכשיו לא היה לי חשוב כל־כך לרצות בית, להקים מישפחה," כותבת (18/87). „עכשיו אני מרגישה בשלה לזה. אני בת 28, מזכירה בכירה בחברה ציבורית גדולה, רווקה, בלונדית, אומרים שאני יפה, גובה 1.70 מטר, רזה, אוהבת קולנוע, תיאטרון, טיולים, ים.

תמיד מטופחת ואלגאנטית, אסתטית, נקיה. אני רצינית, אבל לעומת זאת, אוהבת לצחוק, מחייכת תמיד, אופטימית, יציבה. אשמח להכיר גבר שיהיה קודם־כל בנאדם, אסתטי, גבוה, נאה, נקי, בין 30 ל־40. אני מסודרת מבחינה כלכלית, וחשוב לי שגם הוא יהיה כזה."

★ ★ ★

שמעתי מגבר שאוהב להחליף אותן לעיתים קרובות – האהבה היא ניצחית, רק האובייקטים משתנים.

★ ★ ★

תיזכורת לרותי בטלפון

לטובת אותם שלא קראו את המדור בשבוע שעבר, הנה הבשורה על שירות חדש לעצלני־העט — רותי בטלפון. אפשר ליצור קשר עם כותבי מיכתבים למדור, או להכתיב מיכתבים משלכם בטלפון 221017, תל־אביב.

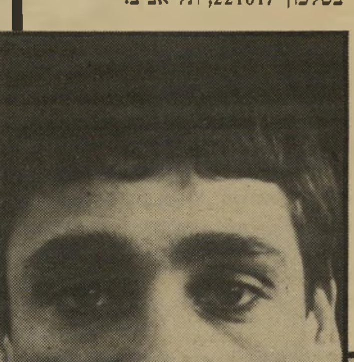

מיקי וולף
רקע טכני ואמנותי

על מחשבים ומטוסים

מיקי וולף, בן 27, אוהב גיוון בחיים. עם השיגרה הוא פשוט אינו מסתדר. לכן הוא עוסק בו־זמנית בשני עיסוקים שונים – הוא איש־מחשבים, בעל תואר ראשון במדעי־המחשב, שותף בחברה העוסקת בגראפיקה ואנימציה ממחושבות, וגם דייל־אוויר באל־על.

מיקי נולד בירושלים. אביו מהנדס, ואמו לימדה גראפיקה. נראה שהוא שילוב מוצלח של השניים – רקע טכני של האב, ורקע אמנותי של האם. יש לו עיניים כחולות, שיער בהיר וגובה 1.78 מטר. תכונות החשובות לו – יושר, כנות, שקט־נפשי, אסתטיקה. אוהב אמנות יפה, בתים יפים, נשים יפות.

כמה מילים על שני עיסוקיו השונים – האנימציה הממוחשבת משמשת לסירטי־הדרכה ופירסום, ולאפקטים בווידיאו־קליפים. יוצרים דמויות ותנועת ציורים על מסך המחשב, מזיזים את הציורים כמתוכנן מראש, ואת התוצאה מקליטים על סרט וידיאו. מיקי, שהוא אחד משלושה שותפים בחברה, אומר שזהו מדיום חדש בארץ, אבל אנשים החלו, לאט־לאט, להתרגל אליו.

על עבודתו כדייל: „זה כיף, להיות פעם כאן ופעם שם, להכיר אנשים חדשים, לראות תערוכות ומוסיאונים בעולם. עבודה נחמדה, אם כי פחות זוהרת ממה שחושבים."

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6
1987
בשמירה על בריאותך ורכושך

אגד התנועה של המדינה

לכל מקום, בכל שעה משתלם לך בכל דרך

לנוחותך רשימת קווי אוטובוסים ולוחות זמנים למגוון יעדים בין עירוניים:*

אל / מ	קרית שמונה	חיפה	תל־אביב	ירושלים	באר־שבע	אילת
קרית שמונה ←		500 ,501 ,505 *05.45–20.15 כל 30 דקות בערך	841 ,842 ,845 *05.45–19.20 כל 30–45 ד' בערך	963 06.00 ,08.15 ,13.00 14.00 ,15.00 ,16.00	דרך תל־אביב או דרך חיפה	דרך תל־אביב
נהריה ←	דרך עכו	270 ,271 ,962 04.35–22.30 כל 15 ד' בערך	971 06.30	962 06.30 פעם ביום	דרך חיפה או דרך תל־אביב	דרך חיפה או דרך תל־אביב
נצרת ←	דרך צומת גולני השתמש בקו 431	331/2 ,341 ,431 04.30–21.30 כל 30 ד' בערך	823 ,824 *05.30–19.35 כל 30 דקות	952 ,955 07.15 ,14.15 פעמיים ביום	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
טבריה ←	841 ,541 07.00–(22.30) כל שעה בערך	430 ,431 05.40–20.00 כל 30–40 ד' בערך	830 ,841 06.00–20.00 כל 30–45 ד' בערך	961 ,963 06.45–(18.00) כל 60–80 ד' בערך	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
חיפה ←	500 ,501 ,502 05.20–21.00 כל 30–40 ד' בערך		900 ,901 ,921 05.35–23.00 כל 15–20 ד' בערך	940 ,945 ,947 05.40–20.00 כל 30–50 ד' בערך	995 06.15–16.00 7 יציאות ביום	991 08.30 ,23.00 פעמיים ביום
עפולה ←	841 ,842 (07.30)–(21.30) כל 30–60 ד' בערך	301/2 ,434 ועוד 05.45–21.30 כל 20–30 ד' בערך	820/1/3/4 ,830 ,842 *05.25–(20.30) כל 20–30 ד' בערך	952 ,953 ,955 (07.00) ,(07.45) ,(14.45) אפשר גם דרך בית־שאן	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
חדרה ←	841 ,842 (06.45)–(20.50) כל 30–60 ד' בערך	921 ,945 ,922 ,223 05.40–(23.50) כל 20–30 ד' בערך	מספר קוים רב 05.20–23.10 כל 15–20 ד' בערך	945 (06.50)–(19.00) 6 יציאות ביום	מצומת אולגה ראה 995 מחיפה או דרך תל־אביב	991 09.00 ,23.25 פעמיים ביום
נתניה ←	מצומת נתניה הקוים המגיעים מתל־אביב	922 ,947 ,995 06.00–(21.20) כל 30–60 ד' בערך	600/1 ,605 ,641 05.35–22.30 כל 10–20 ד' בערך	947 ,428 06.10–20.30 כל 30–60 ד' בערך	995 *(06.55)–(16.40) 7 יציאות ביום	991 09.15 ,23.35 פעמיים ביום
צומת השרון ←	841 *(07.15)–(20.40) כל 60 ד' בערך	921 ,945 ,947 ,995 (06.00)–(23.40) כל 15–30 ד' בערך	921 ,841 ,641 *05.35–23.15 כל 15 ד' בערך	945 ,947 ,428 *(06.15)–(20.45) כל 30–60 ד' בערך	995	מנתניה או תל־אביב
צומת רעננה ←	841 *(07.00)–(20.30) כל 60 ד' בערך	921 ,945/7 ,995 (05.50)–(23.30) כל 15–30 ד' בערך	מס' רב של קוים 05.00–23.40 כל 15 ד' בערך	428 ,945 ,947 06.30–21.00 כל 30–45 ד' בערך	995	דרך תל־אביב
תל־אביב ←	841 ,842 ,845 *06.00–20.00 כל 30–60 ד' בערך	900 ,901 ,921 05.20–23.00 כל 15–20 ד' בערך		405 05.45–23.30 כל 10 ד' בערך	369 ,370 ,371 05.30–23.00 כל 10–20 ד' בערך	393 ,394 06.00–17.00 כל שעה + חצות
ירושלים ←	963 *07.00 ,08.20 ,09.00 11.00 ,13.00 ,14.45	940 ,945 ,947 *06.00–20.00 כל 30–50 ד' בערך	405 05.50–23.35 כל 10–15 ד' בערך		440 ,443 ,445 ,446 *06.00–20.30 כל 30–45 ד' בערך	444 07.00 ,10.30 14.00 ,17.00
רחובות ←	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב	200/1 ,211 ,274 ,301 05.00–(23.15) כל 15–20 ד' בערך	434 ,435 ,436 05.35–17.20 9 יציאות ביום	351 ,371 (06.00)–(23.20) כל 30 ד' בערך	393 (06.25) או דרך תל־אביב
צומת מלאכי ←	דרך תל־אביב	995 *(07.10)–(18.10) כל שעתיים בערך	369 ,371 ,310 ,301 (06.00)–(23.20) כל 15–20 ד' בערך	445 ,437 ,446 *(06.20)–(20.50) כל 20–30 ד' בערך	369 ,371 ,446 ,995 *(06.00)–(23.40) כל 15–20 ד' בערך	393 ,394 06.40–17.40 כל שעה + 01.00
אשקלון ←	דרך תל־אביב	992 08.00 או דרך תל־אביב	300 ,301 ,310 ,311 *05.30–22.30 כל 15–30 ד' בערך	437 *06.00–18.30 כל 40–60 ד' בערך	363 05.45–19.45 12 יציאות ביום	דרך באר־שבע או צומת מלאכי
באר־שבע ←	דרך חיפה או דרך תל־אביב	995 *06.30–17.30 כל שעה בערך	369 ,370 ,371 *05.30–22.30 כל 30–45 ד' בערך	440 ,443 ,445 ,446 *06.15–20.00 כל 30–45 ד' בערך		392 ,393 ,394 07.30–18.30 כל שעה + 01.30
אילת ←	דרך תל־אביב	991 08.30–23.30 2 פעמים ביום	394 05.00–17.00 כל שעה + 24.30	444 07.00 ,10.30 14.00 ,17.00	392 ,393 ,394 *05.00–17.00 כל שעה + 24.30	

הטבלה נכונה לימים א'-ה', ומעודכנת לנובמבר 1987. המידע הינו בסיסי ואינו מקיף את כל קווי "אגד".
לקבלת מידע נוסף ולוחות זמנים מדוייקים – פנה ללשכות המודיעין בכל תחנות אגד ולמרכזי המידע.

מרכזי מידע לציבור

תל־אביב – טל' 03-432777 בימים א'-ה' מ־6.30-20.30, בימי שישי/ערבי חג מ־6.30-15.00, במוצ"ש/חג מ־16.00-22.00.
ירושלים – טל' 02-304304 בימים א'-ה' מ־7.00-19.00, בימי שישי/ערבי חג מ־7.00-16.00, במוצ"ש – ממוצאי שבת עד 22.00.
באר־שבע – טל' 057-74341 בימים א'-ה' מ־9.00-16.00, בימי שישי/ערבי חג מ־9.00-14.00.

הערות: ■ לוחות הזמנים משתנים לפי עונות השנה ■ מידע לימי שישי/שבת/חג וחול המועד - במרכזי המידע.
■ דפי לוחות זמנים מפורטים ועדכניים ניתן לקבל בלשכות המודיעין בתחנות אגד.

הסבר לשימוש בטבלה

אל מקום (ירושלים)

מ־מקום (טבריה) ← | 961 ,963
*06.45–(16.45)
כל 60–80 ד' בערך

← מספרי קוי אוטובוסים.
← שעות פעילות.
← תדירות הנסיעות.

* כוכבית, פירושה שביום א' השרות מתחיל מוקדם יותר.
( ) סוגריים, פירושם שהזמנים משוערים, היות ומדובר בקוי מעבר.

רחל מרחלת על כל העולם

חתונות

אפשר לקנות לזוג הצעיר סרוויס לקפה, אפשר לקנות ספר־בישול, אפשר תמונה יפה ואפשר כ־מובן סתם להביא צ'ק־מתנה.
אני מספרת לכם את זה, כי כנראה תהיו מוז־

אסתר קוסוביצקי
אחת מעשרות החתונות

מנים בקרוב לאיזה חתונה, מתוך העשרות העומ־דות להתקיים בזמן הקרוב.
השלוש ששמעתי עליהן היום הן החתונות של השחקנית **אסתר קוסוביצקי** עם השחקן **רמי ברוך**. החתונה של הזמרת **סימה עמיאל** עם הזמר **מוטי דיכנה**. והחתונה של הספורטאי **נימרוד דרייפוס** והחתיכה הנהדרת **תמי**.
אז תקנו מתנה, תמצאו בייבי־סיטר, תתלבשו יפה, תלכו לחתונה ותלחשו ביחד עם החתן „הרי את מקודשת...” זאת־אומרת אם נעים לכם להיז־כר.

נימרוד דרייפוס עם דנה וכסלר, נירה פרדר ואילנה שושן
נעים להיזכר

רמי ברוך
מחנה ובייבי־סיטר

סילסולים

רונית זילברשטיין, דוגמנית בת 22, בעלת שיער ארוך ובלונדי, רצתה בשינוי בהופ־עתה.
חברות אמרו לה שיש ספר אחד מוכשר, העו־

רונית זילברשטיין ומישל מרסיה
מסלסלים ביחד

שה שינויים גדולים לבחורות יפות.
הלכה רונית אל הספר **מישל מרסיה**, ואמרה לו: תעשה לי איזה שינוי, איזה צבע חדש או איזה סילסול.
עשה לה מישל סילסול פה וסילסול שם, והיא עשתה לו סילסולים בחזרה, ומזה חודש וחצי הם מסתלסלים להם ביחד בכל מיני מקומות־בילוי, ומאוד נהנים זה מזו, ולהיפך.

אכזבה

באחד ממכוני־המסאז' הפזורים בעיר תל־אביב צילצל הטלפון, איש בעל קול עמוק מאוד ועברית משופצת ביקש לשלוח בחורה למטרות מאסז' למלון מסויים, לחדר מסויים.
בעל־המכון טילפן לאחת המסאז'יסטיות הי־פות שלו, ואמר לה ללכת לעבודה.
האשה הצעירה נקשה בדיסקרטיות בדלת החדר האמור, וכשנפתחה הדלת היא כמעט השתבצה. בפתח עמדה אחת הדמויות הפוליטיות הידועות ביותר בארץ. הבחורה אמרה שלום, מה שלומך, אתה צריך אותי? והגבר ענה לה מייד: „הזמנתי אותך לא בשבילי!”
המסאז'יסטית מכירה את הסיפורים האלה, ולכן היא חייכה וישבה על הספה. אבל הגבר אמר לה לקום ולעבור לחדר אחר. בצייתנות של מסאז'יסטית היא קמה ועברה לחדר השני, ושם מצאה גבר אחר, שוכב על המיטה.
הסתבר שהגבר השוכב הוא **נהגו האישי** של הדמות הפוליטית. הנהג עובד קשה מאוד בזמן האחרון, ולכן נתפס לו קצת הגב. הבוס שלו, הדואג לו מאוד, הזמין מסאז'יסטית רק כדי לעסות לו את הגב.
המסאז'יסטית המאוכזבת נתנה לו כמה מכות בגב, וכמה קבצ'ים וכמה שיפשופים, והלכה הביתה מאוד־מאוד מאוכזבת.
מסתבר שזה די מעצבן מסאז'יסטיות, כשמז־מינים אותן לעשות מסז'.

שעות העשרה

בבית־הספר היסודי א.ד. גורדון לומדים הרבה ילדים של מה שנקרא „הבוהמה התל־אביבית”. בנים ובנות של שחקנים, זמרים, אנשי־תיקשורת, סופרים ושאר מאחרי־קום־בבוקר ומאחרי־לישון בלילה.
אחת הילדות הלומדות בכיתה ז' בבית־הספר היא בתם של השחקנית **סמדר ברנר** והשחיין

סמדר ברנר
צעקות וטלוויזיה חינוכית

דן ברנר, בנו של **מילה ברנר**, שהיה במשך שנים שותפו־לעסקים של **יעקב מרידור**, שהוא אבא של **מיקה בשן**, אשתו של **יגאל בשן**... (די! זה כבר נראה כמו ספר־טלפון). בקיצור, הילדה של סמדר ברנר הזמינה אליה הביתה כמה חברים מהכיתה, וביניהם הבן של **אדם ברוך**, הבן של הצייר **אורי ליפשיץ** והבת של העיתונאית **רות מגד**.
בבית הם שתו קולה ואכלו עוגיות, ואז הציעה סמדר לילדים להראות להם מה זה „הסיאנס”. הילדים הסכימו, ישבו ליד השולחן והדברים התחילו לזוז. ילדה אחת חושבת שהיא הצליחה לדבר עם אביה המת, והילדים האחרים נכנסו לפאניקה של ממש ובקושי אפשר היה להרגיע אותם.
כששמעו על־כך ההורים, הם התלוננו לפני מנהלת בית־הספר, והיו צעקות גדולות. אבל עכשיו השתרר השקט, ואחרי־הצהריים ילדי כיתה ז' רואים טלוויזיה חינוכית.

הקשר המכסיקאי

בזמן האחרון שאלו אותי כמה וכמה אנשים מה קורה עם **יונה קלימוביצקי**, מי שהיתה במשך שנים רבות מזכירתו ואשת־סודו של **מנחם בגין**. אנשים התחילו לתמוה בקשר לעיסוקיה,

ציפי מנשה, העולם הזה

יונה קלימוביצקי
קשיש גרוש ועשיר

כי בכל פעם מישהו היה רואה אותה יושבת לבדה בלובי של איזה מלון. נו, אז בירורתי, לפי בקשת הקהל.
אחרי שהבוס שלה פרש לגימלאות או איך שקוראים לזה, החליטה יונה לנצל את הקשרים שהיא קשרה בזמן עבודתה בלישכת ראש־הממשלה ולעשות עסקים פרטיים. בין העסקים הפרטיים מזכירים יודעי־דבר קשר לסחר־בנשק וסחר־באבני־חן.
באחד משני העסקים האלה היא הכירה גבר קשיש, גרוש ועשיר מאוד, הגר במכסיקו־סיטי. הם עשו כמה עסקים ביחד, וגם מצאו שפה משותפת. מאז מגיע המכסיקני לישראל כמה וכמה פעמים בשנה, ובכל אותם הפעמים אפשר לראות את יונה מחכה לו בלובי, עד שיירד מהחדר. זה הכל.

וינר ויפת: פרידה

לפני חודש היו מי שהיו מוכנים להישבע שראו את הבנקאי־לשעבר **ארנסט יפת** מבלה את החגים בישראל. היו מי שחשבו שראו אותו בבאר אופנתי. אחרים טענו שהבחינו בו במיס־עדה יוקרתית. אך בירור העלה שיפת נמצא בניו־יורק, ואינו מתכנן שיבה ארצה בחודשים הק־רובים.
השבוע נראתה אשה הדומה דמיון מפתיע לחברתו, **שושנה וינר**, כשהיא מבלה בחברת ידידה ועוד שני גברים צעירים במועדון מיזרחי בדרום העיר. עיתונאית, שישבה בסמוך, שאלה אותה לשמה, והגברת המכובדת התחמקה מת־שובה ישירה. בירור קצר העלה שזאת חברה טובה של וינר, הדומה לה מאוד.
השמועות בדבר הגעתם של יפת־וינר אינקוג־ניטו לארץ התגברו, ודובר על חזרתם לארץ. אך דיווחים אחרונים מניו־יורק מגלים עובדות חד־שות: הזוג נפרד לפני זמן קצר ביותר, והשניים עברו להתגורר בדירות נפרדות. הדיווחים, שאין להם אישור מבני־הזוג, מוסרים שהגברת וינר חוזרת ארצה בשבועות הקרובים, ועשויה לחדש את הקשר שלה עם **חיים שיף** בן־זוגה־לשעבר.

מרים בנימיני

מזל החודש: עקרב

הטיפוס האופייני

טיפוסי הגברים או הבעלים להלן סטריוטיפים, יתכן וגבר ממזל מאזניים או שור אינו עונה על המתואר כאן. אם כך זהו סימן שיש במפת־הלידה שלו השפעות חזקות ממזלות אחרים. הטיפוס הנקי נוטה להיות כמו זה המאופיין כאן. מזל עקרב קשור במין, ולכן כדאי לבחון איך הוא מתנהג לבת־זוגו, ואיך מתנהגים חבריו במזלות האחרים לבנות־זוגם, ובעצם למי להתחבר!

● עקרב: נחוש בדעתו להשיג את שלו

סיסמתו היא אם אשטוף את מוחה במין, היא תחשוב רק על זה. כך יהיה לי מין ללא סוף, ואני הוא זה שישלוט במצב, ובה כמובן. זהו הבעל או החבר המזכיר את המין בכל הזדמנות. הוא מדבר על מין, הוא מחפש אותו כשהוא צופה בטלוויזיה, קורא ספר או עיתון, או בעת שיחה עם חברים.

הוא מחזיק באוסף סרטים כחולים מחפש כל הזמן נושאים אירוטיים. הוא מאמין שזה ידליק את אשתו ויחמם אותה. הוא דואג להביא דברים שיעוררו בה את היצר המיני. הוא קצת סגור, ואינו ממהר לגלות לה את ריגשותיו, ובהתנהגותו הכמעט־כפייתית, בכל הנוגע למין, הוא פוגע בה, מפני שאינו מבין שהיא זקוקה גם לתשומת־לב אנושי.

● קשת: המבודד
נחוש בדעתו להשיג את שלו

הוא פשוט אינו חושב על זה. הוא נוהג לרוץ כל בוקר, ולפעמים גם בערב. מין, לדעתו, זה לא הכל בחיים. האשה שאיתו דואגת לכל הוויטמינים והנוזלים הדרושים. הוא, מצידו, רץ ומתכונן למרתון, והדבר גוזל את כל זמנו ותשומת ליבו. הקשת המבודד סגר את עניין המין וברח גם מהמין וגם מאשתו. יתכן שהיא מאשימה את עצמה בכך, אך האמת היא שהוא בורח מעצם הקירבה שיוצרים חיי־הנישואין. אם יש לו הרפתקה אחרת, זו אינה חשובה, העיקר זה הספורט, או עיסוק אחר שתופס אותו. מין אינו הראשון ברשימה שלו.

● גדי: הפגוע
נחוש בדעתו להשיג את שלו

הוא בטוח שמגיע לו יותר, כי סבל כל־כך הרבה בחייו. ילדותו היתה איומה לדעתו ועכשיו אף אינו בטוח שאשתו באמת רוצה בו. הפגוע הוא הבעל המיסכן החש ברחמים על עצמו, מרגיש שלא מבינים אותו ולא מספקים אותו מינית. הוא חושב שמין זוהי מתנה שחייבים להעניק לו מתוך רחמים, תחת להבין שזהו דבר שונתנים ומקבלים. הוא עובד על המצפון של אשתו, ודרך מצפונה הוא שואף להגיע לשיא הקשר המיני, אלא שהוא משיג תוצאה הפוכה, כי התנהגות כזו דוחה אותה.

● דלי: הנרנדה

אני האיש עליו היא סומכת, תשאלו אותה, אני הגבר שהיא צריכה. – כך הוא מכריז בשיכנוע פנימי עמוק. הוא מופיע כגבר חזק, אך למעשה אין הוא כל־כך יציב. מדי פעם הוא יכול לשמש מישענת. הוא יתן לאשה את ההרגשה שהוא יגן, ישמור ויהיה לידה בכל עת. אולם זה מאוד תלוי במצבי־הרוח שלו. אם הוא נתון במצב־רוח גרוע, אין סיכוי שהיא תימצא מישענת, או מישהו שאיכפת לו. הדימוי העצמי שלו לגמרי לא חזק, דווקא אשתו היא זו שתתן לו את הביטחון בגבריותו.

● דגים: השקרן

הוא מתחזה שטוב לו ושהוא נהנה ממין, ידוע שאשה ברגעים מסויימים יכולה לזייף סיפוק, מסתבר שגם הגבר. הם יכולים לצעוק ולהרעיש כאילו מי יודע מה קרה, להם, אך האמת היא שהוא מרגיש שחסר לו משהו. קל לו יותר לעשות את עצמו שהוא נהנה ממין מאשר להתייצב מול האמת ולהודות בה בפני אשתו.

● טלה: הפרש הרוכב

עיקר הפילוסופיה שלו: איני יודע על מה יש לה להתלונן, אני מהנה אותה, אני רוכב על האוכף, ואז היא יודעת שהיתה במסע או טיול נפלא. זהו הבעל הדואג לעצמו. המין נעשה במהירות ובקיצור. הוא אינו מאריך. אפילו אם היא ישנה, זה לא מפריע לו, צ'יק־צ'ק והכל נגמר. זו לא אהבה ולא חיבה, אלא מין בלבד. אין בו תשוקה לרוך וחמימות, הוא אינו בונה רקע לקשר אינטימי, אשה שלידו מרגישה שאין מישהו שמתייחס אליה באמת.

● שור: הגיבור

הוא משוכנע שהוא נותן לה כל מה שהיא רוצה. הוא זה שמשמיד את היתושים והג'וקים בבית, הוא צובע את הבית, והוא יכול לטפל בכל בעיותיה – לדעתו הצנועה. הסופר סקוט פיצ'ג'רלד כתב פעם „הראה לי גיבור ואני אכתוב טרגדיה." הגיבור הוא האיש שמנסה לאלץ את האשה להרגיש שהיא חייבת לו מינית. הוא מספק את הדברים החומריים: מכונית, כסף, דירה, בגדים וכו', הוא מטפל בילדים ובכל מה שנדרש. כך את התשלום הוא גובה במין, שלדעתו מגיע לו.

● תאומים: הלא־הוגן

„אין בה תשוקה מינית. היא מנסה, אבל... היא משנות ה־50 ואני משנות ה־80. לכן אני צריך קשרים מיניים מודרנים מהצד," הוא מסביר לחבריו. זהו הטיפוס הלא־הוגן, המותח ביקורת על ביצועי המין של אשתו, באותו הזמן הוא מחפש את סיפוקו מחוץ לבית ולמיסגרת הנישואין. הוא מגן על עצמו בכך שהוא מטיל את האשמה עליה, אך האמת היא שהוא אינו קושר קשר אינטימי עמוק וריגשי בנישואיו ואינו משקיע זמן, תשומת־לב, או התחשבות בבת־זוגו.

● סרטן: העוזר

„אני נותן לה הכל, אני יכול לנגן בה כמו בכלי־נגינה," הוא משוכנע. זהו הבעל המרגיש שהוא חייב לעזור לאשתו להגיע לסיפוק מיני. הפעולות היומיומיות שלו, מתנות שהוא מביא לה, הדברים שהוא עושה למענה והתנהגותו במיטה הם עזרה שהוא מגיש לה, אך לא כשווה לשווה. הוא מנסה להיות מה שהיא רוצה, אבל בין מה שהוא חושב שהיא רוצה, ומה שהיא באמת שואפת אליו יש פער עצום.

● אריה: המאצ'ו

„איני רוצה להשוויץ, אבל לאשתי יש מזל. לוא הייתי אשה, מה לא הייתי עושה כדי להיות עם אחד כמוני במיטה!" מכריז בעל הרעמה העבותה הוא האתלט במיטה. בדרך־כלל ענוד בשרשרות־זהב לצווארו וצמידי־זהב לידו. בעצם הוא רגיש ושברירי מאוד. אך מתחבא מאחורי מסיכה של המאצ'ו הגבר בהא הידיעה. מין עבורו זו הצגה, יותר מאשר קשר אינטימי. האשה מרגישה שהיא שחקנית־מישנה בהצגה ולא שותפה בקשר אינטימי.

● בתולה: ההססן

הוא יכול להמשיך במעשה־האהבה שעות, אך מתאפק וממתין לה. ההססן הוא הבעל שמנסה לשלוט בעצמו. הוא מחכה בסבלנות, ובאותו זמן הוא השולט בקשר המיני שביניהם. הוא רואה את עצמו: כמנצח־התיזמורת. כלומר: קודם הוא מספק את אשתו, אחר־כך את עצמו. אשתו מרגישה את השליטה והביקורת, ובעצם היתה רוצה שהוא יהיה יותר ספונטאני וחופשי. מין עבורה הוא פרוייקט, ועליה לחלק לו ציונים. הוא בטוח שיקבל 10, אחרי שביצע את המשימה בסבלנות ואיפוק הראויים לציון, היא תודה שאומנם כך, אך בליבה תחשוב שמגיע לו רק 4.

● מאזניים: הבעל האידיאלי

אני אוהב אותה, אני נהנה לגעת בה, אני אוהב שהיא נוגעת בי – סבור המאזניים. זהו הבעל המופתי, הבעל שאינו מתעניין רק באבר־המין שלו. הוא דואג שכל אחד יהנה. חיי־הנישואין שלו הם החשובים לו ביותר. הוא מוכן להשקיע בהצלחתם, כיוון שכולם יוצאים נשכרים, גם הוא וגם אשתו.

טלה
21 במרס – 20 באפריל

העייפות וההרגשה המכבידה מתחילות לחלוף, אתם מתחילים להתעודד ולהחזיר לעצמכם את השליטה בעניינים. חוויה רומאנטית מפתיעה ומשמחת צפויה ב־12 או ב־13 בחודש. כדאי לזכור שבתקופה הנוכחית עליכם לקחת יוזמה בידיכם, ולא לנהוג בהססנות. ה־14 עד ה־16 לא נוחים, בעיות בריאות שלכם או של סביבתכם יטרידו אתכם. ב־17 בחודש תהיה לכם פגישה עם דמות חשובה מעברכם.

* * *

שור
21 באפריל – 20 במאי

אכזבה מאדם שבו תליתם תיקוות גדולות בחודש האחרון. תצטרכו לנתח את מצבכם מבחינה הגיונית, ולא להיסחף אחר הרגשות. עדיין לא חלפה התקופה שבה הרומאנטיקה תופסת חלק חשוב בחייכם, אך אתם מתחילים להתפכח, ולא ירחק היום שתגיעו למסקנות חשובות לגבי קשר שלא הייתם בטוחים בו, גם אם היה מאוד מלהיב. ב־15 או ב־16 ייסגר מעגל כתוצאה משיחה או פגישה, שתישא אופי שונה מאוד ממה שציפיתם לו. מבחינה כספית — היו זהירים.

* * *

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

אינכם מרוצים במקום שבו אתם עובדים. התנהגותם של עובדים אחרים או של הממונים עליכם מעצבנת ומרגיזה. העבודה עצמה הפכה להיות שיגרתית וחסרת־עניין, יתכן שהגיע הזמן לשקול החלפת המקום או התפקיד. בינתיים, תחושו גם השבוע בעומס עבודה רב מן הרגיל, ומצב הבריאות שלכם ושל הקרובים אליכם יגזול זמן יקר. פרשה רומאנטית חדשה ומלהיבה מעוררת בכם המון תיקוות.

סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

ה־12 וה־13 מביאים אתכם לתכנן תוכניות חדשות המצריכות הוצאות גדולות, אולי אף מעבר למה שאתם יכולים להרשות לעצמכם. עדיף להמתין קצת לפני שנכנסים לכך. סכום־כסף המגיע לכם יעזור בעניין זה, אבל עד שתקבלו אותו, לא כדאי לסמוך על הבטחות. בעבודה יותר נוח לכם עכשיו, אנשים סביבכם מעריכים את עבודתכם ונהנים מאישיותכם. היכרות חדשה יכולה להרים מאוד את המוראל, ולהוסיף טעם. נטיה להשמין מתחזקת השבוע, אל תסחפו.

* * *

אריה
21 ביולי – 21 באוגוסט

הרגשה כללית לא כל־כך טובה, אתם נאלצים לבלות יותר בבית אם בגלל בריאותכם שלכם או של בני המשפחה הזקוקים לכם. ב־12 וב־13 תיהנו מפופולריות במקום העבודה וכן מהצלחות בתחום הרומאנטי. תוכניות לשפץ את הדירה ולארגנה מחדש, לא רק שסובלות דיחוי, אלא בפירוש לא מומלץ להתחיל בהן כעת. אתם נוטים להוציא כספים שלהם תזדקקו מאוחר יותר. השבוע – היכרויות חדשות

* * *

בתולה
22 באוגוסט – 22 בספטמבר

שוב תמצאו את עצמכם בנסיעות רבות יותר ממה שתיכננתם, הסיבה היא אותה סיבה מוכרת, מישהו זקוק לעזרה, עידוד וכדומה. למרות שאינכם מוצאים לעצמכם שקט, נסיעות והחלפת הסביבה מאוד מומלצות עכשיו. המתח הרב בעבודה ובמסגרת המישפחתית מעייף ומדאיג. שינויים מפתיעים עשויים להתחולל בקרוב, אך בסופו של דבר יתברר שאלה כדאיים. שיחה עם אדם צעיר בעל רעיונות חדשים ומרעננים תוסיף לכם התלהבות ומרץ להתחיל בדברים חדשים.

מאזניים
22 בספטמבר – 22 באוקטובר

בתחום הכספי יורגש שיפור, אינכם יכולים להרשות לעצמכם להיכנס להוצאות חדשות אך יש עכשיו יותר מרחב לנשימה ואין צורך לדאוג. העניינים מתחילים להסתדר. במקום העבודה אתם עומדים לפני שינוי, יתכן שבתחילה לא יהיה ברור אם יהיה לטובה או לרעה, אבל במשך הזמן תבינו שהדבר משתלם מכל הבחינות. נסיעה המעוררת בכם התלבטויות בכל זאת מאוד רצויה. תצטרכו לעשות ויתורים לבן־הזוג.

* * *

עקרב
22 באוקטובר – 22 בנובמבר

תקופת ימי ההולדת מבשרת בדרך כלל התחזקות ויכולת להתחיל בצורת חיים חדשה. אלה שעדיין לא חגגו את יום הולדתם שרויים במצב־רוח די מדוכדך, ואף בהרגשה גופנית לא טובה, אולם בקרוב יהיה יותר קל. בתחום הכספי יגיעו לאוזניכם בשורות משמחות, עדיין אי־אפשר ליהנות מיידית מסכומי כסף העתידים להגיע לידכם, אך אפשר להתנחם בכך שיהיה לכם מקור הכנסה יציב ובטוח. בתחום הרומאנטי אתם מושכים אליכם את בני המין השני.

* * *

קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

תקופה לא קלה עוברת עליכם, אינכם בקו הבריאות, ועליכם לגשת לרופא, אולי אף לחשוב על צורת־חיים שונה. דיאטת־הרזיה, או משהו הקשור במזון והרגלי־אכילה בריאים יותר. בעבודה מנסים לחתור תחתכם, היזהרו מלתת אמון רב מדי באלה שמגלים יותר מדי התעניינות בעבודתכם. לוקח לכם זמן רב לגלות את האינטרס מאחורי ההתנהגות. ברומאנטיקה הולך לכם, והעיכובים מערערים לכם את הביטחון.

גדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

סיכסוכים עם אנשים שמעמדם נחות משלכם גורמים אי־שקט ודאגה בחייכם. אולם אין צורך להתרגש מאיומים ולחץ שהם מפעילים. אתם נוהגים בהתאם לעקרונות שלכם, אלא שבגלל ההרגל לאבד במהירות את הביטחון העצמי, אתם יכולים לוותר להם וזה יכול להזיק לכם. בתחום הרומאנטי לא רק שדרושה שמירה חזקה על סודיות, אלא שכדאי לבצע פעולה מחושבת היטב, לגשת לפעולה מבלי לשתף איש. כל מה שתשיגו יהיה פרי תיכנון ועבודה שלכם.

* * *

דלי
20 בינואר – 18 בפברואר

הקריירה בעתיד ממשיכה להדאיג ולהטריד, אתם זקוקים לשינוי וזה אינו קורה. ידידים מציעים הצעות שונות, אך עם כל הרצון הטוב, הם אינם יכולים לעשות דבר כדי לזרז את העניין. בינתיים עליכם להיצמד לתוכניות שחשבתם עליהם מראש, מאוחר יותר יימצא פתרון וכן תפקיד או עבודה מעניינים ובעלי־אתגר. במקום המגורים אתם חושבים על שינוי ועכשיו כדאי באמת לבצעו. ידידות הופכת לקשר משמעותי.

* * *

דגים
19 בפברואר – 20 במרס

נסיעה לחו"ל תוכל עכשיו להתבצע, העיכובים והדחיות שהיו אינם מהווים עוד סיבה מתקבלת על הדעת. אותם העומדים לפני בחינות, או שיש להם בעיות בלימודים, יוכלו עכשיו לנשום לרווחה, העניינים מתחילים סוף־סוף להסתדר. בעבודה אתם יותר מקובלים. בני המין השני מאוד נהנים מחברתכם. בני עקרב וגדי נמשכים אליכם, אך לא מראים זאת בהתנהגותם. רומאן חדש עשוי להתחיל בקרוב במקום שבו אתם עובדים, או באמצעותו. קבלו אותו בברכה.

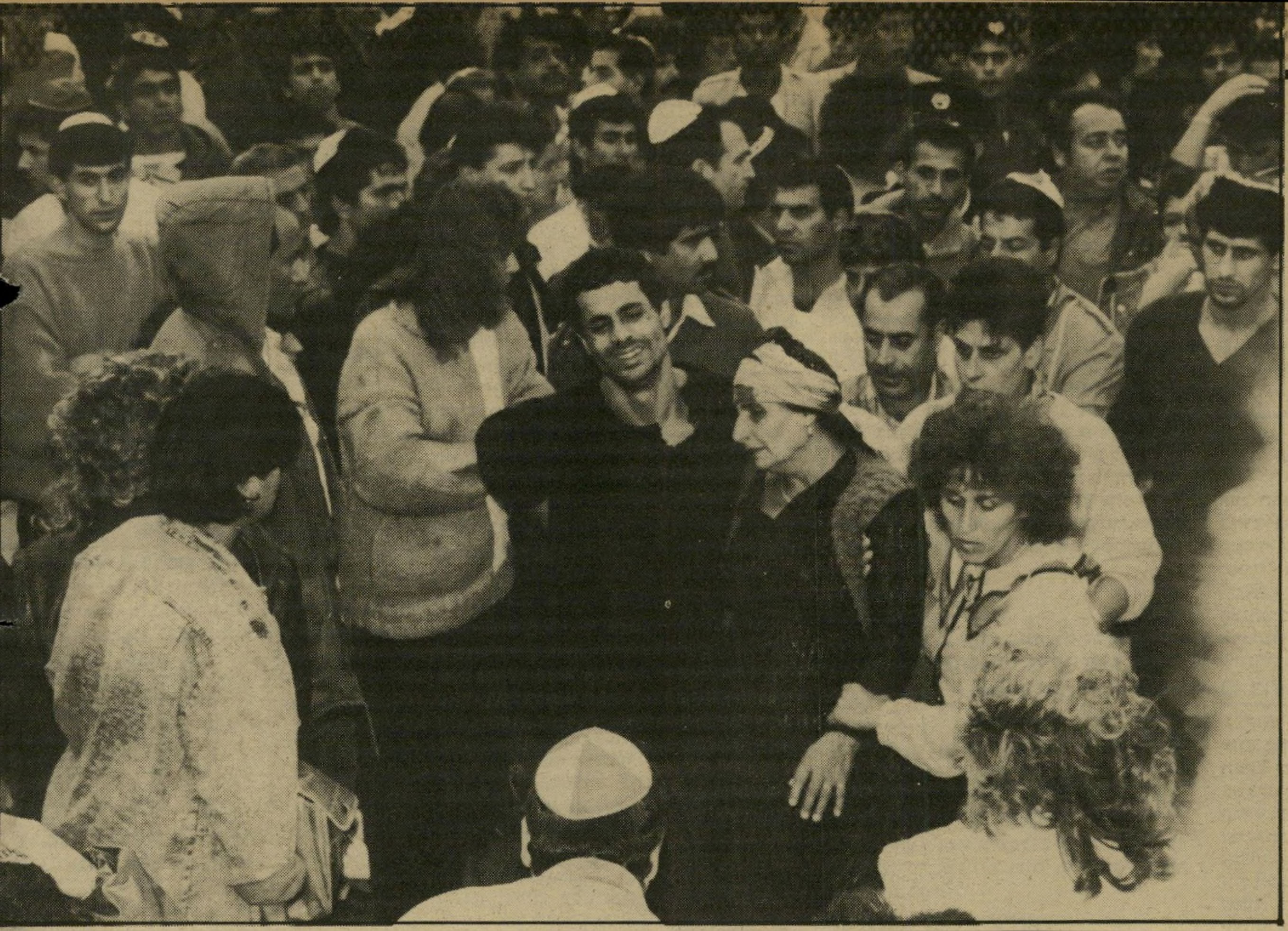

יוני ריק, חדשות

אמו של זוהר ארגוב עומדת ליד אחיו מול הקבר. כעבור ארבעה ימים זרקה לחלל האשמה:

„הוא לא התאבד!"

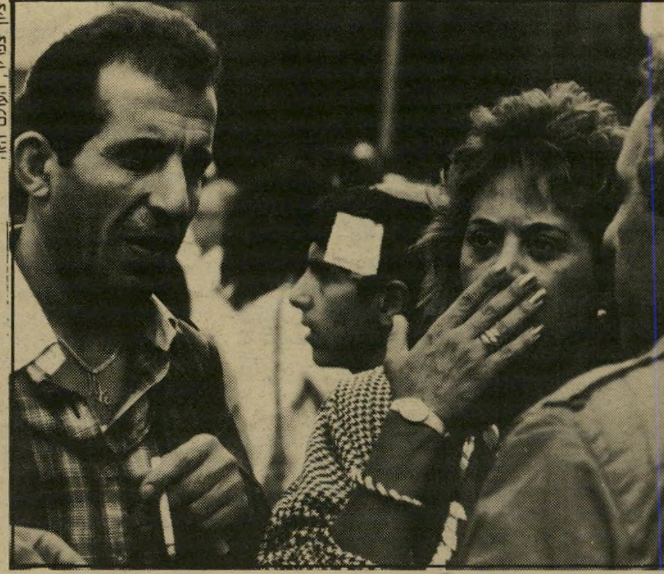

ציון צפריר, העולם הזה

כוכבי־הזמר אביהו מדינה ומרגלית צנעני, היו שניים מתוך כוכבי־זמר מיזרחיים רבים שבאו לחלוק כבוד אחרון לזוהר ארגוב, מי שהיה מלך־המוסיקה המיזרחית בארץ.

ציון צפריר, העולם הזה

„הוא נראה מחריד!" שוש צברי (משמאל) היתה ידידתו הקרובה של ארגוב במשך שנים. היא סיפרה שבפעם האחרונה שראתה אותו הוא נראה מחריד. כרמית צור (מימין) היתה גם היא ידידה קרובה שלו. „היה לו הכל והוא נשאר בלי כלום".

„**זוהר לא התאבד!** אני בטוחה בזה! אני הרי מכירה אותו טוב. זה לא האופי שלו. הוא עבר בחייו תקופות הרבה יותר קשות מזו. עכשיו, שבועיים לפני השיחרור, לא היתה לו שום סיבה להתאבד!" כך אמרה בהחלטיות רבה מלכה, אחותו של זוהר, ארבעה ימים אחרי ההלווייה כשישבה שיבעה עם מישפחתה.

המישפחה הקימה בחצר־ביתם סוכה גדולה, ושם קיבלה את פני מנחמיה. „בבית לא היה מקום לכולם!" הסבירה מלכה. עשרות אנשים מכל רחבי הארץ באו לנחם את המישפחה. על שולחן ארעי היה מונח, כנהוג אצל העדה התימנית, כיבוד ואוכל רב.

„אנחנו עדיין המומים." אמרה מלכה „לא מעכלים עדיין את מה שקרה. רק כשאהיה לבד בבית אתחיל להתמודד עם הכאב. לאמא יישאר כתם שחור תמיד."

אמא של זוהר, יונה עורקבי, משוכנעת גם היא שזוהר לא התאבד. „רצחו אותו!" טענה, „לא רצו שהוא ישיר על הבימה!"

המישפחה כולה דורשת שתקום ועדת־חקירה מחוץ למישטרה, שתחקור את נסיבות המוות. „במישטרה כולם מכסים אחד על השני," אמר האח בצלאל, „אנחנו רוצים שגורמים מבחוץ יחקרו את התאונה!" והאחות מלכה: „עד עכשיו עוד לא קיבלנו את הדוח הפאתלוגי, למה לא העבירו לנו אותו? אנחנו רוצים לראות אותו במו עינינו! לדעתינו, כל הסיפור היה מתוכנן."

ואמא עורקבי: „לא רצו אותו על הבימה, אז עשו לו את זה. ביום השישי לפני המוות בא זוהר לחופשה, ובערב הלכנו כל המישפחה לראות אותו מופיע במועדון הפלקה." היא עצמה את עיניה האדומות מבכי ונזכרה: „היה כל־כך מוצלח. המועדון היה מלא באנשים, המונים היו שם, עמדו על החלונות כדי לראות את זוהר. בעל־המועדון ניגש אלינו ואמר: בכל יום שישי יש במועדון בקושי עשרה אנשים, ועכשיו יש כזה פיצוץ! אני לא זוכר כזה פיצוץ!"

האם היה אונס

במוצאי אותה השבת, לילה לפני החזרה לכלא, יצא זוהר ארגוב עם הזמר ישי לוי וחברתו לבילוי. לפנות בוקר נפרד מהם לוי, כדי לקנות אוכל. זוהר והבחורה נסעו לבדם לבית אמו של זוהר. ביום ראשון התלוננה הבחורה כי זוהר ניסה לאנוס אותה.

תחת לחזור לכלא־עתלית, שם ישב על עבירות סמים וגניבת־נשק, הוא הובא לתחנת־המישטרה בראשון־לציון, שם היה עצור עד יום ההתאבדות, היום השישי.

מלכה טענה שלא ייתכן שזוהר התאבד בגלל האונס, שכן לטענתה כלל לא היה אונס. היא גם סיפרה שערב לפני מותו היתה אצלו בביקור, ואז סיפרו לה שוטרים שהבחורה בכלל לא באה להעיד על מיקרה־האונס, ולכן, לטענתה, אמר אחד השוטרים לזוהר כי אין לו סיבה לדאוג, שכן התיק ייסגר. „לא יכול להיות שזוהר אנס אותה.

„ביום ראשון בבוקר שלחתי את בעלי להעיר את זוהר, כדי שלא יאחר לחזור לכלא. הוא פגש את הבחורה. אילו זוהר היה אונס אותה, היא מיד היתה מספרת לבעלי על זה. בחורה שמנסים לאנוס אותה, ברגע שהיא פוגשת בן־אדם זר היא מספרת לו על זה לא? „לפני שבעלי בא, היא אף הלכה עם זוהר לשכנה להזמין מונית, כי הטלפון בבית שלנו מקולקל. השכנה סיפרה שהבחורה לא היתה חבולה, והיא אפילו נפרדה מזוהר בנשיקה. אז ברור שהוא לא ניסה לאנוס אותה!"

הטענה המרכזית של מלכה, המוכיחה לדעתה שכלל לא היה אונס, היא זו: „הבחורה הוזמנה להעיד במישטרה על האונס, ולא הגיעה בכלל. זה מוכיח

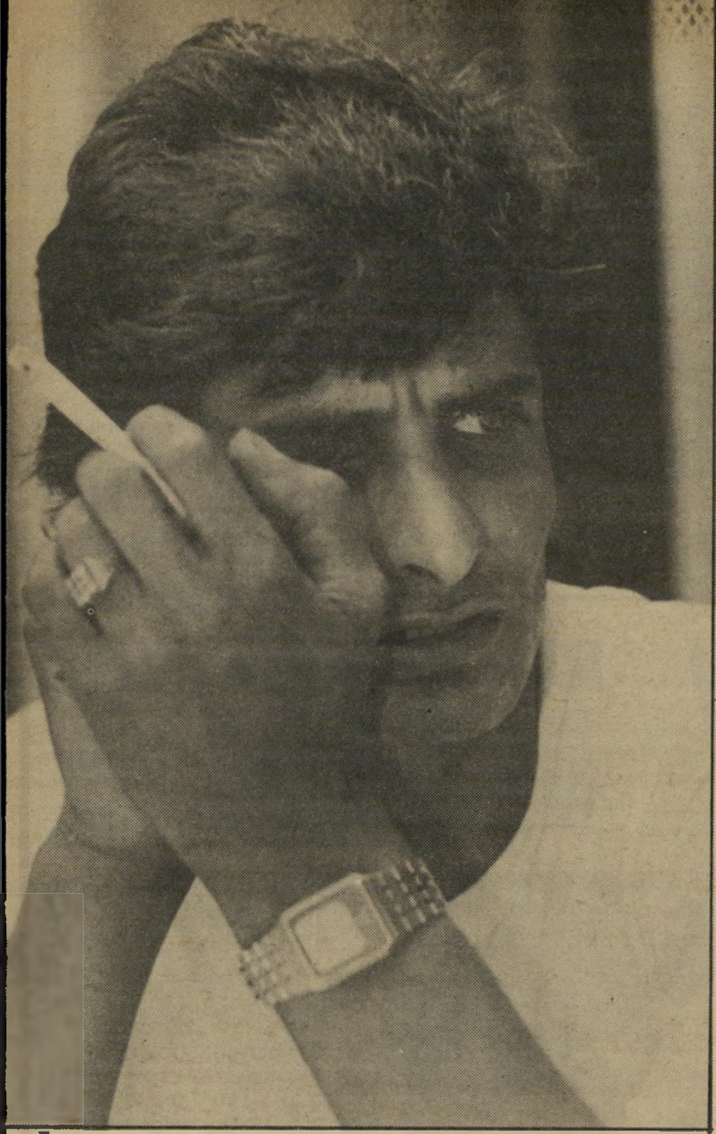

ציפי מנשה, העולם הזה

שלזוהר לא היתה סיבה להתאבד. אני יודעת ממקור מוסמך שאחד השוטרים אמר לזוהר: אל תדאג, הבחורה לא באה להעיד, והתיק ייסגר! בן־אדם שבעוד שבועיים עומד להשתחרר סופר את הז־מן שנותר לו, ולא הורג את עצמו!"

נוסף על אלה טענה המישפחה שלא יתכן שזוהר יתלה את עצמו בתא, והא־סירים האחרים בתא לא יבחינו בזה. מפקד התחנה טען שהעצירים האחרים ישנו באותה השעה. האח בצלאל ביטל את הטיעון הזה בזילזול. „אני הייתי עצור בתחנה הזו מיליון פעם. שלא יספרו לי סיפורים! העצירים בתחנה לא ישנים כל הזמן. יש שם צעקות ובלאגן. לא יתכן שפיתאום כולם ישנו בשקט."

ארגוב נמצא תלוי בתאו, כשעל צווארו כרוכה שמיכה שבה השתמש כבחבל. מלכה: „יש בתא ג'יטת־בטון, וזוהר לא יכול היה לתלות את עצמו. הוא גבוה, והרגליים שלו נגעו בריצפה. אז איך הוא יכול למות ככה?

„יום לפני ההתאבדות ביקרתי אותו במעצר. ישבנו ביחד, והבאתי לו לא־כול ולשתות. כאב לו שמעלילים עליו את האונס. הוא אמר לי: „מלכה, תלכי לז'נו, תגידי לו שישאל את הבחורה למה התלוננה!" רק את זה הוא אמר בכעס. אחר־כך הוא אמר לי שהוא יודע שהוא הבטיח המון הבטחות שלא עמד מאחוריהם, אבל הפעם הוא ישיג מה שהוא רוצה בכל מחיר.

„שבוע לפני זה גם כן ביקרתי אותו בכלא. באתי עם גילי, הבן שלו. הוא אמר לגילי: „הפעם אני מבטיח לך. תר־אה, יהיה לך אבא חדש."

„הוא תמיד היה מדבר עם גילי חופ־שי, וגילי ידע על הבעיות.

„אחרי שהוא אמר את זה לגילי, גילי היה מאושר. זוהר תיכנן חיים חדשים. הוא לא רצה להתחתן, אבל הוא רצה להתחיל מחדש את הקאר־יירה, והיו לו תוכניות. בכל הפעמים שהוא הבטיח להיגמל, הוא באמת רצה. אבל זה לא היה בשליטתו.

„באותו הביקור בכלא הוא אמר לגילי ולי שבכלא הוא מצליח להיגמל. הבעיה היא בחוץ. הוא אמר: יש לי אוהבים ושונאים. האוהבים שלי הם אלה ששומעים את השירים שלי, וה־שונאים שלי הם אלה שמעשנים איתי את הסם. הוא ידע מה המצב שלו, אבל תמיד היה אופטימי.

„אני זוכרת שהוא התחיל עם הסמים ניסיתי לעזור לו, אך ידיי היו כבולות. ראיתי איך הוא מוכר את הבית ואת האוטו . אמרתי לו: „לא חבל?" תמיד הוא היה מנחם אותי ואומר, אין דבר. נקנה חדש, יותר טוב. לא חבל על הבית, לא חבל על האוטו. יהיו דברים טובים יותר. תראי!"

אם ארגוב לא התאבד, כפי שטוענת

(המשך בעמוד 42)

מעריצות רבות מכל רחבי־הארץ הגיעו להלוויה רבת המשתת־תפים. הן זעקו בכאב וחלקן אף לא החזיק מעמד. „לא נפסיק לשמוע אותך לעולם," זעקה אחת ונפלה מתעלפת על האדמה.

ציון צפריר, העולם הזה

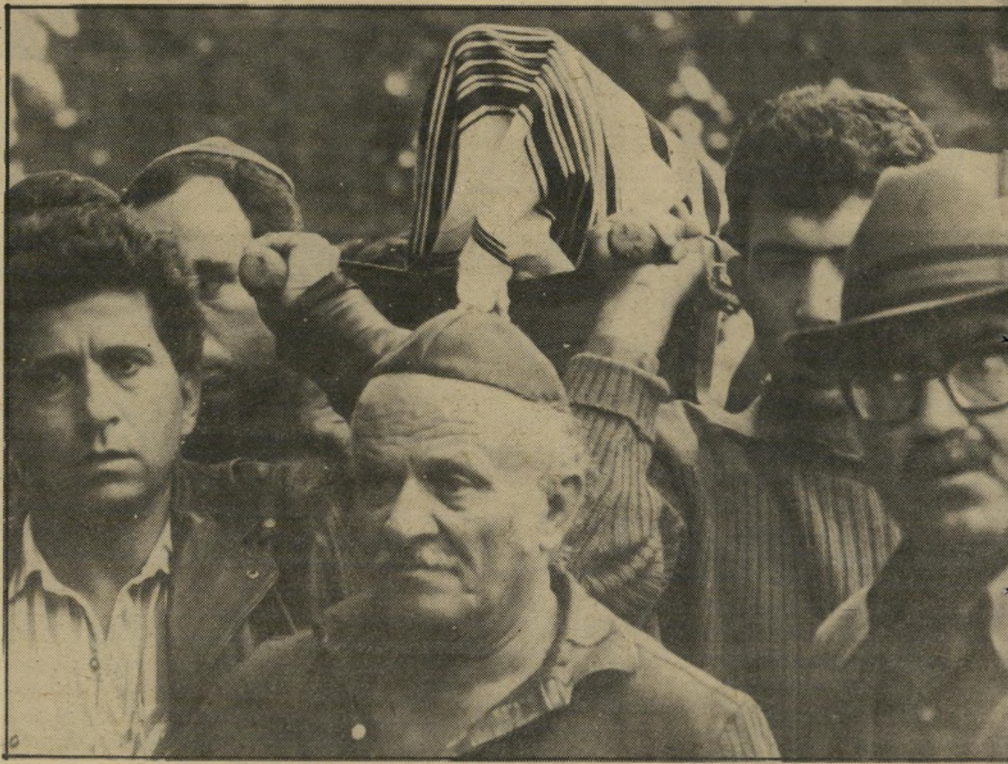

„הוא היה שבור!" שוש צברי, ידיד־תו הקרובה של ארגוב, סיפרה כי זוהר היה שבור מזה זמן רב ולא היה לו עוד כוח להתמודד עם החיים. גם כשהיה בשיא ההצלחה, היא סיפרה, לא שינה את עורו, הוא נשאר אדם צנוע וטוב־לב, ועזר לכל מי שביקש ממנו.

ציון צפריר, העולם הזה

אח באזיקים שני אחיו של זוהר הובאו לבית הקברות כשרגליהם קשורות באזיקים. השניים, המרצים עונשי־מאסר על עבירות שונות, לוו בעשרות שוטרים ואנשי משמר־הגבול. בתמונה: אחד מהאחים האסירים, מאחוריו שוטר. מימין: מעריץ אלמוני מבכה את מות הזמר.

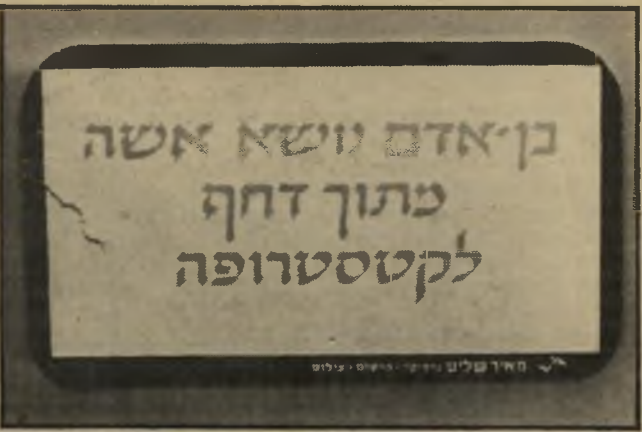

את הפתק הזה (משמאל) מצא דב שבוע לפני הנישואין לפזית (מימין, איתו)

אחרי שנה היא ירתה בו למוות בביתם שבאריאל. מדוע? מה קרה?

הזמנה לקטסטרופה

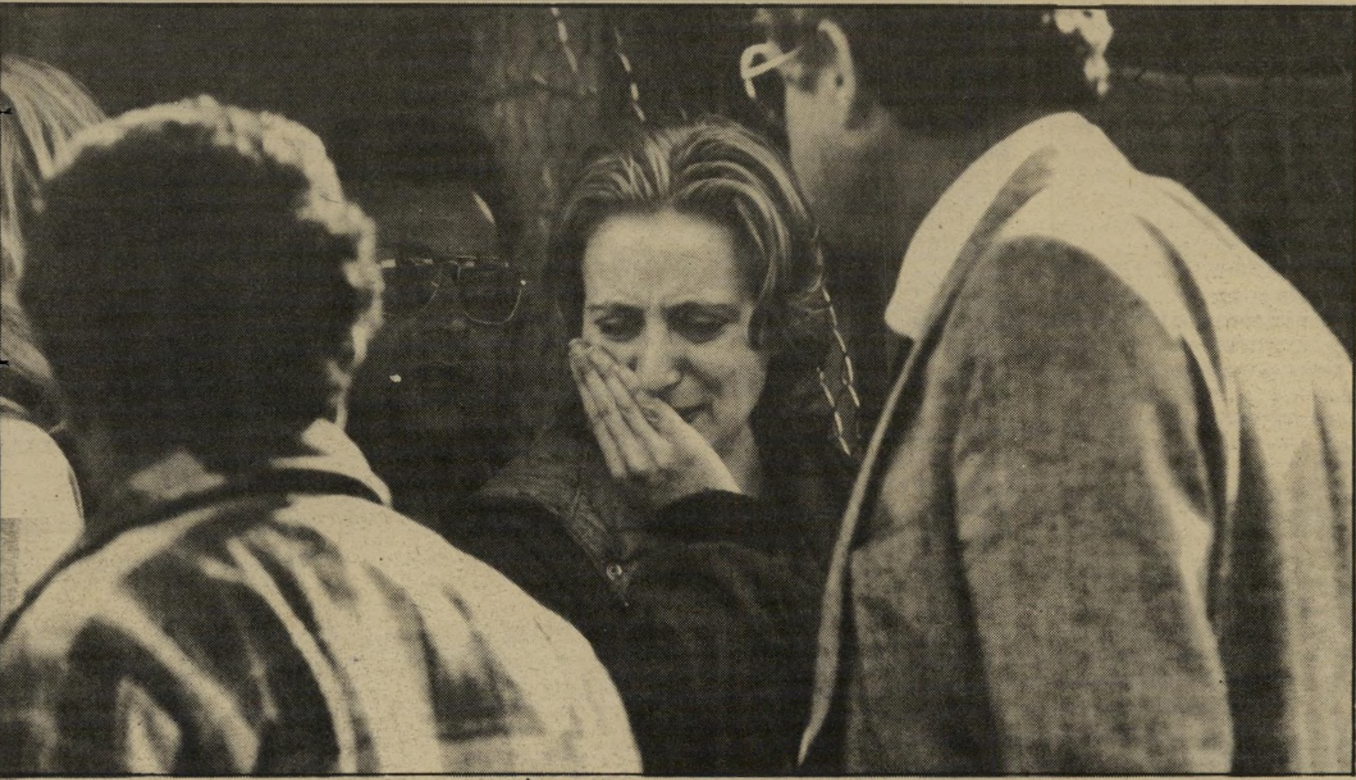

פזית בעת השיחזור בביתה באריאל
„הוא היה חסר־שלווה, התרגז במהירות!"

שבוע לפני נישואיו, דרכה כף־רגלו של דוב („בורובון") בראון בדרך מיקרה על פיסת־נייר שהיתה מונחת על הקרקע. דוב נטלה בידיו, הביט בה נבוך, והראה אותה לחבריו. היה כתוב בה: „אדם נושא אשה מתוך רחף לקטסטרופה."

הוא לא ידע אז שלגביו תתממש הכתובת הזו במלואה, במלוא אכזריותה. כאילו עשה הגורל לדוב מתווה והופיע כדי להזהירו, לתת לו סימן לבאות.

בדיוק שנה לאחר נישואיו לפזית שיראי (24), היכתה הקטסטרופה בכל עוצמתה. דוב נורה למוות בידי אשתו, בביתם שבהתנחלות אריאל, והוא בן 38.

לדברי פזית, נורתה הירייה כתוצאה מפליטת־כדור. אחרי ויכוח שהתעורר ביניהם, יצאה פזית את הבית, כדי לעלות על האוטובוס האחרון היוצא מאריאל. משנתברר לה שאיחרה לאוטובוס, חזרה לביתה. בבואה הבחינה שרוב מחסט בחפציה. מתוך סערת־רגשות נטלה בידה את אקדח־התופי של דוב, שהיה מונח על השולחן, וכיוונה לעברו.

„אני אראה לך מה זה לכוון אליי אקדח!" אמר דוב, ונטל תמונה מהקיר כדי להשליך לעברה. תוך כדי כך נפלט הכדור ופגע בראשו.

דוב נפל שותת דם, פזית עוד ניסתה להנשימו, אך ללא הועיל. דוב נפטר חצי־שעה לאחר מכן.

אקדח־התופי הינו אקדח ללא ניצרה. הכדורים שבו נעוצים בתוך תוף מסתובב. יש שתי אפשרויות לירות בו: האפשרות הראשונה היא לירות כדור אחר כדור, ללא דריכת הפטיש, אולם יש להפעיל כוח רב כדי ללחוץ על ההדק. האפשרות השניה היא לדרוך את הפטיש לפני כל לחיצה על ההדק, אולם גם מלאכה זו אינה קלה.

אין אפשרות שייפלט כדור ללא דריכה או לחיצה על ההדק.

לנוכח הירייה של פזית בבעלה, מתעוררת אם כך השאלה: כיצד קרה שנפלט כדור בדרך מיקרה, שהרי לצורך ירייה צריך אדם להפעיל כוח רב, או לדרוך את האקדח?

דריכת־האקדח מצריכה מחשבה תחילה, ולגבי אדם שמעולם לא השתמש בנשק, זו אינה פעולה אינסטנקטיבית. זו השאלה המרכזית העומדת לפני המישטרה, בבואה לקבוע אם תואשם פזית שיראי ברצח בכוונה תחילה, או שתואשם בהריגה.

בהתחקות אחרי עברם של השניים, ילדותם, דרך חינוכם, הבתים שבהם גדלו, אופיים, מדהים להיווכח עד כמה רבות הנקודות המשותפות בחייהם. כל אלה גישרו כנראה על פער־הגילים ביניהם ואיפשרו את נישואיהם.

ילדות־מפתח

דוב נולד בצ'כוסלובקיה ביוני 1949, עלה עם מישפחתו ארצה כשהיה בן 15. זמן קצר אחר־כך נפטר אביו. אמו, מטופלת בשלושה ילדים, נשארה מפרנסת בודדה, זרה בארץ החדשה. אחרי מותו של האב הפך דוב לבחור מופנם וסגור, הנוטה להתבודד. עולם החי והצומח הקסים אותו, במיוחד

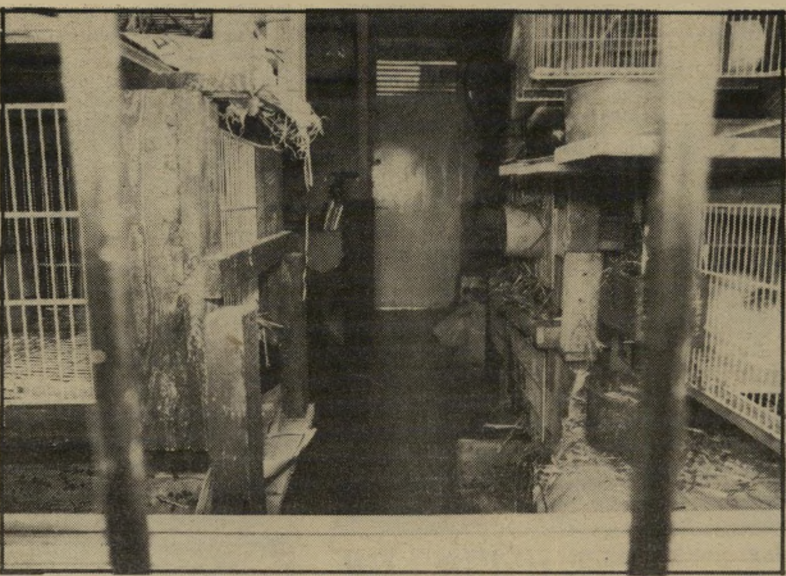

הכלובים בטרקלין בית בראון
כלבים, חתולים, שפנים, אוגרים, ארנבות

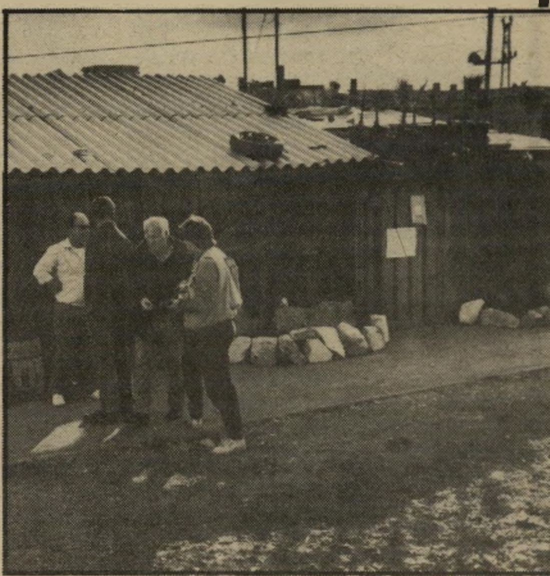

הכניסה לבית מישפחת בראון
אסטרולוגיה, ביולוגיה, ארכיאולוגיה

הציפורים. כמותם הוא התחיל לנדוד, לטייל בארץ, נשא תרמיל על שכם ונעדר לעיתים קרובות מבית אמו שבינתיים נשאה בשנית. עם גיוסו לצה"ל הוא התנדב לגולני.

פזית נולדה בגיבעתיים לנאווה ויעקב שיראי, 14 שנה אחרי דוב. אביה שימש במשך שנים כקצין־מישטרה, ואמה היתה דוגמנית, שאחר־כך הפכה למורה לאמנות ולציירת. ההורים נפ־רדו כשהיתה פזית ילדה, והיא נשארה להתגורר עם אמה. כשהסבה האם את מיקצועה והתחילה לעסוק ביחסי־צי־בור, הפכה פזית לילדת־מפתח.

היא הפכה לילדה סגורה ומופנמת, הבורחת ממציאות־חייה אל בין הסדי־נים. את לימודיה התיכוניים עשתה בבית־הספר לאמנויות תלמה ילין, שם למדה במגמה לאמנות פלסטית. פזית עסקה בציור ובפיסול.

היא היתה תלמידה חלשה, ולא פעם חשבו להשאירה כיתה, אולם שיקולים חברתיים וסוציאליים, בנוסף ללחצה של האם, הכריעו את הכף לטובת המשך לימודיה עם בני־כיתתה. בית־הספר היה מודע לבעיות הקשות שהיו בבית, ומשום כך קיבלה גם עזרה בתשלום שכר־הלימוד.

בצבא שירתה פזית כמש"קית תנאי־שרות, ובתוקף תפקידה עסקה בטיפול בבעיותיהם של אחרים.

האהבה לחיות ולטבע

חבריו של דוב לעבודה בתעשייה האווירית מתקוממים נגד רצח האופי, שנעשה לו כביכול, לדיבריהם, אחרי מותו. „הוא לא היה טלית שכולה תכלת, אך בוודאי לא היה כפי שתואר בעיתונות," אומרים חבריו. דוב עבד בתעשייה האווירית במשך 14 שנה, מהן תשע שנים כגרפיקאי במיפעל תיעוד, העוסק בכתיבת סיפרות טכנית הנלוות למוצרי התעשייה האווירית.

„הוא נהג לעבוד בצורה עצמאית לחלוטין. כשניתנה לו עבודה, ידעת שהיא תגיע לסיומה על הצד הטוב ביותר. הוא היה מאוד יסודי בעבודה, כפי שהיה בחייו," אומרים חבריו.

דוב לא נהג לשתף את חבריו בצדדים האינטימיים בחייו, אולם הוא היה מתייעץ, שואל שאלות, ובעקיפין גם היה מגלה את מצוקותיו.

פזית בזרועות אביה
קצין־מישטרה לשעבר

עם אלכס פרידמן, מי שהיה הממונה עליו בעבודה, יצר דוב קישרי־ידידות עמוקים. איתו נהג לשוחח, לשתפו במחשבותיו, ולעיתים גם יצאו לבלות יחדיו. אומר אלכס: „בפעם הראשונה שראיתי אותו במצב דיכאוני זה היה אחרי מילחמת־הלבנון.

„דוב נפצע קל במילחמה, אולם כשחזר לעבודה היה בטראומה לנוכח הזוועות שניגלו לעיניו במילחמה. לקח לו מיספר חודשים לצאת מזה.

„הוא היה חסר שלווה, התרגז במהירות, אך לא היה אלים. דוב הציב גבולות ברורים עד כמה מותר לחדור לנפשו, אולם למרות זאת הוא היה מיודד עם כל עובדי המחלקה.

„דוב נהג להזמין את חבריו לביתו לעיתים קרובות, היה מבשל ארוחות, נהג לארגן טיולים בחיק־הטבע, התענ־יין בתחומים רבים, היה פרפקציוניסט.

„הוא אהב חיות, בביתו גידל כלבים, חתולים, שפנים, ארנבות, אוגרים וכל בעל־חיים שנקרה בדרכו."

דוב העמיק בלימודי ביולוגיה באמ־צעות ירחונים וסיפרי־לימוד שרכש. הוא עסק רבות בצילום, ואף חלם להיות פעם צלם של הירחון נשיונאל ג'יאו־גרפיק. בנוסף על הביולוגיה, התעניין גם בארכיאולוגיה, אסטרולוגיה והיס־טוריה. שעות רבות הקדיש לתחביביו.

לעיתים היה יוצא מעבודתו לזמן קצר, רק כדי להאכיל את החיות, לבדוק את מצבן. חלומו הגדול היה להקים חווה לגידול חיות. דוב חשב להגשים את חלומו באריאל. לעיתים ניסה לשכנע את חבריו לעבור להתגורר עימו.

הוא אהב באריאל את מרחב־המח־ייה, את האפשרויות הגלומות במקום. הוא רצה לבנות את חייו מחדש, למצוא לעצמו מיקלט מנדודיו. פזית היתה שותפה לחלומו, היא ידעה על אהבתו המטורפת לחיות.

האם גנבה את ההצגה

לפני שדוב ופזית הכירו זה את זו, היתה לדוב חברה במשך יותר משנתיים. היתה זו צעירה בת למיש־פחה עשירה, המתגוררת באנגליה. דוב היה מאוהב בה, ואף חתונה ביניהם עלתה על הפרק. אמה באה לביקור בארץ, הכירה את דוב ושאלה אודותיו. משנודע לה שהפרוטה אינה מצויה בכיסו של הבחור, התחילה להפעיל לחצים על בתה שתעזוב אותו. ואכן, הלחצים עזרו והבחורה עזבה את דוב.

עזיבתה הפיתאומית גרמה לדוב משבר נפשי עמוק, שנמשך כמה חודשים. הוא לא היה מרוכז בעבודתו, נטה לחלות לעיתים קרובות, ונעשה אדיש לסביבתו. באותה תקופה אירעה לדוב תאונה, בעת שניסה לתקן אנטנה של טלוויזיה. כתוצא המהתאונה הוא נפגע באגן הירכיים ובצוואר. הוא היה מאושפז בבית־חולים זמן מה ואחר־כך החלים בבית אמו. בתקופה זו החל מתעניין באסטרולוגיה. רכש ספרים רבים בנושא, וערך מפות אסטרולוגיות לחבריו.

פזית החלה לעבוד בתעשייה האווי־רית כגרפיקאית, במחלקה בה עבד דוב, לפני ארבע שנים. אחי אמה, דויד און, הוא בעל תפקיד בכיר בתעשייה האווי־רית. אך פזית פוטרה מעבודתה שנה אחרי שהתקבלה. חברים לעבודה שה־כירו אותה, מספרים שנהגה בקביעות לאחר לעבודה, הופעתה היתה מרושלת וכך גם עבודתה המיקצועית.

כשנתבקשה לתת הסברים לאיחו־ריה, השיבה שהרגל הוא אצלה לישון ביום ולהיות ערה בלילות, וזאת משום שאמה עוסקת ביחסי־ציבור, והיא ממ־תינה לשובה כדי לשוחח.

פזית נהגה להסתגר בתוך עצמה, לא קשרה קשרים חברתיים בעבודה. חברים מתארים אותה כ„טיפוס סולידי ומופנם." האדם היחיד שעימו קשרה קישרי־חברות היה דוב.

ידידה קרן
„הוא היה רגיש לנשים!"

בתקופה הראשונה לחיזורים התנהלה ביניהם חליפת־מיכתבים, נוצרה ביניהם שפה משותפת על־אף פער־הגילים הגדול. הדימיון באופיים,

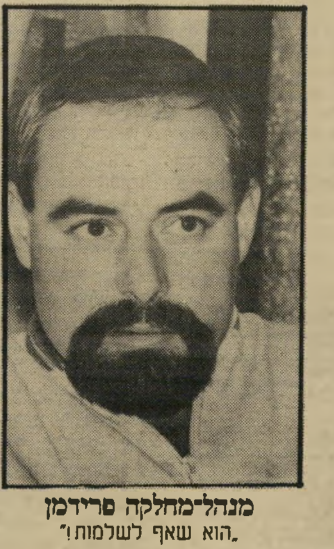

מנהל־מחלקה פרידמן
„הוא שאף לשלמות!"

הקווים המשותפים בעברם, אהבתם של השניים לחיות, יצרו את המכנה המשותף.

בתקופת החברות לפני נישואיהם עברו השניים להתגורר יחד במושב בית־נחמיה, שליד לוד. דוב קיבל את הבית בתמורה לשיפוצו. בזמן קצר השתנה הבית ללא הכר. הוא שתל שם צמחים, נטע עצים, שתל גן־ירק, והקים בשטח שמול הבית חווה לחיות שגידל. דוב התפאר במעשה ידיו ונהג להביא תצלומים של המקום לחבריו לעבודה.

כעבור זמן החליטו השניים להינשא, כדי שיוכלו לקבל הלוואה לצורך רכישת דירה. ב־28 באוקטובר בשנה שעברה נישאו השניים בתל־אביב. הם היו מעוניינים בחתונה צנועה, אולם נאווה, אמה של פזית, לחצה שתיערך חתונה גדולה, כדי שתוכל להזמין את

יוסי עין־דור

צילם: ציון צפריר ■

(המשך בעמוד 41)

חברה־לעבודה קליימן
„מי עושה את עבודות־הבית"

מונולוג של אם

יעקב ואני אוהבים את פזית אהבת־נפש. אהבנו אותה ונאהב אותה תמיד, נלווה אותה בכל מה שיקרה. יחד נלווה אותה. תמיד היה לה למי לפנות, תמיד עמדנו לצידה, תמיד נעמוד.

ראיתי באסון הזה שפקד אותנו מי הם חבריי האמיתיים, אלה שאוהבים אותי באמת. אחדים, שהיו מקורבים אליי, איכזבו אותי מאוד. אנשים שחשבתי שבאמת יהיו לצידי, לא הביעו הזדהות ולא באו לעזרתי ברגעים הקשים.

יש לי חברים שאמרו „אנחנו לעזרתך 24 שעות ביממה." אך אלה שייחלתי ושיוועתי לעזרתם ולתמיכתם, לא הציעו לי סעד נפשי. מרבית ידידיי לא איכזבו. הם הרעיפו וממשיכים להרעיף עליי אהבה, אהדה, הזדהות, מילות־עידוד.

גם חבריה וחברותיה של פזית מהגן, מבית־הספר העממי, מ־בית־הספר התיכון „תלמה ילין", משכונת המגורים שלנו בגיבע־תיים, מהצבא, לא פוסקים לדפוק על דלת הבית, שולחים לפזית מיכתבים מלאי־אהבה. הם כותבים לה שבעיניהם היא לא השתנתה, אלא נשארה אותה פזיתי העדינה. ככה הם קוראים לה.

אני נורא מתגעגעת אליה. נשקתי לה אתמול כל אצבע בי־דיים שלה, שהזיעו מהתרגשות. נתתי לה ספר תהילים קטן, לחזק את ליבה, ספר ששלחה אחות של חברה טובה שלי, שהיא רבנית. היא שלחה את הספר הזה לפזית בתור קמיע.

הלכתי בשבת האחרונה בבו־קר לבית־הכנסת ליד ביתי. לב־קשתי בירכו „מי שברך" לשלו־מה, לבריאותה של פזית ולצדק שייעשה לה.

הדלקתי נרות בערב־שבת. חברות שלי, שלא נוהגות להד־ליק נרות בערב־שבת, סיפרו לי שבליל־השבת האחרון, שבוע אחרי המיקרה, הן הדליקו נרות ונשאו ברכה לשלומה של פזית.

רזיתי מאוד, איבדתי את התיאבון. מגיעים הרבה אורחים, וחברות עוזרות לי לארח.

„אמא תשמרי על עצמך, אני אוהבת אותך ואני זקוקה לך," אמרה לי פזית בביקורי האחרון אצלה.

עשרות פעמים מאז המיקרה היא אמרה לי: „אני אוהבת את דוב, איך אוכל לחיות בלעדיו. לא רציתי שזה יקרה, איך זה קרה לי?" ובכתה. היא כל הזמן לובשת את מעיל־הרוח שלו.

עניתי לה שבחיים צריך להתגבר על אסונות. נעבור אותם ביחד. יש לי מישפחה ענפה, אני בטוחה שכולם כואבים את כא־בי, אבל רק מעטים מביניהם מוכיחים את צערם במעשים. דליית אינפורמציה בטלפון אינ־נה עזרה נפשית.

חברה טובה הביאה לי עשרה זרי־שושנים ואמרה: „אני רוצה לשמח את העין, רוצה שהבית ימשיך להיות יפה ואסתטי כמו תמיד."

אני לא יודעת מה היתה הסיבה ליחסו המתנכר של דוב אליי. פזית ניסתה לשאול אותו פעמים רבות, אבל הוא התחמק מתשובה. נהגתי להזמין אותם לארוחות בחגים, או ביום־הול־דתי, והוא לא הסכים לבוא.

פזית ביקרה אותי הרבה לבדה. חשתי, אפילו מבלי שהיא סיפרה לי, במבט עיניה, שהיא סובלת.

היינו חברות טובות וקרובות כל השנים. החלפנו בגדים בינינו, בעיקר היא לקחה ממני. שיפצנו יחד את הדירה בגיבעתיים, קי־שטנו אותה, ניגנו יחד בפסנתר, ביקרנו בתערוכות. פעם אפילו עשו כתבה בעיתון־נשים על היחסים הטובים בין שתינו. קראו לכתבה לחיות ללא בעל. סיפרו על האידיליה בינינו, על החממה היפה שבנינו לנו בבית.

יעקב ואני שותפים לאסון הכבד ולכאב הנורא שירד על שתי המישפחות שלנו. אנחנו כואבים והמומים.

נעמי רזן ■

אם נאווה שיראי ובעלה־לשעבר יעקב
מורה־לאמנות וציירת

פגישה עם הגורל

(המשך מעמוד 11)

כלומר לביטול המיסטיקה של הסיכסוך, להוצאתו מן האפלוליות של המיסתורין אל האור של המציאות. שני הצדדים צריכים להפסיק לראות זה בזה שדים ורוחות.

השגריר אמר שהנשיא מעוניין שתתפרסם בעולם תגובה ישראלית על יוזמתו. הסכמנו שאפרסם בעיתון לה מונד רב־היוקרה מאמר על יוזמת בורגיבה, שבו אשכח אותה כישראלי, ואקרא להמשכה. רולו הבטיח לדאוג לפירסום.

ישבתי בחדרי במלון וכתבתי את המאמר. שלחתי אותו לרולו, וזה העביר אותו לעיונו של השגריר התוניסי, כדי שיעיר את הערותיו.

הוא הסכים לכל מילה. כעבור כמה ימים פורסם.

כפי שהבטחתי, לא פירסמתי את פרטי הפגישה. אך כדי לשתף את קוראי שבועון זה במידע היסודי, פירסמתי כעבור שבוע (העולם הזה 12.5.65) דיווח על הפגישה, מבלי לפרט עם מי נפגשתי, מה היה תפקיד בעל־שיחי והיכן נערכה הפגישה. הכותרת בשער היתה „בעיקבות יוזמת־בורגיבה — אורי אבנרי מדווח על שליחות מיוחדת בחו״ל — פגישות סודיות.״ ביקשתי את הקוראים להתייחס באמון לדברים, למרות שאיני יכול לפרט.

● הצעה לעיסקה

כעבור שנה קיבלתי מן השגריר התוניסי מסר נוסף, משמעותי עוד יותר.

שאלתי מדוע הפסיק בורגיבה ביוזמתו, ונעניתי כי יש לו

בורגיבה (1972), מלכת הולנד ובעלה
פגישה סודית בשגרירות

בעיות כלכליות. מאז הקרב של ביזרטה, נותרו היחסים בין צרפת ותוניסיה עכורים. צרפת אינה מגישה לתוניסיה סיוע, בעודה תומכת באלג׳יריה השכנה, שבה נשפך דם צרפתי כה רב. דה־גול מתייחס אל בורגיבה בצורה מעליבה.

לישראל, כך אמר השגריר, יש השפעה רבה בפאריס. אילו ניצלה ישראל השפעה זו כדי לשנות את יחסו של דה־גול לתוניסיה ולשכנעו להושיט לה סיוע, יכול היה בורגיבה להתפנות לחידוש פעילותו למען השלום.

זה נשמע לי כהצעה לעיסקה.

אז כבר הייתי חבר־כנסת, אך היה ברור לי כי מסר זה לא נועד למי שמכהן בכנסת כסיעת־יחיד אופוזיציונית. ביקשתי פגישה סודית עם שר־החוץ החדש, אבא אבן, והוזמנתי אליו מיד. בפגישה נוכח ראש המחלקה למיזרח התיכון, מרדכי גזית.

הבאתי לאבן את המסר, והוא אמר שצריכים לבדוק את הדברים היטב, לבחון את ההיבטים ולהכין חומר. הוא העיר שהשפעת ישראל בפאריס נמצאת בירידה, וכי אפשרויות ישראל מוגבלות.

בצאתי מן הפגישה הצעתי לגזית לקחתו לביתו במכוניתי. בשעת הנסיעה פרץ בצחוק.

במישרד־החוץ, הסביר, אין שום מנגנון ה־מסוגל בכלל לטפל בבעייה כזאת. מחלקת המיזרח־התיכון היא בדיחה. אין משאבים לטיפול בבעיות העולם הערבי. מחוץ לאמ״ן (שם כיהן אחיו, שלמה גזית) אין בישראל מנגנון המטפל ברצינות בענייני־ערב.

(היה זה אישור מזעזע לטענתי, מאז 1953, שיש להקים בישראל מיניסטריון מיוחד לענייני־השלום — „מטכ״ל לבן״ — דרישה שלא התמלאה עד היום.)

בכך נגמר הפרק הזה מבחינתי.

● כוס מ׳יץ ברמדאן

היתה לי נגיעה נוספת בפעילותו של בורגיבה כעבור 15 שנים ושתי מילחמות, ולקראת המילחמה השלישית.

זה היה ב־1981, והמדינה התקרבה בצעדי־ענק למילחמת־הלבנון. מזה חמש שנים הייתי במגע הדוק עם עיצאם אל־סרטאווי, שליחו של יאסר ערפאת באירופה, פעיל־שלום בלתי־נלאה.

סרטאווי חש במילחמה המתקרבת, וביקש למנוע אותה. תוך כדי התייעצויותינו החליט לפתוח ביוזמת־שלום מרחיקת־לכת — יוזמה מתואמת עם ממשלת ארצות־הברית, שתביא להכרת אש״ף במדינת־ישראל ולפתיחת משא־ומתן בין הצדדים.

כדי להגיע לדרג העליון בוושיגנטון, החליט סרטאווי לנצל את היחסים הטובים שלו עם אשתו של בורגיבה, וסילה, שהיתה לה השפעה רבה על בעלה החולה.

בורגיבה שוכנע, והטיל על ראש־ממשלתו, מוחמד מזאלי, לנסוע לוושינגטון ולתאם את הדברים עם שר־החוץ, אלכסנדר הייג. במשך כמה חודשים התפתחה היוזמה. כאשר נקבע המועד למסירת ההצהרה ההיסטורית מטעם אש״ף, פלש אריאל שרון ללבנון, בהסכמת הייג. סביר להניח כי עיתוי ההתקפה היה קשור בסכנה של הצעת־שלום אש״פית.

בורגיבה נשאר נאמן לעצמו עד הסוף. אשתו וסילה, שפרשה את ידיה על פעילותו של סרטאווי, הורתה בשם הנשיא לשרותי־הביטחון של תוניסיה לאפשר את הפגישות שלנו עם ראשי אש״ף בתונים. כל הפגישות של פלד, ארנון ושלי עם ערפאת וחבריו. שהתקיימו על אדמת תוניסיה לפני רצח סרטאווי ואחריו, אובטחו כהלכה על־ידי השילטונות התוניסיים, שהתייחסו אלינו באדיבות מירבית. כך ביקרתי בתוניס חמש־שש פעמים.

כאשר הורחקו לא־מכבר אשתו של בורגיבה ובנו מכל השפעה, היה ברור כי תקופת־בורגיבה מגיעה לסופה. אנשים חדשים וצעירים יותר רוצים להתמודד עם הבעיות הרבות של תוניסיה, ועם האתגרים הצפויים למישטר מן השמאל ומן הקנאים הדתיים, שכוחם גובר.

בורגיבה הוא דמות היסטורית. מישטרו היה רחוק מלהיות דמוקרטי, ולא פעם הפעיל אמצעים קשיים כלפי יריבים פוליטיים. אך הוא היה הרבה יותר אנושי מאשר מישטרים אחרים במרחב. בורגיבה היה נחוש בדעתו שלא לאפשר לקנאות האיסלאמית להרוס את ארצו. עוד בראשית ימיו בשילטון ביטל את צום־הרמדאן, אחת מחמש המיצוות העיקריות של האיסלאם, שבו ראה תקלה לחיים המודרניים.

באחד מנאומיו בחודש רמדאן שתה בפומבי כוס של מיץ־תפוזים. הוא גם ביטל את החוקים שאיפשרו לגברים מוסלמיים לגרש את נשותיהם בקלות.

בעודו דוגל בסוציאליזם מתון, ראה סכנה רבה בשמאל הקיצוני, המארכסיסטי ופעל נגדו.

אולם אותנו, כישראלים, צריכה לעניין קודם כל פעולתו האמיצה למען השלום בין ישראל והעולם הערבי — פעולה שבה הסתכן ברצח, בהשמצות שלוחות־רסן ובחיסול פוליטי. הוא לא סטה מדרך זו.

אין ספק שביוזמת־השלום שלו התחשב גם באינטרסים שלו — עצמאות תוניסיה מול מצריים, חיזוק הקשרים בין תוניסיה והמערב, קבלת סיוע זר, וכו׳. אך הוא לא היה עולה על דרך זה, ומתמיד בה, לולא עמד לנגד עיניו חזון מדיני ואנושי גדול.

בתום עידן שילטונות, הוא ייזכר בשל חזון דגול זה, ובזכות אומץ הלב שבו פעל למענו.

חנויות קטנות

(המשך מעמוד 31)

הדגש בבחירת הבדים ובגימור מושלם, שמתבטא לא רק בתפירה מעולה, אלא גם בתשומת־לב לפרטים קטנים, כמו כפתורים.

הקולקציה מתחלקת לשני חלקים: דגמים בקו ספורט־אלגאנט לשעות היום והערב, קו המורכב מחליפות בנות שניים ושלושה חלקים, שמלות מוויסקוזה, כותנה, טריקו גרמני ופישתן איטלקי, בהדפסים שונים ובצבעים זהים. הקו הספורטיבי־אלגאנטי נשלט על־ידי ציבעי השחור,

אלדד מאסטרו

כחול **חצאית פוטר עם נקודות בצבע כחול. חולצת פסים ונקודות. הז׳קט כחול.**

האפור וציבעי האדמה לגווניהם השונים.

בקבוצה זו ניתן לראות חצאיות בגיזרות שונות: צרות, מעטפה, עם קפלים, בעלות ירכית גבוהה וצמודה לגוף ובאורכים שונים. הז׳קטים צמודים אף הם, ארוכים מאוד או קצרים מאוד. לחליפות מצורפת חולצה קטנה, ללא שרוול, בעלת צווארון גברי וכפתורים בגב. הקבוצה השניה היא קבוצה אלגאנטית של בגדי־ערב, בה שלטת גיזרת הפרינסס. החצאיות קצרות ולפעמים עם שילוב של וולנים וקלוש. המראה מאוד אלגאנטי ובעל אווירה אירופאית.

הקולקציה של עודד גרא אורגנה על־ידי נעמת. התצוגה היתה מפוארת ביותר, והקו השולט היה מחוייט, צמוד, חושני, עם נטיה למגע רומאנטי ורך. הצבעים השליטים היו שחור, אדום, ירוק, כחול, פוקסיה וחום. בתצוגה הוצגו גם פרוות שרף, אותן מעצב גרא, שהיפות שבהן היו מברייטשוואנץ.

גולת הכותרת של אותן התצוגות לא היתה תצוגה נוצצת לעשירון העליון, אלא דווקא תצוגה של בגדים שבהם יכול כל אחד להרגיש בנוח ואף הכיס לא יסבול. היתה זו תצוגה של גלי, שהפיקו שוקי לוי ועוזריו הנאמנים, אשר חגגו 15 שנה למיפעל הנעליים וחמש שנים למיפעל האופנה.

התצוגה, שעוצבה על־ידי דרי רכטר־ישי, הציגה בגדי ספורט בסיסיים מבדי־פוטר, בגדים לשעות הפנאי ובגדים לנשים עובדות בשלל צבעים: ירוק, סגול, חום־מוקה, כחול ושחור ופסטלים בשילוב עם לבן. בנוסף היו גם הפוטרים מתוספת קיטעי ניילון מקומט, בצבעים של לבן עם צהוב, ירוק־איזמרגד או אפור. את התצוגה חתמה קבוצת דוגמניות בביגדי ניילון מקומט אשר רקדו לצלילי ואלס וסחפו עימם את הקהל כולו.

תמרורים

חגיגה תלמודית

נחוג ◆ בחיפה, בשיעור גמרא, יום־הולדתו ה־60 של הרב **שאר־ישוב כהן**, רבה הראשי של חיפה. כהן, יליד ירושלים, הוא גם מישפטן לפי השכלתו, ולפני שהגיע לחיפה הספיק להיות גם הרב הראשי של חיל־האוויר וגם סגן־ראש עיריית ירושלים.

● ● ●

הפרופסור הצעיר

הוענק ◆ מטעם ועדת אונסק״ו (ארגון האומות המאוחדות לחינוך, מדע ותרבות) הקנדית, פרס מקלוהאן, ששוויו הכספי הוא 50 אלף דולר, לפרופסור לסוציולוגיה וקומוניקציה באוניברסיטה העברית, **אליהו כץ**, מייסדה ומנהלה הראשון (1967) של הטלוויזיה הישראלית. כץ, יליד ניו־יורק, היה, בטרם עלותו ארצה, פרופסור באוניברסיטת שיקאגו היוקרתית בטרם מלאו לו 30.

● ● ●

התג האדום

נפטר ◆ בירושלים, בגיל 79, **מיכאל שאול קומיי**, מראשוני הדיפלומטים הישראליים. קומיי, יליד קייפטאון בדרום־אפריקה, החל את דרכו בחיים כמישפטן, התנדב לצבא דרום־אפריקה במילחמת־העולם (חייליו נצטוו לשאת על כתפותיהם תג אדום — התג האדום של האומץ), ועלה בקרבות המידבר המערבי לדרגת רב־סרן. שנים מיספר אחרי עלותו ארצה הפך לשגרירה הראשון של ישראל בקנדה, ולאחר־מכן שרת גם כשגריר באומות המאוחדות ובבריטניה הגדולה.

● ● ●

הקשר הארמי

נפטר ◆ ברמת־גן, מהתקף־לב, ארבעה ימים אחרי יום־הולדתו ה־80, **ד״ר אלימלך שימעון רימלט**, מי שהיה יו״ר המיפלגה הליברלית בעת הקמת הליכוד (אז גח״ל — גוש־חירות־ליברלים), ושר־הדואר בשנותיה הראשונות של ממשלת גולדה מאיר. רימלט, יליד פולין, שהוסמך לרבנות

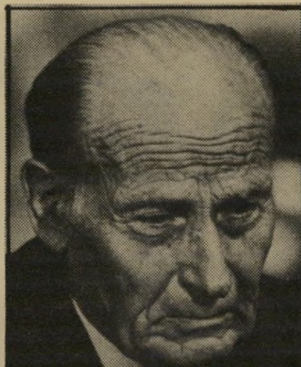

גילה רזין, העולם הזה

יו״ר רימלט
גם רב וגם שר

בווינה, בירת אוסטריה, בעת ובעונה אחת עם קבלת תואר דוקטור במדעי המיזרח באוניברסיטה מקומית, היה בגיל 26 לרבם של 300 יהודי מחוזות האלפים האוסטריים טירול ופוראלברג. כאשר עלה ארצה היה רימלט מנהל בית־ספר עממי. הוא פנה לפוליטיקה ופרש ממנה לפני שנים מיספר בהסבירו כי המיפלגה הליברלית שוב איננה ליברלית.

● ● ●

הנחיתה המתמטית

נפטר ◆ במוסקבה, בגיל 84, **אנדריי קולמוגורוב**, מתמטיקאי שנודע בפיתוח תורת־ההסתברות. אחד השימושים הנכבדים של תיאוריות קולמוגורוב (שאמר פעם כי „המתמטיקה מתחילה היכן שההגיון הפשוט נגמר״) היה בבניית מישוואות שעל־פיהן ידעו מטוסים כיצד לנחות על ספוניהן הבלתי־יציבים של נושאות־המטוסים במילחמת־העולם.

הזמנה לקטסטרופה

(המשך מעמוד 39)

כל אותם האנשים שעימם היתה קשורה בעבודתה כאשת יחסי־ציבור.

מי שנכח בחתונה סיפר כי „אמה של פזית גנבה את ההצגה. היא התנהגה כאילו היא עצמה הכלה."

הדומיננטיות של האם נתנה את אותותיה גם בחייה של פזית אחרי נישואיה. דוב טען באוזני חבריו לא פעם ש„פזית משועבדת לאמה," שאמה „נכנסת להם לחיים," שאין היא מוכנה לקבל את העובדה שבתה נשואה לו.

אמה נהגה להזעיק אותה לעיתים קרובות לביתה בגיבעתיים בשל הרגשת־בדידות, ועוררה אצל פזית ריגשות־אשם על הימצאותה לבד. דוב לא יכול היה לשאת את התלות הזו בין האם לבתה, ואסר על בואה של האם לביתם שבאריאל.

האם מודה שהתנגדה לנישואים. משום כך אסר גם על חברים של פזית לבוא לבקרה באריאל.

קיבל אותה בכסאח

אחרי מותו אמרה נאווה, האם, שלמרות מיגרעותיו של דוב הע־ריכה אותו מאוד: „היו לו ידיי־זהב. כל

ציון צפריר, העולם הזה

פזית בזמן השיחזור
רצה להפוך אותה לאשה

מה שנפל לידיו היה יוצא כמוצר מוג־מר. צר לי וכואב לי על מותו. התנגד־תי לנישואיהם בשל הפרשי־הגילים הגדול, והבדלי־המנטאליות. אבל ב־רגע שבחרה פזית את האיש שלה, אני הפסקתי להתערב. כיבדתי את החל־טתה, היא אהבה אותו וזה מה שהיה חשוב. כל עוד היה לה טוב גם לי היה טוב, כשהיה לה רע גם לי היה רע."

גם אחרי מעצרה אמרה פזית שאהבה את דוב, ושהיתה זו פליטת־כדור. למ־רות האהבה, השנה שבה היו נשואים היתה עמוסת מריבות וסיכסוכים קשים.

דוב היה טיפוס של נוור. במשך שנים הוא לא מצא את מקומו ב־חיים, תעה בדרכו, חיפש מיקלט לבדידותו, רצה להקים בית חם. לזאת קיווה בנישואיו לפזית. אירית קליימן, חברתו לעבודה, מספרת: „דוב נהג לשאול אותי, וגם נשים אחרות במחלקה, כיצד אנו מנהלות את החיים בביתנו. מי דואג לעבודות־הבית? איך אני מקבלת את בעלי כשהוא חוזר מהעבודה? האם תמיד יש אוכל מוכן בבית? האם אני מגהצת לבעלי את הבגדים? האם יש מריבות בינינו?

„לא אחת התלונן בפניי שפזית ישנה רוב הזמן, שאינה נוהגת לעשות את עבודות־הבית, שהיא אפאתית. הוא סיפר שאת מרבית עבודות־הבית נהג לעשות לבדו. הוא היה זה שגיהץ לעצמו את הבדים, הוא היה זה שבישל, ניקה וסידר. הוא רצה להפוך את פזית לאשה, רצה שינהלו את חייהם ביחד.

„דוב נראה במצוקה. טען שלאשתו לא איכפת ממנו. פעם הגיע לעבודה בלבוש מרושל. לשאלתי מדוע הוא מופיע כך לעבודה, ענה שברצונו לראות אם פזית תשים לב להופעתו. לפי השאלות והשיחות בינינו, הורגש הצורך שלו בבית חם ובטוח. הורגש שהוא חסר־מנוחה."

דינה קרן, ידידה של דוב, שבביתה התגורר זמן קצר, מספרת: „כשהתגורר אצלי, מתוך הרגשת־חובה להחזיר משהו, הוא היה מפתיע מדי פעם בארוחות שהכין. הוא היה בשלן מעולה ובעל מעוף. הוא ניסה להתיידד עם שותפתי לדירה, אך הוא היה מאוד רגיש, לעיתים חסר־ביטחון. הוא מעו־לם לא ניסה לשחק את דמות המאצ'ו הישראלי. תמיד נהג לומר שאם היה מוצא את האשה המתאימה היא היתה חיה אצלו כמלכה."

כשהיחסים בין דוב ופזית התערערו נהגה פזית לעזוב את הבית ולנסוע לבית אמה. ביום הרביעי בשבוע, ה־28 באוקטובר, היה יום השנה לנישואיהם. פזית נענתה להפצרותיו של דודה וחזרה באותו יום לביתה באריאל.

לדיברי אמה: „דוב קיבל אותה בכא־סח. במקום להתפייס, הוא אמר לה שהרסה את חייו." עוד באותו הערב חזרה פזית לבית אמה בגיבעתיים.

ביום השישי נענתה שוב להפצרות דודה וחזרה לאריאל. בשעה 6 וחצי נורתה הירייה, נקטע החלום להקים חווה לגידול חיות, לסיים את בניית הבית שתיכנן במו ידיו באריאל, נקטע החלום להתקין קן מישפחתי חם. הת־קיימה ההזהרה שקיבל שבוע לפני נישואיו.

יאכטה בלב ים

(המשך מעמוד 7)

האירגון, אחרי שהוא עצמו כבר הלך לעולמו.

כדי להילחם בריעה זו, נתן אבו־ני־דאל כמה ראיונות לעיתונות הזרה. אר־לם גם ראיונות אלה לא הוכיחו שהוא חי. אין בהם שום פרט שלא יכול היה להימסר גם על־ידי אחד מעוזריו־לשע־בר, או על־ידי שרות־מודיעין ערבי כלשהו. גם התצלומים המעטים האמו־רים להיות שלו אינם מוסמכים, ושונים זה מזה.

בזמן האחרון ניסה האירגון לחרוג מן המיסגרת של אירגון מחתרתי קטן וקומפאקטי, השומר על סודיות גמורה. הוא הקים סניפים במחנות־הפליטים בלבנון, ומתחרה בגלוי עם אירגוני־אש"ף השונים, ובעיקר עם פת"ח הרש־מי. הוא גם ביצע פעולות־גרילה בלב־נון. נראה כי קיווה לנצל את ההתנג־דות הקיימת לקו המתון של ערפאת, שגברה בייחוד בימי קיומו של הסכם ערפאת־חוסיין. אולי מקווה אבו־נידאל לרשת את אש"ף במיקרה שהמוני העם הפלסטיני יתייאשו מן הקו הפרגמטי של ערפאת, החותר לפיתרון מדיני, וידרשו שוב מילחמה לחיסול ישראל.

כאשר הכריז על חטיפת היאכטה, התעוררו מיד שאלות רבות. בין השאר:

● **האם זה אמין?** הפרטים הרא־שונים שנמסרו עוררו ספקות. חיל־הים הישראלי שולט בים הקרוב לישראל, ועושה בו כרצונו. הוא מוריד לא פעם נוסעים מספינות המפליגות בין לבנון וקפריסין. אין זה סביר כי אבו־נידאל ישתלט על יאכטה כלשהי באיזור זה.

הסברה שעלתה: אנשי אבו־נידאל השתלטו על יאכטה כלשהי במקום כלשהו בים־התיכון, אולי בקירבת קפ־ריסין, אולי אף ליד יוון או מערבה. הוא השתמש בפעולה כדי לגו'ום לסנסציה, בלי קשה לזהותם הלאומית של נוס־עי־הספינה.

● **בשם מי זה נעשה?** עצם העובדה שמסיבת־העיתונאים של אבו־נידאל נערכה בביירות אומרת דרשני. בביירות שולט כיום הצבא הסורי. אין זה סביר כי אירגון כלשהו יערוך בביירות מסיבה נגד רצונו ועניניו של השילטון הסורי.

משמע: גם עתה פרושה על אבו־נידאל חסותו של חאפט' אל־אסד, אם כי בצורה מוצנ־עת יותר.

ממשלת־ישראל התייחסה לעניין מלכתחילה בהסתייגות נבונה, ולא הירבתה בהודעות, עד שתתברר הת־מונה. התוצאה המיידית של הפעולה — להסיח את הדעת מן הפיסגה הערבית ולגמד את דמותה — בוודאי תאמה את הקו של ממשלת־ישראל.

גם הפעם יכלו ערפאת וחב־ריו לטעון כי אבו־נידאל פועל בשליחות האוייב הציוני.

אבו נידאל (?)
המוסד? סי־איי־אי? סוריה? לוב?

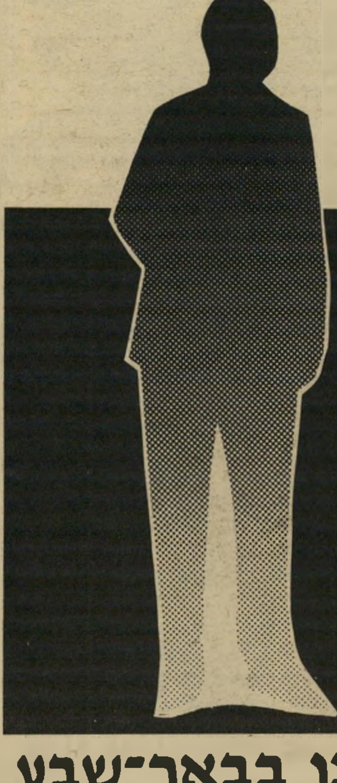

א. בירמן את רפי

שרותי גביה ואבטחה בע"מ

■ טיפול בשיקים ללא כיסוי בכל הארץ כולל במגזר הערבי
■ גבייה וביצוע צווי מעצר וצווי עיקול ■ ביצוע פסקי דין ופינויים
■ בלדרות לחו"ל ■ אבטחה מיוחדת ■ שומרי ראש

חולון, סוקולוב 13, טל' 5053129, 5053181, 03-854233
חיפה, החלוץ 27, טל' 666269, 04-641711
ירושלים, המלך ג'ורג' 16/6, טל' 02-246842
איתורית, טל' 02-224341, מנוי 6555, בירמן
נתניה, רמז 15, 053-619093
איתורית, טל' 03-7549111, מנוי 6444, רפי

בקרוב ייפתח סניפנו בבאר־שבע

הוא לא התאבד

(המשך מעמוד 37)

המישפחה, מה קרה בתאו ביום השישי, לפנות בוקר?

סברה אחת, שמעלה המישפחה, היא שזוהר רק רצה להפחיד את הסוהרים, ועשה הצגה שנגמרה באסון.

הסברה השניה, החמורה יותר, היא שמישהו ניסה לרצוח אותו. איזו סיבה יכולה להיות לזה? יונה: „כבר אמרו על זוהר: „כשהשמש שוקעת, הכוכבים עולים!" כשזוהר איננו, עולים כל הזמרים הקטנים. יש תחרות וקינאה, ואולי זה קשור בזה."

כבוד אחרון למלך

ביום השישי האחרון, בשעות הצהריים, ליוו את ארגוב אלפים בדרכו האחרונה. הוא נקבר בבית־הק־ברות הסמוך לשיכון־המיזרחי, השכונה שבה גדל והתגורר עם מישפחתו. שכו־נה קטנה בפאתי ראשון־לציון, בתים פרטיים ישנים בעלי גגות־רעפים אדו־מים. אין גדרות בין הבתים, כולם כאן חברים, מישפחה אחת גדולה.

בבית קטן מתגוררת אמו של זוהר ארגוב. בבית הזה גידלה את זוהר ועש־רת אחיו ואחיותיו.

לפני 10 שנים היא התאלמנה מבע־לה, אביו של זוהר. זמן קצר אחר־כך החל זוהר בקאריירה המוסיקלית שלו.

ביום השישי קדרו השמיים מעל השכונה הקטנה. באותו הבוקר נפתחו ארובות השמ"ים ואחרי ימים של שמש, ירד גשם ח.ק. היה, כמובן, מי שקישר בין הדברים.

שעה לפני מועד־ההלוויה התחילו האנשים להגיע לבית־הקברות. ראשו־נים הגיעו בני־השכונה. קשישים מסול־סלי־פיאות ונשים זקנות בעלות מיט־פחות־ראש, עדויות בצמידי־זהב. הם ישבו על הספסלים, דיברו ביניהם בתי־מנית וספקו כפיים בעצב.

עוד מיפגש של זיקני העדה עם תוצאות בואם לארץ המובטחת — המיפגש עם הפשע. רובם גידלו עשרה ילדים ויותר בבתים הקטנים בצפיפות ובעוני. המיפגש הזה היה, כנראה, בל־תי־נמנע.

ליד הקשישים עמדו בחבורות בני הדור הצעיר, שונים בתכלית מהק־שישים. נערות שעגילים גדולים לאוזניהן ולראשן תסרוקות אופנתיות. הנערים, גלויי־ראש, החזיקו בידיהם כיפות חד־פעמיות, השמורות לאירו־עים מיוחדים. אחר־כך הגיעו שאר בני־השכונה, אנשים קשיי־יום, שעזבו את עבודתם כדי לחלוק כבוד אחרון למי שהביא כבוד רב לשכונתם. „הוא היה המלך," סיפרה מלכה, תושבת השכונה. „כולנו היינו גאים לספר אחרי שהתגרש מברכה, היה בא לפגוש אותו ולראות אותו. תמיד הוא היה רואג לו, ומביא לו מתנות ודברים יפים. גם גילי היה גאה באבא שלו, שאנחנו מהשכונה של זוהר ארגוב. כל המדינה אהבה אותו, השתגעה אחריו. הוא היה זמר של עמך, לא של אלה שיושבים ברדיו ובטלוויזיה: זמר של העם. כולם כאן אהבו את המישפחה שלו, מישפחה צנועה ונחמדה. חרם עליו איך גמר. כואב הלב!"

ההתמכרות של זוהר לסמים הת־קבלה בשכונה באדישות. ההתמכרות לסמים אינה חריגה כאן. כל אחד מכיר שכן, אח, קרוב, המכור לסמים.

ברחבת בית־הקברות הלך וגדל מיספר האנשים. אל בני־השכונה — הצטרפו אנשים שהגיעו מרחוק.

במרחק שלושה רחובות מבית־הק־ברות נמצא בית אמו של זוהר: גופתו של זוהר הגיעה לשם. גם שם נמצאו מאות אנשים. מסע־ההלוויה יצא לד־רך, ואחרי כמה צעדים התמוטטה יונה חולת־הסכרת. „אל תלך ממני! אני רו־צה עוד לראות אותך!, רוצה לשמוע אותך שר!" היא זעקה, ונפלה מתע־לפת.

גם האחים של זוהר התקשו להחזיק מעמד. הם בכו בקול, ונראו על־סף הת־מוטטות.

בין כל אלה צעד בשקט, ובעיניים יבשות מרמעות, נער יפה, בן 14. היה זה גילי, בנו של זוהר. „איך שזוהר אהב אותו," סיפרה קרובת־מישפחה. „גם הזמר. עכשיו, בגיל 14, במקום שישיר הוא צריך לאמר קדיש."

כוכבים בוכים

לא קשה היה להבחין באחיו וב אחיותיו של זוהר. כולם נראים דו־מים בתווי־הפנים. עור שחום, שפתיים דקות, עיניים שחורות וגדולות, עכשיו גם עצובות.

כשהתקרבו לבית־הקברות, גברו הצעקות והבכיות. מאות האנשים, ש־יצאו מבית אמו, הצטרפו לרבים שכבר המתינו בבית־הקברות. „ההלוויה הכי גדולה שהייתה כאן," אמר תושב הש־כונה. אנשים טיפסו על הגדרות, כולם רצו לקחת חלק במסע האחרון של אליל הזמר המיזרחי.

נערה צעירה תמכה בחברתה הבוכה. שתיהן מעריצות, שהגיעו מנתניה. מעריצה אחרת לא יכולה לשאת את הכאב. היא נפלה על הריצפה ואחרי שניות אחדות התעלפה. הניסיונות לעורר אותה לא עלו יפה, ולמקום הגיע אמבולנס שפינה אותה לבית־חולים.

בין האלפים נמצאו גם כוכבי הזמר המיזרחי: ניסים גרמה, מרגלית צנעני, אביהו מדינה, חופני, אבנר גדסי וא־חרים. הכוכבים התערבבו בקהלם, ובנ־סיבות אלה נראו כמו כולם. המומים וכואבים. אחדים אף מחו דמעות.

יוסי מליחי הצעיר סיפר: „לא מזמן סיפר לי חבר שהשתחרר מהכלא, שכ־אשר זוהר היה פותח את הפה ומתחיל לשיר, היתה משתררת דממה בכל הכלא. כולם היו מקשיבים לו, גם הסו־הרים. הסוהרים היו באים אליו ומבק־שים חתימות לילדים שלהם."

כשהתחילו לפסוע לעבר הקבר, הגיעו לבית־הקברות אבשלום ואמנון, אחיו של זוהר, המרצים עונשי־מאסר. הם היו כבולים ברגליהם, ומלווים בעשרות אנשי מישמר־הגבול ומיש־טרה.

כשהתקרבו לקבר, גברה המהומה. הכל נדחקו לקבר הפתוח, רצו לגעת בגופה.

אחרי שכיסו את הגופה, הניחו על הקבר הטרי פרחים.

אחד מאחיו של זוהר סירב לזוז מה־קבר. „בבקשה זוהר, אל תלך מאיתנו!" הוא צעק. מיד אחר־כך אמר גילי קדיש. „יתגדל ויתקדש שמי רבא," אמר בקול שקט, ללא דמעות.

בזה נגמרה ההלווייה האחים הובלו בחזרה לניידת. הם קראו לקצין־המיש־טרה ואמרו לו: „שיהיה כמו שסיכמנו. שבתוך הבית לא יהיה אף שוטר, חוץ ממפקד־התחנה. זה לא יהיה מכובד אם יהיו בבית שוטרים."

הניידות נסעו, והקהל הרב התפזר. על תל־אפר נותר מיותם שלט קטן ושחור: זוהר ארגוב. השם, שהופיע כה הרבה מעל גבי פלאקטים ענקיים המ־בשרים את הופעותיו, מתנוסס עתה על שלטים שחורי־מיסגרת.

בימי האושר זוהר עם אחותו יפת־התואר מלכה. השבוע סיפרה: „תמיד הוא היה עוזר למישפחה ונותן לנו כספים. אם היה רב איתנו תמיד ביקש סליחה. כל־כך מתחשב ועדין."

מים קדושים בזחד מהשלבים הראשונים של תהליך הומילה הכושל, פנה הזמר זוהר ארגוב, לבבא־סאלי בבקשת עזרה וקיבל מבבא־ברוך מים קדושים בבקבוקי פלסטיק.

חשבון־נפש

(המשך מעמוד 9)

להסתובב חופשי בעורף האוייב. זה ריגש אותי, שהביטו בי — באוייב — כאדם המסוגל להביא להם ישועה. מצד שני מרובר רק על סקטור אחד שם, הנוצרים.

הגיחות האלה נמשכו קרוב לשש שנים. הגיחה האחרונה שלי היתה באוקטובר 1981.

פרשת הטבח בתל־אל־זעתר?**

לא נכחתי בטבח! הטבח נערך ב־13 לאוגוסט 76. אנחנו שהינו שם עד ה־30 ליולי 76.

אכזריות בלבנון? בוודאי. לא הייתי אומר שלא ראיתי שם מחזות־זוועה. אני זוכר עד היום כיצד הם גררו גוויות של מחבלים בטנדר וירו, תוך כדי נסיעה, באנשים.

בוודאי שעליתי על יסוד האכזריות — לא דרך שיחות, אלא דרך סיפורים ושמועות.

קשה לשפוט בעיניים ישראליות מה שקרה שם. צברה ושאתילה גרמו — ובצדק! — לזעזוע אצלנו, שם (בלבנון) — זה אקט יומיומי.

מדובר על חברה שאלה הם חוקיה. אנחנו הרי לא היינו שותפים במערך־הכוחות שלהם, בפריסתם. אנחנו לא היינו שותפים! אלה החיים שם.

רוצה דוגמה לאכזריות? באותו הלי־לה שבו עזבנו, ערכו לכבודנו מסיבונת. נכחו שם, זה לצד זה: דני שמעון, אשתו ובתו, בשיר ג'ומייל, כמיל שמעון, ול־מרבה הפלא הוזמן גם טוני פראנג'ייה. היתה אווירה שמחה, נהדרת.

כעבור זמן קצר רצח מוזמן א' את מוזמן ב'. (אנשי שמעון רצחו את טוני פראנג'ייה וכל מישפחתו.) מאוחר יותר הניחו אנשי פראנג'ייה מיטען־צד והרגו את בתו של ג'ומייל. יותר מאוחר הורה ג'ומייל לנקוט בפעולה נגד כמיל שמעון...ודאי שזה קומם אותי.

לנו זה נשמע מחריד. אבל ככל שנכנסתי יותר ויותר להווייה הלב־נונית, היה לי ברור שלא אוכל לתקן את העולם.

לא הבעתי זאת באוזניהם, אבל עשיתי חשבון־נפש מתמשך עם עצמי. מה עוד יכולתי לעשות? הרי יכולתי לדבר ולדבר, ודיברתי! הם שמעו ולא נוצרה שום קומוניקציה. הם היו מס־תכלים בי ועונים: „אתם בכלל לא מבינים את ההווייה שלנו!"

במבט לאחור, כל נושא לבנון טופל בראייה לטווח־קצר. הייתי מגדיר זאת כיום כ„התלהבות".

לבנון, כולה, היתה שגיאה אחת גדולה! אסור היה לנו ללכת ולהסתבך בעניין מתחילתו.

אני מודה, גם אני הייתי בין אלה שגררו לכיוון של התערבות שם, מתוך עזרה. אבל גם הזהרתי שוב ושוב על גובה־הציפיות שלהם. זה בכתובים.

אני מודה בשגיאה, למרות כל המישקעים האמוציונליים.

הרי דני שמעון בכה אצלי בבית, בדמעות...

„הצנחנים בכו!"

האפיזודות שקרו לי בשטחים (הכבושים) מנחות אותי עד עצם היום הזה.

שירתתי שם במשך חמש שנים: אר־בע שנים ביהודה־ושומרון, ושנה אחת כמתאם־הפעולות־בשטחים.

אני זוכר מחזות של התנקשות, של תוהו ובוהו.

יחסי כובש־נכבש? ראיתי בזאת את המורכבות של הבעייה.

אני זוכר שהשב"כ תפס פעם חוליה של שלוש נשים, בגלל מעשי־חבלה. כל השלוש היו מורות. הלכתי לדבר איתן אחרי שנעצרו.

הדבר המדהים הוא שכאשר שאלתי אותן, בחורות אינטילגנטיות: „אבל מדוע שפיכות הדמים?" ננעצו בי מבטי־שינאה כאלה. זאת שדיברה לא השפילה את עיניה. היא הביטה ישר בעיני ואמרה: „לגבינו, אין הבדל בין רמאללה לבין תל־אביב, בין נבלוס לבין חיפה — זה עתיד אחד!"

אפיזודה אחרת? יום אחד, כשכבר איבדתי תיקווה, ראיתי שני צנחנים בוכים בין ההריסות על בית שהם הרסו.

רוצה אבסורד אחר? כתוצאה מהרצח בבית־הדסה, נאלצתי לתת יד לסילוקו של פאהד קוואסמה. זה היה אדם שהייתי עימו בקשר שוטף, קשר טוב.

כמפקד יהודה־ושומרון היתה אצלי דלת פתוחה. שמעתי את מצוקתם של הערבים בשיחות ארוכות. גם שילמתי על־כך ביוקר. רפול (רפאל איתן), הרמטכ"ל שמינה אותי לתפקיד, דרש את סילוקי אחרי חצי שנה. עזר, כנראה, התנגד לכך ומנע זאת. כל זאת אני יודע רק היום, בדיעבד.

נפגשתי במלון הילטון, בשבוע שע־בר, עם אחד המנהיגים הבולטים בשט־חים. לא אומר את שמו, מכיוון שאני חס עליו. הוא שפך את ליבו, בכה בלי דמ־עות, דיבר על חוסר־תכלית, חוסר־תיקווה, תיסכול מתמיד.

„אני לא ביישן!"

התכונה החזקה ביותר שלי? הר־גישות שלי לבני־אדם.

יש לי קשר מייד עם אנשים. נוצר אימון בלתי־מסוייג בי, ללא כל קשר עם דיעות פוליטיות.

יש לכך גם היבט שלילי — אני לא שונא אנשים, לא מסוגל.

אותי? כן, יש לי שונאים.

חולשה? אני לא יודע.

אני לא ביישן. אין לי בעיות עם התיקשורת. אני חושב שיש לי דעת־קהל אוהדת, ומסקרים אותי באופן מכו־בר.

מה טעון תיקון אצלי? תני לי לח־שוב. אני כבר עייף.

בן־אליעזר בביתו
„אז צעקתי והתלהבתי, אז מה?"

** ב־1976 שחטו הנוצרים את תושבי מחנה־פליטים זה בביירות. אח־רי טבח צברה ושאתילה טען אריאל שרון שגם בימי המערך נכחו קציני־צה"ל במעשי־טבח, והדברים יוחסו לבן־אליעזר.

אדמון

אזהרה — משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

י״ט בחשון תשמ״ח, 11.11.1987 מיספר 2619 המחיר 4.00 שקל חדש (כולל מע״מ) שנה 52

העולם הזה

אמו של זוהר ארגוב זועקת:

״רצחו אותו בכלא!״